

КОЛЕКЦИЯ

КЛИФЪРД

САЙМЪК

КОТЕШКО ЛИЦЕ



ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА БАРД

АВТОРЪТ Е НОСИТЕЛ НА НАГРАДИТЕ ХЮГО И НЕБЮЛА

КЛИФЪРД САЙМЪК КОТЕШКО ЛИЦЕ

Превод: Крум Бъчваров

chitanka.info

Задният двор на Аса Стийл винаги е бил съвсем обикновено, неотличаващо се с нищо място — докато кучето му Боузър не започва да носи отнякъде пресни кости от динозаври.

А в овощната градина те намират някакви странни, непознати дотогава на Земята метали.

С помощта на Боузър и Хайръм, местния идиот, Аса осъществява контакт със загадъчен извънземен с котешко лице, който живее в овощната му градина и държи ключа към тайнството на разкъсването на тъканта на самото време и прави възможно връщането в праисторическите начала на Земята...

ГЛАВА 1

Пронизителен кучешки вой ме накара рязко да се изправа в леглото, все още сънен и с некоординирани движения. Първите лъчи на зората проникваха в стаята и призрачно осветяваха изтъркания килим, очукания скрин и отворената врата на дрешника, в който се виждаха окачените в редица дрехи.

— Какво има, Аса?

Обърнах глава, видях, че до мен седи Райла, и се запитах как така, за Бога, след всички тези години Райла е тук. После, като в мъгла, си спомних.

Кучето отново излая, този път по-наблизо — лай на болка и страх.

Заизмъквах се от леглото, като протегнах ръка за панталона си и опипах с крака пода, за да открия пантофите си.

— Това е Боузър — казах на Райла аз. — Снощи проклетият глупак изобщо не се прибра вкъщи. Помислих си, че е хванал някой мармот.

Боузър беше страшилище за мармотите. Щом веднъж започнеше да преследва мармот, никога не се отказваше. Би прокопал половината път до Китай, за да го хване. Обикновено, за да сложа край на всичките му глупости, излизах да го прибера. Но когато снощи се бе появила Райла, не отидох да потърся Боузър.

Щом влязох в кухнята, го чух да скимти на верандата. Отворих вратата и той стоеше там, а зад него се влачеше дървен прът. Наведох се, прегърнах го с една ръка и го обърнах настрани, така че да мога да видя какво има. Веднага разбрах, че дървеният прът е копие и че закрепеният за него каменен връх е забит високо горе в задния крак на Боузър. Кучето жалостиво скимтеше.

— Какво има, Аса? — попита Райла, застанала на вратата.

— Някой го е пронизал — отвърнах аз. — В крака му е забито копие.

Тя бързо излезе на верандата, заобиколи ни и слезе по стъпалата към тротоара.

— Върхът е влязъл само до половината — рече тя. — Само виси там.

Тя протегна ръка и хвана пръта, после го дръпна и измъкна копието от крака на Боузър.

Кучето излая, после заскимтя. Трепереше. Вдигнах го и го отнесох в кухнята.

— На кушетката в дневната има одеяло — казах на Райла. — Донеси го, моля те, за да му направим легло там в ъгъла.

После заговорих на Боузър.

— Всичко е наред. Вече си вкъщи и всичко е наред. Ние ще се погрижим за теб.

— Аса!

— Да, какво има, Райла?

— Това е фолсърски връх^[1]. — Тя вдигна копието, така че да мога да го видя. — Кой би използвал фолсърски връх, за да пониже куче?

— Някое дете — отвърнах аз. — Децата са същински малки чудовища.

Тя поклати глава.

— Някое дете не би могло да знае как да закрепим върха за пръта. Не и по начина, по който е закрепен този.

— Одеялото, ако обичаш — напомних ѝ аз.

Тя остави копието върху масата и отиде в дневната, за да вземе одеялото. Донесе го, сгъна го и коленичи, за да го намести в ъгъла на кухнята.

Поставих Боузър върху него.

— Спокойно, момчето ми, ще те оправим. Струва ми се, че раната не е много дълбока.

— Но, Аса, ти не разбираш. Или не си чул какво казах.

— Чух те — възразих аз. — Фолсърски връх. Отпреди десет хиляди години. Използван от палеоиндианците. Открит в комплекс с кости от праисторически бизон.

— И не само това — продължи тя, — но и прикрепен за прът, оформен чрез изстъргване — това е основната характеристика на праисторическата технология.

— Да, знам — казах аз. — Не исках да ти го казвам веднага, но сега ще се наложи. Изглежда Боузър е куче, което пътува във времето. Веднъж донесе вкъщи кости от динозавър...

— Че защо са му на едно куче кости от динозавър?

— Не разбираш. Не стари кости. Не изкопаеми. Не разядени от времето. Пресни кости с парченца месо по тях. Не кости от голям динозавър. От малък. От животно, голямо колкото куче, или може би съвсем малко по-едър.

Райла не изглеждаше заинтригувана.

— Вземи ножици и острижи козината около раната. Аз ще донеса топла вода и ще я промия. Впрочем, къде е аптекката?

— В банята. Вдясно от огледалото. — Тя се обърна, за да излезе. — Райла — повиках я.

— Да — отвърна тя.

— Радвам се, че си тук — казах аз.

[1] Фолсът — северноамериканска археологическа култура, развивала се преди около 12'000 г., характеризираща се с върхове за стрели и копия с листовидна форма. — Бел.пр. ↑

ГЛАВА 2

Тя се беше появила от миналото — от време, отдалечено поне на двайсет години от настоящето — едва предишната вечер.

Седях на сгъваем стол под големия клен пред къщата, когато една кола отби от шосето и се насочи насам. Бе голям, черен автомобил и аз съвсем разсеяно се зачудих кой ли може да е. Да си призная, не се радвах особено на перспективата да се видя с когото и да било, защото през последните няколко месеца бях стигнал до такова състояние, че бях благодарен, когато оставах сам, и винаги малко се дразнех, когато ми се натрапваха.

Автомобилът стигна до портата и спря, а от него излезе тя. Станах от стола си и тръгнах към нея през двора. Тя влезе през портата и се насочи към мен. Беше изминала голяма част от пътеката преди да я позная, преди да видя в тази изящна, добре облечена жена момичето отпреди двайсет години. Дори тогава не бях сигурен, че е тя — дългите години на спомени можеха да са ме направили дотолкова податлив, че да виждам във всяка красива жена онова момиче отпреди двайсет години.

Спрях преди да се е приближила съвсем.

— Райла? — възкликнах. — Ти ли си това, Райла Елиът?

Жената също спря и ме погледна през четирите метра, които ни разделяха, сякаш и тя не бе абсолютно сигурна, че аз съм Аса Стийл.

— Аса — накрая рече тя, — това наистина си ти. Виждам, че наистина си ти. Чух, че си тук. Тъкмо онзи ден разговарях с един приятел и той ми каза, че си тук. Мислех, че все още си в онзи смешен малък колеж някъде на Запад. Толкова често си мислех за теб...

Тя продължи да говори, за да не се налага да прави нещо друго, като остави думите да прикрият евентуалната неувереност, която може би все още изпитваше.

Изминах разстоянието помежду ни и се озовахме един до друг. Съвсем близо.

— Аса — рече тя, — мина толкова адски много време.

После се озова в прегръдките ми и изглеждаше някак странно, че е там: тази жена, която беше излязла от дългата, черна кола в тази уисконсинска вечер; жена, прекрачила през две десетилетия време. Колко трудно ми бе да я свържа с весело смеещото се момиче от онези разкопки в Средния изток, където заедно се бяхме бяхтали, за да разкрием загадките на една древна надгробна могила, оказала се накрая съвсем маловажна. Аз копаех, пресявах пръстта и свалях насипа, а тя поставяше означения и се опитваше някак си да класифицира подредените върху дълги маси чирепи и други праисторически боклуци. Онзи горещ и пращен сезон бе прекалено кратък. Трудехме се заедно денем и спяхме заедно през онези нощи, през които можехме да останем незабелязани от другите — макар да си спомням, че към края престанахме да им обръщаме внимание, тъй като изглежда те всъщност или не се интересуваха от това какво правим, или не ни обръщаха внимание.

— Вече бях загубил надежда, че някога ще те видя отново — казах аз. — О, мислех да ти се обадя, разбира се, но не исках да ти се натрапвам. Казвах си, че си забравила. Казвах си, че няма да искаш да ме видиш. Че би била любезна, разбира се, и че бихме разменили няколко глупави, празни думи и че после би настъпил краят, а не исках такъв край. Исках да запазя спомените, нали разбираш. Преди десетина години чух, че си се захванала с някаква вносно-износна търговия, после съвсем ти изгубих дирите...

Тя ме прегърна по-силно, вдигна лице, за да я целуна, и аз го сторих, навярно не с вълнението, което някога изпитвах, а с дълбока благодарност, че отново сме заедно.

— Все още се занимавам с бизнес — рече тя. — Внос-износ, щом искаш да го наричаш така, но накратко, струва ми се, че приключвам с това.

— Малко е глупаво да стоим тук — казах аз. — Хайде да поседнем под дървото. Там е приятно. Прекарвам там много вечери. Ако искаш, мога да приготвя по нещо за пиене.

— По-късно — отвърна тя. — Толкова е спокойно тук.

— Тихо е — съгласих се аз. — Отпускащо. Предполагам, че университетското градче също може да бъде наречено спокойно, но това е друг вид покой. Наслаждавам му се вече близо година.

— Напуснал ли си мястото си в университета?

— Не, взех полагащата ми се едногодишна отпуска. Предполага се, че пиша книга. Не съм написал нито ред и изобщо не съм имал намерение да го правя. Най-вероятно ще напусна, щом свърши отпуска ми.

— А това място? Това ли е Уилоу Бенд?

— Уилоу Бенд е малкото градче точно нататък по пътя, по който си се добрала дотук. Някога живеях там. Баща ми въртеше търговия със селскостопански инструменти в края на града. Тази ферма, тези четирийсет акра някога принадлежаха на семейство на име Стрийтър. Когато бях момче, често се скитах из горите, ходех на лов и за риба. Тази ферма беше едно от местата, които обикалях, обикновено с приятели. Стрийтър нямаше нищо против. Той имаше син горе-долу на моята възраст — май се казваше Хю — който беше тайфата ни.

— А родителите ти?

— Баща ми се пенсионира преди доста години. Премести се да живее в Калифорния. Имаше брат там, а майка ми — две сестри на крайбрежието. Преди около пет години се върнах и купих тази ферма. Не се връщам към корените си, както може би си мислиш, макар това място, Уилоу Бенд и районът наоколо да предизвикват у мен някои приятни асоциации.

— Но ако не се връщаш към корените си, защо избра точно Уилоу Бенд и точно тази ферма?

— Тук имаше нещо, към което трябваше да се върна и което да разбера. Ще ти разкажа за това по-късно, ако проявяваш интерес. Но стига за мен — занимавах се с бизнес, казваш.

— Ще ти се стори забавно — отвърна тя. — Влязох в бизнеса с археологически находки и вкаменелости. Започнах от малко и постепенно дейността ми се разрастна. Предимно с находки и вкаменелости, макар че също се занимавах със скъпоценни камъни и други подобни. Щом не бях в състояние да работя като археолог или палеонтолог, поне можех да използвам по някакъв начин образованието си. Най-добре се продаваха черепи от малки динозаври, запазени трилобити и скални отломъци с отпечатащи от риба. Направо ще се изненадаш от това колко можеш да получиш за наистина добра стока — и дори за не чак толкова добра. Преди две години една компания за производство на закуски от зърнени храни излезе с идеята да поставят като премии в кутиите малки кубчета от кости на

динозаври. Възложиха поръчката на мен. Знаеш ли откъде взехме костите от динозаври? Разкопахме с булдозери и други машинарии леглото на пресъхнал воден басейн в Аризона. Имаше стотици тонове кости, които да бъдат нарязани на малки кубчета. И трябва да ти кажа, че малко ме е срам от това. Не че не беше законно. Съвсем законно си беше. Ние притежавахме земята и не сме нарушили закона, но никой не е в състояние дори само да предположи колко безценни вкаменелости може да сме унищожили по време на работата.

— Може би — казах аз. — Но доколкото разбирам, не те влече да си имаш работа с археолози или палеонтолози.

— Напротив — възрази тя, — много ги уважавам. Искаше ми се да съм една от тях, но тази възможност никога не ми се отдаде. Щях да работя с години, както работехме заедно с теб на онези разкопки в турската пустиня. Щях да прекарвам цялото лято в копане, класифициране и каталогизиране, а през месеците след края на разкопките щях да продължа да класифицирам и каталогизирам. А междувременно щях да обучавам слабоумни студенти. Но нима успях да поставя името си под някоя статия? Спокойно можеш да се обзаложиш, че не. За да си нещо в този бранш, трябва да си в Йейл, Харвард, Чикаго или на някакво подобно място и даже тогава могат да изминат години преди някой да те забележи. На върха няма място, независимо колко усилено работиш или пък колко драпаш и се бориш. Неколцина тщеславни дебелаци са уредили всичко и са се венчали за местата си.

— И при мен беше горе-долу така — казах й аз. — Преподаване в малък университет. Никакъв шанс за изследователска работа. Никакви средства дори за краткосрочни разкопки. От време на време по някоя възможност да попаднеш на големи разкопки, ако подадеш молба отрано и искаш да вършиш черната работа. Макар че всъщност не се оплаквам. Известно време наистина не ми пукаше особено. Университетското градче беше спокойно и удобно и аз се чувствах сигурен. След като Алис ме напусна... Ти знаеше ли за Алис?

— Да — отвърна тя. — Знаех.

— Струва ми се, че дори тогава не ме беше чак толкова грижа — продължих аз. — За това, че ме напуска, искам да кажа. Но гордостта ми бе наранена и чувствах, че за известно време трябва да се скрия

някъде. Не тук, нямам предвид това. Тъй или иначе, сега вече всичко е минало.

— Имал си син.

— Да, Робърт. Във Виена е с майка си, струва ми се. Във всеки случай, някъде в Европа. Мъжът, заради когото ме напусна, е дипломат — професионален дипломат, а не политическа креатура.

— Ами момчето, Робърт?

— Отначало беше с мен. После поиска да се премести при майка си, така че му позволих.

— Аз изобщо не съм се омъжвала — рече тя. — Отначало бях прекалено заета, после не ми изглеждаше толкова важно.

Поседяхме мълчаливо за миг, докато здрачът се разстилаше над земята. От групата криви дървета в ъгъла на двора се разнасяше аромат на люляк. Една наперена червеношийка необезпокоявано подскачаше наоколо, като току спираше да ни погледне втренчено с мънистеното си око.

Не знам защо го казах. Нямах такова намерение. Думите просто сами се откъснаха от устата ми.

— Райла — казах аз, — ние сме били двама глупаци. Преди много време сме притежавали нещо, без да съзнаваме, че го имаме.

— Точно затова съм тук — отвърна тя.

— Ще поостанеш ли? За толкова неща имаме да си говорим. Мога да позвъня в мотела. Не е много добър, но...

— Не — прекъсна ме тя. — Ако нямаш нищо против, ще остана тук с теб.

— Чудесно — казах аз. — Мога да спя на кушетката.

— Аса — рече тя, — престани да се държиш като джентълмен. Не искам да си джентълмен. Казах, че ще остана с теб, спомни си това.

ГЛАВА 3

Боузър тихо лежеше в ъгъла си и ни наблюдаваше с обвиняващи, печални очи, докато ние закусвахме на масата.

— Изглежда, че се е оправил — рече Райла.

— А, няма му нищо — казах й аз. — Бързо ще оздравее.

— От колко време го имаш?

— Боузър е с мен от години. Отначало беше нормално градско куче, много възпитано и достолепно. Само от време на време лениво подгонваше по някоя птичка, когато излизахме на разходка. Но щом се преместихме тук, се промени. Загуби добрите си маниери и разви мания да преследва мармоти. Почти всяка вечер трябва да ходя да го търся и да го измъквам от дупката, която е изровил, докато мармотът цвърти и го предизвиква дълбоко от леговището си. Точно това си мислех, че прави Боузър снощи.

— И виж какво се случи, когато не отиде да го потърсиш.

— Ами имах да върша по-важни неща, пък и си помислих, че може да му е полезно да го оставя навън цяла нощ.

— Но, Аса, това беше фолсъмски връх. Невъзможно е да греша. Виждала съм твърде много такива и всички те са типични. Казваш, че някое дете може да го е намерило, но аз знам, че никое дете не е в състояние да го закрепи на пръта по начина, по който е закрепено. А ти спомена и нещо за кости от динозавър.

— Казах ти, че Боузър е куче, което пътува във времето — отвърнах аз. — Макар да звучи невъзможно.

— Аса Стийл, знаеш, че е невъзможно. Никой не може да пътува във времето, най-малко пък някакво куче.

— Добре. Обясни ми тогава откъде са дошли пресните кости от динозавър.

— Може да не са били от динозавър.

— Хей, аз познавам костите от динозавър. В колежа преподавах палеонтология и динозаврите ми станаха нещо като хоби. Чета всички статии, до които мога да се добера, а една година изкопахме части от

динозавърски скелет за музея. Собственоръчно сглобих проклетото нещо. Прекарах цяла една зима да събирам всички онези кости заедно, да изработвам липсващите изкуствени части от скелета и да ги боядисвам в бяло, за да не може никой да ни обвини във фалшификация.

— Но чак пък пресни?

— По тях още висеше месо. Части от хрущяли и сухожилия. Месото беше започнало да се вмирисва. Боузър също. Явно се бе натъкнал на разлагащ се труп, бе се овъргалял в него и така си бе лепнал онзи прелестен аромат. Трябваше да го търкам три дни, за да премахна смрадта. Вонеше нетърпимо.

— Добре, щом така казваш. А как си го обясняваш?

— Не мога да го обясня. Дори не се и опитвам. Известно време, просто ей така се забавлявах с идеята, че може би няколко по-дребни динозаври са оцелели до днес и че Боузър някак си е намерил някой от тях мъртъв. Но това е също толкова безсмислено, колкото и куче пътуващо във времето.

На вратата се почука.

— Кой е? — извиках аз.

— Аз съм, Хайръм, господин Стийл. Дойдох да видя Боузър.

— Влизай, Хайръм — казах аз. — Боузър е тук. Преживя малко премеждие.

Хайръм влезе, но когато видя Райла, понечи да се върне назад.

— Мога да дойда по-късно, господин Стийл — рече той. — Почуках просто, защото не видях Боузър навън.

— Няма нищо, Хайръм — казах му аз. — Дамата е госпожица Елиът, моя приятелка, която не съм виждал от много време.

Той тронаво пристъпи вътре, смъкна каскета си и с две ръце го притисна към гърдите си.

— Приятно ми е да се запозная с вас, госпожице — каза той. — Ваша ли е колата навън?

— Да — потвърди Райла.

— Голяма е — рече Хайръм. — Никога не съм виждал толкова голяма кола. И човек може да се огледа в нея, така блести.

Той зърна Боузър в ъгъла, припряно заобиколи масата и коленичи до него.

— Какво му е? — попита Хайръм. — Цялата козина на един от краката я няма.

— Аз я остригах — отвърнах. — Трябваше. Някой го е пронизал със стрела.

Обяснението не беше съвсем точно, но бе достатъчно просто, за да може Хайръм да го разбере и да не продължи да задава въпроси. Той знаеше за стрелите. Много деца в градчето все още имаха лъкове и стрели.

— Лоша ли е раната?

— Мисля, че не.

Хайръм се наведе и прегърна кучето.

— Това не е хубаво — каза той. — Да обикаляш насам-натам и да стреляш по кучета. Никой не бива да стреля по куче.

Просейки състрадание, Боузър радостно заудря пода с опашка и облиза лицето на Хайръм.

— Особено по Боузър — продължи Хайръм. — Няма по-добро куче от Боузър.

— Ще пийнеш ли кафе, Хайръм?

— Не, вие си яжте. Аз просто ще поседя тук с Боузър.

— Мога да ти изпържа няколко яйца.

— Не, благодаря, господин Стийл. Вече закусих. Наминах при преподобния Джейкъбсън и той ме нагости. Ядох питки с наденички.

— Добре тогава — казах аз. — Остани с Боузър, пък аз ще разведа госпожица Елиът наоколо.

Когато излязохме на двора и той вече не можеше да ни чуе, аз й казах:

— Нека Хайръм не те безпокои. Безвреден е. Скита наоколо. Градчето донякъде се грижи за него. Той наминава и хората му дават храна. Добре я кара.

— Няма ли къде да живее?

— Има колиба надолу по реката, но не прекарва много време там. Обикаля и навестява приятелите си. С Боузър са големи приятели.

— Разбрах това — отвърна Райла.

— Твърди, че разговаря с Боузър — че той му говори и че Боузър му отвръща. И Боузър не е единственият. Хайръм е приятел на всички животни и птици. Седи на двора и говори на една луда, кривогледа червеношийка, а птичето стои там, наклонило глава настрани, и го

слуша. Понякога можеш да се закълнеш, че разбира какво му казва. Излиза в гората, за да посети зайците, катеричките и мармотите. Кара се на Боузър, че се закача с мармотите. Казва, че ако Боузър ги остави на мира, те сами ще излязат и ще си играят с него.

— Звучи ми като малоумен.

— А, в това няма съмнение. Но по целия свят има хора, които го харесват. Не само в малките селца.

— Говориш така, сякаш и ти го харесваш.

— По-точно, нямам нищо против него. Не пречи никому. Както сама казваш, той е малоумен.

— Боузър го харесва.

— Боузър е луд по него — потвърдих аз.

— Ти каза, струва ми се, че имаш четирийсет акра. За какво, за Бога, са му на човек като теб четирийсет акра?

— Огледай се — казах й аз. — Навярно ще разбереш. Заслушай се в птиците. Погледни онази стара ябълкова градина хей там. Отрупана е с цветове. Не че ражда много ябълки. Повечето са дребни и червиви. Предполагам, че мога да ги пръскам, но това са много грижи. Колкото и малки и червиви обаче да са, тук има ябълки, вкуса на които повечето хора са забравили, ако изобщо някога им е бил познат. Има и две-три зимни ябълки. Не си опитала нищо, докато не си хапнеш от зимните.

Райла се засмя.

— Майтапиш се с мен — каза тя. — Винаги си го правил. По твоя си мил, мек и нежен начин. Ти не си тук заради песните на птиците или заради отдавна забравените ябълки. Това може да е отчасти вярно, разбира се, но има и друго. Снощи спомена, че си дошъл тук, за да откриеш нещо, а после въобще не ми каза какво.

Хванах я под ръка.

— Ела — казах аз. — Ще те разведа наоколо.

Пътеката заобикаляше разнебитения от времето плевник с увиснала врата, минаваше през единия край на овощната градина с хилави дървета и после покрай отдавна занемарена нива, обрасла с плевели и заобиколена от дървета. В края на нивата пътеката спираше до ръба на ров.

— Това е помийна яма — казах й аз. — Или поне хората наоколо я смятат за помийна яма.

— Правил си разкопки тук — рече тя, като гледаше към сондажите, които бях изкопал.

Кимнах.

— Местните ме смятат за луд. Отначало си мислеха, че съм иманяр. Не намерих никакво имане, затова сега окончателно решиха, че съм луд.

— Не си луд — каза тя, — пък и това не е помийна яма. Кажи ми какво е.

Поех си дълбоко въздух и й казах.

— Смятам, че е кратер, където Бог знае колко отдавна се е разбил космически кораб. Намерих парчета метал. Нищо голямо, нищо, което наистина да ми даде някаква представа. Корабът, ако в действителност е бил кораб, не се е разбил с голяма скорост. Не като метеорит. В противен случай дори този метал, който намирам, не би се запазил, освен на стопени буци. Проникнал е достатъчно силно, за да изрови адски голяма яма, но няма и следа от плазмена реакция. Сигурен съм, че по-надълбоко има по-голямо парче от онова, което се е забило тук.

— И си знаел за тази яма преди, когато си живял тук като момче?

— Точно така — потвърдих аз. — Този район е осеян с така наречените рудни дупки. Тук има много олово. По едно време е имало рудници — нищо голямо, естествено, просто малки, действащи рудници. Някога, преди повече от сто години, тази и съседната област са били пълни с рудотърсачи. Копаели навсякъде ями с надеждата да попаднат на жила. По-късно, с течение на времето, всички дупки започнали да се смятат за рудни. Много от тях, разбира се, не са били такива. Когато бях малък, заедно с приятелите ми бяхме сигурни, че това е рудна дупка и от време на време през лятото копаехме тук. Изглежда старият чудак, който гледаше фермата, нямаше нищо против. Често ни подкачаше за това, наричаше ни миньори. Намирахме някакви странни метални фрагменти, но те не бяха руда и с нищо не ни привличаха. Така че след известно време изгубихме интерес. Но през годините все се сещах за това място и колкото повече мислех, толкова повече се убеждавах, че онова, което бяхме намерили, са останки от космически кораб. Затова се върнах, като се преструвах, че просто се връщам в родното място. Когато разбрах, че фермата е обявена за продан, аз я купих в някакъв моментен порив. Струва ми се, че ако си

бях оставил време да го обмисля, нямаше да го сторя. Понякога като си спомня, всичко ми изглежда някак глупаво. Макар че се наслаждавах на месеците, които прекарах тук.

— Смятам, че е чудесно — каза Райла.

Изненадано я погледнах.

— Наистина ли?

— Само си помисли — отвърна тя. — Космически кораб от звездите.

— Не мога да съм сигурен в това.

Тя се приближи до мен, надигна се и ме целуна по бузата.

— Няма значение дали е вярно — рече тя. — Важното е, че все още можеш да мечтаеш, че си в състояние да се убедиш, че може да е тук.

— И да убедя теб — една практична делова жена.

— Това, че се занимавам с бизнес, е въпрос на оцеляване. В сърцето си все още съм археолог. А всички хора в тази област са чиста проба романтици.

— Знаеш ли — казах аз. — Разкъсвах се от противоречия дали да ти покажа това. Исках да го споделя с теб, но се и страхувах — страхувах се, че ще ме помислиш за безотговорен и глупав.

— Доколко си сигурен в предположенията си? С какви доказателства разполагаш?

— Буци метал. Някакви странни сплави. Пратих няколко парчета в университета за анализ и той показа, че такива сплави не са известни. Хората от университета се развълнуваха и ме попитаха къде съм ги намерил. Казах им, че съм ги взел от едни разкопки и съм любопитствал какво представляват. Така че, това е положението. Няколко от парчетата са просто буци метал. Други показват признаци за машинна обработка. Нито следа от ръжда, само бледо помътняване на повърхността, сякаш металът проявява слаба реакция към продължителното излагане на открито. Твърд и як. Твърд почти като диамант, а в същото време не е крехък. Страхотна якост. Може да има и други обяснения, но извънземният космически кораб е най-доброто, най-логичното, което мога да предложа. Казвам си, че трябва да подхождам научно и обективно, че не трябва да фаворизирам една идея...

— Аса, престани. Нищо не фаворизираш. Всичко това е трудно за възприемане — хипотезата ти и доказателствата, които си открил — но доказателствата са налице. Не можеш просто да не им обръщаш внимание.

— В този случай — казах аз, — има още нещо. За него няма абсолютно никакви доказателства. Просто свидетелствата на собствените ми очи и чувството, което изпитвам. Имам си странен съсед — предполагам, че това е най-добрият начин да го опиша. Всъщност никога не съм го виждал, никога не съм имал възможност да го разгледам добре. Но съм усещал, че ме наблюдава и съм го зървал без наистина да го видя — някаква особена фигура, която ме кара да си представям, че е там. Казвам „представям“, защото все още се опитвам да подхождам научно и обективно. На нивото на чистото наблюдение, аз съм сигурен, че той съществува. Навърта се в овощната градина, но не е там през цялото време. Изглежда доста се скита.

— Виждал ли го е някой друг?

— Предполагам, че и други са го виждали. Периодично се появява страх от пантера — макар да не знам защо хората трябва да се страхуват от пантери. Но изглежда, че в селските общности страхът от мечка и пантера е любимо развлечение. Атавистичен страх, предполагам, който все още продължава да съществува.

— Може би има пантери.

— Съмнявам се. От четирийсет, че и повече години няма достоверни свидетелства да е бил забелязван планински лъв. Странното в случая е, че създаването, за което говоря, оставя котешки следи. Има един човек, който знае повече за това, отколкото всеки друг. Той е прекарал живота си из горите.

— Какво мисли той за това?

— Не е наясно, също като мен. Няколко пъти съм разговарял с него и сме съгласни, че не знаем какво представлява.

— Смяташ ли, че има някаква връзка между създаването и твоя космически кораб?

— Понякога се изкушавам да мисля така. Но изглежда малко пресилено. Оттук би следвало, че това е извънземно създание, оцеляло при катастрофата. А това би означавало, че е живяло невъзможно дълго. Пък и изглежда невероятно каквото и да е, да оцелее при подобна катастрофа, ако е имало изобщо такава.

— Бих искала да видя метала, който си изкопал — каза тя.

— Няма проблем — казах й аз. — В плевника е. Ще го разгледаме, когато се върнем.

ГЛАВА 4

Хайръм се беше настанил на един от сгъваемите столове пред къщата, а Боузър лежеше на тревата до него. Червеношийката нахално стоеше на няколко стъпки от тях и наблюдаваше нахлуването им в нейната територия с наперена войнственост.

Хайръм поясни:

— Боузър каза, че не иска да стои вътре, затова го изнесох.

— Той те е използвал — казах му аз. — Можел е и сам да излезе.

Боузър извинително заудря с опашка.

— Червеношийката му съчувства — рече Хайръм.

Червеношийката хич нямаше съчувствен вид.

— Нямам какво да правя — каза Хайръм. — Вие си вършете работата. Аз ще наглеждам Боузър докато се оправи. Денонощно, ако желаете. Ако иска нещо, той може да ми каже.

— Добре, наглеждай го — казах аз. — Ние имаме малко работа.

Отне ми адски много време отново да отворя вратата на плевника. Някой ден ще я поправа, обещах си аз. Нямаше да ми отнеме повече от няколко часа, но някак все не успях да свърша тази работа.

Вътре в плевника миришеше на стара конска тор и в единия ъгъл беше нахвърляна купчина боклуци, но сградата беше запълнена предимно от две дълги маси, който бях измайсторил от дъски, поставени върху дървени магарета. Върху масите бяха подредени всички парчета метал, които бях намерил или изкопал от ямата. В далечния край на едната от тях лежаха две кухи полусферични парчета светъл метал, които бях намерил, когато разчиствах плевника.

Райла се приближи до една от масите, взе един назъбен къс метал и започна да го върти в ръцете си. После с известно учудване рече:

— Точно както ми каза: изобщо няма ръжда. Само леко обезцветяване тук-там. В него има малко желязо, нали?

— Доста голямо количество — отвърнах аз. — Поне така казаха онези от университета.

— Всяка сплав, съдържаща желязо, ръждясва — продължи тя. — Някои сплави издържат дълго време, но накрая, когато кислородът ги докопа, се покриват с ръжда.

— Тази е на повече от век — казах й аз. — Навярно много повече. Уилоу Бенд чества стогодишнината си преди няколко години. Онзи кратер се е образувал преди основаването на градчето. Сигурно е значително по-стар. На дъното му има няколко педи глина. Натрупването й е отнело известно време. За образуването на една педя глина са необходими доста листа и немного години.

— Опитвал ли си се да сглобиш някои от тези фрагменти?

— Да и няколко от тях си съвпадат, но абсолютно нищо не ми говорят.

— И какво ще правиш оттук нататък?

— Навярно нищо. Ще продължавам да копая. Ще си мълча. Ти си единственият човек, на когото съм казал. Ако бях казал каквото и да е на когото и да било друг, в отговор щях да чуя единствено подигравки. Изведнъж щяха да се появят всевъзможни специалисти по всичко, способни да ми изнамерят цял куп логични и прости обяснения на загадката.

— Предполагам, че е така — съгласи се тя, — но тук имаш все пак някакви доказателства, че в галактиката има поне още един разум и че Земята е била посетена от него. Това ми се струва важно — достатъчно важно, за да издържиш на няколко подигравки.

— Но не разбираш ли, че каквото и да е преждевременно съобщение би замъглило, ако не и унищожило значението на всичко това — възразих аз. — Изглежда човешката раса притежава странна, инстинктивна защитна блокада спрямо възможността да признае, че в космоса съществуват и други форми на разумен живот. Може би е така, защото дълбоко в себе си се страхуваме. Възможно е да изпитваме първичен страх от какъвто и да е друг вид разум. Може би се боим, че той ще ни изобличи като второкачествени, че ще ни накара да се чувстваме малоценни. Понякога говорим за самотата ни във Вселената, изразяваме страх, че сме сами, но се случва да си мисля, че това не е нищо повече от празно философстване, че във Вселената има и други разумни същества.

— Но ако е истина — рече Райла, — то все някога ще трябва да погледнеш тази истина в очите. Ако отрано приемем фактите, това ще

ни донесе някои преимущества. Така ще имаме известно време да свикнем с мисълта и да стъпим по-здро̀во на крака, ако изобщо дойде миг, в който се наложи да се срещнем с тях.

— Много хора биха се съгласили с теб — казах аз, — но не и безликата тълпа, публиката. Поотделно можем да сме интелигентни и сравнително уравновесени, но събрани заедно сме твърдоглави по най-различни начини.

Райла продължи по-нататък покрай масата и спря срещу двете блестящи полусфери. Тя почука с пръсти по едната от тях.

— А това? При разкопките ли ги откри?

— Не — отвърнах аз. — Не знам какво представляват. Пасват си и заедно образуват куха сфера. Обвивката е дебела около три милиметра и е изключително здрава. По едно време исках да пратя едната от тях заедно с метала в университета, после се отказах, защото не съм сигурен, че са свързани с всичко останало в тази мистерия. Намерих ги тук, в този плевник. Исках да поставя масите, но в центъра на помещението имаше купчина боклуци. Стари парчета от хамути, разни вехтории, два куфара, няколко изтъркани автомобилни гуми и други подобни. Заех се да преместя всичко в онази ясла хей там. Именно тогава намерих двете полусфери на дъното на купчината.

Райла взе едната от полусферите, нагласи я над другата и прокара длан по мястото, където се съединяваха.

— Наистина си пасват — рече тя, — но не могат да се затегнат. Няма резба, нито пък нещо друго. Куха топка, която някога някак си се е разделила на две. Имаш ли някаква представа какво представлява?

— Ни най-малка.

— Възможно е да е нещо сравнително просто, нещо, което се използва относително често.

Погледнах часовника си.

— Какво ще кажеш да обядваме? — попитах аз. — На трийсетина километра нагоре по пътя има едно съвсем не лошо местенце.

— Можем да хапнем и тук. Ще приготвя нещо.

— Не — възразих аз. — Искам да те изведа. Даваш ли си сметка, че никога не съм те водил на ресторант?

ГЛАВА 5

Коктейлът „Манхатън“ беше добър. Осъзнах, че това е първата ми цивилизована напитка от месеци насам — почти бях забравил вкуса на хубавия алкохол. Казах това на Райла.

— У дома се наливам с бира или си сипвам малко скоч върху няколко кубчета лед.

— Не си мърдал от фермата — отвърна тя.

— Да, и не съжалявам за това. Парите за покупката на това място са най-добре похарчените пари през живота ми. То ми даде почти година интересна работа, както и усещане за покой, каквото не съм изпитвал никога по-рано. А и на Боузър му харесва.

— Мислиш много за Боузър.

— С него сме приятели. И на двамата няма да ни хареса завръщането в студентското градче.

— Струва ми се спомена, че нямаш намерение да се връщаш. Каза, че ще напуснеш, когато отпуската ти свърши.

— Знам. Постоянно го казвам. Предполагам, че си фантазирам. Не изпитвам желание да се връщам, но нямам голям избор. Когато се сетя за това, въставам срещу неприятния факт, че макар да не съм точно беден, финансовото ми положение не ми позволява да се лиша от заплатата си за какъвто и да е срок от време.

— Знам колко неприятна трябва да ти е мисълта да си тръгнеш — каза тя. — Не само заради спокойствието, но и заради възможността да продължиш разкопките си.

— Това може да почака. Ще трябва да почака.

— Но Аса, би било жалко.

— Да, предполагам, че е така. Но щом е чакало Бог знае колко века, може да почака още малко. Ще се връщам всяко лято.

— Странно е в какъв голям времеви мащаб могат да мислят археолозите — рече Райла. — Предполагам, че тази гледна точка си върви с професията. Те се занимават с дълготрайни явления, така че за тях времето има по-малко значение.

— Говориш така, сякаш изобщо не си била археолог.

— Ами, всъщност не съм била. Само опитвах. През онова лято с теб в Турция и после, две години по-късно, при едни маловажни разкопки на индиански лагер в Охайо. Около година в Чикаго, където се занимавах най-вече с каталогизиране. След това ми беше лесно да реша, че професията на археолога не е онова, което искам.

— И така се захвана с бизнеса с находки и вкаменелости.

— Отначало на дребно — отвърна тя. — Отворих малък магазин в северната част на щата Ню Йорк. Но очевидно бях уцелила момента. Интересът на колекционерите растеше и бизнесът се развиваше. Всяка година изникваха все нови и нови магазини, и разбрах, че истински се печели като доставчик. Затова поспестих малко пари, взех заем и отново започнах на дребно. Работих усилено. Това ми доставяше някакво перверзно удоволствие. Ето че си изкарвах прехраната с нещо, представляващо доста презрян клон на професия, в която се бях провалила — или навярно е по-точно да се каже, че съм била прекалено нетърпелива, за да опитам да успея в нея.

— Снощи ми каза, че възнамеряваш да се откажеш.

— От няколко години работя с партньор. Той иска да изкупи моята част. Ще ми плати повече, отколкото струва в действителност. Някои мои идеи и методи малко го безпокоят. Ако изкупи частта ми, за около три години ще фалира.

— Работата ще ти липсва. Харесва ти да се занимаваш с бизнес.

Тя сви рамене.

— Да, вярно е. В него има някаква безпощадност, която ме привлича.

— Не ми изглеждаш безпощадна.

— Такава съм само в бизнеса — отвърна тя. — Той изкарва на повърхността най-лошите ми черти.

Свършихме с питиетата си и сервитьорът донесе салатите.

— Още по едно? — попитах аз.

Тя поклати глава.

— Ограничавам се. По едно питие на хранене. Наложих си това правило преди много време. На деловите обеда — а те бяха много — се очакваше да смучеш здраво, но накрая отказах да го правя. Виждала съм докъде може да доведе това. Но ако искаш, ти си поръчай.

— Ще се солидаризирам с теб — отвърнах аз. — След като свършим обяда, можем да посетим нашия стар планинец, ако желаш.

— Бих искала, но може да закъснеем прекалено много. Ами Боузър?

— Хайръм ще се погрижи за него. Ще остане с Боузър докато се върнем. В хладилника има студено печено и те ще си го поделят. Даже ще излезе да събере яйцата. С Боузър първо ще си поговорят за това. Той ще каже на кучето, че сигурно е станало време да прибере яйцата, а Боузър ще го попита кое време е. Хайръм ще му отговори и тогава Боузър ще рече: „Да, хайде да излезем и да ги вземем.“

— Относно тази измислица, че Боузър говори... Според теб Хайръм наистина ли вярва, че го прави, или цялата работа е наужким?

— Честно казано, не знам — отвърнах аз. — Навярно Хайръм смята, че си приказват. Всъщност, какво значение има? С животните е забавно. Те имат свои индивидуалности и човек може да си установи навици с тях. Когато Боузър се захване с някой мармот, аз отивам да го прибера и го издърпвам от дупката, която е разровил — целият е омазан с кал и мръсотия и е съвсем изтощен. И въпреки всичко не иска да се прибира вкъщи. Сериозно се е заел с онзи мармот. Обаче аз го хващам за опашката, казвам му „Марш вкъщи, Боузър“ и той послушно тръгва. Но трябва да го дръпна за опашката и да му кажа тези думи. В противен случай никога няма да се прибере с мен. Не бих могъл да го примамя да се върне. Но когато изпълня този глупав ритуал, той винаги се отправя към къщи.

Тя се засмя.

— Бива си ви вас с Боузър! И двамата сте луди.

— Разбира се. Не можеш да живееш с едно куче в продължение на години и да не...

— И с кокошки. Спомням си, че видях няколко във фермата. Имаш ли свине, коне и...

— Не. Само кокошки. Заради яйцата и от време на време по някое пържено пиле. Мислех да си купя крава, но около нея има прекалено много грижи.

— Аса, искам да разговарям с теб по работа. Каза ми, че не желаш университетът да ти се бърка в разкопките — струва ми се, че така се изрази. Какво ще кажеш, ако ти се набъркам аз?

Бях вдигнал вилицата със салата наполовина към устата си и сега я свалих долу. В начина, по който го каза, звучеше нещо почти като предупреждение. Не знам какво беше, но ми дойде съвсем изненадващо и малко се стреснах.

— Да ми се набъркаш ли? — попитах аз. — Какво искаш да кажеш?

— Нека да споделя работата ти с теб.

— Каква глупава молба — казах аз. — Разбира се, че можеш да работиш с мен. Не споделих ли вече с теб откритието си, като ти разказах за него?

— Но аз нямах предвид това. Не те моля да я споделиш даром. Имах предвид партньорство. Ти не желаяш да се връщаш в университета. Искаш да продължиш с разкопките и ми се струва, че така трябва. Попаднал си на нещо важно, което не трябва да бъде прекъсвано. Ако мога да ти помогна малко, така че да не се налага да си тръгваш...

— Не — рязко я прекъснах аз. — Не продължавай. Не, няма да приема. Предлагаш да ме финансираш и аз няма да приема.

— Правиш го да звучи толкова ужасно — рече тя. — сякаш съм ти предложила нещо немислимо. Не се опитвам да те купя, Аса. Не е това. Просто ти вярвам и мисля, че е жалко, че трябва да...

— Това е предложението на едрия бизнес да вземе под попечителство онеправданите — гневно отвърнах аз. — По дяволите, Райла, нямам намерение да ме попечителстват.

— В такъв случай, съжалявам, че споменах за това. Надявах се, че ще разбереш.

— По дяволите, защо изобщо трябваше да го споменавам? Би трябвало да ме познаваш по-добре. Толкова хубаво бе потръгнало всичко, а сега...

— Аса, спомни си последния път. Ужасното ни скарване ни струва двайсет години. Нека не позволяваме това да се случи отново.

— Скарване ли? Не си спомням никакво скарване?

— Аз бях онази, която се разсърди тогава. Беше ме пренебрегнал, беше излязъл с двама от мъжете и се бяхте насмукали. Опита се да ми обясниш, опита се да ми кажеш, че съжаляваш, но аз не исках да те слушам. Беше последният ден от разкопките или горе-долу тогава и изобщо нямах време да се отсърдя. Сега не можем да

позволим да се случи нещо такова. Поне аз не искам да позволим. А ти?

— Не — съгласих се аз, — аз също не искам. Но не мога да взема пари от теб. Независимо колко си добре финансово и колко малко ще ти струва.

— Не съм чак толкова добре — рече тя. — И отново ти казвам: съжалявам. Не можем ли просто да го забравим? И мога ли да поостана още известно време?

— Колкото искаш — отвърнах аз. — Завинаги, ако желаш.

— Ами твоите приятели и съседи? Няма ли да ни одумват?

— Дяволски си права, че ще ни одумват. В място като Уилоу Бенд хората нямат много за какво да приказват — вкопчват се и в най-малкото нещо.

— Не изглеждаш притеснен.

— А защо трябва да съм? За тях съм онзи смахнат хлапак Стийл, дето се е върнал в стария роден град. Подозрителни са към мен, възмуцавам ги и повечето не ме харесват. Държат се приятелски, естествено, но приказват за мен зад гърба ми. Не харесват никого, който не е затънал в блатото на собствената им посредственост. Предполагам, че това е защитна реакция. Пред всеки, който е напуснал градчето и се е върнал почти съвсем провален, те се чувстват разголени и малоценни. Болезнено съзнават провинциализма си. Така стоят нещата. Тъй че, освен ако не се притесняваш за себе си, недей да мислиш повече за това.

— Изобщо не се притеснявам — отвърна тя, — А ако смяташ да правиш от мен почтена жена...

— Такава мисъл — прекъснах я аз, — не ми е минавала през ума.

ГЛАВА 6

— Значи искате да чуете за миещата мечка, която не е никаква мечка — каза Езра Хопкинс на Райла. — Господ ми е свидетел, че ми трябваше доста време, за да разбера, че не е никаква миеща мечка.

— Сигурен ли сте, че не е?

— Сигурен съм, госпожице. Проблемът е, че не знам какво е. Ако старият Рейнджър тук да можеше да говори, може би щеше да ви каже повече от мен.

Той подръпна ушите на мършавата хрътка, която лежеше до стола му. Рейнджър лениво примигна — харесваше му да го подръпват за ушите.

— Някой път можем да доведем Хайръм — казах аз. — Той би могъл да поговори с Рейнджър. Твърди, че може да разговаря с Боузър. През цялото време разговаря с Боузър.

— Ами вижте — отвърна Езра — няма да оспорвам това. Преди време бих го сторил, но вече не.

— Хайде да не говорим сега за Хайръм и Боузър — каза Райла. — Моля ви, разкажете ми за миещата мечка.

— И като момче, и като мъж — отвърна Езра, — съм обхождал тези хълмове. В продължение на повече от петдесет години. На други места настъпиха промени, но тук те не са много. Тази земя не става за земеделие. Някои части от нея се използват за пасища, но дори и добитъкът не навлиза в тези хълмове по-надалеч, отколкото трябва. От време на време някой се опитва да се занимава с дърводобив, но никога в големи мащаби, защото хората си губят парите, когато се опитат да извозят трупите оттук след отсичането им. Така че, през всичките тези години тукашните хълмове са си били моите хълмове. Те и нещата, които са из тях. По закон притежавам само няколкото безполезни акра, върху които се намира тази колиба, но иначе всичко е мое.

— Вие обичате хълмовете — рече Райла.

— Ами да, предполагам. Обичта идва с опознаването, а аз познавам тези хълмове. Мога да ви покажа невероятни неща. Знам място, където растат диви азалии. Розовите наистина са неопитомени. Жълтите се поддават на известно въздействие, макар и не много, но розовите — не. Откарайте добитъка на място, където цъфтят розовите — и след два сезона вече няма да ги има. Откъснете повечко от тях и вече ги няма. Хората казват, че азалиите са изчезнали по тези хълмове. Но аз ви казвам, госпожице, че знам къде има малко от тях. Не го споделям с никого къде, не ги късам и не стъпвам сред тях. Оставям ги да си растат. Просто стоя на разстояние, гледам ги и си мисля с жалост, че някога тези хълмове бяха покрити с тях, но днес вече не. Знам и къде е скритото леговище на една лисица. Откърми там шест лисичета, зверчетата пораснаха и сега излизат да си играят около бърлогата — малки тромави създания, които се боричкат помежду си. А аз си имам място, където си седя и ги наблюдавам. Мисля, че на старата лисица сигурно ѝ е известно, че съм там, но изглежда няма нищо против. След всичките тези години тя знае, че няма да им сторя нищо лошо.

Колибата се беше сгушила до стръмния склон точно над един поток, който бълбукаше надолу по скалистото си легло. Гъсти дървета растяха наблизо направо от голата скала. Задните крачета на столовете, на които седяхме пред колибата, бяха късо отрязани, за да компенсират наклона. Върху пейката до отворената врата бяха поставени кофа и леген. До една от стените бяха подредени дърва за огрев. От комина лениво се виеше дим.

— Тук ми е удобно — каза Езра. — Тайната на удобството е да не искаш много. Хората в градчето ще ви кажат, че съм безполезен и навярно е така, но кои са те, че да раздават оценки? Казват, че си пийвам и това е чистата истина. Веднъж-два пъти годишно се нарязвам здраво, но от това никой не е пострадал. Никога не съм мамил. Никога не съм изричал лъжа. Имам един истински голям недостатък. Приказвам прекалено много, но това е така, защото почти не виждам никого, с когото да разговарям. Когато пък някой намине, май не мога да се спра. Но достатъчно за това. Вие сте дошли да чуете за приятелчето на Рейнджър.

— Аса изобщо не ми е казал, че онова създание е приятел на Рейнджър.

— А, така си е.

— Но вие с Рейнджър го преследвате.

— Може би някога, но вече не. Като по-млад бях ловец и трапер. Но от няколко години не съм се занимавал с това. Окачил съм капаните си на стената с чувство на срам, че изобщо някога съм ги използвал. Все още от време на време удрям по някоя катерица, заек или яребица — ходя по малко на лов, но само като индианците едно време. За месо, за да напълня тенджерата. Понякога не правя дори това. Предполагам, че като хищник, имам право да ловувам. Но нямам право да убивам без повод или причина горските си братя. Някога от всичко най-много ми харесваше лова на миещи мечки. Ходили ли сте някога на лов за миещи мечки?

— Не, никога — отвърна Райла. — Изобщо не съм ходила на лов.

— На лов за миещи мечки се ходи само през есента. Кучето гони мечката, докато я накара да се покатери на някое дърво. Тогава се опитвате да я откриете на дървото и я застрелвате. Главно заради кожата ѝ или, което е по-лошо, заради спорта — ако можете да наречете убиването спорт. Макар че когато убивах миеща мечка, аз я убивах не само заради кожата, но и заради месото ѝ. Някои смятат, че миещите мечки не стават за ядене, но аз ви казвам, че грешат. Но удоволствието не е в самият лов, а свежестта на есенната нощ, на въздуха, в мириса на паднали листа, в близостта, която чувствате с природата. В това и във възбудата от лова — защото признавам, че в лова наистина има възбуда.

Но накрая дойде време, когато престанах да убивам миещи мечки. Не престанах да ходя на лов, но спрях да убивам. С Рейнджър излизахме нощем на лов за мечки. Когато той принуждаваше някоя да се покатери на дърво, аз я откривах, прицелвах се в нея, но не натисках спусъка. Лов без стрелба, без убиване. Отначало Рейнджър не проумяваше, но накрая разбра. Страхувах се, че това може да го унищожи, но той разбра. Кучетата могат да разбират много неща, ако сте достатъчно търпеливи с тях.

Така че с Рейнджър ходехме на лов без да убиваме и след време започнах да съзнавам, че една от миещите мечки ни кара да я преследваме повече, отколкото която и да е друга. Знаеше всички трикове на преследваните и в продължение на много нощи Рейнджър не успяваше да я накара да се покатери на дърво. Гонехме я все по-често, сякаш ловът ѝ доставяше такава наслада, каквато и на нас —

стар мъжкар, който ни бе станал равен, дори нещо повече от равен и който ни използваше толкова, колкото и ние него, като през цялото време ни разиграваше. Възхищавах му се, разбира се. Принуден си да се възхищаваш на равностоен противник, който играе играта толкова умело, колкото самия теб, а навярно дори по-умело. Но и малко започнах да се ядосвам. Тази мечка беше просто прекалено добра и ни правеше на глупаци. Така че накрая постепенно разбрах, че по отношение точно на това животно съм готов да наруша правилото си никога да не убивам друга мечка. Ако Рейнджър успееше да я накара да се покатери на някое дърво и аз я откриех там, щях да я убия и веднъж завинаги да докажа кой е по-добрият: тя или ние. На лов за миещи мечки се ходи само през есента, но това не се отнасяше за тази. Много пъти, през други месеци от годината, Рейнджър я преследваше сам, а имаше ноци, през които и аз излизах с него. Това се превърна в безкрайна игра между Рейнджър и мечката, като понякога се включвах и аз, независимо от сезона.

— Откъде сте сигурен, че е било мечка? — попита Райла. — Рейнджър може да е гонил нещо друго — лисица или вълк.

— Рейнджър никога не би преследвал друго, освен миеща мечка — решително отвърна Езра. — Той е куче за лов на мечки — произхожда от стар род кучета за лов на мечки.

— Езра е прав — казах на Райла. — Едно куче за мечки си е куче за мечки. Ако гони зайци или лисици, значи не струва за лов на мечки.

— Значи вие никога не сте виждали тази мечка — рече на Езра Райла, — и не сте успели да я убиете.

— Напротив. Искам да кажа, виждал съм я. Беше една нощ преди няколко години. Рейнджър я качи на дървото по разсъмване, някъде към четири часа сутринта, и накрая аз я открих — силует, очертан на фона на небето, притиснал се до един клон почти на върха, надявайки се, че няма да бъде забелязан. Вдигнах пушката, но бях толкова задъхан от тичането, че не можех да се прицеля добре. Така че отпуснах оръжието и зачаках дишането ми да се успокои, а мечката си стоеше там, прилепена до клона си. Трябва да е знаела, че съм наблизо, но не се помръдна. Накрая отново вдигнах пушката. Поставих пръст на спусъка, но не го натиснах. Сигурно съм стоял около минута прицелен в нея, с пръст на спусъка, готов да стрелям, но не го направих. Не знам какво стана. Сега като си спомням, мисля че навярно съм се сетил за

всички ноци на преследване и съм осъзнал че ако стрелям, всичко това ще свърши. Че вместо достоен противник, щях да имам само един космат труп и че нито един от нас нямаше повече да изпита удоволствието от преследването и от това да бъдеш преследван. Не помня дали съм си мислил за това, но трябва да е било така, та накрая свалих пушката. Когато го направих, миещата мечка от дървото обърна глава и ме погледна.

И ей тука е странното. Дървото беше високо и мечката бе съвсем на върха. Нощта не беше непрогледна — на изток небето започваше да изсветлява — но мечката все пак бе прекалено далече и все пак беше прекалено тъмно, за да видя ясно муцуната на която и да е мечка. И въпреки това, когато тя обърна главата си, аз видях лицето ѝ и то не беше лице на миеща мечка. Повече приличаше на котешко лице, макар че не бе и такова. Имаше мустачки като котка и аз можех да ги видя дори от разстоянието, на което се намирах. Лицето беше месесто и кръгло и въпреки това — ужасно трудно ми е да го кажа така, че да звучи смислено — и въпреки това бе някак костеливо, като череп, от който е махната плътта. Очите бяха големи и кръгли, немигащи като очи на бухал. Би трябвало да се уплаша до смърт. Но не се уплаших. Просто стоях там и на свой ред гледах към това котешко лице. Бях изненадан, разбира се, но не чак толкова, колкото би могло да се очаква. Струва ми се, че през цялото време — без да го признавам пред себе си, без да го изричам гласно — съм знаел, че нещото, което преследваме, не е никаква миеща мечка. Тогава то ми се усмихна. Не видях зъби, сигурен съм, но знаех, че ми се усмихва. Предизвикваше усещането за усмивка. Не хилене, че ни е победило с Рейнджър, а приятелска усмивка, усмивка, която казваше: „Не си ли прекарахме адски забавно?“. И така, аз пяхнах пушката под мишница и следван от Рейнджър, се насочих обратно за вкъщи.

— Тук нещо не пасва — рече Райла. — Казахте, че Рейнджър е куче за лов на миещи мечки и че не гони нищо друго, освен мечки.

— Това озадачаваше и мен — отвърна Езра. — Понякога ужасно много съм се чудил по тоя въпрос. Точно затова, предполагам, не исках да призная пред себе си, че онова не беше никаква мечка — дори когато вече знаех, че не е.

Но от нощта, за която ви разказах, Рейнджър е преследвал нещото много пъти. Понякога се включвах и аз, просто заради

удоволствието. Забелязвал съм старото Котешко лице да се навърта из района и да ме гледа от някой храст или дърво. Когато разбере, че го виждам, винаги ми се усмихва. Приятелска усмивка, без нищо коварно в нея. Ти виждал ли си го, Аса?

— Зървам го понякога — отвърнах аз. — Мотае се в моята ябълкова градина.

— Винаги се вижда само лице — рече Езра. — Онова усмихващо се лице. А колкото до тялото му, то е неразлично. Нищо не подсказва колко е голямо или каква форма има. Понякога съм се натъквал на някоя от срещите между Рейнджър и това създание — създанието надзърта от някой храст към Рейнджър, а той просто дружелюбно си стои там. А знаете ли какво си мисля?

— Какво? — попита Райла.

— Мисля си, че Котешкото лице идва и се уговаря с Рейнджър да си устроят лов през нощта. Мисля, че пита Рейнджър: „Какво ще кажеш да ме преследваш довечера?“. А Рейнджър му отвръща: „Ще говоря с него по въпроса“.

Райла весело се засмя.

— Колко смешно — извика тя. — Колко прекрасно смешно.

— За вас може да е смешно — кисело рече Езра. — За мен не е. Струва ми се съвсем вярно. Вижда ми се напълно логично.

— Но какво е това създание? Трябва да имате някаква идея. Трябва да сте мислили за това.

— Мислил съм, естествено. Но не знам. Казвал съм си, че може би е нещо, което е оцеляло от праисторическото минало. Или призрак на нещо от праисторическо време. Макар че в него няма нищо призрачно. Ти как мислиш, Аса?

— Понякога изглежда малко неясно — отвърнах аз. — Малко мъгляво, може би. Но не по същия начин, по който би изглеждал някой призрак. В него няма нищо призрачно.

— Защо не останете за вечеря — предложи Езра. — Можем цяла вечер да седим и да си бърбим. В никакъв случай не съм ви казал всичко — имам още много за разказване. Мога да си бърборя с часове. На печката имам голяма тенджерка със задушена костенурка — пет пъти повече, отколкото може да изядем с Рейнджър. Хванах две млади костенурки до едно малко езерце, недалеч оттук. Старата костенурка може да е доста жилава, но младата е наистина вкусна. Не мога да ви

предложа много повече от това, но когато има задушено от костенурка, човек и не иска друго.

Райла погледна към мен.

— Какво ще кажеш? — попита тя.

Поклатих глава.

— Изкушавам се, но трябва да се връщаме. Колата е паркирана на пътя, на повече от три километра оттук. Не искам да вървим по тъмно. Най-добре да тръгнем сега, за да можем да виждаме пътеката.

ГЛАВА 7

В колата на път за вкъщи Райла ме попита:

— Защо не ми каза за това Котешко лице?

— Всъщност ти споменах — отвърнах аз. — Само дето не задълбах в това що за създание е. Нямах да ми повярваш.

— И си мислел, че ще повярвам на Езра?

— А не му ли повярва?

— Всичко това ми звучи като някаква приказка за вдън горите тилилейски. А и Езра е особняк. Отшелник философ. Изобщо не съм предполагала, че има такива хора.

— Не са много. Той е последен представител на изчезнал вид. Когато бях момче, наоколо имаше неколцина като него. Някога са били много. Баба им викаше стари ергени. Мъже, които никога не са се женили, които странят от обществото и живеят сами за себе си. Сами са си готвели и прали, отглеждали си по малко зеленчуци и държали куче или някоя и друга котка за компания. Преживявали от аргатуване, като работели за фермерите през натоварените сезони и навярно секли малко дърва през зимата. Повечето от тях ловували — скунксове, мускусни плъхове и тям подобни. До известна степен разчитали главно на даровете на земята — препитавали се с лов, риболов и събиране на диви ядивни растения. Водели са предимно оскъдно съществуване, но се справяли и като цяло изглеждали щастливи. Нямали много тревоги, защото били свободни от отговорности. Когато изнемощявали и вече не били в състояние да се грижат сами за себе си, те или отивали в някогашните приюти за бедни, или ги взимал някой съсед, за да му помагат с онова, което все още можели да правят. В други случаи някой наминавал в колибите им и ги откривал мъртви от седмица. Повечето били нехайни и безотговорни. Когато им се намирали малко пари, те ги пропивали и се връщали в колибите си, а после, след още няколко месеца събирали достатъчно за следващото напиване.

— Този начин на живот ми изглежда абсолютно непривлекателен — рече Райла.

— Според съвременните стандарти е така — отвърнах ѝ аз. — Това е живот на пионер. Някои от днешните младежи прегръщат тази идея. Наричат го „природосъобразен живот“. Надали е съвсем зле.

— Аса, казваш, че си виждал това създание, за което ни разказваше Езра. А спомена и за страх от пантера. Значи са го виждали и други хора.

— Единствено така мога да обясня разказите за пантери. Създанието малко прилича на котка.

— Но чак пък усмихваща се пантера!

— Когато хората виждат пантера или нещо друго, което смятат за пантера, най-вероятно не забелязват никаква усмивка. Те са уплашени. В техните очи усмивката е озъбване.

— Не знам — рече тя. — Цялата история е толкова необикновена. И все пак, същото се отнася и за твоите разкопки. А и Боузър беше ранен с фолсърски връх. И пресните кости от динозавър...

— Искаш обяснение — казах аз. — Райла, не мога да ти дам такова. Изкушавам се да разглеждам нещата като взаимно свързани. Но не мога да съм сигурен, че всички тези загадки имат връзка помежду си. Изобщо не мога да съм сигурен. Ще те разбере, ако си заминеш. Не е приятно да се сблъскаш с такова нещо.

— Навярно не е приятно — отвърна тя. — Но е вълнуващо и важно. Ако ми го беше разказал някой друг, щях да си помисля дали да не си замина. Но аз те познавам. Ти си самоунищожително честен. Обаче всичко е малко страшно. Имам усещането, че стоя на ръба на нещо, което не разбирам — навярно някакъв значителен факт, който ще ни накара да погледнем по нов начин на вселената.

Засмях се, но смехът ми прозвуча малко принуден.

— Хайде да не се вземаме толкова насериозно — казах аз. — Да намалим темпото. Така е по-лесно.

— Да, прав си — съгласи се тя и в гласа ѝ се долови облекчение. — Чудя се как ли е Боузър.

Когато няколко минути по-късно пристигнахме вкъщи, стана ясно, че Боузър е съвсем добре. Хайръм беше седнал на задното стълбище, а Боузър се бе изтегнал близо до него. Когато ни видя, кучето ни приветства с махане на опашката си.

— Как е той? — попита Райла.

— Боузър е добре — отвърна Хайръм. — Заедно си прекарахме хубаво. Седяхме, гледахме червеношийката и много си приказвахме. Измих раната от стрелата и тя изглежда добре. Вече не кърви и започва да хваща коричка. Боузър е добро куче. Лежа неподвижно, докато го почиствах. Дори не трепна. Знаеше, че му помагам.

— Намери ли нещо за ядене? — попитах аз.

— В хладилника имаше парче печено и с Боузър си го поделихме. Остана малко и аз му го дадох за вечеря, а за себе си опържих яйца. Събрахме яйцата от полозите. Бяха единайсет.

Хайръм бавно се надигна.

— Тъй като сте тук — рече той, — аз ще си ходя. Ще се върна на сутринта, за да гледам Боузър.

— Не е нужно да идваш, ако си имаш друга работа — казах аз. — Ние сме тук. Ще се грижим за него.

— Имам да свърша някои неща — с достойнство отвърна Хайръм. — Винаги има неща за вършене. Но обещах на Боузър. Казах му, че ще се грижа за него, докато се оправи напълно.

Той слезе по стъпалата и понечи да завие зад къщата, после спря.

— Забравих — рече той. — Не съм затворил курника. Трябва да се затвори. Наоколо има много скунксове и лисици.

— Не се безпокой — отвърнах. — Аз ще затворя курника.

ГЛАВА 8

Шумът ме накара да се изправя в леглото.

— Какво става? — сънливо попита Райла.

— Нещо при кокошките.

Тя негодуващо се размърда.

— Абе вие тука спите ли изобщо? Снощи беше Боузър, сега кокошките.

— Това е онази проклета лисица — отвърнах аз. — Досега ми отмъкна вече три. Курникът не е много солиден.

В нощта се разнесе кудкудякането на уплашените птици.

Провесих крака от ръба на леглото, намерих пантофите си на пода и ги нахлузих.

Райла се изправи.

— Какво ще правиш?

— Този път ще го пипна — отвърнах аз. — Не пали лампите. Ще го уплашиш.

— Нощ е — рече Райла. — Никаква лисица няма да успееш да видиш.

— Сега е пълнолуние. Ако е там, ще я видя.

В един от кухненските шкафове намерих пушката и кутия с патрони. Заредих два от тях в двуцевката. Боузър изскимтя от ъгъла.

— Ти остани тук — казах му аз. — И пази тишина. Не искам да уплашиш лисицата.

— Бъди внимателен, Аса — предупреди ме Райла, застанала на вратата на дневната.

— Не се тревожи. Всичко ще бъде наред.

— Трябва да облечеш нещо — продължи тя. — Не е хубаво да тичаш навън само по пантофи и долнище на пижама.

— Топло е — казах аз.

— Но може да е влажно. Ще си намокриш краката.

— Нищо ми няма — отвърнах аз. — Няма да се бавя много.

Нощта беше ясна почти като ден — високо в небето блестеше огромна, златна луна. Под меката ѝ светлина дворът изглеждаше призрачно като японска гравюра. Нощният въздух беше изпълнен с тежкия аромат на люляк.

Откъм курника продължаваше да се разнася отчаяно кудкудякане. Край единия му ъгъл растеше розов храст и докато вървах на пръсти през мократа, студена и покрита с роса трева — точно каквато бе предвидила Райла — някак си останах с впечатлението, че лисицата изобщо не е в курника, а се крие в храста. Насочих пушката натам с мисълта, че постъпвам глупаво. Лисицата или още бе в курника, или си беше тръгнала; нямаше да се крие в храстите. Но чувството, че е там, не ме напускаше. Зачудих се защо съм толкова сигурен, откъде бих могъл да знам къде е.

И в този момент всички мисли и цялото недоумение излетяха от главата ми. От храста втренчено ме наблюдаваше едно лице. Котешко лице — с мустачките, очите на бухал, усмивката. Гледаше ме без да мига. Никога преди не го бях виждал толкова ясно — толкова ясно или за толкова дълго време. Повечето пъти го бях зървал само за миг. Но сега лицето не изчезна, а меката лунна светлина осветяваше всичките му детайли и караше всяко косъмче от мустачките му ясно да изпъква. Това беше първият път, бях сигурен в това, когато наистина виждах мустачките. Преди само бях получавал впечатление за тях без наистина да ги виждам.

Запленен и уплашен, но повече запленен, отколкото уплашен, съвсем забравил за лисицата, аз бавно тръгнах напред, като държах в готовност пушката, макар вече да знаех, че нямаше да я използвам. Сега го бях приближил. Нещо ми подсказваше, че стоях по-близо отколкото би трябвало, но направих още една крачка. И тогава се спънах или изглеждаше така, като че съм се спънал.

Когато възстанових равновесието си, розовият храст вече не беше там, нито пък курникът. Стоях на малък склон, покрит с ниска трева и мъх, а по-нагоре растяха няколко брези. Вече не бе нощ — слънцето блестеше, но не напичаше. Котешкото лице беше изчезнало.

Зад себе си чух тътрене и думкане, и се обърнах. Думкащото и тътрещо се нещо бе около три метра високо. Имаше блестящи бивни, а между тях висеше дълъг хобот, който бавно се клатеше насам-натам

като махало. Съществото беше на по-малко от четири метра разстояние и се приближаваше право към мен.

Затичах се. Изкачих склона като уплашен заек. Ако не бях избягал, бе дяволски сигурно, че онзи мастодонт щеше да ме прегази. Той не ми обърна никакво внимание, дори не ме погледна. Просто се тътреше по пътя си и цялата му грамада стъпваше изискано и премерено.

„Мастодонт“, казах си аз. „За Бога, мастодонт!“

Умът ми сякаш зацikli — мастодонт, мастодонт, мастодонт. Нямаше място за нищо друго, освен за тази единствена, повтаряща се дума. Стоях вцепенен, притиснат до върбите, а повреденият грамофон на ума ми не спираше, докато животното продължаваше да се тътри по своя път надолу по склона към реката.

„Първо Боузър — помислих си — скимтящ в къщи с фолсъмски връх в задния си крак. А сега аз.“ Колкото и да бе странно, някак си се бях прехвърлил по същия път като Боузър.

И ето ме — смешна фигура, облечена в долнище на пижама и чифт износени пантофи, стиснала пушка в ръка.

Тук ме бе довел тунел на времето — или път на времето, или пък пътека, каквато и да беше там — а онова проклето Котешко лице несъмнено някак си беше замесено в моето затруднение, както е било замесено и в пътуването на Боузър във времето. Странното бе, че нямаше никакъв знак за съществуването на пътека на времето, нищо, което да ме предупреди, че стъпвам по нея. Какъв ли знак, зачудих се аз, можеше да търси човек — навярно някакво искрене във въздуха, макар да бях сигурен, че не беше имало никакво искрене.

И докато мислех за това, се сетих за нещо друго. Когато бях стигнал на това място, аз би трябвало да го отбележа по някакъв начин, за да имам поне някакъв шанс отново да се върна в собственото си време. Макар че тази възможност не бе толкова проста, колкото можеше да изглежда на пръв поглед — белязването на мястото, на което си пристигнал не означава непременно, че си белязал и пътя. Във всеки случай бях изпуснал шанса да оставя някакъв ориентир. Бях избягал от страх, при това основателен, когато бях видял мастодонта. Сега нямаше начин да открия първоначалното място.

Утеших се с мисълта, че Боузър беше пътувал в миналото и се бе върнал обратно. Значи не беше невъзможно. Щом Боузър е успял да се

върне, значи бих могъл да го сторя и аз. Макар че в мига, в който си помислих това, вече не бях толкова сигурен. Боузър може и да е надушил тунела на времето — нещо, което не би било по силите на човек.

Обаче ако само стоях там и се вълнувах, нямаше да реша проблема, нямаше да намеря отговора. Щом не можех да открия обратния път към настоящето, може би щеше да ми се наложи да поостана и си казах, че е по-добре да огледам наоколо.

Погледнах в посоката, в която беше изчезнал мастодонтът и видях стадо мастодонти на около километър и половина разстояние — четири възрастни и едно малко. Мастодонтът, който едва не ме бе прегазил, отмерено и тежко се движеше към тях.

„В Плейстоцена съм“ — казах си аз. Но нямаше начин да разбера колко назад в Плейстоцена.

Макар че теренът оставаше непроменен, сега изглеждаше съвсем различно, защото нямаше гори. На тяхно място се простираше тревиста местност, която донякъде приличаше на тундра, тук-там осеяна с групи брези и някакви вечнозелени дървета, а покрай реката забелязах върби.

Брезите до мен се бяха разлистили, но листата им бяха още малки — нежни пролетни листенца. Земята под дърветата бе покрита с килим от лютичета — изящните пъстри цветя, които цъфтят скоро след стопяването на снеговете. Лютичетата придаваха атмосфера на нещо познато. В детството си, точно по тези земи се бях скитал из горите, за да отнеса в мръсните си ръце у дома огромни букети, които майка ми поставяше в една тумбеста кафява кана по средата на кухненската маса. Дори от мястото, на което стоях, ми се струваше, че долавям силния характерен и незабравим аромат на мъничките цветя.

„Пролет“ — помислих си аз. Но беше студено за пролет. Въпреки слънцето аз треперех. „Ледникова епоха“ — казах си. Навярно само няколко километра на север искряха ръбовете на ледника. А аз бях тук само по долнище на пижама и пантофи, с пушка в ръка — пушка с два патрона в цевите. Това бе всичко. На това възлизаше цялата ми екипировка. Нямах нож, кибрит, нищо. Погледнах към небето и видях, че слънцето пълзи към пладне. Щом по пладне беше толкова студено, нощем трябваше да е ужасен студ. „Огън“ — помислих си аз. Но нямаше начин да запаля огън. Кремък, само да можех да намеря

кремък. Претършувах съзнанието си, за да си спомня дали някъде в близост може да се намери кремък, макар че дори и да имаше, какво бих могъл да сторя с него? Удряни един в друг, кремъците щяха да дадат искра, но не достатъчна, за да се запали огън. При удар в стомана, искрите биха били достатъчно горещи за запалване на прахан. Пушката бе от стомана, но тук нямаше да намеря кремък — защото, сега вече си спомних, че в този район няма никакъв кремък. Навярно бих могъл да отворя един от патроните, да извадя част от барута и да я смеся с прахан, а после да изстрелям отворения патрон в праханта. На теория горящият барут, изхвърлен от цевта, би запалил праханта, ако е смесена с барут. Ами ако това не станеше, запитах се аз. Пък и откъде да намеря прахан? В сърцевината на някой загниващ дънер, ако успееш да открия гниещ дънер и да го разцепя, за да извадя сухото и меко дърво. Или обелена и ситно накълцана брезова кора. Може би това щеше да свърши работа. Зачудих се дали наистина щеше, но не можех да съм сигурен.

Стоях съкрушен, изтощен от мислите си и от страха, който пропълзяваше в мен. Сега за първи път забелязах птиците. Първо цветята, сега и птиците. Бях ги чувал през цялото време, но бръмналият ми от проблеми мозък ги бе отхвърлял. Един синигер беше кацнал на някакво оголено от зимата стъбло. Гърлица навярно. Опитах се да си спомня дали гърлицата е местно или внесено от другаде растение, което би означавало, че не е гърлица. Така или иначе, птицата беше кацнала върху люлеещото се стъбло и пееше. Чучулига излетя от тревата и се извиси във въздуха, оставяйки зад себе си трели на радостно вълнение. Сред върбите с чуруликане подскачаха от клон на клон малки птичета, които трябва да бяха някакъв вид врабчета. Тук просто беше пълно с птици.

Щом веднъж се ориентирах, теренът взе да ми се струва все по-познат. Колкото и да беше оголен, това все пак бе Уилоу Бенд^[1]. Реката течеше от север и се извиваше на запад, после отново на изток. На брега по целия завой растяха плачещи върби.

Сега мастодонтите се отдалечаваха от мен надолу по долината. Освен тях и птиците, не забелязвах други следи от живот. Но можеше и да има: саблезъб тигър, кръвожаден вълк, дори пещерна мечка. Известно време бих могъл да се грижа за себе си, знаех това, но само известно време. Щом изстрелях двата патрона, щях да остана

невъоръжен и беззащитен, а пушката нямаше да е нищо повече от обикновена тояга.

Като внимателно се вирах за каквато и да е следа от живот, тръгнах надолу по склона към реката, която се оказа по-широка и течеше по-бързо, отколкото някога я бях виждал. Стопена вода от ледниците на север навярно бе изпълнила коритото.

Върбите бяха отрупани с реси, огромни пухкави гъсеници, покрити със златист прашец. Водата беше бистра — толкова бистра, че можех да видя камъчетата, които се търкаляха по дъното, както и проблясващите сенки на мълниеносно преминаващи рибни пасажи. „Тук има храна“ — казах си аз. Нямах въдица, но все пак можех да изплета мрежа от върбови клонки и обелена върбова кора. Щеше да е груба и несръчно направена, но все пак мрежа, с която да ловя риба. Зачудих се как ли щеше да ми се отрази диетата от сурова риба и се позасмях на тази мисъл.

Казах си, че ако ми се наложеше да остана тук, ако нямаше възможност да се върна в собственото си време, по един или друг начин на всяка цена трябваше да преоткрия огъня — огън, на който да се топля и да готвя храната си.

Застанал на брега на реката, направих опит да подредя фактите. Поглеждайки на положението реалистично, трябваше да се примиря с мисълта, че шансът ми да се върна в Уилоу Бенд е малък. Това означаваше, че имах да върша много неща. Първо най-важното: в момента убежището беше по-важно от храната. Ако бе необходимо, можех да погладувам известно време. Но преди падането на нощта трябваше да намеря място, където да се скрия от вятъра; някакво малко убежище, което да запази телесната ми топлина. Най-важното — знаех това — бе да не изпадам в паника. Засега не се бях паникьосал, просто не можех да си го позволя.

Убежище, храна и огън — това бяха трите неща, от които се нуждаех. Най-важно беше убежището, после храната; огънят можеше да почака малко. Щом изплетях мрежа, рибата щеше да осигури прехраната ми, но щеше да има и друга храна. Навярно грудки и корени, дори листа и дървесна кора, макар че нямаше начин да разбера кои растения щяха да са безвредни за мен. Навярно бих могъл да разбера, като наблюдавам какво ядат мечките и другите животни. Да рискувам и да приема, че онова, което ядат те, е безвредно. Освен това,

би трябвало да има някакъв бавен и дребен дивеч, но за него щеше да ми трябва оръжие, тояга. Ако не успеех да открия друга, пушката можеше да свърши работа, но щеше да е тежка и неудобна. Една пръчка би ме устроила по-добре. Сигурно някъде бих могъл да открия подходяща пръчка, която да пасва на ръката ми — добре изсъхнала тояга, която да не се счупи при първия удар. Лък и няколко стрели щяха да вършат повече работа и след време навярно бих могъл да си измайсторя такова оръжие. Трябваше да намеря остър камък или някой, който да бъде счупен и използван като режещ инструмент. С него щях да съм в състояние да си направя лък. Спомних си, че като момче бях адски добър с лъка и стрелите. Щеше да ми трябва тетива и жилавите фини корени на някое дърво щяха да свършат работа. Кедрови корени ли бяха използвали индианците, за да шият канутата си? Бяха изминали години, откакто бях чел „Песента на Хайауата“^[2], но си спомням, че там се казваше — бях сигурен в това — че кедровите корени са били използвани при направата на канута. Навярно някои от вечнозелените дървета, които растяха тук, бяха кедри и можех да изровя корените им.

Докато мислех за всичко това, бях обърнал гръб на реката и бях поел обратно към групата брези нагоре по хълма. Завих надясно и се изкатерих по малкия склон над дърветата, защото ми се стори, че оттам по-добре ще мога да потърся място, където да прекарам нощта. Някаква пещера щеше да е идеалното решение. Ако нямаше нищо друго, ако нямаше никакви пещери, можех да се скрия сред горичката вечнозелени дървета. Клоните на повечето вечнозелени висят почти до земята и макар да не осигуряват сериозна защита срещу студа, поне щяха да ме пазят от вятъра.

Стигнах хребета на малкото възвишение и се вгледах надолу за някакво земно образувание, което да би ме насочило към някое убежище. Така че почти стъпих вътре, преди да я забележа — изровена в земята дупка. Спрях на ръба ѝ и погледнах надолу в нея. Но изминаха няколко секунди преди да осъзная какво съм открил.

После внезапно разбрах. Това бе ямата, в която бях провеждал разкопките си. Беше стара. Малко по-голяма, отколкото когато за първи път попаднах на нея, но все пак стара — стените ѝ бяха обрасли с трева и от другата ѝ страна растеше малка бреза, наклонена под невероятен ъгъл.

Клекнах, вгледах се в ямата и ме заля странна вълна на ужас. Ужасно усещане за време. Помислих си, че ако дупката беше нова, бих могъл да извлека от нея някакво странно утешение. Но поради някаква причина, която не разбирах, древността на ямата ме хвърли в дълбоко отчаяние.

До голия ми гръб се докосна студен нос и аз инстинктивно скочих на крака с вик на уплаха. Паднах в рова и се претърколих до дъното му, а пушката излетя от ръката ми.

Проснат по гръб, вдигнах поглед към нещото, което ме беше докоснало с носа си. Не бе нито саблезъб тигър, нито вълк. Беше Боузър, който гледаше надолу към мен глупаво ухилен и енергично размахваше опашка.

Изкатерих се на четири крака по стената на ямата и прегърнах кучето, а Боузър облиза лицето ми с влажния си език. Изправих се със залитане и протегнах ръка, за да хвана опашката му.

— Марш къщи, Боузър! — извиках му аз и куцащото животно с обездвижен от фолсъмския връх крак се насочи право към къщи.

[1] Уилоу Бенд означава „Завоят на върбите“ (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Поема от Х. У. Лонгфелоу, носеща името на легендарен индиански вожд. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 9

Седях завит с одеяло до кухненската маса и се опитвах да се освободя от студа, проникнал до мозъка на костите ми. Райла правеше палачинки.

— Надявам се, че не си настинал — рече тя.

Не можех да спра да треперя.

— Там в миналото беше студено — отвърнах аз.

— Що за идея, да изтичаш навън само по долнище на пижама.

— На север имаше лед — казах аз. — На практика можех да го почувствам. Обзалагам се, че бях на не повече от трийсетина километра от ледника. В този район не е имало ледници. С всяка следваща ледникова епоха ледът се е придвижвал все по на юг от двете ни страни, но никога не е минавал през тази област. Но трийсетина-четирийсет километра на север може да е имало.

— Ти носеше пушка — рече тя. — Какво стана с нея?

— Ами, когато Боузър се приближи иззад мен, той едва не ми изкара ангелите. Скочих и изпуснах пушката, а когато видях Боузър, изобщо не спрях да я взема. Единственото, за което бях в състояние да мисля, бе, че той може да ме върне вкъщи.

Тя постави върху масата пълен с палачинки поднос и седна срещу мен.

— Това е смешно — каза Райла. — Седим си тук и си приказваме за пътуването ти назад във времето, като че ли е нещо, което се случва ежедневно.

— С мен не — отвърнах аз, — но за Боузър това е така. Въпросът е, че той сигурно пътува до различни епохи. Не би могъл да бъде пронизан в задния крак с фолсъмски връх в епоха, в която е намерил мъртъв динозавър, който да довлече вкъщи.

— За да го уцелят с фолсъмски връх — рече тя, — трябва да се е върнал назад с не повече от двайсет хиляди години. Навярно с много по-малко. Сигурен ли си, че не си забелязал следи от човек?

— Какви следи? От стъпки ли? Захвърлени наоколо счупени стрели?

— Имах предвид дим.

— Нямах никакъв дим. Единственият сериозен времеви указател, който видях, беше един мастодонт, който едва не ме прегازی.

— Сигурен ли си, че наистина си се върнал във времето? Не се ли майтапиш с мен? Да не би просто да си си измислил всичко това?

— Естествено. Излязъл съм в гората, скрил съм пушката, после съм свирнал на Боузър да дойде при мен, хванал съм го за опашката...

— Извинявай, Аса. Знам. Разбира се, че не си. Мислиш ли, че нещото с котешкото лице е свързано по някакъв начин с това? Хайде, започвай с тези палачинки преди да са изстинали, Пийни си малко кафе. Горещо е. Ще те стопли.

Поставих няколко палачинки в чинията си, намазах ги с масло и им сипах отгоре сироп.

— Нали разбираш — продължи Райла, — може просто да сме попаднали на нещо.

— Точно така. Може да сме попаднали на място, където не е безопасно да търсиш лисица.

— Говоря сериозно — каза тя. — Може да сме попаднали на нещо голямо. Ако си открил пътуването във времето, помисли какво би могло да означава това за теб.

— В никакъв случай — възразих аз. — Изобщо няма да се занимавам с това. И веднъж ми стига. Когато пак видя Котешкото лице, ще се обърна и ще си плюя на петите. Човек може да остане завинаги там. Не мога да разчитам, че Боузър всеки път ще идва да ме измъква.

— Ами ако допуснем, че можеш да го контролираш?

— Как?

— Можеш да сключиш сделка с Котешкото лице.

— По дяволите, та аз дори не мога да разговарям с него.

— Ти не. Може би Хайръм. Хайръм би могъл да разговаря с Котешкото лице. Той разговаря с Боузър, нали?

— Той си мисли, че разговаря с Боузър. Мисли си, че разговаря и с червеношийките.

— А откъде знаеш, че не е така?

— По дяволите, Райла, просто бъди разумна.

— Аз съм разумна. Откъде можеш да си сигурен, че Хайръм не разговаря с Боузър? Като учен...

— Посредствен учен.

— Добре, дори като посредствен учен, ти много добре знаеш, че не можеш да заемаш дадена позиция, било то отрицателна или положителна, без да имаш някакви доказателства. Освен това, спомни си какво разказа Езра за Котешкото лице, който идвал и се уговарял с Рейнджър да го гони.

— Старият Езра е луд. Съвсем малко откачен. Но все пак луд.

— И Хайръм ли?

— Хайръм не е луд. Просто е слабоумен.

— Може би малко лудите хора, слабоумните и кучетата могат да правят неща, които ние не можем. Може би те притежават способности, които ние нямаме...

— Райла, не можем да пуснем Хайръм при Котешкото лице...

Мрежата на вратата изскърца и аз се обърнах. Хайръм тромаво влизаше вътре.

— Чух ви — рече той. — Приказвахте за мен и за Котешкото лице.

— Чудехме се — поясни Райла, — дали някога си разговарял с него. Както разговаряш с Боузър.

— Имате предвид онова нещо, което се мотае из овощната градина?

— Значи си го виждал.

— Много пъти. Донякъде прилича на котка, но не е никаква котка. Има само глава. Изобщо не можете да видите тяло.

— Разговарял ли си някога с него?

— Понякога. Но няма никакъв смисъл. Той приказва за неща, които не разбирам.

— Искаш да кажеш, че използва думи, които не знаеш?

— Може би. Може би някои думи. Най-вече идеи. Идеи, които никога не съм чувал. Странно, той не движи устата си и не издава никакъв звук. Но аз чувам думите. Сега като се замисля, с Боузър е същото. Той никога не движи устата си и не издава звук, но аз чувам думите.

— Хайръм — казах аз, — вземи си стол и ела да закусиш с нас.

Той смутено и тромаво влезе.

— Не знам дали е редно. Вече закусвах.

— Остана малко тесто — рече Райла. — Мога да изпържа още горещи палачинки.

— Ти никога не пропускаш да закусваш с мен — казах аз. — Независимо колко пъти вече си закусвал. Недей да променяш обичая си заради Райла. Тя е приятел и ще бъде тук, тъй че свиквай с нея.

— Е, щом е редно — рече Хайръм. — Госпожице Райла, умирам си за палачинки с много сироп.

Райла отиде при печката и сипа смес за палачинки в тигана.

— Вярно е — каза Хайръм, — че не мога да се чувствам приятелски с онова нещо с котешкото лице. Понякога малко се страхувам от него. Изглежда смешно, с огромната си глава и без тяло, което да можеш да видиш. Онази негова глава прилича на лице, нарисувано върху голям балон. Никога не сваля очи от теб и не мига.

— Въпросът е — казах му аз, — че Райла смята, че за нас може да е важно да разговаряме с него, но ние не можем да го правим. Ти си единственият, който може.

— Искаш да кажеш, че никой друг не може да разговаря с него?

— Никой освен теб не може да разговаря и с Боузър.

— Ако се съгласиш да разговаряш с Котешкото лице — рече Райла, — трябва да го запазиш в тайна. Никой освен нас двамата не трябва да знае, че си приказвал с него, нито за какво сте си приказвали.

— Ами Боузър? — възрази Хайръм. — Не мога да пазя тайна от Боузър. Той е най-добрият ми приятел и ще трябва да му кажа.

— Добре тогава — съгласи се Райла. — Предполагам, че няма да навреди никому, ако кажеш на Боузър.

— Обещавам ви — продължи Хайръм, — че той няма да каже на никого. Ако го помоля, няма да издаде нито дума.

Райла ме погледна без да се усмихва.

— Нали нямаш нищо против, ако събщи на Боузър? — попита тя.

— Само в случай, че Боузър не каже на никого — отвърнах аз.

— О, няма — обеща Хайръм. — Ще го предупредя да не го прави. — След като каза това, той насочи цялото си внимание към купчината палачинки, препълвайки устата си и измазвайки лицето си със сироп.

След девет палачинки беше готов да възобнови разговора.

— Казахте, че трябва да разговарям с Котешкото лице — за нещо важно?

— Да, така е — отвърна Райла, — но ми е малко трудно да ти го обясня точно.

— Искате да разговарям с него за това нещо, което имате предвид, а после да ви предам отговора му? И ще знаем само ние четиримата...

— Четиримата ли?

— Боузър — поясни той. — Забравяте, че Боузър е четвъртият.

— А, да — каза Райла, — не трябва да забравяме стария Боузър.

— И това ще е тайна само между нас четиримата? — попита Хайръм.

— Точно така — потвърди Райла.

— Обичам тайните — очарован каза Хайръм. — Карат ме да се чувствам важен.

— Хайръм — попита Райла, — ти знаеш за времето, нали?

— Времето е онова, което виждате — отвърна той, — когато погледнете часовника. Можете да кажете дали е пладне, три или пък шест часа.

— Това е вярно — каза Райла, — но има нещо повече. Нали знаеш, че ние живеем в настоящето и че когато мине време, то става минало?

— Като вчера — предположи Хайръм. — Вчера е минало.

— Да, точно така. И преди сто години е минало, както и преди милион години.

— Не разбирам каква е разликата — каза Хайръм. — Всичко това е минало.

— Мислил ли си някога колко хубаво би било, ако можехме да пътуваме в миналото? Да се връщаме във времето преди тук да са дошли белите хора, когато е имало само индианци. Или във времето преди изобщо да е имало хора.

— Никога не съм мислил за това — призна Хайръм. — Никога не съм мислил за това, защото смятам, че е невъзможно.

— Според нас Котешкото лице знае как може да стане. Бихме искали да поговорим с него и да разберем как да го правим или дали той ще ни помогне да го правим.

Хайръм замълча за миг, като видимо се опитваше да възприеме всичко това.

— Искате да отидете в миналото ли? — попита той. — Защо?

— Нали знаеш какво е история?

— Естествено, че знам какво е история. Опитвах се да ни я преподават в училище, ама не ме биваше в това. Изобщо не можех да запомням всички онези дати. Ставаше дума само за войни, кой е бил президент и всякакви такива неща.

— Има хора наречени историци, чиято професия е да изучават историята — рече Райла. — Има много неща, за които те не са сигурни, защото хората, писали за тях, са ги описали погрешно. Но ако могат да се върнат във времето, да видят какво се е случило и да поговорят с хората, които са живели тогава, историците ще могат по-добре да разберат и по-вярно да опишат събитията.

— Искате да кажете, че ние бихме могли да се върнем назад и да видим какво се е случило преди много, много време? Наистина да се върнем и да видим?

— Точно това имам предвид. Би ли искал да направиш това, Хайръм?

— Ами-и, не знам точно — отвърна Хайръм. — Струва ми се, че човек може да си навлече много неприятности.

— Всъщност — намесих се аз, — не е необходимо да се връщаш, ако не желаш. Единственото, което искаме да разбереш, ако можеш, е дали Котешкото лице наистина знае как да го прави и дали може да ни покаже.

Хайръм сви рамене.

— Ще трябва да се помотая през нощта. Навярно в овощната градина. Понякога се появява и денем, но най-вече нощем.

— Ще те затрудни ли да го направиш? — попитах аз. — Можеш да поспиш през деня.

— Не и ако Боузър дойде с мен. Нощта е самотно време, но ако Боузър е с мен, няма да се чувстваме толкова самотни.

— Предполагам, че няма да има проблем за това, ако поставиш на Боузър ремък и го държиш близо до себе си — отвърнах аз. — И още нещо: когато видиш Котешкото лице, просто си остани на мястото, докато разговаряш с него. В никакъв случай не се приближавай.

— Господин Стийл, защо не трябва да се приближавам към него?

— Не мога да ти кажа — отвърнах аз. — Просто трябва да ми се довериш. С теб се познаваме сравнително добре и ти знаеш, че не бих те излъгал.

— Знам това — рече ми Хайръм. — Не е необходимо да ми обяснявате защо. Щом казвате, ще бъде така. С Боузър няма да се приближаваме към него.

— Значи ще го направиш? — попита Райла. — Ще разговаряш с Котешкото лице?

— Ще направя каквото мога — отвърна Хайръм. — Не знам точно какво ще стане, но ще направя всичко възможно.

ГЛАВА 10

Уилоу Бенд е малко градче. Деловата му част не е по-голяма от един квартал. На единия ъгъл се намира малък супермаркет, а срещу него — дрогерия. Нагоре по улицата са разхвърляни железария, бръснарница, магазин за обувки, фурна, магазин за дрехи, агенция за недвижими имоти, комбинирана с туристическо бюро, магазин и сервиз за електроуреди, поща, кино, банка и бирария.

Намерих място за паркиране пред дрогерията и заобиколих колата, за да отворя вратата на Райла. От другата страна на улицата припряно се приближи Бен Пейдж, за да ни пресрещне.

— Аса. — каза той, — отдавна не съм те виждал. Не минаваш оттук много често.

Той ми подаде ръката си и аз я стиснах.

— Идвам толкова често, колкото ми е необходимо — отвърнах аз. После се обърнах към Райла и ги запознах. — Госпожице Елиът, позволете да ви представя Бен Пейдж. Бен е нашият кмет и banker.

Бен протегна ръка на Райла.

— Добре дошли в нашия град — каза той. — Ще поостанете ли?

— Райла е моя приятелка — поясних аз. — Преди години заедно бяхме на разкопки в Средния Изток.

— Не знам колко ще остана — отвърна Райла.

— От Ню Йорк ли сте? — попита Бен. — Някой ми каза, че сте от Ню Йорк.

— Откъде, по дяволите, някой би могъл да знае? — попитах аз. — Ти си първият, който се запознава с нея.

— Хайръм, предполагам — поясни Бен. — Той каза, че номерът на колата бил нюйоркски. Каза ми, че някой е уцелил Боузър със стрела. Вярно ли е?

— Да — потвърди Райла.

— Казвам ти, че трябва да направим нещо с тези хлапетии — рече Бен. — Вечно кроят нещо. Нямаат капчица уважение. Само беснеят.

— Може да не е било дете — казах аз.

— Че кой друг може да е? Те правят точно такива неща. Банда чудовища, казвам ти. Предишната вечер някой от тях изпусна гумите ми. Излязох от киното и четирите бяха спаднали.

— Че защо им е да правят това? — попита Райла.

— Не знам. Просто мразят всички, предполагам. Когато с теб бяхме деца, Аса, никога не сме правили такива неща. Спомням си, че ходехме за риба, а през есента и на лов. А ти по едно време накара всички ни да копаем онази отходна яма.

— Все още копая в нея — казах аз.

— Знам. Намираш ли нещо?

— Не много — отвърнах аз.

— Трябва да тръгвам — рече Бен. — Имам среща с едни хора. Беше ми приятно да се запознаем, госпожице Елиът. Надявам се да прекарате приятно.

Гледахме го, докато се отдалечаваше надолу по улицата.

— Това твой стар приятел ли беше? — попита Райла. — Един от тайфата ти?

— Един от тайфата — отвърнах аз.

Пресякохме улицата и влязохме в супермаркета. Взех количка и я забутах по пътеката между щандовете.

— Ще ни трябват картофи и масло — казах аз. — Освен това сапун, а предполагам и много други неща.

— Не си ли правиш списък?

— Не съм подреден домакин — отвърнах аз. — Опитвам се да помня всичко и винаги пропускам по нещо.

— Познаваш ли много хора в градчето?

— Някои. Част от тях познавам от времето, когато бях дете — хора, които останаха тук. С други се запознах, когато се върнах.

Бавно напълнихме количката. Забравих някои неща, а Райла, която прехвърляше в ума си хипотетичен списък за покупки, ми напомни за други, които щях да забравя. Накрая избутахме количката до касата. Пред нас беше Хърб Ливингстън, който разтоварваше покупките си.

— Аса — каза той по начина, по който винаги приказваше: сякаш е останал без дъх от радост, че те вижда. — Щях да ти се обаждам за новини. Чух, че имаш компания.

— Райла — обърнах се към нея аз, — запознай се с Хърб Ливингстън. Той е друг от старата тайфа, а сега е собственик на седмичника.

Хърб засия.

— Радвам се, че ни навестявате — каза на Райла той. — Чух, че сте от Ню Йорк. От самия Ню Йорк, искам да кажа. Тук не идват много хора от Ню Йорк. — Той извади от джоба на сакото си бележник, а от джоба на ризата си — къс молив. — Как е фамилното ви име, ако мога да попитам?

— Елиът — отвърна Райла. — С „Ъ“.

— И сте дошли на гости на Аса? Искам да кажа, затова ли сте тук?

— Стари приятели сме — кратко отговори Райла. — В края на петдесетте години заедно участвахме в археологически разкопки в Турция.

Хърб надраска нещо неразбираемо в бележника си.

— А с какво се занимавате сега?

— С внос-износ.

— Разбирам — рече Хърб, като дращеше бясно. — И сте отседнали във фермата при Аса?

— Точно така — потвърди Райла. — Дойдох, за да бъда с Аса. Оставам тук с него.

Когато се върнахме при колата, Райла ми каза:

— Не съм сигурна, че приятелите ти ми харесват.

— Не обръщай внимание на Хърб — отвърнах аз. — Като вестникар, малко му липсва тактичност.

— Онова, което не мога да разбера, е защо трябва да се интересува от мен. Това, че съм тук, просто не е новина.

— За „Уилоу Бенд рекърд“ е. Тук съвсем нищо не се случва. Хърб трябва да запълва вестника с пристигания и заминавания. Госпожа Пейдж организира събиране на карти с три маси и това е обществено събитие. Хърб го описва подробно. Разказва кой е бил там и кой е спечелил.

— Аса, нали нямаш нищо против? Може би трябва да си тръгна?

— По дяволите, не — отвърнах аз. — Защо да имам нещо против? За да спазвам благоприличието ли? На място като това не можеш да направиш каквото и да е без да нарушиш благоприличието.

А и с това пътуване в миналото сега, когато Хайръм ще търси Котешкото лице — от твоя страна ще е чисто дезертърство, ако си тръгнеш. Трябва да видиш това нещо чрез мен. Имам нужда от теб.

Тя се намести на седалката отдясно, а аз заех мястото зад волана.

— Надявах се да кажеш това — рече тя. — Не знам какво да мисля за тази работа с пътуването във времето, но искам да остана. През половината време вярвам, че пътуването във времето е възможно, а през останалото си казвам: „Райла, не бъди глупачка“. Но съм любопитна относно Хайръм. Защо е само Хайръм? Трябва да има и друго име.

— Казва се Хайръм Биглоу — отвърнах аз, — но повечето хора са забравили фамилията му. Той е просто Хайръм, това е всичко. Роден е в Уилоу Бенд. Някога имаше по-голям брат, но той избяга от къщи и доколкото знам, оттогава нищо не се е чувало за него. Семейството му имаше стари корени, стигащи чак до времето на основаването на града. Баща му се казваше Хорас, единствен син на сина на един от основателите на Уилоу Бенд. Живееха в старата си семейна къща: една от онези викториански грамади, разположена далеч от улицата, с желязна ограда, заобикаляща морава с дървета. Спомням си, че като момче често висях на оградата и се чудех какво ли е да живееш на такова място. Навремето семейството ми беше сравнително бедно и живеехме в съвсем обикновена къща, а домът на Биглоу ми приличаше на палат.

— Но ти ми каза, че Хайръм живее в колиба надолу по реката.

— Така е и сега ще стигна до това. Бащата на Хайръм беше градският banker, партньор на бащата на Бен Пейдж...

— Бен Пейдж ми харесва толкова, колкото и онзи Хърб.

— Както и на почти всички други — казах аз. — Той не е от хората, които вдъхват увереност или възхищение, макар че през последните години може да се е променил. Сега има хора, които се кълнат в него. Е, така или иначе, когато Хайръм беше десетинагодишен, баща му се удави при лов на патици. По-големият брат, седем-осем години по-възрастен от Хайръм, вече бе изчезнал, така че останаха само Хайръм и майка му. След това старата дама започна да живее уединено. Никога не напускаше къщата и обезкуражаваше приятелите си да се обаждат. Хайръм винаги е бил странно дете, изоставаше в училище и не се движеше с другите, но

никой не обръщаше голямо внимание на това. С годините, предполагам, майка му трябва да е разбрала, че не е съвсем нормален, затова се е скрила заедно с него. Гордостта е ужасно нещо където и да е, а в малкия град е смъртоносна. Двамата просто се оттеглиха от живота и макар хората, разбира се, да знаеха, че са там, почти ги бяха забравили. Предполагам, че госпожа Биглоу се е надявала да се случи точно това. Тогава вече отдавна бях заминал, разбира се, така че онова, което ти разкажа отгук нататък, съм го чул от хората след като се върнах.

Накрая, когато наследството било уредено, се оказало, че бащата на Хайръм не е получавал кой знае какъв дял от печалбите на банката. Известно количество акции и заплатата му, това било всичко. Никой не можел да го докаже, разбира се, но хората, с които разговарях покъсно, бяха убедени, че бащата на Бен е мамил бащата на Хайръм. Очевидно все пак са останали някакви пари, но не много, така че старата дама и Хайръм се справяли някак си до смъртта ѝ. Тогава Хайръм трябва да е бил на около двайсет и пет. Когато дошло време да уредят наследството на майка му, открили, че къщата на Биглоу е ипотекирана в банката и тя обявила ипотеката за просрочена. По това време, след пенсионирането на баща си, Бен вече бил поел банката. Той дал малко пари, накарал неколцина други от градчето да дадат още малко, построили онази колиба надолу по реката, дали я на Хайръм и оттогава той живее там.

— Градът го е осиновил — рече Райла. — Поел е грижата за него. Днес Хайръм би трябвало да е на държавна издръжка. Или в някакво държавно заведение.

— Предполагам, че може да се каже така — отвърнах аз. — Градът се грижи за него, естествено, но не прекалено мило. Някои хора се отнасят с него добре, разбира се, но той се е превърнал в нещо като общинско чучело. Мнозина му се подиграват. Мислят си, че Хайръм не разбира, затова смятат, че могат спокойно да го правят. Но Хайръм разбира. Знае кои са му приятели и кои му се подиграват. Може наистина да е странен, разбира се, но не е толкова глупав, колкото си мислят много хора.

— Надявам се да поспи — каза Райла. — Днес е първата му нощ в търсене на Котешкото лице.

— Може да му се наложи да чака няколко нощи. Котешкото лице изобщо не е постоянен в навиците си.

— Седя и слушам как си приказваме тези неща — рече Райла. — Знам, че си ги говорим, но после се питам дали наистина го правим. Това е лудост, Аса. Всичко това. Повечето хора не биха мислили и говорили като нас.

— Разбирам какво искаш да кажеш — отвърнах, — но аз разполагам с повече доказателства от теб. Бях в Плейстоцена и едва не бях прегазен от мастодонт. Боузър наистина донесе въпреки онези кости.

— И все пак ние мислим единствено в тези граници — рече тя. — Приемаме костите от динозавър, фолсъмския връх и мастодонта, но не си позволяваме да излезем извън това. Боим се да заявим на глас, че Котешкото лице е извънземно създание, което може да прави тунели във времето, и че той някак си се е избавил, когато извънземният космически кораб се е разбил тук преди хиляди години.

— Може да стигнем и до това — казах аз. — Ще трябва да почакаме и да видим какво ще направи Хайръм.

ГЛАВА 11

Три ноци по-късно силно почукване по вратата на спалнята ме накара да се изправа в леглото, чудейки се какво, по дяволите, става. До мен Райла негодуващо се размърда.

— Какво има? — извиках аз. — Кой е там?

Макар че, ако си бях дал време да поразмисля, щях да разбера кой е.

— Аз съм, Хайръм.

— Хайръм е — казах на Райла.

Чукането се повтори.

— Престани с това проклето чукане — извиках на Хайръм аз. — Буден съм. Ще дойда при теб в кухнята.

Като опипвах слепешком наоколо, намерих пантофите си, нахлузих ги и се опитах да открия халат, но не успях. Влязох със залитане в кухнята по долнище на пижама и пантофи.

— Какво има, Хайръм? Надявам се, че е нещо важно.

— Котешкото лице, господин Стийл. Говорих с него. Той иска да разговаря с вас.

— Аз не мога да разговарям с него — отвърнах аз. — Невъзможно е. Ти си единственият, който е в състояние да го прави.

— Той казва, че говоря безсмислено — рече Хайръм. — Радва се, че искаме да разговаряме с него, но казва, че не знае за какво искам да приказваме.

— Искаш да кажеш, че сега е там навън?

— Да, господин Стийл. Каза, че ще почака, докато ви заведе. Каза, че се надява да сте в състояние да говорите смислено.

— Мислиш ли, че би могъл да почака, докато облека някакви дрехи?

— Струва ми се, че да, господин Стийл. Рече, че ще почака.

— Ти остани тук — казах аз. — Не излизай от къщата, докато не се приготвим да дойдем с теб.

Когато се върнах в спалнята, започнах да ровя за дрехите си и ги намерих. Райла седеше на ръба на леглото.

— Котешкото лице — казах й аз. — Иска да разговаря с нас.

— Ще се приготвя за минута — отвърна тя.

Когато влязохме, Хайръм чакаше до кухненската маса.

— Къде е Боузър? — попита Райла.

— Там навън, с Котешкото лице — отвърна й Хайръм. — Те двамата са добри приятели. Май са били добри приятели през цялото време без ние да го знаем.

— Разкажи ми — рече тя. — Как се случи? Трудно ли ти беше да разговаряш с Котешкото лице?

— Горедолу като с Боузър — отвърна Хайръм. — По-лесно, отколкото с онази червеношийка. С нея понякога се разговаря трудно. Понякога не иска да разговаря. Котешкото лице иска.

— Добре тогава — рече Райла. — Хайде да излезем и да поговорим с него.

— Как ще сторим това? — попитах аз.

— Лесно е — отвърна Хайръм. — Ще ми казвате точно какво да го питам й аз ще го правя. После ще ви предавам какво отговаря. Може да не разбере всичко, което казва.

— Ще направим каквото можем — рече Райла.

— Той е в ябълковото дърво точно зад ъгъла. Боузър го гледа.

Отворих задната врата и почаках другите да излязат.

Веднага щом завихме зад ъгъла, видяхме Котешкото лице, който ни наблюдаваше от клоните на ябълковото дърво. На лунната светлина лицето му се виждаше ясно. Можехме да различим дори мустачките. Боузър седеше настрани, за да пази ранения си крак и гледаше към Котешкото лице.

— Кажи му, че сме тук — казах на Хайръм, — и че сме готови да започнем.

— Той казва, че също е готов — отвърна Хайръм.

— Я чакай, та ти изобщо нямаше време да му предадеш думите ми.

— Не е необходимо — поясни Хайръм. — Той знае какво казвате, но не може да ви отговори, защото не сте в състояние да го чуете.

— Добре тогава — съгласих се аз. — Така всичко става по-просто. — После се обърнах към Котешкото лице: — Хайръм казва, че искаш да поговориш с нас за пътуването във времето.

— Той няма търпение да разговаря за пътуването във времето — рече Хайръм. — Каза и още много неща, които не разбирам.

— Виж — отново се обърнах към Котешкото лице аз, — хайде да я караме по-просто и по-бавно. Колкото можеш по-просто.

— Съгласен е — предаде Хайръм. — Казва, че не е успял да впрегне на работа пътуването във времето. Казва, че е времеви инженер. Възможно ли е?

— Предполагам.

— Казва, че е уморен да прокарва пътища във времето единствено за Боузър.

— Той прокара един и за мен.

— Точно така, казва той. Но не сте успели да видите пътя, а сте се спънали и сте попаднали на него.

— В състояние ли е да прокарва пътища до всяко място или време на тази планета?

— Казва, да.

— До древна Гърция? До Троя?

— Ако му кажете къде са тези места, може. Казва, че е лесно. На този свят и където и да е другаде.

— Но как можем да му кажем?

— Казва да му покажете на карта. Говори за някакви линии на картата. Господин Стийл, що за линии има на картата?

— Дължина и ширина, навярно.

— Казва, че е така.

— Той знае ли как измерваме времето ние? Знае ли за годините? Може ли да разбере колко е един милион или сто години?

— Казва, че може.

— Искам да го попитам нещо — рече Райла. — Извънземен ли е, от някой друг свят ли е дошъл?

— Да, от много далече.

— Преди колко време?

— Преди почти петдесет хиляди години.

— И е живял толкова дълго?

— Казва, че той не умира.

— Може да прокарва пътища във времето. В състояние ли е сам да пътува по тях?

— Да.

— Но очевидно не пътува по тях. В момента е тук. Дошъл е тук преди петдесет хиляди години, но явно е живял в нормалната линия на времето. Просто се е установил и е живял в обикновеното време. В противен случай можеше да не е тук.

— Заради спасителния отряд, казва той.

— Какво иска да каже с този „спасителен отряд“?

— Ако не остане на едно място и в обикновеното време, онези, които ще дойдат да го спасят, няма да знаят къде е.

— Все още ли се надява да го спасят?

— Вече почти не му е останала надежда. Трябва да прави каквото може. Води нов живот с нас. Затова е толкова щастлив.

— Но той трябва да знае къде е родната му планета. Щом е в състояние да прокарва пътища във времето и пространството, би трябвало да може да се върне у дома си.

— Казва, че не е така. Не може да се ориентира къде е родният му свят оттук. Не знае как да стигне дотам оттук. Ако някой му каже, може да успее. Но по време на пътуването дотук не е знаел. Знаел е някой друг. Сега онзи другият е мъртъв. Загинал е, когато е паднал корабът.

— Но Котешкото лице не е загинал защото е безсмъртен ли?

— Казва, че един безсмъртен може да загине при инцидент, но единствено така. Казва, че е имал късмет. Измъкнал се е преди корабът да се разбие в земята.

— Как се е измъкнал?

— Със спасителна лодка.

— Спасителна лодка — повторих аз. — Сфера ли е представлявала? Кръгла куха топка, която се е разделила на две, за да може той да излезе?

— Казва, че е така. Пита откъде знаете?

— Намерих спасителната лодка — отвърнах аз. — Сега е в плевника.

— А сега ще прокарва ли пътища във времето за нас? — попита Райла. — До всяко място на Земята? До всяко време? И ще ги държи отворени толкова дълго, колкото ни е необходимо?

— Котешкото лице казва, че ще го прави. Може да ги прокарва докъдето му кажете и да ги държи отворени. Когато вече не ви трябва, отново ще ги затваря.

— Колко? Повече от един?

— Колкото искате.

— Кога може да започне с това?

— Незабавно. Кажете къде и кога искате да отидете.

— Кажи му — рече Райла, — че още не сме готови. Ще имаме нужда от известно време, за да се приготвим, и пак ще трябва да разговаряме с него. Навярно няколко пъти.

— Винаги, когато поискате, госпожице, казва той. Ще бъде наоколо и ще чака да разговаря с вас.

ГЛАВА 12

Закусвахме заедно с Хайръм, който довършваше втората си порция яйца с шунка. Боузър дремеше върху одеялото си в ъгъла.

— Въпросът е — каза Райла, — дали можем да се доверим на Котешкото лице.

— Можете да му се доверите, госпожо — отвърна Хайръм. — Дълго разговарях с него преди да дойда да ви повикам. Той е готин. Точно като вас с господин Стийл.

— Ами, това е чудесно — рече Райла; — но трябва да имаме предвид, че е извънземен. При това извънредно особен.

— Може и да не е — възразих аз. — Не знаем какви са извънземните. В сравнение с други извънземни, може да не е особен.

— О, знаеш какво искам да кажа. Само глава без тяло. Или поне крие тялото си. Единственото, което можеш да видиш, е лице в някой храст или дърво.

— Езра е видял тялото му. Онази нощ, когато Рейнджър качил Котешкото лице на дървото и Езра се прицелил в него, но не стрелял.

— Било е тъмно — каза Райла. — Езра не е успял да види много. Само лицето, когато е погледнал нагоре. Когато говорех за това дали можем да му се доверим, имах предвид, че той сигурно има друга етична система, различен поглед към нещата, и най-вероятно е така. Онова, което може да ни изглежда зло, за него може да не е.

— Той е тук още откакто са се заселили хората. От сто, че и повече години. Вероятно много преди това е имал някакви контакти с индианците. През цялото време е наблюдавал. Познава хората. Проницателен е — попил е много информация. Знае какво да очаква от хората, а навярно и донякъде какво очакват от него те.

— Аса, готов ли си да му се довериш без никакво колебание?

— Не, предполагам, че изпитвам някои съмнения.

Хайръм се изправи и нахлупи каскета си.

— С Боузър отиваме на разходка — рече той.

Боузър сковано се надигна.

— Не искаш ли да поспиш? — попитах аз. — Беше на крак цялата нощ.

— По-късно, господин Стийл.

— Запомни, нито дума на никого.

— Ще запомня — рече Хайръм. — Нали ви обещах. Дадох ви думата си.

Известно време след като излезе седяхме и пиехме по втора чаша кафе. Накрая Райла каза:

— Ако всичко това стане, ако наистина се реализира, ние сме успели.

— Искаш да кажеш, че ще можем да пътуваме във времето?

— Не ние. Други хора. Хора, които ще ни плащат, за да ги пращаме във времето. Агенция за пътуване във времето. Ще продаваме пътешествия във времето.

— Може да е опасно.

— Естествено, че може да е опасно. Ще сключваме договори, които ни освобождават от отговорност. Пътешествениците ще поемат риска, не ние.

— Ще ни трябва адвокат.

— Познавам човека, който ни трябва. Във Вашингтон. Може да ни помогне с правителството.

— Мислиш, че правителството може да поиска да се намеси?

— Бъди сигурен, че ще стане така. Щом веднъж започнем, всички ще искат да влязат в играта. Спомни си, самият ти се страхуваше, че университетът ще ти се бърка, когато правеше разкопките си.

— Да, наистина ти казах това.

— Не можем да оставим когото и да е да ни се бърка. Това си е наше.

— Предполагам, че бихме могли да заинтригуваме някои университети или музеи — казах аз. — В миналото има много събития, които те биха искали да видят. И биха платили, за да ги видят. Но ще се появят проблеми. Трябва да установим някакви правила. Не можеш да се върнеш във времето на обсадата на Троя с фотоапарат през рамо. Трябва да говориш езика на съответното време. Да се впишеш в него. Да носиш тогавашните дрехи. Да знаеш обичаите. Ако се намесиш по какъвто и да е начин, можеш да изпаднеш в беда — има

вероятност дори да въздействаш върху самите фактори, които искаш да изследваш. Можеш даже да промениш историята.

— Имаш право — съгласи се Райла. — Ще трябва да установим етични норми за пътуване във времето. Тоест тогава, когато пътешествениците влизат в контакт с хора. В епохите преди появата на човека няма да е от голямо значение какво правиш.

— Като например това да ходиш на лов за едър дивеч?

— Аса, точно в това са големите пари. Университетите не могат да ни плащат достатъчно, че да си струва усилието. Те винаги са ограничени финансово. Но ловците на едър дивеч са друга работа. Едно време са можели да ходят на сафари в Африка и да убиват най-различни животни. Или в Азия. Но сега всичко това е минало. Дори да отидеш, квотите ти са много ограничени. Организират онези така наречени фотосафарита, но за истинските ловци това едва ли е голямо удоволствие. Представи си какво биха платили те да отидат на лов за мастодонти или саблезъби тигри.

— Или за динозаври — добавих аз.

— Точно това се опитвам да ти кажа — рече тя. — Трябва да използваме шанса си. Не непременно само с лов. Може да има много други неща. Можем да се върнем или да пратим някого назад във времето, за да донесе атическа керамика. Не можеш да си представиш колко струват такива неща. Няколко атински бухала^[1] за колекционерите на монети. Или от по-ново време, няколко от първите марки. Можем да отидем в Южна Африка и да събираме диаманти от земята. Точно така са били открити първите диаманти — просто са ги вдигнали от земята.

— Но не прекалено много. Само няколко тук-там. „Звездата на Африка“, естествено. Но това си е бил чист късмет. Можеш да обикаляш с години и да се взираш в земята...

— Може да е било така, Аса, защото ние сме стигнали там първи. Те са открили само онова, което сме пропуснали ние.

Засмях се.

— Ти си алчна, Райла. Говориш единствено за пари. Как да превърнеш пътуването във времето в бизнес, как да го продаваш на онзи, който предлага най-висока цена. Струва ми се, че то трябва да се използва за научни цели. Има толкова много исторически проблеми. Има геологически периоди, за които знаем толкова малко.

— По-късно — каза тя. — Можем да направим всичко това по-късно. Но трябва да извлечем финансова изгода преди да сме в състояние да си позволим да правим нещата, за които говориш. Казваш, че съм алчна. Може и да съм. Това е животът ми. Прекарах живота си в изграждане на един бизнес, виждайки как се изплаща. А това нещо, преди изобщо да можем да започнем, ще ни струва пари. Адвокатът, когото имам предвид, няма да ни излезе евтино. Ще трябва да вдигнем ограда около имота и да наемем пазачи, които да държат навън тълпите посетители, щом новината се разчуе. Ще трябва да построим административна сграда и да наемем персонал. Може да ни трябват хора за връзки с обществеността.

— Райла, откъде ще вземем тези пари?

— Аз мога да ги намеря.

— Вече приказвахме за това онзи ден. Спомняш ли си?

— Но това е друго. Тогава ти предлагаш да ти помогна да останеш тук. А това сега е делово предприятие. Наше общо начинание. Ти притежаваш земята, ти си положил основите. Аз само ще намеря парите, за да започнем операцията.

Тя ме погледна през масата.

— Или не искаш така? Аз ти се набърквам. Може би не искаш. Ако е така, кажи си. Това е твоята земя, твоето Котешко лице, твоят Хайръм. Аз съм само една нахална кучка.

— Може и да си нахална кучка — отвърнах аз, — но искам да си с мен. Това не е нещо, което можем да захвърлим, а аз ще объркам всичко без теб. Просто ме потресе, че не приказваш за друго, освен за това как можем да го превърнем в бизнес. Разбирам позицията ти, но за да я оправдая, част от графикът за пътуване във времето трябва да бъде отпуснат за научни изследвания.

— Странно, колко лесно приемаме фактите — рече тя. — Пътуването във времето е нещо, което човек автоматично отхвърля като невъзможно. И все пак ние седим тук и планираме какво ще правим с него, като се основаваме единствено на Котешкото лице и Хайръм.

— Разполагаме с повече свидетелства — възразих аз. — Самият аз пътувах във времето. Това не подлежи на съмнение. Не може да е било самозаблуда. Бях там около час — е, всъщност не знам колко време съм прекарал в Плейстоцена. Достатъчно, за да стигна оттук до

реката и да се върна обратно. Освен това разполагаме с фолсъмския връх на Боузър и пресните кости от динозавър. На интелектуално равнище все още до известна степен съм сигурен, че е невъзможно, но на практика знам, че може да се направи.

— Единственото ни слабо звено е Хайръм — каза тя. — Ако не ни казва истината, ако си играе игрички с нас...

— Смятам, че мога да гарантирам за Хайръм. Държал съм се добре с него, докато мнозина други не са, пък и той боготвори Боузър. Още преди да се случи всичко това, почти не минаваше ден без да наминае насам. Освен това мисля, че не е достатъчно умен, за да лъже.

— Ами ако се разприказва? Преди да сме готови да съобщим на когото и да било?

— Няма да го направи нарочно. Някой може да го разпитва и да изтръгне от него нещичко или пък самият той би могъл да се изпусне. Не е чак толкова умен.

— Предполагам, че това е риск, който трябва да поемем. Не след дълго няма да има значение какво говори той.

Тя се изправи и започна да събира съдовете от масата.

— Ще трябва да позвъня на няколко места — продължи Райла. — На някои хора в Ню Йорк и на адвоката във Вашингтон. След ден-два ще трябва да замина на изток за няколко дни. Искане ми се да дойдеш с мен.

Поклатих глава.

— Оставям това на теб. Аз ще остана тук и ще държа фронта. Трябва да има някой тук.

[1] На атинските монети е бил изобразен бухал. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 13

Миех съдовете от вечерята, когато на кухненската врата почука Бен Пейдж.

— Виждам, че пак си сам — рече той.

— Райла замина на изток за няколко дни. Ще се върне.

— Казваш, че преди години двамата сте били заедно на разкопки.

— Точно така. В Турция. Малки руини, отнасящи се към бронзовата епоха. Разкопките не бяха нищо особено. Нищо ново, нищо вълнуващо. Спонсорите останаха разочаровани.

— Предполагам, че понякога се случва да копаеш много, но да не откриваш нищо.

— Вярно е — потвърдих аз. Оставих последната чиния, избърсах ръце и седнах до кухненската маса срещу Бен.

Спящият Боузър силно скимтеше в ъгъла си и краката му потръпваха, докато гонеше сънувани зайци.

— Тези твои разкопки... — продължи Бен. — Има ли открития?

— Още не. Нищо, което да има особено значение.

— Но не е само отходна яма, така ли?

— Не, не е отходна яма. Не знам какво е. Може би дупка от метеорит. Намерих няколко отделни буци метал.

— Аса — обвинително рече Бен, — не си откровен с мен. Нещо става.

— Какво те кара да мислиш така, Бен?

— Хайръм. Държи се тайнствено. Сякаш ти си попаднал на нещо и той участва в играта. Казва, че не може да говори за това, че е обещал да не говори. Казва да питаме Боузър.

— Хайръм си мисли, че може да разговаря с Боузър.

— Знам. Той разговаря с всичко.

— На Хайръм му няма нищо — казах аз. — Но не можеш да разчиташ на него. Приказва много глупости.

— Не мисля така, не и този път. Цялата история е малко странна. Връщаш се, купуваш фермата и започваш да копаеш в отходната яма.

После се появява Райла и тя е археолог, точно като теб.

— Ако имаше какво да ти кажа, Бен, щях да го сторя. Засега няма нищо, а може би и никога няма да има.

— Виж — рече Бен, — като кмет на този град, имам право да питам. Ако си попаднал на нещо, което може да окаже въздействие на града, трябва да знам предварително. За да можем да се подготвим за това.

— Бен, не знам какво се опитваш да постигнеш.

— Ами, например, аз притежавам десет акра на края на града. Преди няколко години ги получих от пресрочена ипотека и оттогава редовно си плащам данъците за тях. Добро място за мотел. А освен оная дупка, тук няма друг мотел. Никой уважаващ себе си човек не би отседнал там. Не е зле да вложиш пари в мотел, ако е добър и има хора, които да го посещават. Ако ще става нещо, което ще привлече тук много хора, един мотел би бил добро предприятие.

— Какво ти е казал Хайръм, че да си помислиш, че тук ще пристигнат някакви хора?

— Ами, не много. Държи се толкова дяволски тайнствено и важно. Доставка му голямо удоволствие и затова реших, че трябва да е нещо голямо. И веднъж се изпусна без да се усети. Каж ми, Аса, възможно ли е на дъното на отходната яма да има разбит космически кораб?

— Предполагам, че е възможно — признах аз. — Точно така си мислех и аз. Но засега не разполагам с нищо, което да го докаже. Ако нещо се появи, то трябва да е извънземен космически кораб. Управляван от разумни същества, дошли от далечния Космос, от друга звезда. Ако бъдат открити парчета от такъв кораб и се представят правдоподобни доказателства, това ще е важна находка. Ще е първото истинско доказателство, че във вселената има друга разумна раса и че по някое време нейни представители са посетили Земята.

Бен леко подсвирна.

— Това ще докара тук много народ, нали? Хора, които да проучват находката. Много търсачи на рядкости. И ще идват година след година. Ще стане туристическа атракция, която дълго ще привлича посетители.

— Предполагам, че е така — съгласих се аз.

— Бавно ти върви, като копаяш там сам — каза Бен. — Какво ще кажеш да събера някои от момчетата и да дойдем да ти помогнем.

— Оценявам предложението, но няма да стане. За този вид копаене трябва предварително обучение. Трябва да се научиш какво да търсиш. Трябва да караш бавно и да отбелязваш на план точно къде си намерил всеки предмет. Не можеш просто да започнеш бясно да ровиш и да изхвърляш пръстта. Докарай там един куп хора с кирки и лопати и те ще унищожат много свидетелства. Има дребни неща, които за тях няма да имат никакъв смисъл, но за опитния разкопвач ще значат много.

Бен сериозно кимна.

— Да, разбирам. Просто ми хрумна, че може да ти помогна.

— Благодаря ти — казах аз. — А, Бен, бих бил признателен, ако не приказваш за това. Ще ми причиниш неприятности, ако се разчуе, че търся космически кораб. Градът ще ме помисли за луд, слухът ще се разнесе и сред академичните среди, а в университета има много типове, които раздуват нещата и някои от тях могат да дойдат, за да видят какво става. Предполагам, че повечето ще ни се присмеят.

— Естествено — отвърна Бен. — Няма да издам нито дума. Нито думичка. Но мислиш ли, че е възможно...

— Изобщо не съм сигурен. Просто предчувствие. Основано на някои доказателства, които може изобщо да не са такива. Възможно е просто да се заблуждавам. Какво ще кажеш да пийнем по бира?

След като Бен си тръгна, останах седнал на масата доста време и се чудех дали бе благоразумно да споделям с него онова, което му казах. Резултатът можеше да е обратен, знаех това, но навярно не и с Бен. Беше алчно копеле и сигурно щеше да си държи устата затворена, защото искаше да научи първи, за да може да изпревари всички останали и да построи мотела си — а навярно и други неща, за които не бе споменал.

Трябваше да му кажа нещо и леко да го отклоня от следата. Пълното опровергаване нямаше да го задоволи. Изтърваното от Хайръм и начинът, по който се държеше, бяха събудили подозрения у Бен. „Пък и всъщност не го излъгах“ — казах си аз. — „На дъното на отходната яма наистина има космически кораб.“

Навярно му бях затворил устата, поне за известно време. И това беше важно, защото в момента селските клюки трябваше да се сведат

до минимум. Щом започнехме да строим оградата, разбира се, нямаше да можем да ги спрем. А Райла бе права — ограда щеше да ни трябва.

Отидох до хладилника и си взех нова бира.

„За Бога“ — помислих си докато седях и я пиех, — всичко това е лудост. "Колкото и да си казвах в моменти на просветление и правилно мислене, че не е възможно хора да пътуват във времето, аз знаех, че е възможно. В ума ми ясно се бе запечатал споменът за онзи огромен, забързан към стадото си мастодонт с хобот, клатец се като махало между бивните. Не можех да забравя и ужаса, който бях изпитал, когато осъзнах къде се намирам, колко загубен и объркан се чувствах.

За пореден път си припомних предварителните планове, които бяхме кроили заедно с Райла. Мислейки за тях, ме изпълваше усещането за нереалност, както и известен страх. Навярно щяха да се появят толкова неща, които не бяхме в състояние да предвидим, тъмни петна, които осейваха и най-добре разработените планове. Какво ли бяхме пропуснали, чудех се аз? Какви ли неподозирани обстоятелства щяха да се появят, за да ни изтормозят през настъпващите дни?

Безпокоеше ме начинът, по който планирахме да използваме пътуването във времето. Ако изобщо бих мислил за това, никога не бих го правил така, както Райла. Трудно ми беше да се избавя от убеждението, че пътуването във времето трябва да се използва за напредъка на науката и знанието, че не е нещо, което да бъде предлагано на пазара.

Но Райла несъмнено имаше право като твърдеше, че ако някой друг бе открил тайната и притежаваше метода, той от своя страна би го използвал за собственото си благо. Според нея, било глупаво да се отказваш от възможността да поставиш пътуването във времето върху здрава икономическа основа — защото единствено на такава основа то можело впоследствие да се използва за научни цели.

В ъгъла си спящият Боузър диво изквича, хвърляйки се върху сънувания заек. Допих си бирата, хвърлих бутилката в кошчето за смет и отидох да си легна.

Райла си пристигаше на другия ден и трябваше да стана рано, за да отида до Минеаполис и да я посрещна на летището.

ГЛАВА 14

Когато зърнах Райла да слиза по стълбичката на самолета, изражението ѝ беше мрачно и решително, но щом ме видя, тя се усмихна и забърза към мен. Прегърнах я и казах:

— Радвам се, че се върна. Последните три дни бях много самотен.

Тя наклони глава за целувка, после притисна лице към рамото ми.

— Радвам се да те видя, Аса — прошепна Райла. — Чудесно е отново да си у дома. Какво ужасно време!

— Какво има, Райла?

Тя се дръпна настрани и вдигна поглед към мен.

— Бясна съм — отвърна тя. — Мъчно ми е. Ядосана съм. Никой не ми повярва.

— Кой не ти повярва?

— На първо място Къртни Маккалахан. Той е адвокатът, за когото ти говорих. Приятели сме от много време. Никога не се е случвало да не ми вярва. Но той постави ръце върху бюрото си, зарови лице в тях и се разсмя толкова силно, че целият се разтресе. Когато отново вдигна поглед, трябваше да си свали очилата и да си изтрие очите. Толкова му беше смешно, че едва можеше да говори. Задъхваше се и се давеше от смях, и накрая ми каза: „Райла, познавам те от толкова време, а не съм знаел, че си такава. Изобщо не съм си и помислял, че си в състояние да направиш подобно нещо“. „Какво например?“ — попитах го аз, и той ми отвърна: — „Да си правиш майтап с мен“. Но каза, че ми прощава, защото съм му повдигнала настроението. Озъбих му се и му казах, че не се шегувам и че искаме да ни представлява, да се грижи за интересите ни и да ни защитава. „Наистина имаме нужда от някой, който да се грижи за интересите ни, нали?“ — попитах го аз, а той ми отвърна, че ако онова, което съм му разказала, е истина, непременно се нуждаем от такъв човек. Но отказа да ми повярва. Струва ми се, вече не си мислеше, че си правя майтап;

не знам какво си мислеше. Но въпреки това не ми повярва, независимо от всичко, което му казах. Заведе ме на вечеря и ми поръча шампанско, но не мога да му простя начина, по който се държа.

— Но ще се съгласи ли да ни представява?

— Можеш да се обзаложиш, че ще го направи. Каза ми, че ако съм в състояние да му покажа доказателство, няма да пропусне това за нищо на света. Каза, че ще изостави всичко, че ще прехвърли цялата си работа на сътрудниците си и ще ни посвети цялото си време. Каза, че доколкото той можел да прецени, щели сме да имаме нужда от цялото му внимание. Но дори когато ме отведе до хотела ми и ми пожела лека нощ, продължаваше да се смее на всичко това.

— Но, Райла, доказателство...

— Почакай малко. Това не е всичко. Прескочих до Ню Йорк и разговарях със „Сафари, Инк.“. те се заинтригуваха, разбира се, и всъщност не ми се присмяха, но се отнесоха скептично. Просто решиха, че ги лъжа — че се опитвам да ги изиграя, макар да ги притесни това, че не могат да разберат какъв е номерът. Шефът им е скован, официален стар англичанин, който се държа изключително коректно. Каза ми: „Госпожице Елиът, не знам какво е всичко това, но ако се окаже, че е нещо повече от обикновена измишльотина, мога да ви уверя, че ще проявим извънреден интерес“. Освен това ми каза: „Ако не ви познавахме отпреди, изобщо нямаше да ви изслушам“.

— Те са те познавали отпреди?

— Е, не той лично, не този стар англичанин. Но неговите хора. Преди няколко години купих от тях стока, която бяха трупали от години и се чудеха какво да я правят. Слонова кост, туземски статуетки, пера от щраус и най-различни подобни боклуци. Купих всичко, което имаха, и те ме взеха за глупачка. Но аз имах години преднина пред тях с познанията си за това какво търсят клиентите и за какво дават парите си, тъй че извлякохме чудесна печалба от сделката. Хората от „Сафари“ някак си разбраха колко добре сме се справили и акциите ми при тях се вдигнаха. По-късно дойдоха при мен и ме попитаха дали ще проявя интерес, ако могат да ми доставят още от онези боклуци. Разбираш ли, те не се занимават с продажби на дребно, така че трябва да намерят някого...

— Предполагам — прекъснах я аз, — че искат доказателство точно като твоя стар приятел Къртни.

— Точно така — отвърна тя. — И странното е, че единственото, което ги интересува в случая, са динозаврите. Само дете не им потекоха слюнките, когато ги попитах дали могат да намерят клиенти за лов на динозаври. Нито мастодонти, нито мамути, нито саблезъби тигри, нито пещерни мечки, нито даже титанотери, а динозаври. Големи и страшни. Попитах ги какво оръжие трябва да използва човек, за да застреля голям динозавър, и те казаха, че не знаят, но навярно най-голямото, което някога е било създадено. Попитах ги дали имат някоя такава пушка там и те казаха, че имат — две такива пушки, които никога не са били използвани. Дори не бяха сигурни дали все още се произвеждат. Пушки за слонове, но сега, при по-високата скорост на куршума, слон може да бъде убит и с много по-малък калибър. Не че напоследък убиват много слонове. За Бога, казах им, че искам да купя онези две пушки и след известно колебание и съпротива те се съгласиха да ми ги продадат. Сигурна съм, че вече трябва да са ме смятали за луда. Поискаха ми по хиляда за едната и се заклеха, че губят пари, добавяйки няколко десетки комплекта амуниции, за да направят сделката по-привлекателна. Предполагам, че наистина са загубили, но те се освободиха от стока, която никой друг не иска да купи. Онези пушки са чудовищни. Трябва да тежат десетина килограма. А пълнителите им са големи колкото банан.

— Виж — казах аз, — ако смяташ, че ще отида да убия двойка хищни динозаври, само за да представя доказателство, по-добре пак си помисли. Страхотен стрелец съм, но това е нещо друго. Човек трябва да е много едър, за да стреля с някоя от онези старовремски пушки за слонове.

— Ти си достатъчно едър — отвърна тя. — Може би дори няма да се наложи да стреляш. За самозащита, това е всичко. Просто в случай, че някой хищен динозавър ни нападне, докато заснемам доказателството. Купих кино-камера — с цветна лента, със звук, телескопичен обектив, всичко, от което може изобщо да се нуждае човек.

— Но защо две пушки? Човек може да носи само една. Пък и камерата ще ти тежи.

— Взех две пушки — отвърна тя, — защото нямам намерение да те пускам там сам. Нямаме представа как е, но ми звучи малко

рисковано. Най-добре да имаме две пушки. Помислих си, че може би ще успеем да убедим някой от старите ти приятели...

— Райла, трябва да пазим това в тайна известно време. Вече започва да се разчува. Бен Пейдж хванал Хайръм и когато Хайръм започнал да се държи важно, заподозрял нещо...

— Трябва да го пазим в тайна — прекъсна ме тя, — но трябва също да се върнем живи, в противен случай няма да ни помогнат всички доказателства на света.

Не ми харесваше, но разбирах, че в думите ѝ има логика.

— Може би Бен би дошъл с нас — казах аз. — Той е надежден човек. Смята се за страшен ловец и е доста добър. Всяка есен отива на север за сезона на сърните, ловувал е в Канада и Аляска. Лосове, диви овце, гризли — такива неща. Пък и северни елени, все още разказва за северните елени. От години искаше да отиде в Африка, но не успя, а сега дивечът изчезна...

— Дали може да дойде с нас и да мълчи известно време за онова, което види?

— Струва ми се, че да. Трябваше да му разкажа част от историята — за вероятността в ямата да има космически кораб — и го заклех да пази тайна. С готовност се съгласи, защото сам има изгода от това.

— Трябва да вземем още един — рече тя. — Нямам представа какво е там при динозаврите, но...

— Нито пък аз. Може да е доста ужасно. Може да е сравнително безопасно. Ще има много тревопасни, общо взето миролюбиви, предполагам. Но ще има и месоядни. Нямам представа колко могат да са, нито пък колко агресивни.

— Искане ми се да заснема поне два от по-свирепите. Това ще заинтригува хората от „Сафари“. Нямам представа какво можем да измъкнем от тях, но предполагам, че е ужасно много. В края на краищата, колко би платил един истински навит ловец, за да е първият човек, застрелял свиреп, кръвожаден динозавър?

Стигнахме до ескалатора, който водеше надолу към мястото за получаване на багажа.

— Дай ми талона си, за да ти взема нещата — казах аз.

Тя отвори портмонето си и извади плика с билета.

— По-добре да вземем някой да ни помогне — рече Райла, като ми го подаде. — Няма да можем да го носим сами.

— Аха, двете пушки — казах аз.

— И камерата.

— Ще намеря някого.

— Целият проблем беше, че не можех да им разкажа за някаква машина... за машина на времето — поясни тя. — Ако можех да им кажа, че сме създали машина, щяха да ми повярват повече. Толкова много се доверяваме на машините, че ги смятаме едва ли не за вълшебни. Ако можех да им изложа някаква смешна теория и да им нахвърлям няколко уравнения, щяха да останат впечатлени. Но не можех. Ако им бях разказала за Котешкото лице, това само би влошило нещата. Просто им казах, че сме създали техника за пътуване във времето, като се надявах, че под „техника“ ще подразберат машина. Но изглежда не постигнах желанния ефект. Във всеки случай ме попитаха за машина и когато им казах, че такава няма, те се объркаха.

— Без машина — казах аз, — ти си искала от тях да приемат всичко на доверие.

— Аса, къде ще отидем в миналото, за да заснемем филма?

— Мислих си за това — отвърнах аз, — и не съм сигурен. Може би в края на Юра или в началото на Креда. И в двете епохи би могло да се открият най-разнообразни форми на живот, макар че не можем да сме сигурни. Вкаменелостите като че ли показват какво е имало през тези два периода, но най-вероятно не сме открили много от онова, което е съществувало. Говорим така, сякаш знаем много повече, отколкото всъщност ни е известно. На практика сме открили само отделни късчета и нямаме ясна цялостна представа. Но ако се върнем в началото на Креда, сигурно няма да срещнем динозавъра, от който се интересуват най-много нашите бели ловци — стария *Tyrannosaurus rex*...

— Те споменаха за него — рече Райла.

— Той се е появил по-късно — продължих аз, — или поне така си мислим ние. Възможно е да е имало по-големи и по-свирепи от него, чиито вкаменелости никога не са имали късмета да бъдат открити. Във всеки случай, би било истинска лудост да се изправиш срещу такъв динозавър. Пет и половина метра висок, петнайсет метра дълъг, тежък осем или повече тона и изпълнен с безчувствен ловен

инстинкт. Не знаем колко са били. Навярно не много. Може да се наложи да го търсим дълго, за да го открием. Какъвто е голям, сигурно му е трябвала територия от много квадратни километри, за да си осигури минимума храна.

— Можем да помислим за това по-късно — каза Райла.

ГЛАВА 15

По-късно същия следобед позвъних на Бен.

— Искаш ли да започнеш с онзи мотел? — попитах го аз.

— Значи си го открил — отвърна Бен. — Всичко е тип-топ. Значи си намерил онова, което търсеше.

— Сравнително близо сме — казах аз. — На път сме да го открием. С Райла бихме искали да поговорим с теб. Можеш ли да наминеш насам? Така няма да ни пречи никой.

— Тъкмо свърших работата за деня. Идвам веднага.

Затворих телефона и се обърнах към Райла.

— Тази работа не ми харесва. С Бен навярно няма да има проблеми — в края на краищата той иска да има преднина с онзи мотел, а сигурно има предвид и друг бизнес. Но имам някакво лошо предчувствие. Прекалено рано е да се доверяваме на друг човек.

— Не можеш да пазиш това в тайна още дълго — отвърна тя. — Веднага щом започнеш да издигаш оградата, хората ще разберат, че става нещо. Човек не вдига ограда от три и половина метра около четирийсет акра земя просто за забавление. А ни трябва Бен или някой друг, за да носи втората пушка. Вече решихме, че е лудост да се изправяме срещу динозаври само с една. Ти каза, че Бен е човекът, когото искаш.

— Той е най-добрият, когото познавам. Ловец е. Знае да се оправя с оръжие. Той е едър, силен и як и няма да изпадне в паника в опасна ситуация. Но всичко това може да доведе до обратен ефект, тъй че трябва да стискаме палци.

Отворих вратата на един шкаф, извадих бутилка и я поставих на кухненската маса. Намерих три чаши и проверих дали има лед.

— Да не би да имаш намерение да го поканиш тук, на кухненската маса? — попита Райла.

— По дяволите, той няма да знае как да се държи, ако седнем в дневната. Ще е прекалено официално и ще го уплаши. Тук ще се чувства спокойно.

— Щом е така, съгласна съм — рече тя. — На самата мен ми харесва. Има атмосфера на кръчма.

Отвън се чуха стъпки, които се насочиха към вратата на кухнята.

— Не му трябваше много време — забеляза Райла.

— Бен е нетърпелив — поясни аз. — Надушва парите.

Отворих вратата и Бен влезе вътре. Приличаше на куче, надушило заек.

— Значи си го открил? — попита той.

— Седни, Бен — казах аз. — Имаме да си говорим по работа.

Напълних чашите и тримата седнахме на масата.

— Аса, какво искаш да кажеш? — попита Бен.

— На първо място — отвърнах аз, — трябва да ти призная нещо. Онзи ден те излъгах. Или поне те излъгах наполовина. Казах ти само част от истината и то не важната част.

— Искаш да кажеш, че няма никакъв космически кораб?

— А, космически кораб има.

— Тогава за какво става дума — каква е тази работа с полуистината?

— Това означава, че космическият кораб е само част от въпроса, една малка част от него. Важното е, че открихме как да пътуваме във времето. В миналото и може би дори в бъдещето. Не сме питали за бъдещето. Бяхме толкова развълнувани, че изобщо не ни дойде наум да попитаме.

— Кого да попитате? — Долната челюст на Бен увисна, сякаш някой го беше ударил с нещо тежко.

— Навярно е най-добре да започнем от началото — каза Райла, — и да му разкажем всичко така, както се случи. С тези въпроси и отговори доникъде няма да стигнем.

Бен изпразни чашата си на един дъх и я протегна за още.

— Да — рече той. — Давайте нататък и ми разкажете.

Той изобщо не ни вярваше.

Казах на Райла:

— Ти му разкажи. Не искам да ви губя времето. Когато пия, ставам много словоохотлив.

Тя му разказа историята точно и лаконично, без да добави нито една излишна дума — от момента, в който бях купил фермата, до днес, включително за разговорите си във Вашингтон и Ню Йорк.

През цялото време, докато говореше, Бен не каза нито дума. Просто седеше с изцъклени очи. След като Райла свърши, той остана известно време безмълвен. Накрая се размърда.

— Тук има нещо, което ме смущава — каза той. — Казвате, че Хайръм може да разговаря с онова Котешко лице. Това означава ли, че наистина е способен да разговаря с Боузър?

— Не знаем — отвърна Райла.

Той поклати глава.

— Това, което ми разказвате, е трудно за преглъщане. Няма начин да се върнеш в миналото.

— Така казват всички — рече Райла. — Ще трябва да го докажем. Ще трябва да се върнем в миналото, в такова минало, което не е виждал никой човек, и да донесем обратно филми за него. Има нещо, което не ви казахме, Бен. С Аса ще се върнем назад във времето на динозаврите и искаме да дойдете с нас.

— Аз ли? Искате да се върна заедно с вас? При динозаврите?

Изправих се и отидох в дневната — там бяха натрупани нещата, които Райла бе донесла. Върнах се с една от двете пушки и я поставих на масата пред Бен.

— Знаеш ли какво е това? — попитах го аз.

Той я взе, вдигна я и я претегли в ръка. Завъртя се на стола си, насочи оръжието към кухненския прозорец и го отвори. После погледна през цевите.

— Пушка за слонове — отвърна той. — Чувал съм за тях, но никога не съм виждал такава. Двучевка. Господи, какъв калибър! С такава нещо можеш направо да отнесеш слона.

Той въпросително погледна към мен.

— Мислиш ли, че същото се отнася и за динозаврите? За някой от големите?

— Никой не знае — казах аз. — Един точен изстрел би трябвало да го спре. Или да го свали. Не знам. Имаме две такива пушки. Когато с Райла отидем при динозаврите, аз ще нося едната. Райла ще е натоварена с камерата. Надяваме се, че ти ще носиш другата пушка. Не знаем какво можем да очакваме там в миналото, но във всеки случай, две пушки ще са по-добре от една.

Бен си пое дъх.

— Динозаври! — възкликна той. — Предлагате ми възможност да дойда с вас? С такава пушка?

— Обръщате нещата — рече Райла. — Не ви предлагаме възможност, а ви молим да дойдете.

— Не е нужно да ме молите — каза Бен. — Ще трябва да ме убиете, за да ме спрете. Винаги съм искал да отида в Африка. А това сега ще е по-хубаво от Африка.

— Може да е опасно. Може и да не е. Както казва Аса, няма откъде да знаем.

— Но вие отивате, нали?

— Аз ще трябва да работя с камерата — самодоволно отвърна Райла.

— И филми — възкликна той. — Боже мой, момчетата от киното биха се избили, за да се сдобият с такъв филм. Един милион долара. Пет милиона. Можете сами да определяте цената си.

— Ще се занимаваме с това по-късно — каза Райла. — Може би хората от киното ще искат сами да снимат. Професионално.

— И вие ще им продадете правата — рече Бен. — На значителна цена.

— Няма да ги дадем евтино — съгласи се Райла.

— И аз съм седнал да се вълнувам за някакъв си малък, незначителен мотел — каза Бен. — Макар че ще трябва доста капитал, за да може предприятието да стъпи на крака. Какво ще кажете? Искате ли да се включите? С малка част от акциите. Само с малък процент.

— Можем да поговорим за това по-късно — рече Райла. — Първо да видим какво доказателство ще можем да намерим, когато се върнем в миналото и открием динозаврите. Ако не осигурим доказателство, губим всичко. За тази работа няма да има никакво бъдеще.

— Колко назад искате да се върнете?

— Ще трябва да претеглим по-сериозно възможностите — отвърнах аз. — Поне седемдесет милиона години. Вероятно много повече.

— Радваме се, че искате да дойдете с нас — каза Райла.

— Трябва ни човек, който може да борави с оръжие. Някой, който да има опит в лова и да знае какво да търси.

Бен ме погледна.

— Стрелял ли си изобщо с тези пушки?

Поклатих отрицателно глава.

— Ако не боравиш правилно с тях, може да ти отнесат главата — продължи той. — Откатът трябва да е ужасен. Ще трябва да се поупражняваме преди да тръгнем.

— Тук няма къде да ги изпитаме — отвърнах аз. — Твърде пренаселено е. Не можем да си позволим риска. Гърмежът ще е прекалено силен и хората ще започнат да задават въпроси. Не можем да си го позволим. Известно време трябва да пазим тайна.

— Имате ли патрони?

— Малко. Навярно достатъчно.

— И смятате, че един от тях може да спре динозавър?

— Зависи от това колко е голям динозавърът. Някои от тях са толкова големи, че ще ни трябва оръдие. Но не трябва да се боим от тях, ако стоим настрани от пътя им. Няма да ни причинят неприятности. Онези, от които трябва да се притесняваме, са месоядните.

Бен отново погледна през цевите.

— В добро състояние е — каза той. — Малко е зацапана, сигурно с прах. Няма следа от ръжда. Няма да ѝ навреди, ако прокараме намастен парцал през цевите. Трябва да ги разглобим и смажем преди да ги използваме. На място като онова човек би искал да има сигурно оръжие.

Той плесна цевите с отворената си длан.

— Добра стомана — рече Бен. — Никога през живота си не съм виждал такова нещо. Трябва да сте платили доста пари.

— Купих ги от една агенция за сафари. Сключихме сделка. Те искат да правят бизнес с нас, ако имаме нещо. Тоест, ако се убедят, че имаме нещо, което могат да използват.

— В това пътуване има нещо, на което искам да обърна внимание — казах аз. — Това не е лов. Не отиваме да убиваме динозавър. Работата ни е да осигурим достатъчно добър филм, за да убедим хората от агенцията за сафари и адвоката, приятел на Райла. Няма да си навличаме каквито и да е неприятности. Дватамата просто ще стоим наблизо в случай, че ни сполети нещо. Искам да разбереш това, Бен.

— О, естествено, разбирам — отвърна той. — По-късно, навярно...

— Щом нещата се установят, ще уредим да отидеш на лов — обещах му аз.

— Така е съвсем честно — рече Бен. — Но когато стигнем там, където отиваме, ще трябва да опитаме тези пушки. За да видим как стрелят, как се оправяме с тях. Бих искал да знам какво да очаквам от такова желязо преди наистина да ми се наложи да го използвам.

— Ще го сторим — каза Райла. — Но не можем да стреляме с тях тук.

Той остави пушката обратно върху масата и попита:

— За кога го планирате?

— Веднага щом можем — отвърна Райла. — След ден-два.

— Това пътуване е само един етап — продължи той. — Всъщност, началото. Трябва да помислите и за други неща. Щом всичко се разчуче, тук ще се напълни с народ. Ще трябва да наемете някаква охрана. Не можете да оставите хората да задръстят района и да падат в пътищата на времето или както там ги наричат. Ще трябва да купите още земя.

— Мислим да вдигнем ограда около четирийсетте акра — отвърна Райла. — Колкото може по-висока. Ще поставим прожектори за през нощта и ще наемем охрана, която да патрулира наоколо.

Бен подсвирна.

— За това ще трябва пари. За да оградиш четирийсет акра се иска доста ограда.

— Ще ни трябва и административна сграда — добави Райла. — И персонал. Навярно само няколко души като начало.

— Чуйте, защо не ми позволите да ви отворя кредит в банката? — попита Бен. — За начало петдесет хиляди, а ако стане нужда, после ще го увеличим. Ще вземете само колкото ви трябва и за каквото ви трябва. Подписвате чековете и ние ще ви ги осребряваме.

— Бен, това е страшно щедро от твоя страна — казах му аз. — Къде остана каменосърдечният банкер?

— Ами всъщност имах предвид да направим това, ако пътуването ни излезе успешно — отвърна той. — Естествено, бих искал да науча какво сте открили.

— Все още ли се съмняваш?

— Всъщност, не. Когато си тръгна от тук и се върна в колата си, ще се чудя в какво съм се забъркал. Ще прекарам цялата нощ като си повтарям, че съм бил глупак да ви слушам, че пътуването във времето е невъзможно. Но като седя тук, смуча пиячката ви и ви слушам, не изпитвам никакви съмнения. Сърбят ме ръцете да участвам в това. Ако не беше ти, Аса, нямаше да повярвам нито дума. Спомням си как беше, когато бяхме деца. Аз бях един от тайфата, естествено, но бях банкерският син и много от другите не ме обичаха. Мислеха, че моите старци са по-богати от техните, а всъщност не беше така. Никога не пропускаха възможност да ме обидят. Никой не обича банкерите в малките градчета — е, предполагам, че никой не обича каквито и да е банкери, пък и нека си го призная, моят старец не вдъхваше много доверие, както, предполагам, същото се отнася и за мен. Но въпросът е, че ти никога не си ме обиждал, никога не си се поддавал на това. Имало е случаи, когато дори си се бил за мен. Ти ме възприемаше просто като всички останали.

— По дяволите, това не е голямо достойнство — казах аз. — Ти беше като всички останали. Бяхме просто тайфа провинциални момчета и всички си приличахме.

— Виждате ли — обърна се Бен към Райла. — Виждате ли защо вярвам на този човек.

— Радвам се, че е така — отвърна Райла, — и ще бъдем признателни за всякаква подкрепа, която ни окажете. За нас двамата това ще е от голямо значение.

— Защо не ме оставите малко да поразуча по въпроса с оградата? Мога да поразпитам някои хора и никой няма да разбере нищо. Мога да кажа, че го правя за човек, който иска да се занимава със селско стопанство. Нищо определено, разбира се, ще се държа така, като че ли само опипвам почвата. Хората очакват от мен да съм такъв. Мога така да наредя нещата, че строежът на оградата да започне веднага, щом кажете. Струва ми се, че съм в състояние да събера доста хора за работата. Важното е оградата да се издигне бързо, преди да започнат да говорят прекалено много за нея. Както е минал сезонът на прибиране на реколтата, сигурно ще има много селски момчета, които с радост ще приемат да припечелят малко пари. Предполагам, че ще се наложи първо да измерите земята, преди да вдигнете оградата. Безсмислено е да рискувате и да ограждате чужда земя. С охраната ще

е малко по-трудно, но мисля, че и това може да се уреди. Полицейският участък в Минеаполис претърпя ново орязване на бюджета и са уволнили двайсетина-трийсет момчета. Може би ще успеем да наемем някои от тях. Ще поговоря с шерифа в Ланкастър и ще разбера дали той няма никакви други идеи. Ще ви трябват и големи знаци, забраняващи влизането. Струва ми се, че за това има никакви правила. Знаците трябва да са с определен размер и в закона се казва нещо за надписа. Ще проверя.

— Мислиш за всичко — рече Райла. — Направо ти дишаме праха.

— Когато правиш нещо, трябва да го правиш както трябва — отвърна Бен. — Малко предварително планиране може да ти спести много проблеми.

Той погледна часовника си.

— Мили Боже — каза Бен, — ще закъснея за вечеря и Майра ще ме направи на нищо. Довечера има някакво събиране и тя иска да се нахраним по-рано.

Той се изправи и продължи:

— Ще поддържаме връзка. Съобщете ми кога планирате да тръгнем. Ще трябва да измисля някакво оправдание, за да си взема няколко почивни дни. Пътуване или нещо друго.

— Два дни сигурно ще са достатъчни, за да направим онова, което искаме — отвърна Райла.

— Няма да имам никакви проблеми да си уредя отпуска — каза Бен.

След като той си тръгна, Райла се обърна към мен.

— Този човек е като валяк.

— Чу какво каза преди това — казах й аз. — Има намерение да се намеси в играта.

— Ще му продадем пет процента — рече Райла. — Има ли никакви пари?

— Първата стотинка, която някога е печелил — отвърнах аз. — Плюс семейното състояние. То може изобщо да не е чак толкова голямо, но е достатъчно.

ГЛАВА 16

Хайръм командваше и това го правеше горд.

— Виждате ли онези колчета — каза той и посочи към трите боядисани в червено колчета, подредени едно зад друго. — Те бележат дупката във времето. Просто ги следвате и ще попаднете в нея.

Той ми подаде наръч с колчета, боядисани в същия цвят.

— Когато стигнете там — продължи Хайръм, — недейте направо да се втурвате. Забийте тези колчета пред другия край на дупката така, както съм поставил тези три тук. По този начин ще знаете къде е дупката, когато стане време да се връщате.

— Но тук си поставил само три колчета — казах аз.

— Дадох ви повече, защото може да искате да отбележите пътя по-добре — отвърна Хайръм. — Там в миналото, където отивате, нещо може да ги прегазя, а тук няма такава вероятност. Освен това направих колчетата по-дълги и по-тежки, за да можете да ги забиете наистина стабилно.

— Хайръм — попита Райла, — сам ли измисли всичко това?

— Естествено. Не беше трудно. И недейте се тревожи. Ако не се върнете след няколко дни, ще пратя Боузър да ви открие. Той може да ви доведе вкъщи. Спомнете си, господин Стийл, че онзи път той ви помогна.

— Така е — признах аз. — Хайръм, благодаря ти много.

— И да стоиш тук — рече му Бен. — Недей да се скиташ наоколо. Наглеждай мястото. Аса ти остави достатъчно ядене в хладилника, тъй че няма да ти се наложи да излизаш някъде, за да се храниш.

— Мога ли да се отдалечавам достатъчно дълго, за да отида до банята?

— Да, разбира се — отвърна Бен, — но гледай да не се бавиш. И не казвай на никого какво става. Дори ако дойдат да питат. Може да дойде Хърб. Той е подушил, че става нещо и може да не се стърпи. Ако някой дойде и пита какви са тези колчета, кажи му, че не знаеш.

— Щом тръгнем — каза Райла, — той може дори да ги извади.

— Не, не мога — възрази Хайръм. — Ами ако трябва да дойда и аз, за да ви спасявам?

— Няма да се наложи — отвърна Бен. — Дори малко да се забавим, недей да се тревожиш. Не пращай Боузър след нас. Недей да идваш и самият ти.

— Ако се наложи да дойда — важно рече Хайръм, — ще събера спасителна група.

— По дяволите, не! — кресна Бен. — В никакъв случай не го прави. Просто си стой тук.

— Добре, господин Пейдж — примири се Хайръм.

Погледнах към другите двама и изглежда нямаше причина да не тръгнем. Райла беше натоварена със снимачната апаратура, а двамата с Бен носехме раници и големите пушки. Освен това през рамото на Бен висеше 0.30–06 мм пушка. Взимаше я, защото каза, че ни трябвала пушка за месо.

— Никога не тръгвам на лов, без да застрелям нещо за ядене — бе казал той. — Тъй като ще живеем на открито, ще ни трябва прясно месо.

— Но там има само гущери — бях възразил аз. — Динозаври, гущери и други подобни.

— Кой казва, че гущерите не стават за ядене? — попита той. — Или дори динозаврите. Много хора ядат гущери. Чел съм някъде за това. Казват, че имали вкус на пиле.

И ето ни, строени в редица — аз начело, Райла по средата и Бен накрая.

— Е, да вървим — казах аз. — Трябва да помним едно. Можем да излезем от другия край през нощта. След всичките милиони години продължителността на деня се е променила. Котешкото лице не може да е чак толкова точен. На това разстояние във времето, на което отиваме, трябва да има някакво отклонение. Той ни насочва към седемдесет милиона години в миналото, но може да има отклонение от плюс минус няколко години, тъй че можете да разберете...

— Аса — прекъсна ме Бен, — стига с тази лекция. Да вървим.

Аз поех напред и макар да не погледнах зад себе си, знаех, че другите двама ме следват. Вървах по линията от яркочервени колчета и

когато минах последното, сякаш нещо ме спъна, но само след крачка възстанових равновесието си и се оказах на друго място.

— Останете там, където сте — казах на другите двама. — Продължавайте да гледате в същата посока. Трябва да забием тези колчета и то без никаква грешка.

Едва когато казах това, си позволих да огледам къде се намираме. Трябваше да им го напомня преди да тръгнем и почти изпаднах в паника, че някак си сме изменили посоката и положението си. Спомнях си ужаса, който бях изпитал, когато нямах никаква представа как да се измъкна от Плейстоцена.

Не беше нощ, както бях предположил. Грееше ясно слънце и дори да не знаех къде отиваме, струва ми се щях да позная, че е краят на Креда.

Не изглеждаше много по-различно от местността, от която бяхме дошли. Имаше повече дървета, разбира се, но те бяха познати: кленове, брези и дъбове, сред които растяха иглолистни. Но точно пред нас се издигаше нещо, което приличаше на огромен ананас с множество стърчащи от него папратовидни клони. Сагова палма и то по-примитивна от онази, която бих очаквал да открия тук, но си оставаше факт, че единствено в Креда и на тази географска ширина човек би могъл да открие сагова палма, растяща сред познатите родни дървета.

— Добре — рече Бен. — Хайде да забием колчетата.

Полуизвърнат му подадох едно, после извадих походната си брадвичка и забих друго. Когато свършихме, бяхме поставили в редица шест колчета. Бен се придвижи по редицата и заби всяко следващо колче малко по-надълбоко от предишното.

— Така ще знаем в каква посока да вървим — поясни той. — Повисоките колчета ще са по-близо до дома.

— Сагова палма — каза ми Райла. — Винаги са ме очаровали. Преди няколко години купих малко такива вкаменелости.

— Какво? — попита Бен.

— Сагова палма. Онзи безумен ананас с перчем отгоре.

— Ананас. Да, виждам го. Наистина ли е ананас?

— Не — отвърна Райла.

С Бен си свалихме раниците и ги оставихме на земята. Райла се облегна на триножника на камерата си.

— Ама вие ме излъгахте — рече Бен. — Къде са динозаврите?

— Наоколо — отвърна Райла. — Например, погледни към онзи хребет. Там има едно стадо.

Бен присви очи към хребета.

— Но те са малки — каза той. — Не по-големи от овца.

— Има най-различни по размер динозаври — поясни Райла. — От такива, големи колкото пиле, нагоре. Онези там са тревопасни. Прекалено далеч са, за да ги разпозная.

Тя и Бен май имаха по-остро зрение от мен. Аз едва ги различавах. Ако някои от тях не се движеха от време на време докато пасяха, изобщо нямаше да ги видя.

Слънцето грееше право отгоре ни. Въздухът бе топъл, но не прекалено и от запад подухваше слаб ветрец. Напомняше ми за началото на юни преди да настане лятната жега.

Първо бях видял дърветата, подобни на тези от нашето време, после саговата палма. Сега започнах да забелязвам и други неща. Макар и не изцяло, земята беше покрита с ниски лаври и други дребни храсти. Трева растеше само тук-там — груба, жилава трева и то не много — съвсем различна от тревата в Плейстоцена, която покриваше всеки квадратен сантиметър почва. Това ме изненада. Изобщо не би трябвало да има трева. Според учебниците, тя се бе появила едва много по-късно, след няколко милиона години. Но тук виждахме ясно колко далеч от истината можем да бъдем. В далечината между горичките от подобни на съвременните ни дървета тук-там растяха групички ниски палми. Знаех, че се намираме на прехода между появата на широколистните дървета и изчезването на по-старата, по-примитивна флора — тук двата вида растителност се смесваха. Тъй като почвената покривка не беше толкова дебела, колкото щеше да е след няколко милиона години, когато се бе развила и разпространила истинската трева, земята беше неравна, надупчена и набраздена от малки канали, където почвата бе отмита от внезапните летни дъждове — ако тук изобщо имаше нещо друго, освен лято. На такава земя човек не можеше да се довери. Трябваше да внимаваме къде стъпваме във всеки един момент. Храстите щяха да ни пречат, а браздите щяха да правят почвата под краката ни несигурна.

Бен се наведе и провеси раницата си на рамо.

— Най-добре да потърсим наоколо място за лагер — рече той. — Ако е възможно, близо до вода. Тук някъде би трябвало да открием извор. В нашето време тук имаше много извори. Спомняш ли си, Аса? Когато бяхме деца. Но сега, когато дърветата ги няма и голяма част от земята е пасбище, повечето от тях са пресъхнали.

Кимнах.

— Би трябвало без проблем да намерим някой извор. Опитвам се да се ориентирам. Реката все още е там на югозапад, но течението ѝ се е променило. Вижте, сега тече право и не завива. Тече право през мястото, където ще се издигне Уилоу Бенд.

— Виждам — отвърна Бен. — Всичко изглежда малко неясно, но предполагам, че хълмовете и низините са почти същите. Ще се ориентираме.

— Това е древна земя — каза Райла. — До времето на Уилоу Бенд нищо не се е променило. Няма вътрешно-континентални морета. Нито ледници. Освен навярно езера, в района няма големи водни басейни. Ето защо вероятно няма да открием савроподи^[1].

Вдигнах раницата си и я наместих на гръб. Райла нагласи камерата си по-удобно за носене. Поехме напред с Бен начело. Аз вървах последен. В един шубрак от дясната ни страна нещо писукаше и се движеше, шумолейки из тревата. Сигурно дребен бозайник. Тук трябваше да има много такива — с големина от мишка до заек. Вероятно имаше зайци, а сигурно и опосуми. Може би дори катерици. Криейки се от по-кръвожадните зверове, които обикаляха наоколо, за да задоволяват вечния си глад, след около десет милиона години тези животинчета щяха да излязат от скривалищата си, за да населят света, опразнен при масовото изчезване на влечугите.

Бен ни водеше към реката и зави на запад. Ходеше се трудно, трябваше да внимаваме къде стъпваме. Но пък така не можехме да се оглеждаме наоколо, а на това място инстинктивно разбихме, че трябва внимателно да наблюдаваме около себе си.

С всяка следваща минута пушката ставаше все по-тежка и по-неудобна. Не можех да намеря подходящ начин да я нося и се зачудих какво, по дяволите, бих направил, ако се появи някой хищник с течаци от муцуната лиги и се хвърли срещу нас. Раницата бе достатъчно тежка, но пушката беше по-сериозен проблем.

От малката брезова горичка на петдесетина метра от нас подаде голямата си колкото бъчва глава една костенурка — огромна костенурка. Тя спря, премигна към нас, после продължи. Когато я видяхме да се появява откъм брезите, ние замръзнахме. Бен наполовина свали пушката от рамото си.

Създанието малко приличаше на костенурка, но не беше. Нямахме черупка, а броня. То се клатеше докато вървеше, а късите му крака го издигаха на съвсем малка височина над земята.

От дясната си страна чух бръмченето на камерата на Райла, но не погледнах към нея. Продължавах да наблюдавам животното.

— Всичко е наред — казах аз, като се надявах наистина да е така. — Това е алкилозавър. Не е хищник.

Животното вече беше излязло от брезовата горичка, която заемаше всичко на всичко пет метра площ. Влачещата му се по земята опашка завършваше с масивен костен израстък.

Камерата продължаваше да бръмчи. Сега старото бронирано създание бе спряло. То изсумтя към нас, вдигна огромния израстък на опашката си и удари с него по земята.

— Проклет да съм — рече Бен. — То ни заплашва.

— Не е уплашено — казах аз. — Изобщо не се плаши от нищо. Само някой от хищните динозаври да се приближи до него и ще получи удар с тази опашка право в зъбите си.

Анкилозавърът решително се обърна и спокойно се затътри в обратната посока. Райла свали камерата си.

— Хайде да потърсим място за лагер — рече Бен.

Половин час по-късно го открихме — поточе, извиращо от хълм, скрито сред група дъбове и кленове, могъщи дървета, които ме караха да мисля за древните английски гори, както бяха изобразени в илюстрациите на едно старо издание на Тенисън.

— Съвършено е — рече Бен. — Тук сме защитени. Нито едно голямо животно не може лесно да ни достигне тук сред дърветата.

— Може би надценяваме свирепостта на хищните динозаври — казах му аз. — Може би те не нападат веднага. Ние ще им изглеждаме странно, не като обичайната им плячка. Възможно е да ни избягат. И още нещо — наоколо може да няма много от тях.

— Дори и така да е — настоя Бен, — не трябва да поемаме каквито и да е рискове. Ще се държим заедно. Няма да се отдалечаваме

един от друг. И ще проверяваме всичко. Когато устроим лагера, ще простреляме пушките.

Бързо устроихме лагера (прост лагер — с две малки палатки под дърветата), изкопахме яма за огън, събрахме съчки и разопаковахме багажа си.

— През нощта двамата с теб ще се редуваме да стоим на пост — каза ми Бен. — Не искаме да ни сбъркат с нещо, нали?

Когато лагерът беше окончателно готов, с Бен простреляхме пушките.

— Онова, което трябва да правиш — рече Бен, — е да си спокоен. Не се напрягай, недей да се вдървяваш. Дръж приклада до рамото си, но не го притискай прекалено силно. Нека има малко пространство, но трябва да владееш оръжието така, че прикладът да не блъсне рамото ти и да отскочи в брадичката ти. Облегни се на него. Но не много силно.

Бен нямаше никакви проблеми. Беше стрелял с едрокалибрено оръжие и преди, но не чак с толкова голямо. При мен бе малко по-различно. Никога не бях стрелял с нещо по-голямо от 22 калибър, но си спомнях какво ми каза Бен и не излезе чак толкова зле. Първият изстрел едва не отнесе рамото ми и ме отхвърли една-две стъпки назад, но не ме събори. Вторият се получи по-добре. Третият изглеждаше съвсем нормален. При четвъртия и последен изстрел дори не усетих отката. Високата самотна бреза, която използвахме за мишена, бе цялата на дупки от куршумите.

— Бива — одобрително каза Бен. — Няма да се нараниш много. Ако я оставиш да те удари прекалено зле, ако не издържиш, започваш да се страхуваш от пушката и трепваш всеки път, когато стреляш. А това е все едно да я хвърлиш срещу онова, което те напада. Ако трепваш, не можеш да уцелиш и дългата страна на обор от трийсет стъпки.

— Аса — тихо ме повика Райла.

Обърнах се и видях, че е седнала по турски на земята и е опряла лакти върху коленете си, за да задържи стабилно бинокъла.

— Ела да видиш — рече тя. — Там има много животни. Малки групички и отделни екземпляри, но се сливат с фона и трудно се виждат. Погледни натам, точно наляво от четирите дървета на хребета, който се издига нататък от реката.

Тя ми подаде бинокъла, но той беше прекалено тежък, за да го държа стабилно, докато бях изправен. Трябваше да седна и да подпра лакти върху коленете си като нея.

Отне ми малко време докато забележа онова, което Райла искаше да видя, но накрая успях и си поиграх с фокуса, за да го контрастирам. Съществуващото бе приклекло и се подпираше на огромната си опашка. Масивното тяло беше почти изправено, а грозната глава постоянно се въртеше настрани, сякаш продължаваше да наблюдава околността.

— Какво мислиш? — попита тя. — Дали е тиранозавър?

— Не знам — отвърнах аз. — Не можем да сме сигурни.

Проблемът разбира се беше, че никой не можеше да е сигурен. Единственото, което изобщо бяхме виждали от които и да е динозаври, бяха техните кости, а в някои случаи и мумифицирани части от кожата им. Визуалната ни представа за тях идваше от художествени изображения, които сами по себе си бяха чудесни, но дори не можеха да претендират за точност.

— Не е гех — казах аз. — Предните му крака са прекалено големи. Може да е трионихид. А може да е друг вид тиранозавър, от който изобщо не сме откривали кости — не можем да сме сигурни, че сме открили вкаменелости от всички различни видове тиранозаври. Но каквото и да е, това е огромно животно. Седи си там, почива си спокойно и се оглежда за нещо, което си струва да схруска.

Продължих да наблюдавам съществуващото. Освен въртящата се глава, то не помръдваше.

— Предните му крака са прекалено добре развити — рече Райла. — Точно това ме озадачи. Ако бяхме още няколко милиони години по-назад, щях да се изкуша да кажа, че е алозавър. Но тук не се предполага да има алозаври. Вече отдавна трябва да са измрели.

— Може да не са — отвърнах аз. — Държим се така, сякаш знаем цялата история на динозаврите от изкопаемите, които сме открили. Ако откриваме един динозавър в по-стар пласт, а в по-новите — не, ние сме склонни да твърдим, че са измрели. А е възможно просто да не сме попаднали на съответното място в по-късния пласт. Алозаврите може да са съществували чак до самия край.

Подадох бинокъла на Бен и му посочих групата дървета.

— Хей там вляво от тях — казах му аз.

— Аса — рече Райла, — искам да го снимам. Това е първото голямо животно, което виждам.

— Използвай телеобектива — отвърнах аз. — Така ще стане.

— Направих го — възрази тя, — но се получава ужасно замъглено. Поне онова, което можах да видя аз. Предполагам, че същото се отнася и за филма. За да убедя хората от „Сафари“, за да ги накарам да се запалят, трябва да разполагам с контрастни снимки отблизо.

— Можем да опитаме да се приближим — казах аз. — Той е доста далеч оттук, но можем да опитаме.

— Звярът се отдалечава — съобщи Бен. — Изкачва се към хребета. Движи се бързо. Може да преследва нещо.

— По дяволите — ядосано рече Райла. — Вие и вашето прострелване — ето това го е разтревожило.

— На мен не ми изглежда разтревожен — казах аз. — Просто си седеше там. От това разстояние стрелбата едва ли се е чувала силно.

— Но аз трябва да заснема някакво голямо животно — настоя Райла.

— Ще намерим — опитах се да я утеша аз.

— Там има много дребни същества — продължи тя. — Щраусови динозаври и малки стада от животинчета с големината на пуйка. Няколко алкилозавъра. Малки рогати видове. Всевъзможни гуцери. Някакви големи костенурки долу при реката, но на кого му пука за големи костенурки? Някакви летящи влечуги. Птерозаври, предполагам. Малко птици. Но нищо ефектно.

— Безсмислено е да преследваме онзи огромен приятел — каза Бен. — Движи се бързо. Сякаш знае къде отива. Със скоростта, с която върви, докато стигнем там, вече ще се е изпарил. Можем малко да се поразходим, щом искаш. Може би ще успеем да открием нещо. Но не трябва прекалено да се отдалечаваме. Следобедът вече напредва и трябва да се върнем преди да започне да се стъмва.

— Най-вероятно след като се стъмни ще сме в по-голяма безопасност, отколкото по което и да е друго време — казах му аз. — Съмнявам се, че някое от онези влечуги би се разтакавало прекалено много щом слънцето залезе. Тогавата стават сънливи или поне така се предполага. Студенокръвни са. Температурната им амплитуда е малка.

По пладне се скриват някъде, когато слънцето започне да грее силно, и не се разхождат нощем, когато температурата спада.

— Навярно си прав — съгласи се Бен. — Несъмнено си прав. Ти знаеш тези неща. Но що се отнася до мен, ще се чувствам по-спокоен нощем в лагера до буйно пламтящия огън.

— Не можем да сме абсолютно сигурни, че динозаврите не се разхождат нощем — рече Райла. — По една причина: дори не можем да сме сигурни, че със залязването на слънцето температурата ще спадне съществено. И още нещо, има някои свидетелства, че динозаврите може да не са студенокръвни. Някои палеонтолози поддържат сравнително убедителното становище, че те всъщност са топлокръвни.

Тя беше права, разбира се — имаше известни свидетелства, че са били топлокръвни. Бях чел някои от доказателствата и не бях останал впечатлен от тях. Но не го казах. Очевидно Райла приемаше тезата, а тук не бе място за академични спорове.

Някъде откъм север се разнесе рев. Заслушахме се. Звукът не се приближаваше, нито се отдалечаваше. Всичко останало се смълча и в промеждутъците между отделните ревове не се чуваше нищо. Досега не бяхме усещали заобикалящия ни постоянен шум, но сега забелязахме отсъствието на други звуци, на сумтенето, тихото кряскане, множеството различни писукания.

— Чудя се дали това не е нашият приятел отвъд хребета? — попита Бен.

— Възможно е — отвърна Райла. — А може и да е нещо друго.

— Не знаех, че динозаврите са издавали звуци.

— Никой не знае това. Общото мнение, струва ми се, е, че са били неми. Вече знаем, че не е така.

— Ако се изкачим по хълма — каза Бен, — от върха ще можем да видим този звяр.

Изкачихме се по хълма, но не открихме звяра. Ревът престана преди да стигнем хребета. Разузнаването с бинокъла не успя да покаже нищо достатъчно голямо, което да е в състояние да вдигне всичкия онзи шум.

Не открихме звяра, но се натъкнахме на много създания. Малки стада щраусови динозаври, които страшно приличаха на шесткраки голи птици, бяха от нас. Сумтящи малки рогати чудовища,

седемдесетина сантиметра в раменете, с клатене се отдалечиха от парчето земя, което бяха разровили с роговете си в търсене на корени и грудки. Змии изпълзваха изпод краката ни. Подплашихме ято гротескни, тромави птици с големината на яребица или може би малко по-големи, които негодуващо отлетяха. Бяха смешни на вид същества — перата им като че ли не бяха на място и не можеха да летят добре. Малко по-нататък видяхме няколко игуанодонти, високи около метър и осемдесет. Би трябвало да са много по-големи — а според свидетелствата на вкаменелостите, най-вероятно изобщо не трябваше да ги има тук. Бяха отпуснати, зловеци зверове и когато отваряха устите си, показваха ужасните си зъби. Несъмнено бяха месоядни. Тези зъби в никакъв случай не бяха предназначени да смилат растения. Приблжихме се до тях, като двамата с Бен държахме пушките в готовност. Държах пръста си на спусъка, но животните се държаха спокойно. Известно време сънливо и подозрително ни гледаха, после се обърнаха и тежко се отдалечиха.

През този следобед камерата на Райла почти не преставаше да бръмчи. Засне много лента и постоянно трябваше да спиране, за да зарежда нова. Но освен игуанодонтите, тя не успя да хване в кадър нищо голямо.

Когато тръгнахме обратно, Бен посочи към небето.

— Вижте там.

Той сочеше към ято птици в далечината. Трябва да бяха стотина. Летяха на изток и приличаха на черни комари в небето.

Фокусирах бинокъла към тях и макар да останаха сравнително малки, нямаше начин да ги сбъркам.

— Птерозаври — казах аз. — Там някъде трябва да има много вода.

Когато поехме обратно към лагера, оставаше само около час до залез слънце. По средата на пътя се натъкнахме на шест щраусови динозавъра. При появата ни те се поколебаха и започнаха да се отдалечават. Бен ми подаде пушката за слонове.

— Подръж това за малко — рече той.

Той свали от рамото си 0.30–06 калибровата пушка, но докато се обърне, щраусите бяха изчезнали, тичайки стремглаво с мощната си, люлееща се походка. Бен вдигна пушката и я насочи към тях. Тя изгърмя с равен зловещ пукот и един от тичащите динозаври се

преметна през глава, приземи се по гръб и стройните му крака заритаха във въздуха.

— Вечерята — ухилен каза Бен. Той преметна ремъка на по-малката пушка през рамо и протегна ръка за онази, която ми бе дал да държа.

— Засне ли това? — попита Райла той.

— Да — мрачно отвърна тя. — Записано е. Първият убит динозавър.

Бен се ухили още по-широко.

— Какво знаеш ти за това! — възкликна той.

Приблжихме се до убитото животно. Бен облегна голямата пушка на него и извади от калъфа на колана си нож.

— Ти го хвани за крака — каза ми той, — и дърпай. — Все още стиснал пушката си в една ръка, аз хванах крака с другата и го задърпах. Ножът на Бен режеше бързо и опитно около бута.

— Добре — рече той, хвана бута с две ръце и яростно го завъртя. Той се откъсна, но някои от мускулите все още се държаха. Бен направи още два разреза с ножа си и бутът се отдели от тялото.

— Аз ще го нося — казах аз. — Ти имаш две пушки.

Той изсумтя.

— Бихме могли да вземем и другия бут, но този навярно ще е достатъчен. Няма смисъл да се запасяваме с месо. Само ще се развали.

— Откъде знаеш, че това става за ядене? — попитах го аз.

— Няма да се отровим — отвърна Бен. — Ако не ни хареса, можем да го изхвърлим и да си опържим малко бекон.

— Няма да се наложи да го изхвърляме — каза Райла. — Ще стане за ядене.

— Защо си толкова сигурна? — попитах аз.

— Ние ядем пилета, нали?

— Може и да съм глупав — рече Бен, — но каква връзка имат пилетата с това?

— Пилетата са близки до динозаврите. Най-близките до тях същества, които съществуват в наше време. Преки потомци, ако изключиш едно-две други животни.

„Ако изключиш едно-две други животни, наистина“ — помислих си аз, но гласно не казах нищо. Тя не грешеше изцяло, разбира се. Не

бях казал нищо за топлокръвието, помислих си аз, и в името на съгласието можех да си замълча и по този въпрос.

Не изхвърлихме месото. Оказа се вкусно. Малко напомняше на телешко, но не съвсем. Бе сочно и имаше специфичен сладникав вкус. Изядохме доста от него.

След като изпекохме бута, засилихме огъня и седнахме около него. Бен отвори бутилка уиски и ни наля от него в чашите за кафе.

— Да си пийнем малко — каза той. — По ловджийски. Само толкова, колкото да ни стане малко по-топло и да се почувстваме по-добре. Да се загреем отвътре.

Подаде ни чашите и прибра бутилката.

Седяхме, отпивахме от уискито и светът изглеждаше чудесен. Бе ни уютно край огъня, бяхме заснели филм и всичко беше наред. След продължителната разходка бяхме прекалено уморени за да разговаряме.

Сред ниската растителност около нас чувахме шумолене и писукане.

— Това са бозайници — рече Райла. — Бедните малки същества, те са се крили през целия ден.

— Недей да ги съжаляваш — каза й Бен. — Ще се оправят. Пак ще са си там, когато динозаврите и всички останали като тях изчезнат.

— Може и така да се погледне на нещата — отвърна тя.

— Трябва да поспим малко. Аз ще пазя пръв — каза ми той. — Ще те събудя в... — Бен погледна часовника си. — По дяволите, показва четири часа. Нашето време не става за тук. Както и да е, ще те събудя след около четири часа.

— Ние сме трима — намеси се Райла.

— Ти си поспи — рече Бен. — Ние с Аса можем да се погрижим за това.

Бяхме опънали палатките, но времето бе хубаво и не ги използвахме. Разгънахме постелките си и легнахме. Беше ми трудно да заспя, макар че се опитвах. Предстоеше ни тежък ден. Бен поседя до огъня известно време, после взе едрокалибрената пушка и се насочи към края на горичката.

Тихото шумолене и писукане навсякъде около нас продължаваше. В този свят, май имаше много повече малки бозайници, отколкото се предполагаше.

— Аса — попита ме Райла, — спиш ли?

— Заспивай — отвърнах аз. — Утре ще е труден ден.

Тя не каза нищо повече, а аз се отпуснах, като се опитвах да се унеса, и накрая трябва да съм заспал, защото следващото, което усетих, беше, че Бен разтърсваше рамото ми. Отметнах одеялото и се изправих.

— Наред ли е всичко? — попитах аз.

— Да — отвърна той. — Скоро ще се зазори.

— Стоял си повече, отколкото е твоята смяна.

— Така или иначе не ми се спеше — рече той. — Бях прекалено възбуден. Но сега съм уморен. Може би вече ще мога да заспя. Ако не възразяваш, ще използвам твоята постелка. Няма смисъл да разгъвам моята.

Той изхлузи ботушите си, легна и се зави през глава. Отидох при огъня, който гореше силно. Очевидно, точно преди да ме събуди, Бен беше поставил в него нови съчки.

Нямаше вече писукане и шумолене и сега всичко бе стихнало. Все още беше тъмно, но във въздуха се носеше усещането, че скоро ще се зазори. Извън горичката нещо започна да цвърти. Реших, че е птица — или по-скоро птици, защото изглежда цвъртеше повече от едно създание.

Взех пушката под мишница и се насочих към края на горичката. Заобикалящата я равнина бе полуосветена от бледия сърп на луната.

Отначало като че ли не помръдваше нищо, но после, долу в тясната долина на реката нещо започна да се движи. Не можех да видя какво е. Движението беше спряло, но изведнъж започна отново. Казах си след малко, че когато очите ми се адаптират към мрака, ще мога да видя какво е.

Десетина минути по-късно ми се стори, че в долината различавам няколко тъмни сенки. Опитах се да се съсредоточа и да разбера какво представляват. Те си останаха само тъмни сенки, но сега като че ли забелязвах и някакви местещи се отражения, краткотрайни проблясъци на слабата лунна светлина по нещо, което се движеше. Цвъртенето продължаваше през цялото време и ми се струваше, че се разнася от долината, че към него се присъединяват все нови и нови птици и че се усилва. Звукът бе много странен и труден за определяне. Но почти можех да се закълна, че цвъртенето се разнася от сенките.

Приклекнах и се загледах, но не успях да видя много — само онези сенки, които от време на време сякаш се движеха, макар че дори да го правеха, не променяха положението си.

Не знам колко време съм клечал там, но беше доста. Нещо ме бе приковало там и ме караше да гледам онова, което се движеше в долината. Небето на изток започна да изсветлява и в горичката зад мен сънливо пропя птица. Обърнах глава да хвърля око натам и когато отново погледнах към долината, ми се стори, че виждам онези черни сенки по-ясно, отколкото преди. Бяха по-големи, отколкото си бях помислил отначало, и вървяха бавно наоколо, не всички едновременно — една-две се придвижваха и спираха, после тръгваха други една-две. Приличаха ми на пасящ добитък и в момента, в който си помислих това, разбрах, че каквото и да беше онова там долу, то правеше точно това — пасеше. Стадо пасящи динозаври.

Дали се дължеше на насоката ми на мислене или поради факта, че светлината на все още непоказалото се на хоризонта слънце едва забележимо се бе усилила, аз изведнъж успях да разбера какво са: трицератопи, стадо трицератопи. След като вече знаех какво са, можех да различа проблясващите им нагънати яки и белотата на двата рога, които стърчаха точно над очите им.

Бавно се изправих и предпазливо — навярно по-предпазливо, отколкото беше необходимо, защото от това разстояние едва ли можех да ги подплаша — се върнах в лагера.

Коленичих и разтърсих рамото на Райла. Тя сънливо промърмори:

— Какво има?

— Събуди се — казах аз. — Спокойно. Не вдигай шум. Там има стадо трицератопи.

Тя се измъкна изпод одеялото, все още сънена.

— Трицератопи — повтори Райла. — С рога и всичко останало?

— Цяло стадо. В долината. Като стадо бизони. Не знам колко са.

Бен се изправи, седна на походното легло и разтърка очи с юмруци.

— Какво, по дяволите, става? — попита той.

— Трицератопи — отвърна Райла. — Аса ги е видял.

— Онези динозаври с рога по муцуните?

— Точно така — потвърдих аз.

— Огромни зверове — каза Бен. — Един такъв скелет е изложен в Природонаучния музей в Сейнт Пол. Виждам съм го преди няколко години.

Той се изправи със залитане на крака и взе пушката.

— Ами да вървим да ги заснедем — рече той.

— Още е прекалено тъмно — възразих аз. — Трябва да почакаме да се разсъмне. Хайде първо да закусим.

— Не знам — каза Райла. — Не искам да ги изпусна. Наистина ли са цяло стадо? Каза, че са цяло стадо, нали? Истински трицератопси, а не някои от онези малки рогати създания, които видяхме вчера?

— Големи са — успокоих я аз. — Не успях да видя колко, но са големи. Ако искате, идете да ги видите, а аз ще приготвя малко яйца с бекон. Ще ви ги донеса там.

— Внимавай — рече Райла. — Не вдигай шум. Не тракай със съдовете.

Двамата се отдалечиха, а аз извадих яйцата и бекона, сложих кафето и се захванах да готвя. Когато им занесох чиниите и кафеника, започваше да се разсъмва. Трицератопсите все още бяха в речната долина.

— Виждаш ли си някога през живота си нещо толкова прекрасно? — попита Райла.

Стадото наистина представляваше невероятна гледка.

Около три километра около реката бяха направо покрити от динозаври, които пасяха тревата и нискорастящите храсти. Някои от тях бяха още малки, не по-големи от прасета, други ми приличаха на млади екземпляри, но имаше и много големи. От мястото, където седяхме, големите изглеждаха метър и половина или повече на височина и навярно шест метра на дължина, включително опашката. Широките яки правеха главите им да изглеждат огромни.

— Как ще се доберем до тях? — попитах аз.

— Просто ще се приближим — отвърна Бен. — Ще вървим бавно. Няма да правим резки движения и да шумим. Ако някой от тях погледне към нас, ще спрем. Когато отново извърнат глава, продължаваме. Ще ни трябва много търпение. Райла ще върви в средата, а ние от двете ѝ страни. Ако решат да тръгнат към нас, Райла се хвърля обратно, а ние двамата оставаме на мястото си.

Закусихме и оставихме чиниите и кафеника там, без да си правим труда да ги връщаме в лагера. После започнахме дебненето, ако това можеше да се нарече дебнене.

— Безсмислено е да се показваме така явно — каза аз.

— Ако се крием и се опитаме да се прокраднем към тях, ще ги подплашим — възрази Бен. — Така може да не ни обърнат внимание и навярно няма да им изглеждаме прекалено опасни.

Напредвахме бавно. Придвижвахме се само няколко стъпки и спирахме всеки път, когато някое от животните вдигнеше глава от тревата, за да ни погледне. Но изглежда Бен беше прав. Май динозаврите не ни обръщаха особено внимание.

На два пъти спирахме, за да може Райла да заснеме няколко кадъра от долината. Успяхме да стигнем на петдесетина метра от тях преди наистина да ни забележат. Два от големите трицератопси престанаха да пасат, обърнаха се, вдигнали високо глави и насочили острите си рокове право срещу нас, като тракаха с острите си, извити клюноподобни усти. Ние спряхме. От лявата си страна чувах бръмченето на камерата, но не откъсвах поглед от зверовете и държах пушката в готовност. Само с едно движение можех да я вдигна до рамото си. Странно — преди ми се беше струвала толкова тежка, а сега сякаш изобщо не я усещах.

Цвъртенето престана. Не се чуваше нищо. Динозаврите в задната част на стадото вдигнаха глави и се втренчиха в нас. Някак си цялото стадо бе застанало нащрек.

— Започнете да отстъпвате — тихо каза Бен. — Стъпка по стъпка. Гледайте къде вървите. Внимавайте да не се спънете.

Започнахме да отстъпваме.

Един от големите трицератопси рязко направи няколко крачки напред. Вдигнах пушката до рамото си. Но след тези няколко крачки животното спря и яростно разтърси глава към нас. Ние продължихме да отстъпваме.

Друг динозавър се хвърли напред и спря, също като първия.

— Това е блъф — каза Бен. — Но да не ги предизвикваме. Продължавайте да отстъпвате.

Камерата бръмчеше непрекъснато.

Двата динозавъра стояха и ни наблюдаваха. Когато се отдалечихме на стотина или може би малко повече метра, те се

обърнаха и се върнаха при стадото. Останалите животни продължиха да пасат.

Бен изпусна въздишка на облекчение.

— Бяхме близо — рече той. — Малко повече от необходимото.

Райла отпусна камерата.

— Но пък направихме хубави снимки — каза тя. — Точно от това се нуждаехме.

— Засне ли достатъчно? — попитах аз.

— Струва ми се, че да — отвърна Райла.

— Тогава да се връщаме — предложих аз.

— Продължавайте да отстъпвате още малко — каза Бен. — Все още недейте да се обръщате.

Отстъпвахме още известно време, после се обърнахме и поехме към лагера.

Зад нас цвъртенето се усили — стадото се връщаше към заниманията си. Отново всичко беше наред. Зловредните натрапници бяха изгонени и трицератопсите можеха пак да се върнат към работата си.

— Откъде знаеше, че можем да се приближим към тях по този начин? — попитах Бен. — Откъде можеше да знаеш как ще се държат динозаврите?

— Не знаех — отвърна той. — Рискувах. Реших, че няма да са много по-различни от животните от нашето време.

— Но в нашето време — настоявах аз, — човек не се приближава до лосове или планински кози.

— Не, разбира се — съгласи се той. — Може би изобщо не е възможно да се приближиш до лос или планинска коза. Животните вече знаят какво представляваме и не ни допускат прекалено близо. Но в старите дни, преди да са срещали много хора, човек е можел да се приближи до стадо животни. Първите ловци на слонова кост в Африка са се приближавали до слоновете. В някогашния американски Запад, преди нашествието на ловците на кожи, човек е можел да се приближи до стадо бизони. Имало е някаква невидима граница, която не можеш да прекрачиш. Повечето от старите ловци са знаели точно къде е тя.

— И ние сме прекрачили границата?

Бен поклати глава.

— Не мисля така. Стигнахме до нея и те ни дадох да го разберем. Ако я бяхме прекрачили, щяха да ни нападнат.

Райла издаде предупредителен звук и ние се заковахме на място.

— Цвъртенето — рече тя. — Цвъртенето престана.

Обърнахме се и видяхме каква е причината за това. На около половин километър от нас по склона към стадото се спускаше чудовище, което ме накара да затая дъх: самият стар *Tyrannosaurus rex*. Нямахме начин да го сбъркам. Не изглеждаше точно като изображенията от двайсети век, но приличаше достатъчно, че да не мога да го сбъркам.

Жалостиво свити, смешните малки предни крака висяха от гърдите му. Огромните му, мускулести задни крайници, завършващи с широки ноктести лапи, се местеха с показна решителност, оставяха следи по земята и придвижваха огромното, зловещо създание напред, внушавайки мрачно усещане за неустоима мощ. Именно главата му обаче всяваше истински ужас. Издигната на около шест метра над земята, тя представляваше предимно челюсти, чиито зъби блестяха на първите слънчеви лъчи. Под долната челюст висеше сложна гуша, за която не би могъл да се сети никой художник — гуша, която преливаше във всички цветове на дъгата и в която имаше някаква ужасяваща красота. Тя сияеше на слънцето в багри, които като че ли преливаха по повърхността ѝ — лилаво, жълто, синьо, червено и зелено — постоянно променящи се багри, които за миг ми напомниха за стъклописите, които някога бях видял в една стара черква. И в този миг се раздразних, че не мога да си спомня къде беше онази черква.

Камерата на Райла бръмчеше и аз направих една-две крачки напред, така че да застана между нея и това огромно чудовище. С угълчето на окото си видях, че Бен също пристъпва напред.

— Тиранозавър — прошепна благоговейно Райла. — Истински жив стар тиранозавър.

Трицератопсите в долината бяха престанали да пасат. Пред стадото, с лице към напредващия хищник, почти рамо до рамо се бяха подредили големи динозаври, които оформяха стена от блестящи костени яки и стърчащи рокове.

Тиранозавърът завиваше към нас и значително беше скъсил разстоянието от половин километър, което първоначално ни разделяше. Той спря и за миг застана в колебание. За него трябва да бе

очевидно, че в стадото трицератопси няма да намери лесна плячка. Макар големите тревопасни да бяха доста по-ниски от половината от ръста му, роговете им спокойно можеха да пронизат корема му. Докато успееше да се справи с един-два от тях с мощните си челюсти, други щяха да го изкормят преди да е в състояние да се докопа до останалите.

Той стоеше изправен на мощните си задни крака, огромната му опашка стърчеше назад съвсем ниско над земята, а тежката му глава се въртеше насам-натам, сякаш търсеше по-подходящ ъгъл за нападение.

После сигурно ни забеляза, защото внезапно се завъртя на един от краката си и с мощно движение на другия си крак застана с лице към нас. Още докато се въртеше, тиранозавърът тръгна насам и всяка крачка го приближаваше с три и половина метра. Бях вдигнал пушката до рамото си и с изненада открих, че дулото ѝ дори не потрепва. Когато трябва да свършиш някоя работа, често я вършиш по-добре, отколкото си смятал, че можеш. Целех се точно около мястото, където онези мънички предни крака излизаха от тялото му, и малко свалих мерника, така че да сочи към точката, където смятах, че трябва да е сърцето му. Пушката блъсна рамото ми, но всъщност не чух гърмежа, а пръстът ми се плъзна от първия спусък и намери втория. Но нямаше нужда да стрелям повторно. Тиранозавърът пред мен отстъпи назад и се стовари на земята. С периферното си зрение зърнах Бен и видях тънка струйка дим да се вие от цевите на пушката му. Разбрах, че двамата сме стреляли почти едновременно, а два от онези големи куршуми бяха повече, отколкото можеше да понесе огромният динозавър.

— Внимавай! — извика Райла и в същия миг чух трясък от лявата си страна.

Обърнах се в тази посока и видях, че към нас се носи друг тиранозавър. Беше прекалено близо и се придвижваше бързо. Пушката на Бен изгърмя. Атаката на звяра за миг се обърка и той се подхлъзна по склона, но после продължи напред. И сега нещо вътре в мен ми казваше: „Всичко зависи от теб“. Оръжието на Бен бе празно, а на мен ми оставаше само един патрон. Главата на тиранозавъра се навеждаше и челюстите започваха широко да се разтварят. Нямах шанс да уцеля подходящо място в тялото му. Не знам как го направих. Нямах време за мислене. Онова, което сторих, сигурен съм, е било чисто рефлекторно,

естествена и инстинктивна защитна реакция. Насочих пушката право в средата на онази зейнала паст и дръпнах спусъка. Пред и над мен главата на динозавъра експлодира и тялото му се строполи настрани. Ясно чух грохота и почувствах вибрациите с краката си, когато осемте тона месо се строполиха върху земята на не повече от десет метра разстояние.

Бен, който се беше хвърлил настрани, за да избегне нападението, се изправи на крака и започна да зарежда пушката си. Зад мен камерата бръмчеше.

— Е — рече Бен, — вече знаем нещо. Проклетите същества ходят на лов по двойки.

Вторият динозавър бе мъртъв, с откъсната от тялото глава. Все още потръпваше и подритваше, яростно удряйки с ноктестата си задна лапа. Първият се опитваше да се изправи на крака, но отново падаше. Бен се спусна надолу по склона към него, изстреля още един куршум в гърдите му и той се отпусна в планина от плът.

Райла бавно се спусна по хълма и засне отблизо двете мъртви чудовища, после изключи камерата и я отпусна. Аз отворих пушката си и я презаредих, после я стиснах под мишница.

Бен се приближи към мен.

— Трябва да призная — рече той, — че съм леко не на себе си. Онзи вторият за малко да ме прегази. Ти го уцели в главата. Направо му отнесе проклетата глава.

— Това беше единственото, което можех да направя — отвърнах аз. Не исках да прозвучи самодоволно, но не можех да му обясня, че ме бе обзело някакво примитивно чувство за самозащита — че не аз бях отнесъл главата на динозавъра, а някакъв обзел ме инстинкт. Не можех да го обясня дори на себе си.

— Главата на другия обаче си е още на мястото — каза Бен. — Трябва да я отрежем и да я вземем с нас. Просто като доказателство.

— Вече имаме доказателство — възразих аз. — Райла е заснела доказателството.

— Предполагам, че е така — рече Бен, — но ще е жалко. Ако изобщо искаш да се откажеш от нея, онази глава би донесла много пари като трофей.

— Навярно тежи неколкостотин килограма — отбелязах аз.

— Двамата заедно...

— Не — отсякох аз. — Имаме да изминем три или повече километра до колчетата. Най-добре да изчезваме от тук.

— Не разбирам защо.

Посочих към двата мъртви динозавъра.

— Петнайсет тона месо — казах аз. — Ще започнат да прииждат всякакви лешояди. Всички месоядни от километри наоколо. До довечера скелетите им ще са оголени. Искам да изчезна от тук преди да започнат да идват.

— Бихме могли да заснемем ценни кадри.

— Засне ли достатъчно? — обърнах се към Райла. — Доволна ли си?

Тя кимна.

— Не пропуснах нищо. Включително убиването на онези две чудовища. Ако това не убеди „Сафари, Инк.“, не знам какво друго ще успее.

— Добре, тръгваме си за вкъщи — казах аз с тон, който показваше, че наистина го мисля.

— Ти си страхливец — рече ми Бен.

— Така да бъде. Получихме онова, за което дойдохме. Тръгваме си, докато още можем.

— Наистина ми се струва, че трябва да си тръгваме — подкрепи ме Райла. — Уплашена съм до смърт.

[1] Големи, тревопасни динозаври с малки глави, дълги шии и подобни на колони крайници (бронтозавър, брахиозавър). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 17

Бяхме се върнали от Креда рано сутринта в понеделник. Днес беше петък. През тези четири дни станаха много неща. Започна строителството на оградата около четирийсетте акра — високи стоманени колове, забити в бетон, между които се запояваше тежка мрежа. От вътрешната страна на оградата се прекопаваха канавки, в които да се инсталира електрическият кабел за прожекторите. Изливаха се основите за административната сграда и беше доставен дървеният материал. Бен строеше мотела си. Предишния ден Райла бе заминала за Ню Йорк с филма, който беше заснела. Къртни Маккалахан, вашингтонският адвокат, щеше да излети за Ню Йорк, за да присъства на прожекцията в „Сафари, Инк.“ Лентата трябваше да се прояви в лабораторията на „Сафари“ и така нямаше да се налага да бъде изнасяна извън организацията.

Бях се скапал от работа, за да задвижа нещата и Бен много ми помогна. Той осъществи голяма част от необходимите контакти, кърши ръце и умолява, намери тълпи работници, за да пусне в ход проектите. Много от хората бяха обикновени общи работници — най-вече селски момчета — но Бен беше открил и компетентни ръководители, тъй че нещата изглеждат вървяха добре.

— Идеята е да започнем и да завършим оградата и административната сграда колкото е възможно по-скоро, преди прекалено много хора да започнат да разпитват — бе казал той. — Щом вдигнем оградата, нека да питат колкото си щат.

— Но Бен — бях възразил аз, — ти също си имаш работа. Трябва да строиш мотела си и да се занимаваш с банката. Не си пряко заинтересован от това тук.

— Ти взимаш от мен много пари назаем и банката печели лихва — беше отвърнал той. — Даде ми рамо за мотела, а пък аз съм подхванал и много други неща. Купих всеки свободен акър земя из околността. Тъкмо онзи ден купих фермата на изток от твоята. Старият Джейк Колб ми взе повече, отколкото смяташе, че струва, и ме

помисли за глупак. Но той не знае, че щом бизнесът ти тук започне, тя ще струва десет пъти повече, отколкото съм платил за нея. А и ти ме взе на онзи лов за динозаври. Не бих пропуснал това за нищо на света. Бих ти платил, за да ме вземеш със себе си. И мисля, че ще ме включиш с малък процент в този твой бизнес.

— Чакай първо да започне бизнесът — бях му отвърнал аз. — Всичко може да се провали изведнъж.

— По дяволите — беше казал Бен. — Не виждам как би могло да стане така. Това е най-голямото нещо, което някога се е случвало. Всички, целият свят ще полудеят. Ще имаш повече работа, отколкото можеш да поемеш. Бъди спокоен и наблюдавай нещата. Ако ти трябва помощ, само ми позвъни. Казвам ти, момче, двамата ще успеем.

Седях в кухнята и разговарях с Хайръм. Двамата пиехме бира. За първи път, откакто всичко това бе започнало, имах време да седна. Почивах си, отпивах от бирата и се чувствах виновен за това, че не правя нищо, като тършувах из мозъка си да открия дали нещо не трябва да бъде свършено.

— Котешкото лице се вълнува от това, което става — рече Хайръм. — Попита ме за оградата и аз се опитах да му обясня. Казах му, че щом бъде завършена, той ще може да прави много дупки във времето и това му достави удоволствие. Няма търпение да започне.

— Но той може да прави дупки във времето винаги, когато поиска. Можел е да ги прави през цялото време. Няма какво да го спре.

— Изглежда, господин Стийл, че не е в състояние да прави дупки във времето просто заради удоволствието. Трябва да бъдат използвани, иначе не става. Той направи няколко за Боузър, но не го задоволиха особено.

— Да, предполагам, че е било така. Макар че Боузър се забавлява много с тях. Веднъж използва една, за да донесе вкъщи кости от динозавър.

Отидох до хладилника, за да си взема още една бира.

— Искаш ли? — попитах Хайръм.

— Не, благодаря ви, господин Стийл. Всъщност, не обичам бира. Пия я само за да правя компания.

— Помолих те да разговаряш с Котешкото лице за това колко големи могат да бъдат дупките във времето. Хората от „Сафари“ навярно ще искат да вкарват в тях камиони.

— Той казва, че няма никакъв проблем. Казва, че дупките са достатъчно големи, за да вкараш вътре каквото и да е.

— Затворил ли е онази, която използвахме ние? Няма да ми е приятно, ако онези динозаври се появят тук.

— Затворил я е — отвърна Хайръм, — веднага след като се върнахте. И оттогава е затворена.

— Е, това е добре — казах аз и отпих от бирата. Беше ми приятно просто да си седя тук.

По стълбището навън отекнаха стъпки и на вратата се почука.

— Влезте — извиках аз.

Беше Хърб Ливингстън.

— Вземи си стол — казах му аз. — Ще ти донеса бира.

Хайръм се изправи.

— С Боузър ще се поразходим малко.

— Добре — отвърнах аз, — но не се отдалечавайте много. Може да ми трябваш по-късно.

Боузър стана от ъгъла си и последва Хайръм навън. Хърб си отвори бирата.

— Аса — рече той, — ти ми обеща нещо и не го изпълни.

— Не само на теб — отвърнах аз. — Обещах на всички.

— Нещо става — рече Хърб. — И аз искам да знам какво. „Уилоу Бенд Рекърд“ може да не е най-големият вестник в света, но е единственият тук и аз от петнайсет години съобщавам на хората какво става.

— Успокой топката, Хърб — казах аз. — Нищо няма да ти кажа. Можеш да ми викаш и да тропаш по масата, но аз пак няма да ти кажа.

— Защо? — попита той. — Заедно отраснахме. Познаваме се от години. Двамата с теб, Бен, Лари и всички останали. Бен знае. Казал си нещо на Бен.

— Тогава питай Бен.

— И той няма да ми каже нищо. Отговори ми, че каквато и да е информация трябвало да идва от теб. За онази работа с оградата каза, че я строил за някой, който щял да отглежда норки. Но аз знам, че ти няма да отглеждаш норки. Тъй че причината трябва да е друга. Някой друг пусна идеята, че в онази стара отходна яма си открил катастрофирал космически кораб. Отпреди хиляда години. За това ли е целият този шум?

— Хвърляш въдицата си на сляпо — казах аз, — но това няма да ти помогне. Започнал съм една работа, това е вярно, но в момента каквато и да е гласност може да прати всичко по дяволите. Когато му дойде времето, ще ти кажа.

— Искаш да кажеш, когато ти трябва гласност.

— Предполагам, че е така.

— Виж, Аса, не искам големите вестници от града да ме изпреварят. Не искам да напишат за това преди мен. Не искам да ме изпреварят в собствения ми заден двор.

— По дяволите, та теб непрекъснато те изпреварват — отвърнах аз. — По всички важни събития. Какво друго можеш да очакваш от един седмичен вестник? Новините не се случват веднъж седмично. Твоята сила не е в големите събития. Те не се появяват достатъчно често. Хората четат „Рекърд“, защото пишеш за малките неща, за това какво правят и за дребните събития, които се случват тук. Погледни на нещата откъм тази им страна. Ако успея да постигна онова, което се опитвам, Уилоу Бенд ще се прочуе. Това ще помогне на всички. Ще даде тласък на бизнеса, ще ти осигури повече печалби от реклама. Искаш да провалиш моя и собствения си шанс, като напираш да отпечаташ когато това напиране може да развали работата ли?

— Но аз трябва да отпечатам някакво съобщение. Просто не мога да не напиша нищо.

— Добре тогава, напиши твоето съобщение. Напиши за оградата, за мотела на Бен, за всичко останало. Ако искаш, поразсъждавай върху онова, което става. Не мога да те спра. Не искам. Имаш право да го сториш. Кажи, че си разговарял с мен и че аз не съм ти съобщил нищо. Съжалявам, Хърб. Това е единственото, което мога да направя.

— Предполагам — рече Хърб, — че е твое право да не ми казваш. Но трябваше да те попитам. Трябваше малко да те понатисна. Разбираш, нали?

— Естествено, че разбирам. Какво ще кажеш за още една бира?

— Не, благодаря ти. Нямам време. Довечера трябва да отпечатваме броя. Трябва да напиша това съобщение.

След като Хърб си тръгна, аз поседях там известно време и съжалявах за начина, по който трябваше да се държа с него. Но не можех да му кажа. Разбрах как се е почувствал, как можеше да се почувства който и да е журналист. Гадното беше, че щяха да го

изпреварят. Преди да отпечата броя за следващата седмица, историята навярно щеше да се разчуе. Но си казах, че нямаше начин да му помогна.

Изправих се и хвърлих празната бирена кутия в кошчето за боклук, после излязох навън. Бе късен следобед, но хората все още работеха и аз с изненада забелязах колко добре напредва оградата. Огледах се, за да видя дали наоколо няма някаква следа от Котешкото лице. Нямаше да се учудя, ако го откриех да ме наблюдава от някое ябълково дърво. През последните няколко дни той се появяваше често. Вместо да се крие, както му беше навик, Котешкото лице бе започнал по някакъв начин да общува с нас. Но в момента го нямаше, а също и Хайръм и Боузър. Тръгнах покрай оградата и стигнах до мястото, където работеха хората. Постоях малко при тях и ги погледах, после се върнах вкъщи.

Отпред бе паркирана полицейска кола и на един от сгъваемите столове отвън седеше човек в униформа. Когато се приближих до него, той се изправи и ми подаде ръка.

— Аз съм шериф Еймъс Редман — рече той. — Вие трябва да сте Аса Стийл. Бен ми каза, че вероятно ще ви открия тук.

— Радвам се, че наминахте — отвърнах аз. — С какво мога да ви бъда полезен?

— Преди няколко дни Бен ми спомена, че може да имате нужда от охрана, която да патрулира покрай оградата. Бихте ли ми казали какво става?

— Мога да ви кажа само едно, шерифе: всичко това е законно.

Той леко се позасмя на лошата шега.

— Не съм си и помислял, че може да е нещо друго. Струва ми се, че сте от Уилоу Бенд. Кога се завърнахте?

— Преди по-малко от година — отвърнах аз.

— Изглежда имате намерение да останете.

— Така се надявам.

— Та по въпроса за охраната — рече той. — Разговарях с полицейската асоциация в Минеаполис и те смятат, че ще могат да ви помогнат. Някои от хората там са загубили работата си поради орязване на бюджета и би трябвало да успеете да ги наемете.

— Радвам се — казах аз. — Ще ни трябва опитен персонал.

— Имате ли някакви проблеми? — попита шерифът.

— Проблеми ли? А, искате да кажете зяпачи.

— Точно това исках да кажа. Носят се някои странни слухове. Един от тях е за катастрофирал космически кораб. — Той втрепенено ме погледна, за да разбере как ще приема това.

— Да, шерифе — отвърнах аз. — Струва ми се, че може да е космически кораб. Там в гората, под тонове земна маса.

— Проклет да съм — рече той. — Ако има такова нещо, тук ще се стълпи сума народ. Разбирам защо ви трябва ограда. Ще кажа на заместниците си да наминават насам и да ви наглеждат. Ако имате нужда от каквато и да е помощ, знаете как да се свържете с мен.

— Благодаря — казах аз. — Мисля, че ще разберете. Просто не разпространявайте още онази версия с космическия кораб.

— Естествено — важно отвърна той. — Ще си остане само между нас.

Когато влязох в къщата, телефонът звънеше. Обаждаше се Райла.

— Къде беше? — попита тя. — Отдавна се опитвам да се свържа с теб.

— Просто на разходка. Не очаквах да ми се обадиш толкова скоро. Наред ли е всичко?

— Аса, та това е просто чудесно. Днес следобед показахме филмите. Те са прекрасни. Особено онази част дето с Бен убивате тиранозаврите. Всички се бяха привели напред в столовете си. Беше толкова вълнуващо. Онова цвъртене, което издаваха трицератопсите, бе странно и примитивно. Господи, не знам как да го опиша. Не е от този свят. Изпълва те с някакво странно чувство. Хората от „Сафари“ горят от желание да захаят кокала, но ние няма да преговаряме с тях.

— Няма да преговаряме с тях! За Бога, Райла, та това беше цялата идея. Нали затова рискувахме живота си...

— Къртни има някаква безумна идея. Не я сподели с мен, каза, че ще разговаряме по-късно. Ние се връщаме утре.

— Ние ли?

— Ние с Къртни. Той иска да разговаря с нас. Днес следобед ще лети обратно за Вашингтон, но утре сутрин ще се върне в Ню Йорк и ще ме вземе.

— Ще те вземе?

— Да, той има собствен самолет. Предполагам, че не съм успяла да ти спомена за това.

- Права си. Не си ми споменавала.
- Ще се приземим в Ланкастър. Самолетът е малък. Пистата там е достатъчно голяма. Ще ти съобщя точния час.
- Ще дойда да ви посрещна.
- Сигурно ще е някъде преди обед. Ще ти съобщя.

ГЛАВА 18

Къртни Маккалахан беше малко по-млад и по-едър, отколкото бях очаквал. Странно как човек може да си представи някого преди изобщо да го е виждал. Предполагам, че всичко идваше от името му — бях си представил Маккалахан като малък, любезен гном, кръглолик и със снежнобяла коса, със спокойна походка. Всъщност, той бе едър мъж съвсем не в първа младост, но все пак по-млад, отколкото си го бях представял. Косата му побеляваше и беше металносива. Лицето му бе набръчкано като грубо дърво, от което някой е издялал лице с тъпа секира. Ръцете му бяха като бутове. Харесах го инстинктивно.

— Как върви строежът на оградата? — попита той.

— Напредва — отвърнах аз. — Ще свършим през уикенда. Или в събота, или в неделя.

— Предполагам, че се работи на две смени.

— Не знам нищо по въпроса — казах аз. — Оставил съм всичко на Бен.

— Добър човек ли е този Бен?

— Бил ми е приятел през по-голямата част от живота ми — отвърнах аз.

— С ваше позволение ще отбележа, че с Бен сте се справили страхотно с онзи тиранозавър — рече той. — Трябва много кураж, за да се изправиш срещу онези създания. Страхувам се, че аз нямаше да съм в състояние да го сторя.

— Имахме едрокалибрени пушки — отвърнах аз. — Освен това нямаше къде да избягаме.

Влязохме в колата и Райла седна до мен. Тя стисна ръката ми между двете си длани.

— Аз също те обичам — казах аз.

— Забравих да ти кажа какво направихме с филмите — рече тя. — А и ти забрави да ме попиташ. На сигурно място са. В трезора на една нюйоркска банка.

— Веднага щом всичко това се разчуе — каза Къртни, — разпространителите ще се втурнат да ни молят за тях и ще предлагат висока цена.

— Не съм сигурен, че ще искаме да ги продадем — отвърнах аз.

— Ще продадем всичко — възрази Райла, — стига цената да е добра.

Излязох от паркинга. Почти нямаше други коли. Самолетът на Къртни и един друг бяха единствените на пистата. Знаех, че в порутения хангар от срещуположната страна на полето има още няколко самолета на местни собственици.

Два-три километра нататък по пътя и стигнахме до малкия търговски център на края на града — супермаркет, железария, малък универсален магазин, клон на банка, магазин за мъжки дрехи и още няколко магазина.

— Хайде да се отбием тук — рече Къртни. — Настрани от другите коли.

— Разбира се, щом искаш — съгласих се аз. — Но защо?

— Моля те, направи го — настоя той.

Отбих и намерих свободно място в отсамния край на паркинга. Наблизо нямаше други автомобили. Изключих двигателя и се отпуснах на седалката.

— Това е тайна — рече Къртни. — Потръпвам при възможността да ни подслушат.

— Е, давай — казах аз. Погледнах към Райла и видях, че тя е също толкова озадачена, колкото и аз.

Къртни се намести по-удобно.

— Прекарах доста безсънни нощи, за да обмисля твоето положение и в много отношения ми се струва, че би могъл да си уязвим — отвърна той. — О, доколкото мога да преценя, засега този твой проект е напълно законен. Уникален е, разбира се, но е законен. Онова, което ме тревожи обаче, е, че данъчните власти могат да те оберат доста сериозно. Ако всичко върви толкова добре, колкото очаквам, ти ще спечелиш много пари, а когато някой печели много пари, винаги съм се старал да държа колкото е възможно повече от тях в границите на закона.

— Къртни — рече Райла, — не разбирам съвсем...

— Имаш ли някаква представа какъв налог взима данъчното ведомство върху един милион долара? — прекъсна я той.

— Имам груба представа — отвърнах аз, — но само толкова.

— Проблемът е — продължи Къртни, — че вие няма да сте същия тип организация, като големите бизнес корпорации, което да ви позволи данъчни облекчения. Бихме могли да ви регистрираме като корпорация, разбира се, но това ще отнеме много време и си има своите недостатъци. Обаче има една друга възможност. Струва ми се добра и искам да разбера какво мислите вие за нея. Ако не ръководите бизнеса си в Съединените Щати, няма да има проблем. Подходящият данък не се отнася за бизнес извън страната.

— Но ние трябва да останем в Уилоу Бенд — отвърна Райла. — Нашият бизнес е там.

— Не бързай толкова — рече Къртни. — Хайде да помислим малко. Да речем, че използвате пътуването във времето, за да си осигурите резиденция хиляда години назад в миналото, или милион години, или където е най-подходящо. Предполагам, че всяко време преди появата на САЩ ще свърши работа, но може да е най-добре да изберем време преди откриването на Северна Америка от европейците. Ако успеете да откриете някой непринадлежащ на никоя световна сила пустинен остров, разбира се, също става, но аз не съм чувал за такъв. Пък и да има, пак ще сте много далеч от тук. Но ако се върнете назад във времето, както ви предлагам, ще сте съвсем близо до фермата в Уилоу Бенд.

— Не знам — отвърнах аз. — Все пак ще живеем на територия, която след време ще се превърне в част от страната.

— Да, така е — съгласи се Къртни, — и данъчната служба може да се опита да изкопчи нещо от това. Могат да подадат иск, но ако го сторят, струва ми се ще успеем да докажем, че националният суверенитет не се простира безкрайно във времето.

— Но ние наистина трябва да ръководим бизнеса си от фермата в Уилоу Бенд — настоя Райла.

— Не и ако живеете някъде другаде. Трябва да направим така, че бизнесът ви да не е в Уилоу Бенд. Нито да извършвате там каквито и да е услуги. Можете ли да вземете Хайръм и онова Котешко лице заедно с вас във времето?

— Не знам — отвърнах аз.

— Но Уилоу Бенд пак ще си е там — рече Райла.

— Само като ваше американско представителство — каза Къртни. — Някой трябва да ви бъде представител. Имам предвид приятеля ви Бен. Пътят или тунелът във времето просто ще е входен пункт към вашата резиденция, където ще осъществявате бизнеса си и ще извършвате услугите. Пътищата във времето ще започват от резиденцията ви. Ще плащате на представителя си комисионна — навярно един процент от целия бизнес, който той ви препраща. Така ми се струва най-сигурно. Така на практика той ще е представител на чуждестранна фирма. Мисля, че може би е най-добре да му продадеш фермата. По този начин данъчната служба няма да е в състояние да те залови за неплащане на данъци. Бен ще си плаща данъците, разбира се, и така те няма да могат да ви отнемат фермата, която е вашият входен пункт. Пък и това ще придаде тежест на неговото участие в бизнеса.

— Но те все пак могат да се опитат да я отнемат — казах аз.

— Естествено, че могат. Като имам предвид фактите обаче, не мисля, че ще го направят. Особено ако Бен е платил добра цена за нея преди да влезете във времевия бизнес. Това е същността на проблема. За да сте в състояние да опитате да избегнете данъчната служба, не трябва да имате бизнес в Съединените Щати. Точно затова вчера отказах да преговарям със „Сафари“. Ако искат да се договарят с вас, ще трябва да дойдат в резиденцията ви.

— Но аз разговарях с тях преди това — възрази Райла, — и им показахме филма.

— Този факт може да направи нещата малко по-сложни — отвърна Къртни. — Но мисля, че мога да се справя с него. Мисля, че съм в състояние да докажа пред съда, че всъщност не се извършва никакъв бизнес. Що се отнася до онова, което се случи вчера, бих могъл да докажа, че сме отказали да преговаряме.

— Но нали ще има договори — настоя Райла.

— Съставени и подписани в Ню Йорк или в друг град, където се намира представителството на другата страна, между американска фирма и неамериканска компания. Това е нещо нормално и законно. Няма никакъв проблем. Но вие трябва да имате адрес. Къде бихте искали да установите резиденцията си?

— В един от по-късните междуледникови периоди — отвърнах аз. — Навярно в Сангамон. Климатът ще е подходящ, околната среда

ще напомня повече за нашата.

— Дали е опасно?

— Има мастодонти — казах аз. — Саблезъби тигри. Мечки. Изкопаеми вълци. Но ще се оправим. Навярно звучи по-опасно, отколкото е в действителност.

— Можем да наречем новия си дом Мастодонтия — предложи Райла.

— Превъзходно — рече Къртни. — Това име подсказва за друго време и място.

— Но ще трябва ли да стоим там непрекъснато? — попита Райла. — Струва ми се, че това няма да ми хареса.

— Не непрекъснато — отвърна адвокатът, — но достатъчно, за да можете честно да го наричате свой дом. Можете да посещавате често Уилоу Бенд и да пътувате където си поискате. Но целият ви бизнес ще трябва да се извършва в Мастодонтия. Дори се позабавлявах с идеята да се обявите за държава и да поискате от Държавния департамент, както и от други страни, да ви признаят. Но само с дваматрима жители това може би ще е трудно. Пък и не съм сигурен, че ще е от някаква полза. Ако евентуално се наложи, ще можете ли да вземете при вас някои ваши съседи от Уилоу Бенд?

— Може би — отвърнах аз. — Не съм сигурен.

— Това ще има положителни страни. Свободна земя. Никакви данъци. Много пространство. Много дивеч и риба.

— Все пак не знам — настоях аз.

— Е, можем да поговорим за това и по-късно.

— Ами парите и банките? — попита Райла. — Как ще се оправяме с всички онези пари, които казваш, че ще получим? Сигурно не трябва да използваме американски банки, където данъчната служба може да се докопа до тях.

— Това е лесно — отвърна Къртни. — Ще си откриете сметка в Швейцария. Навярно в Цюрих. Клиентите ви могат да прехвърлят парите на швейцарската ви сметка. Разбира се, биха могли да ви плащат и известна част в брой, за да имате средства за комисионната на Бен и за да се грижите за другите си разходи. Но ако ще го правите, трябва да откриете сметката незабавно, за да могат нещата да изглеждат по-чисти. Ако откриете сметката преди да започнете бизнеса с пътуване във времето, ще бъдем в състояние да дръпнем килимчето

на всеки, който се опита да ни обвини в укриване на доходи. Първоначалната сума в сметката трябва да е сравнително голяма, за да не може никой да каже, че е само символичен депозит.

— Онзи ден продадох моята част от предприятието на партньора си в Ню Йорк — рече Райла. — Първото му плащане, което трябва да е след ден-два, е сто хиляди. Но не е необходимо да чакаме толкова. Мога да подпиша първия чек до банката на Бен и той ще ни отпусне тези сто хиляди. Вече сме взели от него доста, но мисля, че той ще ги даде.

— Чудесно — каза Къртни. — Сто хиляди са напълно достатъчни. Ще откриете сметката преди да се преместите, но ще дадете адреса си като Мастодонтия. Да разбирам ли, че приемате предложенията ми?

— Само дето ми се струва малко нечестно — казах аз.

— Разбира се, всичко това е нечестно. Но като цяло е законно. Могат да го оспорят, разбира се, и навярно ще го направят, но ние имаме солидни доказателства.

— Половината от световния бизнес е нечестен — рече Райла.

— Дори да ни призоват в съда и загубим по някои точки — продължи Къртни, — няма да сте по-зле, отколкото сте сега, а вероятно ще сте в по-добро положение. Ще имаме достатъчно възможности да сключим сделка, ако се наложи. Но нямам намерение да го правя. Ще отидем в съда, за да победим. Американският ви представител ще има и други преимущества. Няма да бъде ограничаван от държавни правила или намеса, няма да пише никакви отчети.

— Като се има предвид всичко, струва ми се, че това, което предлагаш, е правилно — рече Райла. — Да си кажа честно, тревожех се по въпроса с данъците.

— Ти разбираш от тези неща — казах аз. — За разлика от мен.

— И така, почти незабавно ще се преместите в Мастодонтия и ще установите там резиденцията си — продължи Къртни. — Вероятно една сглобяема къща...

— Аз ще се погрижа за това, докато Аса е в Цюрих — прекъсна го Райла. — Тя се обърна към мен. — Струва ми се си спомням, че говориш френски.

— Малко — отвърнах аз. — Достатъчно, за да се оправям сравнително добре. Но ти би трябвало да си тази...

— Аз не знам френски — отсече тя. — Само испански и малко немски — съвсем малко немски. Точно затова ти ще отидеш в Цюрих. Аз ще остана и ще се погрижа за нещата тук.

— Като че ли всичко е наред — рече Къртни, — така че ще оставя другото на вас. Звънете ми при всеки възникнал въпрос. Не чакайте да възникне нещо важно — обаждайте ми се и по дребни въпроси. Предполагам, ще искате сметката в Цюрих да е обща. Ако е така, Райла, Аса трябва да има нотариално заверено копие от подписа ти, преди да тръгне. И не правете Бен свой представител преди да се преместите в Мастодонтия.

— Още нещо — казах аз. — Ако раздразним властите достатъчно, възможно ли е да ни обявят за персона нон грата и да ни забранят да пътуваме между Мастодонтия и Уилоу Бенд, а навярно и да затворят пътя на времето в Мастодонтия?

— Предполагам, че биха могли да опитат — отвърна Къртни. — Но ние ще се съпротивляваме с всички сили. Ако се наложи, ще отнесем въпроса до Обединените нации. Не мисля, че ще се опитат.

— Предполагам, че това е всичко — казах аз. — Решението е взето. Странно, колко бързо уредихме такъв въпрос.

— Планът е логичен — каза Райла. — Човек не оспорва логиката.

— Щом е така — рече Къртни, — можете да ме върнете на пистата.

— Искаш да кажеш, че дори няма да дойдеш до фермата? — попита Райла. — Мислех си, че искаш да се запознаеш с Бен.

— Някой друг път — отвърна той. — Казах ви всичко, което исках, на място, където никой не може да ни чуе. Идните дни ще са доста натоварени и нямам време за губене.

Той със задоволство потри ръце.

— Предчувствам, че това ще е най-страхотната забава, която съм преживявал от години насам — каза Къртни.

ГЛАВА 19

На връщане от Цюрих имахме кацане в Лондон. Купих си вестник и всичко бе там — огромно крещящо заглавие: „ТАЙНСТВЕНИ АМЕРИКАНЦИ ПЪТУВАТ ВЪВ ВРЕМЕТО!“

Купих и други вестници. Трезвият „Таймс“ разглеждаше историята спокойно, всички останали гърмяха с подчертани, черни заглавия.

Много от фактите бяха объркани, но като цяло историята се предаваше вярно. Двамата с Райла бяхме представени като тайнствена двойка. Не я бяха открили и се носел слух, че живее на място, наречено Мастодонтия. Никой не знаел точно къде може да е Мастодонтия, но някои се приближаваха до истината. Общото мнение бе, че аз съм в чужбина, макар никой да не знаеше точно къде. Но това не беше попречило на журналистите да правят, според мен, доста фантастични предположения. Бяха интервюирали Бен. Той признал, че е нашият американски представител, но не им казал почти нищо друго. Цитираха лаконичното изказване на Хърбърт Ливингстън, човекът на Бен за връзки с обществеността, че е още рано и че засега няма какво повече да каже. Докато четях вестниците се зачудих как, по дяволите, Хърб толкова внезапно е станал нашият човек за връзки с обществеността. Репортажът се основаваше на източник, характеризирани като достоверен, без изобщо да е направен опит да бъде посочен. Но „Сафари, Инк.“, които някак си бяха свързани с историята, признаваха, че наистина съществува филм за лов на динозаври в епоха около седемдесет милиона години назад в миналото. Цитираше се директорът на някаква кинокомпания като поне вероятно заинтересован. Хората от „Сафари“ открито признаваха, че проявяват интерес. За Къртни не се споменаваха нищо и от този пропуск почти сигурно разбрах откъде е изтекла информацията.

Бяха интервюирани четирима прочути физици, един от които носител на Нобелова награда — с различна степен на самодоволство и четиримата твърдяха, че пътуването във времето не е възможно.

Всички репортажи приемаха, че става дума за машина на времето — което беше разбираемо, тъй като само петима, а може би шестима, след като сега участваше и Хърб, знаеха, че не е така. Така наречените автори на научни съобщения в различните вестници полагаха отчаяни усилия да предположат що за машина е това и на какви принципи се основава. Само в един от материалите, които прочетох, не се споменаваше Хърбърт Уелс.

Когато отначало зърнах първия вестник с тръбящото заглавие на първа страница, целият се напрегнах, а не след дълго, след като прочетох някои от другите материали, стомахът ми бе станал на каша. Докато за способността ни да пътуваме във времето знаеха само малцина, можех да приема идеята като някаква глупава, едва ли не детинска тайна. Но когато тайната ни споделяше целият свят, положението беше различно. Открих, че се оглеждам наоколо, за да видя дали някой не ме е познал, но това бе съвсем глупаво, защото в никой от лондонските вестници нямаше моя снимка, нито пък на Райла. Но нямаше да мине много време, знаех това, и снимките ни щяха да залезят страниците. В тези първи съобщения не бяха разбрали кои сме, но преди да свърши денят вестникарите щяха да открият и да публикуват снимките ни.

Открих, че изпитвам безумно желание отново да съм си в Уилоу Бенд, където чувствах, че ще съм относително защитен от външния свят. Почти с ужас се замислих за очакващите ме часове пътуване. Доста детински, предполагам, намерих магазин на летището, откъдето си купих чифт тъмни очила. Чувствах се глупаво с тях, защото никога преди не бях носил слънчеви очила, дори на открито по време на разкопки. Но зад тях можех да се скрия, поне символично и аз си ги сложих.

Отначало исках да изхвърля вестниците, които бях купил, тъй като няхах дори далечно желание да показвам, че проявявам някакъв интерес към историята. После, като си помислих за шока, който щяха да предизвикат те у Райла и Бен, аз събрах всички вестници и ги мушнах под мишница.

Съседът ми по място, надут американец на средна възраст, който ми приличаше на банкер — макар че навярно не беше — носеше вестник в джоба на сакото си, но изглежда нямаше желание да разговаря с мен, за което му бях извънредно признателен. Но след като

стюардът ни поднесе вечерята, той се отпусна и ми оказа честта да забележи присъствието ми.

— Четохте ли тези драсканици за някой, дете пътувал във времето? — попита той.

— Забелязах ги — отвърнах аз.

— Това е невъзможно, нали знаете — продължи той. — Чудя се как вестниците се хващат на такива въдици. Журналистите, нали знаете, не са глупаци. Би трябвало да преценяват по-добре.

— Стремеж към сензации — казах аз. — Правят всичко, само и само да продават вестниците си.

Той не ми отговори и аз си помислих, че разговорът е приключил, но няколко минути по-късно, сякаш не се обръщаше точно към мен, а по-скоро към света като цяло, съседът ми рече:

— Опасна работа, знаете ли. Намесата във времето може да предизвика много проблеми. Възможно е дори да промени историята, а ние не трябва да правим това. И така си е достатъчно трудно, без някой да обръща всичко с главата надолу.

През останалата част от пътя той не каза нищо повече. Оказа се добър съсед.

Поддадох се на тревогите си, което само влоши нещата, но не можех да ги потисна. Чудех се дали оградата е построена, дали прожекторите са монтирани и работят, дали разполагаме с достатъчно пазачи, които да патрулират наоколо. Къртни Маккалахан — ако наистина той беше съобщил на репортерите — сигурно трябва да бе проверил дали всичко в Уилоу Бенд е готово преди да разгласи историята.

Часовете минаваха и накрая заспах. Събудих се едва когато се приземявахме на летище „Кенеди“.

Противно на всякаква логика, разбира се, аз се опасявах, че на летището ще ме очакват репортери, но очевидно никой си нямаше и представа, че мога да съм в самолета. Купих си „Ню Йорк Таймс“ колкото можех по-бързо и видях снимките ни на първа страница — на Райла и моята. И двете бяха отпреди няколко години, но предполагам, че по тях можеха да ни разпознаят.

Замислих се дали да не позвъня на Райла, Бен или може би дори на Къртни във Вашингтон, но после се отказах. Щом в Ню Йорк не ме чакаха журналисти, навярно и в Минеаполис щеше да е така. Райла и

Бен знаеха с кой самолет пристигам и един от тях щеше да ме чака на летището.

Нямаше ги. Вместо тях ме чакаше Елрод Андерсън, управител на единствения супермаркет в Уилоу Бенд. Щях да го подмина без да го забележа, защото не го познавах толкова добре, но той ме хвана за ръката и ми каза кой е. Тогава го познах.

— Бен не може да се измъкне, нито пък Райла — рече той. — В Уилоу Бенд е претърпкано с репортери и ако Бен или Райла бяха тръгнали насам, щяха да ги последват. Бен ми се обади и ме помоли да ви посрещна. Каза, че така ще имате шанс да се промъкнете без да разберат кой сте. Донесох ви някои дрехи, за да се преоблечете, и фалшиви бакенбарди.

— Не знам дали си падам по бакенбардите — отвърнах аз.

— Предположих, че може да е така — рече Елрод, — но така или иначе ги взех. Наистина са добри. Приличат на истински. Събрала се е голяма навалица и постоянно прииждат още хора. Не знам какво очакват да видят. Някои вече се разочароваха, защото наистина няма много за гледане. Други са пристигнали с каравани, като че ли имат намерение да останат известно време. Бен дава под наем място за къмпинг в онази ферма точно на изток от вашата, която купи, а там има и много място за паркиране на другите коли. Не искам да кажа, че Бен сам върши цялата работа. Наема хора да я вършат. Старият Лимпи Джоунз се грижи за паркинга, а Лимпи не е работил почти от трийсет години. Той е най-добрият в скатаването, когото познавам. Но сега работи. Казва, че му харесвало цялото това вълнение. Навярно взима по нещо отгоре, освен парите, които събира. Но няма да успее да ги отмъкне. Бен ще го хване, сигурен съм. Бен е най-способният ръководител, когото съм виждал.

— Предполагам, че оградата е завършена — казах аз.

— Да — потвърди Елрод, — преди два дни е завършена. Сградата също е готова. На фасадата има голям надпис "Бен Пейдж, представител на „Тайм Асошиейтс“. Какво е всичко това? Мислех си, че вие сте открили как да обикаляте из времето. Как е станало така, че Бен има такова голямо участие?

— Бен е нашият представител — отвърнах аз. — За Съединените Щати, може би дори за цяла Северна Америка.

— Но вие също сте там. Или поне скоро ще бъдете. А и онази ваша жена, Райла, тя също е там. Защо двамата не се справяте с всичко?

— Всъщност, ние вече не живеем там — отвърнах аз.

— По дяволите. А къде живеете?

— В Мастодонтия.

— За Бога — възкликна той. — Чух нещо такова. Къде е тази Мастодонтия?

— Назад в миналото. Около сто и петдесет хиляди години назад в миналото. Там живеят мастодонти. Затова се казва така.

— Хубаво ли е там?

— Би трябвало — казах аз. — Никога не съм я виждал.

— Нали живеете там. Как така никога не сте я виждали?

— Райла и Хайръм са уредили всичко и са се прехвърлили там след като заминах за Европа.

— Какво общо има Хайръм с това? — попита Елрод. — Той е доста несериозен и никога не ми е изглеждал особено умен.

— Има страшно много общо с това — отвърнах аз.

Утринното слънце силно огряваше паркинга. Денят беше прекрасен. В небето нямаше нито едно облаче. Елрод седна зад волана и подкара автомобила.

— Бен ми каза да ви оставя на паркинга у дома — рече той. — Каза да се смесите с тълпата от туристи и да си пробиете път до портата. Шерифът е поставил неколцина свои заместници да я охраняват и да пазят реда. Кажете им кой сте. Те ще ви очакват и ще ви пуснат вътре. Нося чифт стари панталони, дочено яке и стара филцова шапка. Можете да ги облечете преди да отидете там. Ако не се размотавате, никой няма да ви познае. Ще си помислят, че сте просто още едно селско момче, дошло да види какво става. Струва ми се, че би трябвало да си сложите и ония бакенбарди.

Около осем километра преди да влезем в града отбихме по един черен път и паркирахме там, докато се преоблека. Но не си сложих бакенбардите. Не можах да се насиля да го сторя.

ГЛАВА 20

Райла и Бен ме очакваха, а там се мотаеше и Хърб Ливингстън. Зад бюрата в предната стая на новата административна сграда, която миришеше на прясно дърво, седяха шестима души и не правеха нищо.

Райла се хвърли към мен, а аз я прегърнах и силно я притиснах към себе си. Никога не се бях радвал толкова на среща с някого. Онова, което видях навън, ме беше уплашило — от двете страни на улицата бяха паркирани коли, други бяха подредени в паркинга на Бен, имаше будки за хотдог, хамбургери и сувенири, мъже продаваха балони. И навсякъде хора, предимно събрани на групи, хора, които зяпаха тъпо, но с някакво вълнение. Всичко приличаше на смесица между селски панаир и карнавал.

— Тревожех се за теб — рече Райла. — Господи, как си облечен. Къде са ти другите дрехи?

— В колата на Елрод — отвърнах аз. — Той ми донесе тези.

Бен важно ми стисна ръката.

— Тук настъпиха някои промени, след като замина — каза той.

Хърб се приближи към мен, за да се здрависа.

— Как са връзките с обществеността? — попитах аз. — Четох за теб в лондонските вестници.

— Е, по дяволите — отвърна Бен, — имахме нужда от някой, който наистина бързо да се справи с онези вестникари там, когато започнаха да прииждат, а Хърб беше подходящ. Справя се добре.

— Настояват за пресконференция — рече Хърб, — но нямам куража да изляза и да се срещна с тях. Не искахме да правим нищо, докато не се върнеш. Подавам им по малко информация. Всъщност не им казвам нищо, само колкото да имат за какво да пишат. Какво да им кажа за завръщането ти?

— Кажи им — отвърна Бен, — че се е върнал и незабавно е заминал за Мастодонтия. Това е нещо, което непрекъснато трябва да подчертаваме. Двамата с Райла не са тук — те живеят в Мастодонтия.

— Само почакай да видиш Мастодонтия — каза Райла. — Прекрасна е. Толкова дива и прелестна. Онзи ден откарахме там голяма каравана и всичко е готово. Имаме и два четириколесни автомобила.

— А Хайръм? — попитах аз.

— Двамата с Боузър са там.

— Ами Котешкото лице?

— Прехвърли се с тях. Точно под хълма има група диви киселици и той се е настанил там. Хайръм казва, че Котешкото лице харесва мястото. Казал, че се чудел защо останал толкова дълго тук и никога не е пътувал във времето сам.

— Хайде да отидем в моя офис — предложи Бен. — Там има удобни столове и ще си отворим бутилка. Трябва да полеем това.

Настанихме се на столовете, които наистина бяха удобни, и Бен напълни чашите.

— Добре ли пътува? — попита ме Хърб.

— Да, предполагам — отвърнах аз. — Оказа се, че малко съм позабравил френския, но се оправих. Нямах проблеми в Цюрих. Не съм свикнал с такива неща, но всичко мина добре.

— Онези швейцарци винаги успяват да ти вземат парите — рече Бен.

— Искан да попитам — казах аз, — кой е съобщил на пресата? Новината се разчу много по-рано, отколкото си мислех.

— Къртни — отвърна Райла. — Е, не самият Къртни, а един негов познат, специалист по изтичането на информация. Всъщност, бяха хората от „Сафари“. Те са натиснали Къртни. Няма търпение да разберат какви са перспективите за бизнеса с лов на динозаври. Искат да научат преди да преговарят с нас. Логично е всички ловджии да се нахвърлят на възможността да убият динозавър, но хората от „Сафари“ искат да са абсолютно сигурни. Искат да разполагат с голям брой потенциални клиенти преди да започнат да преговарят с нас.

— Предполагам, че все още е прекалено рано да се разбере.

— Къртни не се е обаждал от ден-два. Те държат връзка с него.

— Вече имахме едно-две предложения — съобщи Бен. — Тази сутрин дойде един, който искаше да разбере дали можем да го прехвърлим при инките преди пристигането на конкистадорите. Каза, че искал да изследва древната култура на инките, но бързо се изясни,

че всъщност го интересуват съкровищата им. Казах му да се разкара. Някакъв минен инженер предложи да го пратим на Черните хълмове в Южна Дакота във времето преди златната треска там. Заяви съвсем ясно намеренията си. Искаше да обере каймака на златните находища. Каза, че нямам пари, но че щял да дели поравно с нас. Хареса ми и му казах да почака. Обясних му, че единственото, което мога да сторя, е да ти съобщя. После дойде делегация от някаква църковна организация. Искаха да разговарят за пътуване до времето на Исус. Не успях да разбера какво точно искат. Приказвах с недомлъвки. Може би покъсно би трябвало да разговаряш с тях.

Поклатих глава.

— Не знам. Това е сложен въпрос, който се надявах да избегнем. Когато някой попадне в каквато и да е историческа ситуация, трябва да се пипа много внимателно, иначе можеш да забъркаш голяма каша.

— Но ти трябва да си знаел, че ще възникне такъв проблем — намеси се Хърб. Ако могат да си го позволят, всички ще искат да се върнат в миналото, за да видят разпването на Исус.

— Нали точно това е въпросът — рече Райла. — Почти никой няма да може да си го позволи при сумите, които ще им поискаме. Туризмът трябва да бъде обезкуражен, дори хората да желаят да си платят. Туристите ще предизвикват много проблеми.

— Мисля, че трябва да въртим бизнеса в зависимост от обстоятелствата — каза Бен. — Да разкарваме мошениците, като онзи тип с инките, но внимателно да проучваме всички законни предложения.

После продължихме да разговаряме по по-леки въпроси, като отдавахме дължимото на чашите си. Мотелът на Бен бил завършен и някои от стаите били готови за използване. Сградата станала по-голяма, отколкото отначало възнамерявал, и той мислеше да започне строежа на още една. Паркингът вече носел пари. Много от хората в градчето предлагали стаи под наем. Имахме трудности с намирането на достатъчно пазачи за патрулиране край оградата и за охрана на портата. За момента шерифът бе пратил свои служители за портата, докато успеем да намерим хора да ги заместят. Хърб прехвърлил работата по вестника на бившия си помощник и планираше да отпечатва ежедневно безплатни рекламни листовки, като начало от четири до шест страници, които да се раздават на очаквания прилив от

посетители, първата вълна от които вече беше тук. Някои местни хора се тревожели от прииждащите тълпи, които според тях щели да променят досегашния спокоен живот на градчето, но различни църковни организации, особено женски, подготвяли вечери, фестивали на ягодовия сладолед и други благотворителни мероприятия. Допихме чашите си и Райла ми каза:

— А сега — Мастодонтия. Умирам да ти я покажа.

ГЛАВА 21

В Мастодонтия беше пролет и всичко бе прекрасно. Караваната се издигаше върху нисък хълм на не повече от осемстотин метра от изхода на времевия тунел. По склона под караваната горичка от диви киселици тънеше в розови цветове и дългата долина под хълма беше осеяна със същите и други разцъфнали дървета. Откритите пространства бяха като море от пролетни цветя и целият район бе пълен с пойни птици.

Отстрани на караваната бяха паркирани два четириколесни автомобила. Пред главния вход бе разпънат навес и под него имаше голяма градинска маса, от центъра на която стърчеше чадър на ярки райета.

Като цяло новият ни дом имаше определено празничен вид.

— Купихме голяма каравана — рече Райла. — Общо има шест легла, чудесна дневна и кухня с всичко, което си поискаш.

— Харесва ли ти? — попитах я аз.

— Дали ми харесва? Аса, не виждаш ли? Та това е убежището, за което си мечтае всеки — колибата до езерото, планинската ловна хижа. Само че това е още по-хубаво. В действителност можеш да почувстваш свободата. Тук няма никой. Разбираш ли? Абсолютно никой. Първият човек, стигнал до Северна Америка, ще дойде от Азия чак след хиляда века. На Земята има хора, разбира се, но не и на този континент. Тук човек е по-сам от всякога.

— Пообиколи ли наоколо?

— Не, сама не. Струва ми се, че ще ми е малко страшно. Чаках теб. Ами ти? Харесва ли ти тук?

— Да, разбира се — отвърнах аз.

Това беше вярно. Мастодонтия наистина ми харесваше. Но идеята за самотата, за личната независимост, знаех това, бе нещо, с което трябваше да се свикне. Нещо, за което човек трябваше да узрее.

От далечината пред нас някой извика и ми трябваше малко време, за да определя мястото, откъдето идваше викът. После ги видях

и двамата: Хайръм и Боузър, които заобикаляха по склона точно над горичката от разцъфнали киселици. Те тичаха — Хайръм с тронав, неравен галоп, а Боузър с весели подскоци, като от време на време приветствено излайваше.

Забравяйки за всякакво достойнство — а в този свят нямаше нужда от достойнство — ние се затичахме към тях. Боузър, който се носеше отпред, подскочи, за да ме лизне по лицето и започна възторжено да се мята около нас. Хайръм пристигна запъхтян.

— Чакахме ви, господин Стийл — задъхано рече той. — Само малко се поразходихме и изпуснахме пристигането ви. Спуснахме се надолу по хълма, за да видим един от слоновете.

— Слонове ли? Искаш да кажеш мастодонти.

— Предполагам, че сте прав — отвърна Хайръм. — Предполагам, че онези същества се казват така. Опитах се да запомня името, но не успях. Както и да е, видяхме истински мастодонт. Позволи ни доста да се приближим. Мисля, че ни харесва.

— Виж, Хайръм — казах аз, — не се приближавай много до мастодонтите. Навярно са достатъчно миролюбиви, но ако се приближиш прекалено, не знаеш какво могат да направят. Това се отнася и за големите котки — особено онези, от устите на които стърчат дълги зъби.

— Но този мастодонт е чудесен, господин Стийл. Движи се толкова бавно и изглежда така тъжен. Викаме му Стифи, защото се движи бавно. Направо се тътри.

— За Бога — казах аз, — човек не трябва да се навърта покрай стар мастодонт, който е бил изгонен от стадото. Навярно има отвратителен нрав.

— Точно така, Хайръм — съгласи се Райла, — Стойте надалеч от онова животно. И от всяко животно, което видите тук. Не се приближавайте, за да се сприятелите с тях.

— Даже и с мармотите ли, госпожице Райла?

— Ами, предполагам, че мармотите са достатъчно безопасни — отвърна тя.

Четиримата поехме към караваната.

— Имам си самостоятелна стая — рече ми Хайръм. — Госпожица Райла каза, че стаята си е моя и на никой друг. Каза, че Боузър може да спи там заедно с мен.

— Хайде да влезем и да ти покажа какво има вътре — каза Райла. — После можеш да излезеш на двора...

— На двора ли?

— Където е градинската маса — наричам това двор. Когато поразгледаш вътре, излез на двора и се огледай. Аз ще приготвя обета. Какво ще кажеш за сандвичи?

— Чудесно.

— Ще обядваме навън — рече Райла. — Искам просто да поседим и да погледаме наоколо. Изглежда не мога да му се наситя.

Разгледах нашия нов дом. За първи път влизах в каравана, макар да познавах доста хора, които живееха в такива и изглеждаха съвсем доволни. Особено ми хареса Дневната — имаше много пространство, удобни мебели, големи прозорци, дебел килим на пода, шкаф, пълен с книги, които Райла бе донесла от малката ми библиотека, и стойка за оръжие до вратата. Трябваше да призная, че всичко беше много полукосно от къщата във фермата.

Излязох навън и тръгнах надолу по склона. До мен крачеше Хайръм, а Боузър тичаше пред нас.

Хълмът не бе особено висок, но бе достатъчно издигнат, за да предоставя чудесен изглед към района наоколо. Вдясно под нас течеше потокът, малката рекичка, която бях видял в Креда и която все така пресичаше Уилоу Бенд през двайсетия век. Теренът се бе изменил през милионите години, но не много. Стори ми се, че хълмът е малко по-висок, отколкото в Креда, и навярно по-висок, отколкото през двайсети век, но не можех да съм сигурен.

Речната долина беше сравнително открита. Само тук-там имаше отделни горички или цъфтящи храсти и по-ниски дървета, но другите хълмове бяха гъсто обрасли. Оглеждах се за животни, но като че ли нямаше. Освен две големи птици, вероятно орли, които летяха високо в небето, нямаше следа от живот.

— Ето го там — възбудено възкликна Хайръм. — Ето го Стифи. Виждате ли го, господин Стийл?

Погледнах в посоката, в която сочеше пръстът на Хайръм, и забелязах мастодонта в долината точно под хълма. Стоеше на края на група малки дръвчета, късаше листа от тях с хобота си и ги тъпчеше в устата си. Въпреки разстоянието, което ни разделяше, ми се стори, че

изглежда малко опърпан. Като че ли бе сам, поне не се виждаха други мастодонти.

Когато Райла ни извика, ние се върнахме обратно. Върху градинската маса бяха поставени подноси с високи купчини сандвичи и палачинки. Имаше чинии с туршия, купа с маслини и голяма кана с кафе. За Боузър бе приготвена голяма чиния с печено месо, нарязано на малки парченца, за да ги дъвче лесно.

— Затворих чадъра — рече Райла, — за да ни грее слънцето. То изглежда толкова прелестно тук.

Погледнах часовника си. Показваше пет часа, но слънцето сочеше пладне. Райла се засмя.

— Направо забрави за часовника — каза тя. — Тук няма часовници. Още първия ден, когато пристигнах, оставих моя върху нощното шкафче. Сигурно вече е спрял.

Кимнах, доволен от идеята. Харесваше ми. Нямах много места, където човек да се освободи от тиранията на часовниците.

Обядвахме без да бързаме под слънчевите лъчи и лениво прекарахме следобеда, като гледахме как сянката от хълмовете на запад пълзи над реката и долината.

Кимнах към реката.

— Там би трябвало да има много риба.

— Утре — рече Райла. — Утре ще отидем за риба. Ще вземем една от колите и ще се поразходим. Тук има толкова много за гледане.

Късно следобед чухме далечен тръбен рев — вероятно мастодонти. Посред нощ ме събуди шум. Лежах напрегнат в леглото и чаках да се разнесе отново — зловец, макар и приглушен вой от хълмовете на север. Навярно саблезъб тигър или някакъв друг хищник. Казах си, че прекалено много мисля за саблезъбите, че съм твърде заплениен и изпълнен с любопитство към тях. Трябваше да си ги избия от главата — в този свят би трябвало да има много други видове котки. Воят беше смразяващ, но всъщност не ме плашеше особено. Бях в безопасност. Райла спеше до мен, необезпокоявана от рева, който се носеше откъм север.

След закуска ние опаковахме обедата си, поставихме в колата две седеммилиметрови пушки и риболовни принадлежности и се отправихме на разходка — двамата с Райла на предната седалка, Хайръм и Боузър отзад. Няколко километра по-нататък в долината се

натъкнахме на стадо от дванайсетина мастодонта и го заобиколихме. Те вдигнаха глави да ни погледнат, като размахваха уши и се опитваха да ни подушат с вдигнати хоботи, но не тръгнаха към нас. По пладне спряхме до реката и аз отидох да половя риба. След не повече от пет минути се върнах с три доста едри пъстърви, които опекохме на огън. Докато се хранехме, шест вълка застанаха върху голата скала на другия бряг на реката и се загледаха в нас. Изглеждаха по-едри от обикновените вълци и аз се зачудих дали не са изкопаеми. Подплашихме елен, който избяга в далечината пред нас. На един скалист хълм видяхме жълтокафява хищна котка, но това беше пума, а не саблезъб тигър.

Върнахме се вкъщи доста преди залез слънце, уморени и доволни. Това бе най-хубавата ваканция, която някога бях преживявал.

През следващите два дни ходихме на разходка в други посоки. Видяхме много мастодонти, малко стадо от гигантски бизони, много по-големи от бизоните от историческите западни равнини, с огромни стърчащи рога. Открихме блато, от което при приближаването ни се издигна облак от патици и гъски, а малко отвъд блатото се натъкнахме на най-голямото си откритие — колония бобри, големи колкото мечки. Те издигаха бент, който бе причина за образуването на блатото, превърнало се в дом за патиците и гъските. Омаяни ги погледахме отдалече.

— Един бобър, едно кожено палто — забеляза Райла.

Загубих каквато и да е представа за време. Забравих за всичко. Представях си безкрайните дни на чудни открития, прекрасните пътешествия, които ни очакваха.

Но идилията завърши, когато се върнахме на третия ден. Бен ни чакаше на градинската маса. Беше приготвил чаши и бутилка.

— Ето, пийнете си — рече той. — Започваме работа. Утре Къртни отива да се срещне с хората от „Сафари“. Готови са да преговарят. Къртни каза, че нямали търпение. Престрували се, че не е така, но наистина нямали търпение.

ГЛАВА 22

На следващата сутрин се събудих малко неспокоен, без да знам защо трябва да се чувствам така. Беше просто едно от онези усещания, които понякога те спохождат без причина. Изпълзях от леглото, като внимавах да не събудя Райла. Но не успях да го постигна, защото когато се промъквах през вратата, тя попита:

— Какво има, Аса?

— Навярно нищо — отвърнах аз. — Просто излизам да погледна.

— Не по пижама — рече тя. — Върни се и си облечи нещо. Хората от „Сафари“ пристигат днес и могат да дойдат рано. Часовниците им са около пет часа напред от нашите.

Така че аз се облякох с ужасното чувство, че губя време. После излязох колкото можех по-бързо без да изглеждам прекалено припрян. Но щом отворих вратата и погледнах, аз се шмугнах обратно и грабнах една от седеммилиметровите пушки от стойката до вратата. Точно под хълма, на не повече от сто и петдесет метра разстояние стоеше старият мастодонт, който Хайръм беше нарекъл Стифи. Нямаше начин да го сбъркам, защото изглеждаше опърпан: сега това бе по-очевидно, отколкото онзи ден, когато бе на много по-голямо разстояние.

Мастодонтът стоеше някак скръбно — с апатично увиснал между огромните му бивни хобот — и въпреки факта, че бе висок малко по-малко от три метра, не беше особено внушителен. На не повече от петнайсетина метра от него стоеше Хайръм. До него Боузър размахваше опашката си с цялото добродушие на света. Хайръм говореше на това огромно животно, което в отговор поклащаше едното си ухо — не огромно като африканския слон, но все пак с достатъчно големи размери.

Стоях като вкаменен, стиснал пушката в ръце. Не смеех да извикам на Хайръм, нито пък да изкреця на Боузър да се върне. Единственото, което можех да направя, бе да стоя и да държа пушката в готовност. Смътно си спомнях, че много години напред в бъдещето, през деветнайсети век, старият Карамоджо Бел бе убил стотици

африкански слонове заради бивните им с пушка, не по-голяма от тази, която държах в ръце. Въпреки това се надявах да не се налага да я използвам, защото повечето от изстрелите на Карамоджо бяха улучвали мозъка, а аз не бях абсолютно сигурен къде да се целя, за да постигна този резултат.

Стифи просто си стоеше, а после се раздвижи. Помислих си, че ще тръгне към Хайръм и вдигнах пушката. Но животното всъщност не отиваше никъде — то изобщо не тръгна напред. Просто вдигна първо единия си крак, а после и другия в някаква неравномерна последователност. Сетне отново стъпи на земята, сякаш краката го боляха и се опитваше да прехвърли тежестта си от тях. Това движение съвсем слабо поклати тялото му и това бе най-нелепото нещо, което изобщо бях виждал — този глупав слон, застанал пред Хайръм и леко полюляващ се насам-натам.

Бързо пристъпих напред, после поразмислих преди да направя втора крачка. Засега всичко изглеждаше наред, макар и може би малко опасно, а аз не исках да правя нищо, което да промени положението.

Пред мен Хайръм направи малка крачка напред и после още една. Исках да му извикам, но някак си се сдържах, защото знаех, че е по-добре да не го правя. Ако се случеше нещо, имах пушка и можех мълниеносно да изстрелям три-четири куршума в стария Стифи. Обаче все още се надявах да не се наложи. Хайръм продължаваше внимателно да крачи напред, стъпка по стъпка, но Боузър не помръдваше. Кълна се в Бога, че Боузър имаше повече здрав разум от Хайръм. „Щом всичко това свърши — казах си аз, — ще направя Хайръм на нищо.“ Бях му казвал много пъти да остави тези мастодонти на мира, а ето че сутринта се беше измъкнал преди да се събудя и сега се промъкваше към животното. Но аз знаех, че Хайръм си е такъв. В нашето време той бе разговарял с мармотите и червеношийките, а ако се беше появила мечка гризли, щеше да разговаря и с нея. Само го върни назад в Креда и ще се сприятели дори с динозаврите.

Хайръм вече бе много по-близо и протягаше ръка към мастодонта, който беше престанал да се полюлява. Боузър стоеше на мястото си, но вече не размахваше опашка. Очевидно всичко това го тревожеше толкова, колкото и самия мен. Затаих дъх и продължих да наблюдавам, като се зачудих дали в края на краищата не би трябвало

да извикам на Хайръм да се върне. Но вече беше прекалено късно. Ако мастодонтът нанесе дори само един удар, с Хайръм щеше да е свършено.

Животното протегна хобот, като че ли се наведе напред на пръсти, и Хайръм се закова на място. Мастодонтът го подуши, като прокара върха на хобота си нагоре и надолу по тялото му, от главата до петите. Докато го душеше, издаваше тих подсмърчащ звук. После Хайръм протегна ръка и погали любопитния хобот, като го потъркваше назад-напред и го почесваше. Огромното глупаво животно издаде нещо като пъшкане, сякаш почесването му харесваше, и Хайръм направи още една крачка, докато не застана под главата на Стифи, която се наведе напред. Хайръм прокара ръце нагоре-надолу по хобота и протегна високо едната си ръка, за да почеше могъщия си приятел под смешно малката долна устна. Стифи изпъшка от удоволствие. Онзи проклет мастодонт беше толкова луд, колкото Хайръм изобщо би могъл да се надява.

Изпуснах въздишка на облекчение, надявайки се да не е преждевременно. Изглежда не беше. Стифи продължаваше да стои там, а Хайръм продължаваше да го чеше. С известно отвращение Боузър се обърна и се затича обратно, за да седне до мен.

— Хайръм — колкото можеш по-тихо казах аз. — Хайръм, чуй ме.

— Не е нужно да се тревожите, господин Стийл — отвърна Хайръм. — Стифи е мой приятел.

Бях чувал тези думи постоянно, откакто се върнах в Уилоу Бенд и възобнових познанството си с Хайръм. Той бе приятел с всичко живо и нямаше никакви врагове.

— Дано си сигурен в това — казах аз. — Това е диво животно и е ужасно голямо.

— Той разговаря с мен — отвърна Хайръм. — Разговаряме помежду си. Знам, че сме приятели.

— Тогава му кажи да се маха от тук. Кажи му да стои надалече, да не идва на този хълм. Знаеш, че може да блъсне караваната ни и да я преобърне. Кажи му, че ще го убия ако стане това.

— Ще го отведа в долината — рече Хайръм, — и ще му кажа, че трябва да стои там. Ще му кажа, че ще ходя да го виждам.

— Направи го — отвърнах аз, — и после се върни тук колкото можеш по-бързо. Чака те работа.

Той протегна ръце и започна да бутам рамото на Стифи. Мастодонът се раздвижи, обърна се и със ситни стъпки тръгна надолу по склона. Хайръм вървеше до него.

— Аса? — извика Райла от вратата. — Какво става?

— Стифи се беше качил тук — отвърнах аз, — и Хайръм го връща там, където му е мястото.

— Но Стифи е мастодонт.

— Да, знам — казах аз. — Освен това е приятел на Хайръм.

— По-добре влез вътре и се обръсни — рече тя. — И, за Бога, среши си косата. Имаме гости.

Погледнах надолу по склона. Пет фигури приближаваха в колона. Водеше ги Бен. Носеше ботуши, панталони каки, ловджийско яке и пушка. Другите бяха облечени в делови костюми и носеха или куфарчета, или папки под мишница. Един от тях беше Къртни. Другите трима, реших аз, трябва да бяха хората от „Сафари“. Стори ми се смешно — тези сериозни делови типове носеха белега на професията си в тази очевидна пустош.

— Аса — рязко рече Райла.

— Прекалено късно е — отвърнах аз. — След малко ще са тук. Тук е друга държава. Ще трябва да ме приемат такъв, какъвто съм.

Прокарах длан по брадичката си и от наболото стърнище се разнесе стържене. Бях доста обрасъл.

Бен се приближи до нас и ни пожела добро утро. Другите очаквателно се подредиха в редица. Къртни пристъпи напред и каза:

— Райла, нали познаваш тези господа.

— Да, разбира се — отвърна Райла. — Но никой от вас не познава моя партньор, Аса Стийл. Извинете го за външния му вид. Тази сутрин имахме проблеми с един мастодонт и...

Възрастният господин с военен вид в края на редицата я прекъсна.

— Извинете, госпожо, но истина ли е това, което виждам? Струва ми се, че по склона се спускат заедно човек и мастодонт. Човекът е хванал хобота на мастодонта, сякаш го води.

— Това е само Хайръм — отвърна Райла. — Той има подход към животните. Твърди, че може да разговаря с тях.

— Значи Хайръм вече е свикнал — рече Бен. — Не му е трябвало много време.

— Тук е от няколко дни — каза аз. — Това е всичко, от което се нуждае.

— Никога не съм виждал такова нещо — каза възрастният военен. — Не мога да повярвам на очите си. Абсолютно невъзможно.

— Аса — рече Райла, — нашият невярващ приятел е майор Хенеси. Майоре, да ви представя моя партньор Аса Стийл.

— Сигурен съм, че сте доволни — рече Хенеси. — Трябва да отбележа, че сте се устроили добре тук.

— На нас ни харесва — отвърнах аз. — По-късно ще ви заведем на разходка, ако имате време.

— Невероятно — продължи Хенеси. — Абсолютно невероятно.

— А това е господин Стюарт — каза Райла. — Господин Стюарт е главен съветник на „Сафари, Инк.“. А това е господин Бойл. Ако си спомням вярно, господин Бойл, вие сте...

— Отговарям за уреждането на пътешествията — поясни Бойл. — Очаквам сафарита за динозаври. Трябва да е огромно предизвикателство.

„В повече отношения, отколкото си мислиш“ — казах си аз. Тоя тип не ми хареса още от пръв поглед.

— След като вече всички се познаваме — рече Стюарт, — защо не се захванем за работа. Бих искал, ако е възможно, да поостанем тук. Много е вълнуващо.

Хенеси се потупа по гърдите.

— Помиришете въздуха — каза той. — Абсолютно чист. Никакво замърсяване. Не съм дишал такъв въздух от години.

— Моля, седнете — каза Райла. — Ще донеса кафе.

— Наистина не трябва да си правите труда — рече Бойл. — Вече закусахме. А и господин Пейдж ни поднесе кафе точно преди да тръгнем.

— Аз искам малко — язвително отвърна Райла, — а предполагам, също и Аса. Надявах се да ни направите компания.

— Ами разбира се — каза майорът. — С най-голямо удоволствие. Много ви благодаря.

Те заеха столовете около масата и оставиха куфарчетата до себе си с изключение на Стюарт, който намести своето върху масата и

започна да вади от него документи.

— Ще трябва да внимавате с Хайръм — каза ми Бен, — С мастодонтите всичко може да е наред, но тук има други животни...

— Разговарял съм с него за това — прекъснах го аз. — Пак ще му кажа.

Райла донесе поднос с чаши и аз влязох в караваната за кафето. Върху кухненската маса имаше нарязан сладкиш и аз взех и него.

Когато се върнах навън, всички седяха около масата и изглеждаха готови да започнат разговора. Край масата бе толкова пренаселено, че трябваше да си взема стол и да седна отстрани.

Майорът се обърна към мен.

— Значи това е Мастодонтия. Приятно място, трябва да отбележа. Бихте ли ми казали как успяхте да изберете толкова прелестно място?

— Най-вече с предчувствие — отвърнах аз. — От онова, което предполагахме за това време. Не ние, разбира се, а геолозите. Това е Сангамон, междуледниковият период между илинойския и уисконсинския ледников период. Предпочетохме го, защото чувствахме, че ще ни е най-познат в сравнение с различните периоди, измежду които можехме да избираме, а и защото климатът би трябвало да е идеален. Но не можем да сме сигурни в това, тъй като не сме стояли тук достатъчно време.

— Удивително — каза майорът.

— Господин Маккалахан — обади се Стюарт, — готов ли сте да започваме?

— Разбира се — отвърна Къртни. — Какво имате предвид?

— Вие разбирате какво искаме — продължи Стюарт. — Бихме желали да уредим правата за нашите сафарита в Креда.

— Не правата — възрази Къртни. — Няма да ви отстъпим правата. Ще ги запазим за себе си. Ще ви дадем ограничен достъп.

— Какво, по дяволите, искаш да кажеш, Къртни? Ограничен достъп ли?

— Мислех за срок от една година — поясни адвокатът. — С условие за подновяване на договора, разбира се.

— Но това няма да си струва парите. Ще трябва да вложим много капитали. Ще трябва да наемем персонал...

— Една година — отсече Къртни. — Като начало.

— Ще ни давате всякакви съвети и компенсация...

— Значи така сте разработили договора? — попита Къртни и посочи към документите, които Стюарт беше пръснал пред себе си.

— Така смятахме. Нямаме опит в този бизнес с Креда и...

— Ще ви дадем единствено достъп — каза Къртни. — След като го имате, останалото зависи от вас. Това не означава, че няма да ви даваме каквито и да е съвети или че няма да ви оказваме съдействие, но само като израз на добра воля, а не по договор.

— Да престанем с тези пазарлъци — рече майорът. — Ние искаме да организираме сафарита. Не едно, а много. Още преди да престанат да бъдат нещо ново. Доколкото познавам ловджиите, а аз ги познавам отлично, за всички тях ще е важно да са сред първите, които са донесли динозавър. А ние не искаме да застъпваме отделните сафарита. Искаме да поддържаме ловните райони колкото се може почисти. Ще ни трябва повече пътища във времето.

Къртни въпросително погледна към мен.

— Това може да се осъществи — казах му аз. — Колкото искат, отделени един от друг, да речем с по десет хиляди години. Можем да ги надробим повече и да скъсим интервала помежду им.

— Вие разбирате, естествено — обърна се Къртни към Хенеси, — че всеки път във времето ще ви струва пари.

— Ние предлагаме да ви плащаме по един милион долара за всеки три пътя във времето — обади се Стюарт.

Къртни поклати глава.

— Един милион долара за едногодишен достъп. Да речем половин милион за всеки път във времето след първия.

— Но, за Бога, човече, та ние ще сме на загуба!

— Не мисля, че е така — възрази Къртни. — Ще ми кажете ли колко ще взимате за двуседмично сафари?

— Още не сме обсъждали този въпрос — отвърна Стюарт.

— Ами, не сте го обсъждали. Имахте две седмици, за да го направите. След всички онези репортажи, трябва да имате цял списък с чакащи.

— Това са икономически глупости — каза Стюарт.

— Не говорете така — отвърна му Къртни. — Вие сте на края на силите си и го знаете. В края на двайсети век ловът е изчезнал. Какво ви е останало, освен няколко ограничени ловувания на едър дивеч и

киносафаритата? Тук имате шанс да се върнете в бизнеса. Неограничен шанс. Стотици години лов. Нови и удивителни видове дивеч. Ако някой от клиентите ви предпочита да ходи на лов за титанотери, мамути или десетки други видове едър и опасен дивеч, единственото, което трябва да направите, е да ни кажете и ние ще ви отведем там. А ние сме единствените, които можем да го направим.

— Не съм толкова сигурен — рече Стюарт. — Щом госпожица Елиът и господин Стийл са успели да създадат машина на времето...

— Вече се опитах да ви кажа — прекъсна го Райла. — Но вие не ме изслушахте или пък не ми повярвахте. Просто не ми обърнахте внимание. Няма никаква машина.

— Няма машина? Какво е тогава?

— Това е търговска тайна и нямаме намерение да я разкриваме — безизразно отвърна Къртни.

— В ръцете им сме, Стюарт — рече майор Хенеси. — Няма измъкване. Те са прави. Никой друг не може да ни отведе там. Госпожица Елиът наистина каза, че няма никаква машина. Каза ни го от самото начало. Тъй че защо не подострим моливите си и не се захванем с оформянето. Навярно нашите приятели ще искат парче от нашата баница. Може би двацет процента.

— Щом искате да тръгнем по този път — каза Къртни, — петдесет процента от печалбата ви. Не по-малко. Ние бихме предпочели да работим с такса за достъп. Така ще е по-чисто.

Седях там, слушах всичко това и главата ми започна малко да се замайва. Можеш да говориш за милиони долари и това няма чак толкова значение — това са просто големи цифри. Но когато става дума за собствените ти милиони, вече е друга работа.

Спуснах се надолу по склона. Не съм сигурен, че другите изобщо осъзнаха отсъствието ми. Боузър изпълзя изпод караваната и тръгна след мен. Нямаше и следа от Хайръм и аз се разтревожих за него. Бях му казал да се върне веднага, а все още го нямаше никакъв. Стифи бавно вървеше към реката, сигурно за да пие вода, но Хайръм не беше с него. Застанах на хълма и огледах навсякъде. Нямаше и следа от Хайръм.

Зад себе си чух шум. Беше Бен. От ботушите му се носеше нещо като свистене, докато вървеше през високата до глезените трева. Той се приближи, застана до мен и заедно се загледахме в долината. В

далечината имаше много движещи се точки — навярно мастодонти или бизони.

— Бен — попитах го аз, — колко е един милион долара?

— Ужасно много пари — отвърна той.

— Не мога да го проумея, че там си говорят за един милион, а вероятно за още повече — каза аз.

— Нито пък аз — рече Бен.

— Но ти си банкер, Бен.

— И все пак съм си селско момче — каза той. — Също като теб. Затова не можем да проумеем.

— Селско момче — повторих аз. — Изминахме дълъг път, откакто заедно скитахме из тези хълмове.

— И то само за последните няколко седмици — рече Бен. — Струваш ми се притеснен, Аса. Какво те тревожи?

— Хайръм — отвърнах аз. — Трябваше да се върне веднага, щом отведеше Стифи от тук.

— Стифи ли?

— Стифи е мастодонтът.

— Ще се върне — успокои ме Бен. — Просто е намерил мармот.

— Не разбираш ли, че ако нещо се случи с Хайръм, с бизнеса ни ще е свършено? — попитах го аз.

— Естествено, знам това — каза той. — Но нищо няма да му се случи. Всичко ще е наред. Самият той е наполовина диво животно.

Останахме там още известно време, взирахме се, но не видяхме никаква следа от Хайръм.

— Връщам се да видя докъде са стигнали — накрая рече Бен.

— Ти върви — отвърнах. — Аз ще отида да потърся Хайръм.

Открих го час по-късно — излизаше от горичката киселици под караваната.

— Къде, по дяволите, беше? — попитах го аз.

— Поговорихме си надълго с Котешкото лице, господин Стийл. С всичките тези разходки през последните няколко дни не му обръщам никакво внимание.

— И той се е почувствал самотен?

— Не — отвърна Хайръм. — Не, каза, че не е. Но няма търпение да се хване за работа. Исква да прокара няколко пътя във времето. Чуди се защо ви трябва толкова много време.

— Хайръм — казах му аз, — искам да поговоря с теб. Може би не разбираш, но ти си най-важната личност в цялото това предприятие: ти си единственият, който е в състояние да разговаря с Котешкото лице.

— Боузър също може да го прави.

— Добре. Може и да е така. Но това не ми върши никаква работа. Аз не мога да разговарям с Боузър.

Изложих му положението. Обясних му го най-внимателно. На практика му начертах диаграми.

Той обеща да се държи добре.

ГЛАВА 23

Когато с Хайръм се върнахме вкъщи, Райла и Къртни седяха на масата. Другите ги нямаше. Липсваше и една от колите.

— Бен откара другите на разходка — каза Райла. — Чудехме се какво е станало с теб.

— Търсех Хайръм — отвърнах аз.

— Останах тук, защото има някои неща, за които искам да разговарям с вас — рече Къртни.

— За данъчната служба ли? — попитах аз.

— Не, не за данъчната служба. Те няма да се раздвижат докато не научат за сделката със „Сафари“.

— Как завършиха преговорите? — попитах аз. — Предполагам, че сделката е сключена.

— Не ни трябваше много време — отвърна Къртни. — Те бързат, а ние ги държахме на мушка.

— Един милион за достъп — каза Райла, — и четвърт милион за всеки път във времето. Искат четири пътя. Това са два милиона, Аса.

— За една година — допълни Къртни. — Още не го знаят, но следващата година цената ще се покачи. Дотогава ще сме ги хванали на въдицата.

— И това е само началото — каза Райла.

— Точно за това исках да разговарям с вас — рече Къртни. — Бен разказа ли ви за църковната група?

— Да — отвърнах аз. — Интересували се от времето на Исус.

— Онзи ден при мен дойдоха двама от тях — продължи той. — Бен им казал да разговарят с мен. Проклет да съм, ако мога да ги разбера. Не знам какво искат. Интересуват се, но не казват какво желаят. Не знам дали би трябвало да си губим времето с тях.

— Не ми харесва — казах аз. — Цялата тази работа може да стане опасна. Най-напред би трябвало да се пазим от каквито и да е противоречия. Да внимаваме за образа си пред обществото. Никакви спорни въпроси.

— И аз мисля така — съгласи се Райла. — Така или иначе, в това надали има толкова много пари, а може да ни предизвика главоболия.

— Аз съм на същата позиция — рече Къртни. — Те пак ще дойдат при мен. Ще се опитам да ги поохладя. Тревожи ме и още нещо. Сенатор Абел Фриймор. Той е от Небраска или Канзас, никога не мога да запомня откъде точно. Опитал се да си уговори среща с мен и секретарката ми го отклонила. Но един американски сенатор не може да бъде отклоняван прекалено дълго. През някой от следващите дни ще трябва да разбере какво иска.

— Имаш ли някаква представа? — попита Райла.

— Никаква. Той е голям човек в земеделието, разбира се. Закрилник на бедния онеправдан фермер. И това не е всичко — занимава се и с други въпроси. Опасявам се, че каквото и да има предвид, не е добро.

— Какво друго? — попитах аз.

— Всъщност нищо. Още е прекалено рано. Всички мълчат. Заинтригувани са, разбира се, но все още са изпълнени с естествен скептицизъм. Чакаат да видят какво ще стане. Всичко ще се взриви, когато първото сафари се върне с динозавър. Но дотогава ще си имаме работа главно с опортюнисти и мошеници. Например онзи минен инженер, който иска да отиде в района на Черните хълмове и да събере лесното злато. Няма пари, но щял да ни даде половината от онова, което намери — най-вероятно половината от онова, което ние го накараме да признае, че е намерил. Допадна ми. Привлекателен мошеник. Съвсем безпринципен е и смята, че всички са като него. Каква беше онази твоя идея, Райла, да отидеш в Южна Африка и да събереш всички диаманти от повърхността?

— Да, признавам, че ми мина през ума — отвърна Райла. — Сигурно няма да стане. Може би изобщо няма много диаманти, които очакват някой да ги събере. Но идеята звучи добре.

— Този бизнес със сафаритата ще е една от най-лесните сделки, които можем да сключим — каза Къртни. — Проста работа. Без опасни аспекти. Това, което ме безпокои, е, че все още не се е показал никой от вашите колеги учени и интелектуалци. Например такива, които искат да проучат методите и мотивите на праисторическите пещерни художници, да наблюдават как работят и играят неандерталците или да попаднат на битките при Маратон или Ватерло.

— Първо трябва да се убедят — отвърна Райла. — Сега си седят самодоволно в академичните си бърлоги и си споделят, че това е невъзможно.

— Има и други, които душат наоколо — каза Къртни. — Едва не забравих за тях. Генеалози — онези хора, които срещу заплащане проследяват родовото дърво. Сега изглежда, че им е щукнала идеята да извършват по-лични и, разбира се, по-скъпи услуги. Не просто да проследяват документите, а наистина да се върнат в миналото, за да разговарят с нечий предци и навярно да отмъкнат снимки. Пра-пра-прачичо Джейк, който бил обесен заради конекрадство — такива неща. Държат се сравнително предпазливо с нас, но пак ще дойдат.

— Ще има и други. Или поне си мисля така. В този случай човек никога не може да е сигурен. Не можем да предвидим какво ще е масовото отношение към пътуването във времето. Струва ми се, че не след дълго с нас ще се свържат хората от петролната, въгледобивната и металодобивната промишленост. Назад във времето има много природни изкопаеми.

— Мислила съм за това — рече Райла. — Безпокои ме. Не разбирам едно: природните изкопаеми са си там, естествено, и нищо не може да ни попречи да ги експлоатираме. По този въпрос няма съмнение. Но ако ги вземем, тогава какво ще стане през деветнайсети и двайсети век? Дали тези важни суровини пак ще са си там? Изглежда отговорът е положителен, защото ние наистина ги разработваме. Ако човек се интересува от парадокси, ето един класически пример, върху който да разсъждава.

— Райла — каза Къртни, — просто не знам. Подозирам, че просто не мислим правилно, че мисленето ни по такива въпроси трябва да се пренастрои. За момента имаме да вършим други неща и нямам намерение да се тревожа за това.

ГЛАВА 24

И така започна период на очакване. Хората от „Сафари“ бяха казали, че до пристигането на първите им групи могат да изминат десет дни или две седмици. На няколко пъти ходихме на разходка из околността. Видяхме много мастодонти и бизони. Открихме още една колония на гигантски бобри. Забелязахме голям брой мечки и няколко хищни котки, но нито една от тях не беше саблезъб тигър. Започвах да се чудя дали не е възможно броят на саблезъбите да е намалял или вече да са изчезнали, макар да не ми изглеждаше вероятно. Веднъж на Райла ѝ се стори, че е зърнала глиптодонт, един от гигантските праисторически броненосци, но когато стигнахме до мястото, не успяхме да открием и следа от него. Непрекъснато се оглеждахме за коне, но не видяхме нито един. Имаше много вълци и лисици.

Избрахме място за градина — Райла каза, че трябвало да използваме девствената почва — но не направихме нищо повече по този въпрос. Единственото, което наистина сторихме, бе да прокараме телефонен кабел от офиса на Бен, така че да не се налага всеки, който иска да разговаря с нас, да се появява всеки път в Мастодонтия. Наистина прокарахме кабел, но той не работеше — сигналът не можеше да премине през онова, което разделяше Мастодонтия от двайсети век. Накарах Бен да ми донесе няколко стоманени колчета. Боядисах върховете им в червено и ги забих в редица, за да ни служат като указател за пътищата на времето, които Котешкото лице щеше да прокара към Креда. Дървените колчета на Хайръм също ставаха, но стоманените бяха по-трайни — не можеха да се счупят като дървените. Поставих указатели за четири пътя на времето и пак ми останаха много колчета за отбелязване на другите им краища.

Хайръм беше постоянно зает с Котешкото лице и Стифи. Винаги, когато не бе при единия от тях, можехме да го открием при другия. Обикновено Боузър се движеше с него. Скитосването на Хайръм малко ме тревожеше — представях си всевъзможните неприятности, които можеше да си навлече — но не се случи нищо и аз си казах, че от моя

страна е глупаво да се притеснявам толкова. И все пак не можех да го спра.

Един ранен следобед седях на градинската маса и пиех бира. Райла бе влязла в караваната да направи салата за вечеря. Мястото беше спокойно, както изглеждаше винаги. На склона под мен видях Хайръм да се изкачва по хълма. Разсеяно го наблюдавах и се огледах за Боузър. Недалеч от Хайръм видях кучето да души тревата, сякаш се бе натъкнало на нещо интересно.

Изведнъж Хайръм нададе уплашен вик и полетя напред, като че се спъна. Той падна на колене, после отново се изправи и започна да маха с крака, сякаш бе попаднал в някаква примка. Боузър тичаше към него с изпънати назад уши. Скочих и се затичах надолу по хълма, като извиках на Райла, но не се обърнах да видя дали ме е чула.

Хайръм запищя без да спира. Той седеше на земята и се превиваше, хванал левия си крак с двете си ръце. До него Боузър се хвърли към нещо в тревата, после рязко дръпна глава и яростно я разклати. В челюстите му имаше нещо и той го разтърсваше. Един поглед ми беше достатъчен, за да разбера какво е.

Стигнах до Хайръм и го сграбчих за раменете, като го накарах да се отпусне назад.

— Пусни си крака — извиках аз. — Легни по гръб. Хайръм преустанови безсмислените си писъци, но ми викна:

— Ухапа ме, господин Стийл. Ухапа ме!

— Лягай по гръб — казах му аз. — Млъквай.

Той легна по гръб, както му бях казал, но не млъкна, а продължи високо да стене.

Извадих джобния си нож и разрязах крачола на левия му крак. Когато дръпнах плата назад, видях потъмняващото петно и двете дупчици, от които блестяха по една ярка капчица кръв. Разрязах крачола по цялата дължина на крака му и го вдигнах, за да разкрия колкото мога повече от бедрото.

— Аса — обади се иззад мен Райла, — Аса. Аса. Аса.

— Намери пръчка — казах ѝ аз. — Каквато и да е пръчка. Трябва да му сложим турникет.

Откопчах колана си и го издърпах от гайките, после го увих около крака над раната. Райла приклепна от другата страна на Хайръм

с лице към мен и ми подаде сух клон. Промуших го в колана и започнах да стягам.

— Ето, хвани го — казах аз. — Дръж го стегнат.

— Знам — отвърна тя. — Била е гърмяща змия. Боузър я е убил.

Кимнах. Можех да се досетя за това и от самата рана. Никоя друга североамериканска змия по тези ширини не би могла да причини такава рана.

Хайръм беше поутихнал, но все още пъшкеше.

— Дръж се — казах му аз. — Сега ще те заболи.

Не му дадох време да протестира. Като му казах това, аз просто проявих честност и го предупредих.

Направих дълбок разрез в крака му и свързах двете дупчици. Хайръм изкрещя и се опита да седне. Със свободната си ръка Райла го бутна назад. Наведох лице към раната и започнах да я смуча, усещайки топлия солен вкус на кръвта. Аз смучех и плюех, смучех и плюех. Молах се на Господ в устата ми да няма разкъсани тъкани. Но тези мисли сега не вършеха никаква работа. Щях да сторя същото дори да знаех, че има.

— Той припадна — рече Райла.

Аз смучех и плюех, смучех и плюех. Боузър се приближи до нас, седна тромаво и започна да ни наблюдава. Хайръм простена.

— Идва в съзнание — каза Райла.

Починах си за миг, после продължих да смуча. Накрая престанах. Бях сигурен, че съм изкарал поне част от отровата. Отпуснах се назад върху петите си и протегнах ръка към пръчката. Няколко секунди държах турникета разхлабен, после отново го стегнах.

— Ще вземем една от колите и ще тръгнем за Уилоу Бенд — казах на Райла. — Трябва да намерим помощ за него. Аз ще го пренеса.

— Ще можеш ли да държиш турникета и да го носиш?

— Мисля, че да. — Обърнах се към Хайръм. — Обвий ръцете си около врата ми. Дръж се колкото можеш по-здраво. Ще те нося само с една ръка.

Той склучи ръце около врата ми. Успях да го вдигна и със залитане се заизкачвах по склона. Хайръм беше по-тежък, отколкото си мислех. Райла тичаше пред мен към една от колите. Когато стигнах

при нея, тя беше обърнала и ме чакаше. Настаних го на задната седалка и седнах до него.

— Влизай, Боузър — казах аз. Кучето скочи вътре. Колата вече потегляше.

Когато Райла паркира и натисна клаксона, от задната врата на административната сграда наискачаха хора. Изнесох Хайръм от колата. Хърб ни посрещна първи.

— Ухапа го змия — обясних аз. — Гърмяща змия. Извикай линейка.

— Хайде, дай да го нося аз — рече Бен. — В долното ляво чекмедже на бюрото ми има бутилка уиски. Струва ми се, че не си му дал нещо за пиене.

— Не съм сигурен...

— По дяволите, аз пък съм сигурен. Дори да не помогне, няма да му навреди. Винаги са ми казвали, че помага.

Отидох за уискито и го донесох в предната стая, където Хайръм се беше изтегнал върху кушетката. Хърб се извърна от телефона.

— Линейката идва — съобщи той. — С нея пристига и санитар. Той ще се погрижи. Разговарях с лекар. Каза да не му даваме уиски.

Оставих бутилката върху бюрото.

— Как си, Хайръм? — попитах го аз.

— Боли ме — отвърна той. — Боли ме навсякъде. Ужасно боли.

— Ще те откараме в болница — успокоих го аз. — Там ще се погрижат за теб. Ще дойда с теб.

Хърб ме хвана под ръка и ме дръпна настрани.

— Не искам да отиваш там — рече той.

— Но аз трябва да отида. Хайръм ми е приятел. Той иска да бъда с него.

— Не и когато всички онези репортери са отвън. Те ще последват линейката. В болницата ще те притиснат до стената.

— Да вървят по дяволите. Хайръм ми е приятел.

— Бъди разумен, Аса — настоя Хърб. — Изградил съм образите на двама ви с Райла като загадки. Отшелници. Страняци от публичност. Недостъпни хора. Този образ ни трябва. Поне за още известно време.

— Не ни трябва никакъв образ. Хайръм се нуждае от помощ.

— Как ще му помогнеш? Ще го държиш за ръката ли? Ще чакаш докато лекарите го спасяват?

— Това също — отвърнах аз. — Просто ще бъда там.

Бен дойде при нас.

— Хърб е прав — рече той. — Аз ще отида с Хайръм.

— Трябва да е един от нас. Аз или Райла. Би трябвало да съм аз.

— Райла — каза Хърб. — Тя ще се разстрои, ще изпадне в истерия.

— Райла да изпадне в истерия?

— Репортерите няма да я притиснат толкова, колкото теб — поясни Бен. — Ако им каже, че няма да говори, ще ѝ се наложи да го повтори по-малко пъти, отколкото на теб. Тя би могла да доизгради образа си на недостъпна, докато ти...

— Копелета такива! — извиках аз. — И двамата сте копелета!

От това нямаше никаква полза. Накрая Бен и Райла тръгнаха с линейката, а аз останах. Чувствах се ужасно. Чувствах, че ще загубя самообладание, че вече не съм самият аз и изпитвах огромна ярост и страх. Но останах. Тук Бен и Хърб командваха парада.

— Това ще ни даде нови заглавия във вестниците — рече Хърб.

Казах му какво да направи с новите си заглавия. Нарекох го мародер. Грабнах бутилката, която бях донесъл за Хайръм, и отидох в кабинета на Бен, където сериозно се заех с нея. Пиенето не ми помогна. Дори не ме замая.

Позвъних на Къртни и му разказах какво се е случило. Дълго след като завърших от другия край на линията имаше само мълчание. После адвокатът попита:

— Той ще се оправи, нали?

— Не знам — отвърнах аз. — Чакам да разбера.

— Хайръм е единственият, който може да разговаря с Котешкото лице, нали?

— Точно така.

— Виж, Аса, след няколко дни хората от „Сафари“ ще пристигнат там, за да ги отведете в Креда. Възможно ли е да се направи нещо? Предполагам, че пътищата във времето още не са отворени.

— Ще се опитам да разговарям с Котешкото лице — казах аз. — Той може да разбира какво му казвам, но аз не го разбирам. Няма да

може да ми отговори.

— Но ще опиташ, нали?

— Ще опитам — обещах аз.

— Ще се видим след няколко дни. Онзи сенатор, за когото ви споменах, иска да разговаря с вас. Не с мен, а с вас. Ще го доведе.

Не го попитах дали има някаква представа какво иска сенаторът. Не давах и пукната пара.

— Ако Хайръм не се оправи — казах аз, — няма смисъл да водиш когото и да било. Ако това стане, ние сме мъртви. Знаеш го, нали?

— Разбирам — отвърна той. Отговорът му прозвуча тъжно.

Хърб ми донесе сандвичи и кафе. Не споменахме нито дума за Райла или Бен. Поговорихме малко и след това аз излязох през задната врата. Боузър ме чакаше и заедно тръгнахме през моравата към къщата. Седнах на задното стълбище, а Боузър се настани близо до мен. Той знаеше, че нещо не е наред и се опитваше да ме успокои. Плевникът все още беше на мястото си и вратата му висеше накриво на пантите си. Курникът изглеждаше както винаги и кокошките все още бяха там — кудкудякаха и ровеха из двора. Розовият храст растеше до ъгъла на курника — розовият храст, от който Котешкото лице ме бе наблюдавал, когато излязох да търся лисицата, а вместо това бях попаднал в Плейстоцена.

Дотук всичко беше познато, но само дотук. Всичко останало ми бе чуждо и като че ли прехвърляше атмосферата си върху плевника, курника и розовия храст. Оградата се издигаше нависоко, а от вътрешната ѝ страна стърчаха прожекторите. Покрай нея обикаляха пазачи, а отвън се тълпяха хора. Зачудих се защо ли продължават да прииждат. Та тук нямаше какво да видят.

Погалих Боузър по главата и му заговорих.

— Спомняш си как беше тук, Боузър, нали? Как ходеше да изравяш мармоти и аз трябваше да те връщам вкъщи. Как отивахме вечер да затваряме курника. Как Хайръм идваше да те види почти всеки ден. Онази червеношийка от предната морава.

Зачудих се дали червеношийката все още е там, но не отидох да проверя. Страхувах се, че няма да я намеря.

Станах от стълбите и влязох в къщата, като задържах вратата, за да може Боузър да влезе с мен. Седнах на един стол до кухненската

маса. Имах намерение да се поразходя из цялата къща, но не го направих. Беше прекалено тиха и пуста. Кухнята също, но останах тук. В нея все още имаше късче от дома. Тя бе любимото ми място, нещо като дневна и тук бях прекарал много време.

Слънцето залязваше и здрачът пропълзяваше в стаята. Навън запалиха прожекторите. Двамата с Боузър излязохме и отново седнахме на стълбите. На дневна светлина мястото беше изглеждало странно и чуждо. С настъпването на нощта и запалването на прожекторите то се бе превърнало в кошмар.

Райла ни намери на стълбището.

— Хайръм ще се оправи — каза тя, — но ще трябва да остане известно време в болницата.

ГЛАВА 25

На следващата сутрин излязох да потърся Котешкото лице. Не го намерих. Вървах из горичката от киселици под караваната, пресичайки я в няколко посоки, и тихо го виках. Няколко часа по-късно отидох да го търся и в други горички. Когато се върнах в караваната, Райла ми каза:

— Може би трябваше да дойда да ти помогна, но се страхувах да не го уплаша. Той те познава от много време, а аз съм новодошла тук.

Унило седнахме на градинската маса.

— Ами ако не го намерим? — попита Райла. — Може би знае какво се е случило с Хайръм и се крие, защото не иска да се показва докато не се върне той.

— Ако не го намерим, значи няма да го намерим и толкоз — казах аз.

— Но хората от „Сафари“...

— Ще трябва да почакаш — отсякох аз. — Дори да го намерим, не знам дали ще работи с мен.

— Възможно ли е да се е върнал в Уилоу Бенд? — попита тя. — В овощната градина във фермата. Това е било любимото му място, нали? Може би ако е научил за Хайръм, би се чувствал там по-близо до него.

В овощната градина в Уилоу Бенд го открих почти веднага. Беше в едно от дърветата близо до къщата и ме гледаше от него с онези огромни котешки очи. Дори ми се усмихна.

— Котешко лице — казах му аз, — Хайръм беше зле, но ще се оправи. Ще се върне след още няколко дни. Котешко лице, можеш ли да мигаши? Можеш ли да затваряш очи?

Той затвори и отново отвори очи, после повтори същото още един път.

— Добре — казах аз. — Искам да поговоря с теб. Навярно така ще можем да се разберем. Аз ще ти задавам въпроси. Ако отговорът ти

е положителен, затвори очи веднъж. Ако е отрицателен, затвори ги два пъти. Разбираш ли?

Той затвори очи веднъж, после ги отвори.

— Чудесно — казах аз. — Разбра ли какво ти казах за Хайръм?

Той затвори очи веднъж.

— Разбра ли, че ще се върне след няколко дни?

Котешкото лице даде знак за „да“.

— Искаш ли да разговаряш с мен по този начин? Като мигаш с очи?

„Да“ — показа той.

— Това не е много добър начин за разговор, нали?

Котешкото лице премигна два пъти.

— Добре тогава, в Мастодонтия... — знаеш къде е Мастодонтия, нали?

„Да“ — показа той.

— В Мастодонтия ни трябва четири пътя на времето. Забил съм четири редици от колчета, боядисани в червено и с червен флаг в края на всеки ред, който показва къде искаме да отидем във времето. Разбираш ли?

Котешкото лице даде знак, че разбира.

— Видя ли колчетата и флагчетата?

Котешкото лице каза, че ги е видял.

— В такъв случай, Котешко лице, сега слушай внимателно. Първият път във времето трябва да се връща седемдесет милиона години назад в миналото. А следващият с десет хиляди години по-малко — десет хиляди години по-малко от седемдесет милиона.

Котешкото лице не изчака да го попитам дали ме разбира и отвърна положително.

— Третият — продължих аз, — с десет хиляди години по-малко от втория, а четвъртия — с десет хиляди години по-малко от третия.

„Да“ — каза Котешкото лице.

Отново повторих всичко, за да съм сигурен, че ме е разбрал.

— Ще го направиш ли сега? — попитах аз.

Той каза, че ще го направи и изчезна. Останах там, глупаво втренчен в мястото, където беше стоял. Предполагах, че е възприел думите ми буквално и че сега е в Мастодонтия, за да прокара пътищата. Поне се надявах, че е така.

Открих Бен в кабинета му, вдигнал крака върху бюрото.

— Знаеш ли, Аса — рече той, — това е най-хубавата работа, която някога съм имал. Харесва ми.

— Но ти имаш да ръководиш и банката.

— Ще ти кажа нещо, което не би трябвало да казвам никому — банката се ръководи сама. Разбира се, аз все още я управлявам, но вече почти не върша никаква работа. Само взимам някои по-сериозни решения и подписвам документите.

— В такъв случай какво ще кажеш да си размърдаш дебелия задник и да дойдеш в Креда заедно с мен?

— В Креда? Да не искаш да кажеш, че си успял, Аса?

— Така ми се струва. Не съм сигурен. Трябва да проверим. Бих искал да имам компания. Прекалено страхлив съм, за да отида сам.

— Пушките за слонове още ли са у теб?

Кимнах.

— Без никакъв лов, обаче. Не този път. Само ще проверим пътищата.

Райла дойде заедно с нас. Обсъдихме дали да не вземем кола, но решихме да отидем пеш. Докато вървахме покрай първата редица от колчета, аз бях напълно подготвен да не се случи нищо. Но се случи. Попаднахме право в Креда. Там валеше проливен дъжд. Забихме колчетата, които носехме и пообиколихме малко, само толкова, колкото да намерим знак къде се намираме. Видяхме само група глупави щраусови динозаври, които избягаха при приближаването ни.

Другите три пътя също бяха прокарани. Не валеше в края на никой от тях. Доколкото можех да видя, всички места си приличаха много. През тези четирийсет хиляди години не би трябвало да има много промени — тоест, не на пръв поглед. Предполагам, че ако бяхме прекарвали известно време, бихме могли да открием известни разлики. Но ние почти не оставахме там. Забивахме колчетата и си тръгнахме. На четвъртия път обаче Бен уби малък алкилозавър, между метър и осемдесет и два метра дълъг, навярно млад екземпляр. Големият куршум от пушката на Бен почти бе отнесъл главата му.

— Довечера ще имаме пържоли от динозавър — каза Бен.

Трябваше да го вдигнем и тримата, за да го отнесем в Мастодонтия. Там използвахме брадва, за да разбием бронята му. Когато я разсякохме по дължина, успяхме да я свалим, но не беше

лесно. Бен отсече напомнящата на тояга опашка за ловен трофей. Донесох скарата изпод караваната и запалих огъня.

Докато Бен печеше дебели резени месо, аз се спуснах надолу по склона до горичката от киселици и намерих Котешкото лице.

— Просто исках да ти благодаря — казах му аз. — Пътищата са великолепни. — Той премигна четири-пет пъти към мен и през цялото време се усмихваше.

— Мога ли да направя нещо за теб? — попитах аз. Той премигна два пъти, което означаваше „не“.

Щраусовият динозавър, който бяхме изяли по време на първото ни пътуване в Креда, бе вкусен, но си помислих, че пържолите от анкилозавър могат да ни разочароват. Анкилозаврите бяха толкова нелепи наглед животни. Но не ни разочароваха. Ометох пържолите с някакво неясно чувство на срам от това, че ям толкова много.

По-късно отрязавме останалото месо, оставихме няколко парчета в нашия хладилник и опаковахме останалото, за да може Бен да го отнесе у тях.

— Утре вечер ще имаме готвено от динозавър — рече той. — Може би ще поканя онези репортери да го опитат. Това ще им даде материал за писане.

Отнесохме остатъка от тялото долу по склона и го заровихме. Ако го бяхме оставили където си беше, след няколко дни щеше да осмърди всичко наоколо. Два дни по-късно, на същото място открих, че нещо, навярно вълци или лисици, е изровило останките и отлично се е справило с тях. Наоколо бяха пръснати само няколко парчета от бронята.

След като Бен си тръгна, двамата с Райла се отпуснахме, спяхме до късно, прекарахме много време на градинската маса и разглеждахме владенията си. Взех пушка и заедно с Боузър пообиколих да търся гърмящи змии. Не намерихме нито една. Стифи се изкачи по склона при нас. Приблужи се прекалено, като протягаше хобота си да души в нашата посока и размахваше уши към нас. Знаех, че трябва да направим нещо, в противен случай щеше да ни се качи на главата. Докато Райла ме прикриваше с пушката, аз бавно се приближих към него. Той ме подуши от главата до петите и аз го почесах по хобота. Стифи изгрухтя и започна да пъшка от възторг. Приблжих се още, протегнах ръка и го почесах по долната устна. Хареса му — слонът

направи всичко възможно, за да ми покаже, че ме харесва. Поведох го към долината и му казах да остане там, да стои колкото може по-далеч от нас. Той общително изгрухтя. Страхувах се да не се опита да ме последва обратно, но опасенията ми бяха напразни.

Същата вечер, докато седяхме и гледахме спускането на здрача, Райла ми каза:

— Нещо те безпокои, Аса.

— Тревожа се за Хайръм — отвърнах аз.

— Но той ще се оправи. Само още няколко дни и ще се върне тук при нас.

— Това ме накара да осъзная колко несигурно е положението ни — казах аз. — Бизнесът с пътищата във времето се крепи на Хайръм и Котешкото лице. Само нещо да се случи с който и да е от двамата...

— Но ти се справи отлично с Котешкото лице. Направи така, че пътищата във времето да бъдат отворени. Дори сега всичко да пропадне, те са си там, а именно сделката със „Сафари“ ще е основна за бизнеса ни. С течение на времето ще има и други неща, разбира се, но именно лова на едър дивеч...

— Райла, това ще те задоволи ли напълно?

— Ами не, предполагам, че няма, но ще е повече, отколкото сме имали преди.

— Питам се нещо — казах аз.

— Какво се питаш?

— Моля те, опитай се да разбереш — казах аз. — Бъди търпелива за малко. Онзи ден, когато откара Хайръм в болницата, аз останах във фермата. Останах с Боузър. Поразходихме се малко и поседяхме на стълбището, както едно време. Дори влязохме в къщата, но просто постоях в кухнята. Седнах до кухненската маса и се замислих за някога. Почувствах се загубен. Каквото и да направех, където и да отидех, пак се чувствах загубен. Нещата се бяха променили толкова много.

— Не ти ли харесаха промените?

— Не съм сигурен. Знам, че би трябвало. Сега имам пари, а никога преди не съм имал. Сега можем да пътуваме във времето, а никой никога не е правил това. Предполагам, че се дължеше на случилото се с Хайръм и на факта, че осъзнах по какъв тънък лед се движим...

Тя хвана ръката ми в нейните.

— Знам — каза Райла. — Знам.

— Искаш да кажеш, че и ти също се чувстваш така?

Тя поклати глава.

— Не, Аса. Не, аз не. Аз съм нахалната пробивна кучка, спомни си това. Но знам как се чувстваш ти. Просто се чувствам малко виновна. Аз те вкарах във всичко това.

— Аз се поддадох лесно. Не се самообвинявай. Всъщност никой не е виновен. Въпросът е, че обичах тази ферма. Когато онзи ден я видях, разбрах, че съм я загубил.

— Хайде да се поразходим — предложи тя.

Спуснахме се ръка за ръка надолу по склона и навсякъде около нас се разстилаше покой на Мастодонтия. Далеч сред хълмовете запя козодой и ние омаяни спряхме. За първи път чувахме тук козодой. Изобщо не бях го очаквал — някак си алогично бях решил, че тук няма козодой. Но чувайки песента му, аз познах в нея родния дом, в ума ми нахлуха спомените за някогашно лято с мириса на прясно окосено сено и със звъна на камбанките на стадо крави, изкарани на паша, след като са били издоени. Докато слушах, почувствах как ме облива странно задоволство.

Върнахме се обратно при караваната и извикахме Боузър вътре. Той се вмъкна в стаята на Хайръм. Известно време го чувахме да дращи с лапа по одеялото върху пода — оправяше си леглото преди да си легне. Забърках кана с коктейл в кухнята и я отнесох в дневната. Седяхме и спокойно отпивахме от чашите си.

— Спомняш ли си деня, когато се появих? — попита ме Райла.

— След двайсет години аз изведнъж се оказах при теб.

Кимнах. Спомнях си го. Струва ми се, че си спомнях всеки миг от онзи ден.

— През цялото време, докато карах към Уилоу Бенд — продължи тя, — се питах, дали няма да настъпи момент, в който да съжалявам, че съм дошла. Оттогава от време на време отново си задавах този въпрос. Аса, сега искам да ти кажа, че никога не съм съжалявала. Вече не си задавам този въпрос. Нямам предвид пътуването във времето, удоволствието и парите. Имам предвид теб. Никога не съм съжалявала, че се върнах при теб.

Оставих чашата си и се приближих до кушетката, където седеше тя. Седнах до нея и я взех в прегръдките си. Останахме така дълго време, като двойка глупави хлапета, които ненадейно са открили, че се обичат. Бях ѝ благодарен, че ми го каза, и си мислех дали не би трябвало да сторя същото, но нямаше думи, с които да изразя чувствата си. Вместо това ѝ казах онова, което ми бе на сърцето.

— Обичам те, Райла. Струва ми се, че винаги съм те обичал, от първия ден, в който те срещнах.

На следващия ден, малко след пладне, пристигна Къртни с колата, която му беше заел Бен. Заедно с него бе сенатор Абел Фриймор.

— Поверявам ви го — каза Къртни. — Старият кучи син не иска да разговаря с мен. Трябвало да приказва с вас. Трябвало да отиде при първоизточника. Освен това се раздвижиха и хората от данъчното — дойдоха да се срещнат с мен. Но не мисля, че посещението на сенатора е по какъвто и да е начин свързано с това.

— Ни най-малко — рече сенаторът. — Като всички благоразумни хора, аз се държа на разстояние от тях.

Той беше дребен мъж с лице на селянин. Косата му бе побеляла и оредяла, лицето и ръцете му бяха като на човек, който прекарва много време на открито.

— Значи това е Мастодонтия — каза той. — Къртни ми разказа за нея. Кога възнамерявате да започнете да я разделяте?

— Нямаме такова намерение — рязко отвърна Райла. — Не е наша.

— Трябва да ви кажа — обърна се към нас Къртни, — че хората от „Сафари“ ще пристигнат утре. Преди няколко дни се обади Бен, за да ми съобщи, че пътищата са отворени. Радвам се, че сте се справили.

— Съвсем лесно беше — отвърнах аз.

— Бих искал да поостана и да присъствам на заминаването на първата група. Сенаторът също. Ще има ли къде да пренощуваме?

— Имаме две стаи — рече Райла. — Вие сте добре дошли тук. Един от вас ще трябва да спи в една стая с Боузър.

— Възможно ли е да тръгна с групата? — попита сенаторът. — Само ще поразгледам. Съвсем за кратко, после веднага ще се върна.

— Това ще зависи от хората от „Сафари“ — отвърнах аз. — Можете да говорите с онзи, който ги води.

Сенаторът погледна към Къртни.

— Ами вие? — попита той. — Ще дойдете ли с нас, ако ни позволят?

— Не знам — каза адвокатът. — Гледах филма. Там е пълно със свирепи зверове. Ще трябва да си помисля.

Фриймор се поразходи наоколо, после се върна при масата. Райла беше донесла кафе. Той седна и протегна чашата си.

— Благодаря ви, мила — рече на Райла сенаторът, когато тя я напълни. — Аз съм едно старо селско момче. Умирам си за чаша кафе.

Всички седнахме на масата и Райла напълни чашите ни.

— Предполагам — каза Фриймор, — че мога да ви кажа онова, което искам. Това не е предложение. Нищо чак толкова сериозно. Нищо свързано със Сената или правителството. Само няколко въпроса, които ме вълнуват.

Сенаторът разля няколко капки кафе върху масата и ги избърса с длан.

— Боя се, да не ме помислите за стар глупак, който се страхува от сянката си — продължи той. — Но наистина има проблем, който ми докара много безсънни нощи. Всъщност са два проблема. И така, как да ги изложа във възможно най-добре, по най-малко глупавия начин?

Той замълча, сякаш за да помисли. Нямахше нужда да го прави, бях сигурен в това. Просто ораторски трик. През годините прекалено често бе държал речи в Сената.

— Просто казано — рече той, — имаме два приоритетни проблема: състоянието на земеделието в света и огромните маси бедни хора, голяма част от които в собствената ни страна. Онеправданите, безработните, дъното на социалната пирамида.

Досега успяхме да произвеждаме достатъчно храна за всички хора на Земята. Когато хората гладуват, това се дължи на неправилно разпределение, а не на недостиг. Но се страхувам, че може да не е далечен онзи ден, в който недостигът ще стане действителен. Метеоролозите ни казват — при това, трябва да призная, много убедително — че поне северното полукълбо, а навярно и целият свят, навлиза в по-студен, по-сух цикъл. В продължение на шейсет или повече години, казват ни те, сме били добре — имали сме най-благоприятния климат, който човечеството познава от стотици години насам. Сега започват суши. Над огромни райони обработваема земя

почти не вали и климатът става по-студен. Ако тази тенденция към застудяване продължи, сезонът за развитие на реколтата ще се скъси. Всичко това означава по-малко храна. Ако производството на храна се понижи дори съвсем малко, да речем с десетина процента за няколко години, отделни части от света ще бъдат изправени пред масов глад. През годините на безпрецедентния благоприятен климат светът постигна огромен социален и икономически напредък, но населението също се увеличи без перспектива този процес да се забави, така че само в няколко облагодетелствани региона икономическият растеж е в състояние да облекчи човешкото нещастие.

Вие несъмнено разбирате какво се опитвам да кажа. Мислите ви са изпреварили думите ми. С появата на пътуването във времето — идея, която отначало приемах неохотно — вече сме в състояние да открием огромни нови земеделски райони и те ще са повече от достатъчни за компенсиране на спада в производството на храна, който ще настъпи, ако климатът се влоши според предвижданията на метеоролозите.

Това е един от проблемите. Спомнете си, казах ви, че има два проблема. Другият е, че огромна част от нашето население няма друго бъдеще, освен пълна мизерия. Голямата част от тези нещастници са в гетата на по-големите градове, други са пръснати из земеделските области, трети самотно се скитат почти навсякъде. Мислех си, че част от тези хора могат да бъдат пратени в някои девствени райони в миналото, където ще имат шанс да се замогнат. Доколкото съм мислил по въпроса, аз ги виждам като ново поколение от пионери, откарвани в нови земи, където — с малко земя, която да е само тяхна, с неунищожените природни ресурси — те ще са в състояние да си създадат по-добър живот. До болка ми е ясно, че много от тези хора не стават за пионери. Бедността и зависимостта, ожесточеността към обществото и самосъжалението им може да са ги лишили от възможността да се изправят на крака. Навярно няма да са по-добре от сега, независимо къде ги пратите...

— Но поне няма да ни досаждат — казах аз. Сенаторът ми хвърли остър поглед.

— Млади човече — рече той, — това беше нечестно и навярно недостойно от ваша страна.

— Всичко, за което говорите, звучи лесно, но не е така — обади се Къртни. — Това ще струва много пари. Не можете просто да захвърлите тези хора някъде в друго време и да им кажете, че вече всичко зависи от тях. Правителството и обществото все пак ще трябва да носят някаква отговорност. Ще трябва да се погрижите да им е осигурен подходящ старт. А и подозирам, че мнозина от тях няма да искат да отидат, че направо ще откажат да го направят. Ще има и някои преимущества, разбира се. Така ще се намалят социалните помощи и аз се питам дали не разчитате точно на това, когато обявите своя план. Но не можете хладнокръвно да намалите разходите за социални помощи просто като захвърлите хората в пустошта и им кажете, че си измивате ръцете.

Сенаторът кимна.

— Къртни, вие ме изкарвате истински канибал. Предполагам, не си мислите, че не съм се сетил за факторите, които споменахте. Програмата, ако изобщо се осъществи такава програма, ще трябва да се разработи внимателно. Първоначалните разходи навярно няколко пъти ще превишат икономииите в социалното дело. Хуманитарните ѝ аспекти трябва да имат еднаква тежест с икономическия аспект. Още не съм разговарял с никой друг — с никого, освен с вас тримата. Преди да направя каквото и да било, трябва да получа отговор от вас. Струва ми се, че с няколко хитри хода вие сте устроили много прилично този бизнес с пътуването във времето. Предлагате го като услуга. Направили сте от него истински бизнес. Лично аз изпитвам силното чувство, че той би трябвало да се разглежда като обществена собственост и да е обект на нормативна уредба. Но след като го движите от тази ваша така наречена Мастодонтия, изглежда ефикасно сте отстранили всякаква подобна възможност. Нямам представа дали идеята за Мастодонтия ще е в състояние да издържи в съда...

— Ние сме убедени, че ще може — отсече Къртни. — Моето чувство е, че тя изобщо няма да бъде оспорена.

— В момента блъфирате — рече сенаторът. — Говорите като адвокат. Аз пък имам чувството, че ще бъде оспорена. Но това няма значение нито тук, нито там. Онова, което искам от вас, е някакъв знак с какво съчувствие бихте се отнесли към такава програма и до каква степен можем да очакваме сътрудничество от ваша страна.

— Не можем да ви дадем отговор — с възможно най-важния си адвокатски тон рече Къртни. — Ще трябва да разгледаме някои конкретни предложения и да имаме време да ги проучим. Вие разбирате, че искате от нас да ангажираме с предложенията ви огромни времеви участъци и така ще ни принудите да се откажем от възможността да даваме достъп за използването им от други.

— Съзнавам го — отвърна Фриймор. — Когато човек стигне до това, разбира, че то е основният въпрос. Бихте ли разглеждали съгласието си да участвате в предложената от мен програма като принос към обществото, като подарък? Излишно е да казвам, че ако поискате такива такси, каквито предполагам можете да искате от други, програмата ще бъде обречена. Тя никога няма да тръгне. Предложението ми ще струва достатъчно и без таксите за „Тайм Асошиейтс“ да утежняват бюджета.

— Ако апелирате към съвестта ни — рече Къртни, — бихме се отзовали с най-голямо желание. Но за момента не сме готови да поемем какъвто и да е ангажимент.

Сенаторът се обърна към мен.

— Ако се стигне до реализирането на такава програма — каза той, — къде в миналото смятате, че е най-подходящо да го направим? Тук? В Мастодонтия?

Райла ме изпревари.

— Не в Мастодонтия — отвърна тя. — Тя е наш дом. Няма да се откажем от това място.

ГЛАВА 26

Първата група за сафари пристигна малко след пладне. Състоеше се от два тежкотоварни камиона, три четириколесни автомобили и персонал от около двайсет и петима мъже. Екипировката и част от персонала били докарани до Минеаполис с товарен самолет. Тримата клиенти и онези, които не дошли с товарния полет, пристигнали със самолет на компанията. От Минеаполис до Уилоу Бенд стигнали с камионите и колите. На предната порта били обсадени от репортери и телевизионни екипи.

— Пресконференцията, ако изобщо може да се нарече така, ни забави с цял час и беше ужасно — каза Пърси Аспинуол, ръководителят на групата. — Обаче не успях да я съкратя и трябваше да се държа колкото мога по-любезно. Онези в Ню Йорк искат максимална публичност.

— Онова, което сте преживели днес — казах му аз, — е било нищо в сравнение с онова, което ще се случи на връщане, особено ако носите няколко хубави трофеи.

— Стийл, радвам се на тази възможност да поговоря с вас — отвърна той. — Надявах се да поприказваме малко. Можете да ми кажете какво да очакваме, когато влезем в тунела. Вие сте един от тримата, които са били в Креда.

— Бях там малко повече от един ден — казах аз. — Видяхме голяма част от фауната. Мястото гъмжи от непознати животни и не всички изглеждаха така, както палеонтолозите ни твърдят. Гледали ли сте филма, който засне Райла?

— Да. Добра работа. В известен смисъл е малко страшничък.

— Значи сте видели повечето от онова, което видяхме ние. Носите ли едрокалибрени пушки?

— Шестстотин. Същите като вашите.

— И още нещо — казах аз. — Не чакайте прекалено дълго, за да позволите на клиентите си да убият сами животното. Ако нещо се

насочва към вас и не можете да сте сигурни, стреляйте. Какви са клиентите ви?

— Стабилни хора — отвърна Аспинуол. — Малко по-стари, отколкото бих искал, но всички са ходили на лов преди. В Африка, преди ловните полета да изчезнат. Имат опит и няма да се изплашат. Ще се справят. Джонатан Фридли с жена си Джесика. Тя е убила един от най-големите слонове, които изобщо съм виждал. Фридли е президент на компания за производство на стомана. Третият е Хоръс Бриджис. Президент на химически конгломерат. Солидни хора. И тримата.

— Значи не би трябвало да имате някакви проблеми.

— Не. Ако ми се наложи да убия нещо, ще разберат.

— Сенатор Фриймор изявява желание да дойде с вас.

— Разговаряхте ли вече?

— Хвана ме натясно почти веднага. Казах му, че не е възможно. Не съм в състояние да поема отговорността. Бих искал да му направя услуга, но не мога да си сложа главата в торбата. Това не му хареса. Започна да се държи малко гадно. Но не мога да взимам гратисции. Ако вие обаче искате да дойдете...

— Не, благодаря — прекъснах го аз. — Ще има и други сафарита. Трябва да остана тук. Пък и вече съм бил там.

— Вече са подредили камионите и колите — рече той. — Трябва да вървя. Беше ми приятно да си поговорим.

Протегнах му ръка.

— Аспинуол — казах аз, — наслука.

Останах да ги погледам докато тръгват. Машините се движеха една след друга и всяка една от тях изчезваше, когато попаднеше на пътя във времето. Райла откара Къртни и сенатора обратно в Уилоу Бенд. Фриймор се цупеше. Спуснах се до горичката от киселици, за да потърся Котешкото лице, и го намерих кацнал в едно дърво в западния ъ край. Казах му, че един от неговите пътища във времето вече се използва и че другите също ще бъдат употребени през следващите няколко дни. Попитах го дали е доволен от това и той ми отвърна положително. Малко трудно се разговаряше с него. Единственият начин бе да му задавам въпроси и той да ми отговаря с мигане. Така че след известно време престанах да се опитвам да водя разговор и просто останах загледан в него, изпълнен с приятелски чувства. Той

също ме гледаше, полуусмихнат по начин, който ми се струваше приятелски.

Опитах се да разбера какво точно представлява той и по една или друга причина започнах да си изграждам представата, че не е истинско същество — че наистина няма тяло, че не е от плът и кръв, макар че ако това беше вярно, не бях в състояние да разбера какво точно представлява.

Открих и нещо друго. Досега го бях възприемал просто като извънземен, като необяснимо същество, което не подлежи на разбиране. Но сега започнах да мисля за него като за личност, като за друг човек, като за някой, когото познавам и когото навярно смятам за приятел. Зачудих се за онези петдесет хиляди години, които бе прекарал тук, и се опитах да си представя какво би означавало това за мен (ако бях в състояние да живея петдесет хиляди години, което не беше възможно, разбира се) и после, осъзнах, че този начин на мислене не е правилен, че не мога да се сравнявам с Котешкото лице, тъй като сме две коренно различни форми на живот. Припомних си нещата, които беше правил, контактите, които бе установил през последните няколко години — безсмислената игра на ловец и плячка с Езра и Рейнджър, отварянето на пътища във времето за Боузър (запитах се колко ли пъти е пътувал в миналото Боузър), случайните разговори или опити за разговори с Хайръм, защото Хайръм не беше разбирал какво му казва Котешкото лице и в резултат не го бе харесал. Но всичко това беше чак сега, през последните няколко години. Очевидно го бяха виждали и други хора (или той им се бе показвал) и те се бяха плашили от него. Дали през изминалите векове, зачудих се аз, от време на време е влизал в контакт с индианците, а преди това и с протоиндианците? Дали не е бил смятан за бог или за дух от тези номадски племена? Дали не го бяха познавали мамутите, мастодонтите и древните бизони?

Бях седнал в основата на дървото. Котешкото лице се бе спуснал по-ниско, така че бяхме един срещу друг, лице в лице.

Чух колата на Райла горе на хълма — беше се върнала от Уилоу Бенд. Изправих се и казах на Котешкото лице:

— Ще дойда при теб след ден-два и пак ще си поговорим.

Райла ми събщи, че Бен отново се е срещнал с хората от църковната организация и че на следващия ден щели да идват в Уилоу

Бенд. Бен щял да ги доведе, за да поговорят с нас. Все още нямал никаква представа какво искат.

От болницата съобщили, че Хайръм трябвало да остане още известно време. Преди няколко дни Бен ходил до Ланкастър да го види и казал, че не му изглежда добре. Питал за Боузър, за нас двамата, за Котешкото лице и как я кара Стифи. Но иначе почти не приказвал.

На следващия ден Бен доведе представителите на религиозната организация. Бяха трима, но говореше само един от тях, а другите двама просто седяха, кимаха и се съгласяваха с говорителя, който се казваше Хочкис. Денят беше облачен, хладен и от време на време преваляваше, затова разговаряхме в дневната.

Хочкис не бе от хората, които си губят времето. Беше едър мъж с лице, подходящо за деня на Страшния съд — изсечено и ъгловато като вълча муцуна. Усмивката не би подходдала на такова лице. Съмнявах се дали изобщо се усмихва.

Той бързо премина към въпроса. Обичайните любезности бяха сведени до минимум. Не изрази нито почуда, нито съмнение относно пътуването във времето. Очевидно го приемаше. Не ни попита дали наистина действа, не поиска и доказателства.

— Онова, което ни интересува — каза ни той, — е придобиването на правата, достъпа или както там го наричате, за периода от време, покриващ живота на Иисус. Изключителните права, нали разбирате. Ние и никой друг.

— Когато разговаряхме първия път, ви казах, че с желание разглеждаме всяко законно предложение, но че няма да сме в състояние да ви дадем отговор, докато не проучим предложението — рече Бен. — Вие искате изключителни права върху доста голям интервал от време и преди да направим каквото и да е, ние трябва да разберем дали може да има някакви противоречия.

— За какви противоречия става дума? — попита Хочкис. Бен се отнесе търпеливо с него.

— Времевете отрязъци — отвърна той, — могат да се използват по много различни начини. За нас ще е полезно да знаем как възнамерявате да използвате времето и географските граници, които имате предвид. Ще ви струва огромна сума да запазите целия свят за определен брой години.

— Разполагаме със средства — рече Хочкис, — които би трябвало да са достатъчни. Ако се наложи, можем да намерим още.

— Има още един фактор — намеси се Райла. — Всяка група, която възнамерява да проведе проучвания в историческа епоха, трябва да съзнава потенциалните опасности. Пътуването в историческа епоха носи със себе си задължението за такова поведение, което няма да обърка историята. Никой от хората, които живеят в това време, не трябва изобщо да подозира, че е дошъл човек от бъдещето. Изследователите трябва да бъдат облечени като хората там, трябва да познават обичаите и езика, нещо за историята...

— Можете да сте спокойни по този въпрос — прекъсна я Хочкис. — Ние няма да се занимаваме с каквито и да е проучвания.

— Но щом не искате да правите проучвания, щом не искате да се върнете в миналото и да видите...

— Точно в това е въпросът — рече Хочкис. — Ние не искаме да се връщаме в миналото, но искаме и никой друг да не го прави. Именно затова трябва да имаме изключителните права.

— Не разбирам — казах аз. — Това е област, която всеки теолог би дал мило и драго да проучи. Не се знае почти нищо...

— С това познахте мотивите ни. Винаги е стоял въпросът за съществуването на историческата личност Исус. За Него не се знае нищо. Споменаван е само един-два пъти в литературата и това може да са по-късни добавки. Не знаем датата или мястото на раждането Му. Като цяло се приема, че е роден във Витлеем, но дори по този въпрос има съмнения. Същото се отнася за всеки етап от Неговия живот. Някои учени дори оспорват съществуването на такъв човек. Но през вековете митовите за Него са били възприети, превърнали са се в душата, структурата, тъканта на християнската вяра. Ние искаме положението да си остане такова. Връщането в миналото ще унищожи вярата, изградена през вековете. Ще предизвика излишни спорове. Какво според вас ще се случи, ако се разбере, че Исус не е роден във Витлеем? Какво ще стане с историята за Коледа? Ами ако не се открият доказателства за влъхвите?

Той замълча и последователно ни изгледа.

— Разбирате ли? — попита Хочкис.

— Разбираме гледната ви точка — отвърнах аз. — Ще трябва да си помисля известно време.

— Преди да решите дали това, което искаме, е правилно или не?

— Нещо такова — казах аз. — Това, което искате да направим, е да затръшнем вратата под носа на всички.

— Не искам да си мислите, че нямаме достатъчно вяра — рече Хочкис. — Истината е, че вярата ни е толкова всеобхватна, че можем и наистина приемаме християнството макар да знаем, че за Нашия Господ е известно съвсем малко и то може да не е вярно. Онова, от което се страхуваме, е, че ако историята на живота му, както е известна сега, се разпадне на съставните си части, то може да я последва самото християнство. Вие държите в ръцете си ужасна власт. Ние ще ви платим добре, за да не я упражните.

— Кои точно сте вие? — попита Райла. — Казвате „ние“. Кои „ние“?

— Ние сме комитет, съставен много набързо, и нашите членове са хора, които са осъзнали опасността веднага, щом са прочели за откриването на пътуването във времето — отвърна Хочкис. — Получаваме подкрепа и обещания за подкрепа от голям брой църковни организации. Непрекъснато осъществяваме контакт с други, от които също очакваме помощ.

— Искате да кажете парична подкрепа ли?

— Да, госпожо, парична подкрепа. Предполагам, че ще трябва пари, за да купим правата, които искаме.

— Много пари — отвърна Райла.

— Ако изобщо решим да ги продадем — добавих аз.

— Обещайте ми едно — каза Хочкис. — Поне ни съобщете, когато получите други предложения, защото вие ще получите други предложения, сигурен съм в това. Дайте ни шанс да се конкурираме с условията, които ще ви предложат другите.

— Не съм сигурен, че можем да направим това — рече Бен. — Почти съм сигурен, че няма да можем. Но ще обмислим предложението ви.

Застанал пред караваната и загледан в делегацията, която се спускаше по пътеката към Уилоу Бенд заедно с Бен, аз почувствах, че тези хора ме тревожат. Тяхната позиция, гледната им точка, противоречеше на природата ми, но не можех да анализирам и да определя отвращението, което изпитвах. Всъщност, казах си аз, би трябвало да изпитвам известно съчувствие към тях, защото без да съм

го съзнавал досега, знаех, че храня някои резерви по отношение на проникването в определени моменти от човешката история. Голяма част от онова, което беше погребано в миналото, трябваше да си остане там.

— Аса, какво мислиш? — попита ме Райла.

— Не ми харесва как звучи — отвърнах аз. — Не знам защо. Просто противоречи на природата ми.

— И при мен е така — рече тя. — Казват, че ще платят добре. Не мога да си представя, че имат чак толкова много. Само им подметни за един милион и ще опънат петалата.

— Ще видим — казах аз. — Не ми харесва да имам нещо общо с тях. Дори самата мисъл за това ме кара да се чувствам малко мръсен. Предполагам, че ще трябва да видим какво мислят Бен и Къртни.

Пристигнаха още две групи за сафари и се отправиха в Креда. Четвъртата пристигна няколко дни по-късно.

Стифи се дотътри горе на хълма да ни види. Райла му даде малко маруля и няколко моркова, които намери в хладилника. Той излапа морковите, но остави марулята след като я опита. Върнах го обратно в долината, а той сумтеше и грухтеше през целия път.

Отидох отново да видя Котешкото лице. Не го намерих в Мастодонтия, а в овощната градина във фермата. Разговаряхме малко, защото беше трудно, но поседяхме заедно, изпитвайки приятелски чувства един към друг, и това като че ли го задоволи. Странно, аз също изпитвах задоволство. Общуването с него някак си ме караше да се чувствам добре. Имах странното усещане, че Котешкото лице се опитва да разговаря с мен. Не знам какво ме караше да си мисля така, но наистина останах с впечатлението, че се опитва да разговаря.

Спомних си, че като дете обичах да плувам в Троут Крик^[1] — което беше смешно име за рекичката, защото в нея нямаше пъстърва. Може в дните на първите бели заселници да е имало малко пъстърва. Потокът се вливаше в реката точно над Уилоу Бенд и бе съвсем малък — на места просто вада — но точно преди да се влее в реката образуваше вир. Когато с приятелите ми бяхме малки, ние често плувахме там. Не беше по-дълбок от метър и нямаше течение — едно момче не би могло да се удави в него, освен ако не го направи съзнателно. Прекарвахме си там много весело през ленивите летни дни, но онова, което си спомнях най-добре, бе, че когато се уморявах

от скачането в по-дълбоката вода, аз лягах на плитко с глава, отпусната върху чакълестия бряг и с едва покрито от водата тяло. Бе приятно да лежа така, защото понякога можеш да забравиш, че имаш тяло. Водата беше точно толкова дълбока, колкото да го издига така, че да не го усещаш. Във вира имаше много малки рибки, дълги по пет-десет сантиметра, и ако човек лежеше неподвижно достатъчно дълго, те идваха и започваха да те хапят по пръстите на краката с малките си устички. Предполагам, че са намирали изсъхнали кожички и навярно мънички струпей — повечето от нас имахме струпей по краката, защото ходехме боси и винаги бяхме в рани и синини — а ми се струва, че рибките са смятали изсъхналите кожички и мъничките струпей за много вкусна храна. Така или иначе, аз лежах там и ги усещах как докосват с устни пръстите на краката ми. В мен се разливаше покой и се надигаше клокочещ смях, клокочещо щастие, че сме толкова близки с рибките.

Така беше и с Котешкото лице. Можех да почувствам как мислите му се блъскат в мозъка ми, докосват се до мозъчните ми клетки, точно както онези малки рибки се бяха докосвали до пръстите на краката ми преди толкова много време. Това бе някакво тайнствено чувство, но не ме безпокоеше и както с рибките, аз изпитвах усещане за клокочещ смях от това, че с Котешкото лице сме толкова близки. По-късно си казах, че трябва да съм си въобразявал, но в момента ми се струваше, че съвсем ясно усещам онези блъскащи се мисли.

След като си тръгнах от овощната градина, отидох до офиса на Бен. Когато влязох, той тъкмо затваряше телефона и се обърна към мен с широка усмивка.

— Беше Къртни — каза Бен. — На Крайбрежието имало някаква кинокомпания, която проявявала интерес. Искали да правят филм за историята на Земята, като се върнат в предкамбрийската ера и скачат нататък през епохите.

— Доста сериозен проект — отвърнах аз. — Съзнават ли колко време ще им отнеме?

— Изглежда съзнават — рече Бен. — Явно са луди по идеята. Искат да направят филма както трябва. Готови са да отделят необходимото време.

— Съзнават ли, че в по-ранните периоди ще трябва да си носят кислород? До Силура, преди около четиристотин милиона години, в

атмосферата не може да е имало много свободен кислород. А сигурно и до по-късно.

— Да, струва ми се, че го съзнават. Споменали са го на Къртни. Изглежда добре са се подготвили.

— Къртни смята ли, че интересът им е искрен? Предполагам, че една кинокомпания на първо място ще иска да направи евтин, среднокачествен филм, като използва някой от праисторическите периоди за фон. Не нещо толкова амбициозно като това. Би им струвало милиарди. Ще трябва да разполагат с научни консултанти, с хора, които да обясняват онова, което те заснемат.

— Прав си за стойността — съгласи се Бен. — Изглежда Къртни смята, че ще успеем да гушнем голяма част от бюджета.

Това бяха добри новини, разбира се, и аз се радвах да ги чуя, защото всъщност бяхме сключили само една сделка — със „Сафари, Инк.“.

— Говори ли с Къртни за църковния комитет? — попитах аз.

— Да. Смята, че преиграват. Съмнява се дали могат да съберат парите. Те твърдят, че имат широка църковна подкрепа, но е под въпрос дали ще могат да ни предложат нещо.

— Те са фанатици — казах аз, — а фанатиците са непоносими. Струва ми се, че трябва да ги разкараме.

Четири дни по-късно сафари номер три, първата завърнала се група, се появи няколко дни преди определеното време. Имаха добра плячка: шест огромни трицератопси, три глави от тиранозавър и други ловни трофеи. Възнамерявали да останат до края на определените им две седмици, но ловецът клиент се разболял и поискал да се върне.

— Истински ужас — каза ми водачът на групата. — Там е много опасно. Клиентът стреляше добре, но то се хвърли към него. Господи, та то се хвърли и към мен. Вдигаш поглед и виждаш как към теб изневиделица се хвърля чудовище с пълна със зъби уста и в стомаха ти всичко става на топка. Сега той живна, след като вече сме тук. Когато излезем през портите и репортерите ни обсадят, той ще е великият ловец, безстрашен, смел, с железни нерви.

Водачът ми се ухили.

— Няма да му пречим. Нека изиграе ролята си докрай. Ще бъде добре за бизнеса.

Двамата с Райла стояхме и гледахме как групата се отдалечава надолу по склона и изчезва в Уилоу Бенд.

— Това е — каза Райла. — Щом покажат тези трофеи по телевизията и отпечатат снимките им във вестниците, вече няма да има съмнение, че пътуването във времето е възможно. Вече няма да се налага да го доказваме.

Още преди да станем на следващата сутрин Хърб почука на вратата. Отидох да му отворя по халат и пантофи.

— Какво има, по дяволите? — попитах аз.

Хърб размахна брой на „Минеаполис Трибюн“. Грабнах вестника от ръката му. Там, на първата страница, имаше снимка на нашия клиент ловец, позиращ до глава на тиранозавър. Огромно заглавие разтръбяваше новината за завръщането на първото сафари. Под първия материал имаше и друго заглавие, което гласеше:

ЦЪРКОВНА ГРУПА ОБВИНЯВА В
ДИСКРИМИНАЦИЯ ОТНОСНО ПЪТУВАНЕТО ВЪВ
ВРЕМЕТО

Първият параграф на този втори материал гласеше:

„Ню Йорк.

Доктор Елмър Хочкис, председател на независим църковен комитет, ангажирал се да предотврати каквото и да е проучване на времето и живота на Исус Христос, днес заяви, че «Тайм Асошиейтс» е отказала да продаде правата върху времевия интервал, покриващ този исторически период...“

Отпуснах вестника и казах:

— Но, Хърб, ти знаеш, че това не е точно така. Ние не сме отказали...

Хърб направо трепереше от вълнение.

— Не разбираш ли? — извика той. — Та това е спор. Още преди края на днешния ден църковни групи и теолози от целия свят ще се разделят на противоположни лагери. Аса, ние не можем да понесем такава публичност.

Райла се приближи до вратата.

— Какво става? — попита тя. Подадох ѝ вестника.

В душата ми се загнезди чувство на безнадеждност.

[1] Trout Creek означава „Потоъкът с пъстървата“ (англ.). — Б.пр.

↑

ГЛАВА 27

Хайръм все още беше в болницата и аз за пореден път отидох да потърся Котешкото лице. Открих го в овощната градина. Казвах си, че искам само да поддържам контакта с него, за да не се почувства самотен. С Хайръм бяха разговаряли почти всеки ден, а откакто него го нямаше, си мислех, че някой би трябвало редовно да ходи при Котешкото лице. Но в угълчето на ума ми бяха онези мънички рибки, които се бяха докосвали до мозъка ми, и аз не можех да не се чудя дали ще продължат да го правят когато отново го видя. Това предизвикваше у мен неприятно чувство и в същото време ме объркваше. Може би, казвах си аз, Котешкото лице просто така разговаряше, макар че в такъв случай сигурно ужасно ми трябваше преводач. Чудех се дали Хайръм също не го беше усещал така и дали чрез някаква странна особеност на ума си не бе в състояние да разбира езика. Може би това беше точно онази способност, която му позволяваше да разговаря с Боузър и червеношийката, ако, наистина бе разговарял с тях.

Щом открих Котешкото лице, не ми се наложи да чакам дълго, за да получа отговор на въпроса си — докосването на рибките почти незабавно се появи.

— Котешко лице — попитах го аз, — да разговаряш с мен ли се опитваш?

Той премигна веднъж с очи, с което казваше „да“.

— Каж ми, смяташ ли, че ще можеш да го направиш?

Той премигна три пъти много бързо и това донякъде ме затрудни, но след като помислих малко, реших, че иска да каже, че не знае.

— Надявам се да успееш — казах аз. — Бих искал да разговарям с теб.

Той премигна за „да“, което предполагам, означаваше, че и той би искал.

Но не успяхме да разговаряме. Струваше ми се, че макар рибките да бяха по-упорити отпреди, не стигахме доникъде. Известно време се опитвах да отворя ума си за тях, но това май не помогна. Казах си, че

навярно нищо от онова, което бих могъл да направя, няма да помогне. Всичко зависеше от Котешкото лице. Имах чувството, че сигурно смяташе, че има шанс, иначе изобщо не би се опитвал. Но когато помислих по въпроса, открих, че мислите прекалено много се поддават на желанията ми.

Когато приключихме ми се струваше, че не сме напреднали особено.

— Утре пак ще дойда — казах на Котешкото лице. — Можеш да опиташ отново.

Не разказах на Райла за това, защото се страхувах, че може да се присмее на глупостта ми. За мен, разбира се, по някакъв странен начин, това не беше глупост. Ако Котешкото лице можеше да направи така, че да сме в състояние да разговаряме, аз определено желяех да му дам този шанс.

Бях му казал, че ще дойда на следващия ден, но не отидох. На сутринта се върна още една група, сафари номер две. Те донесоха само един тиранозавър и няколко трицератопса, но освен това и три гребеноглави хадрозавъра и полакантус — покрит с броня динозавър със смешно малка, заострена глава и големи рогообразни шипове, стърчащи по цялата дължина на гърба му. Полакантусът определено не се вписваше в контекста. Той не би трябвало да съществува в Креда — предполагаше се, че е изчезнал в началото на тази епоха и че изобщо не е живял в Северна Америка. Но той си бе там, в цялата си гротескна грозота.

Групата беше донесла цялото тяло. Въпреки че го бяха одрали и изкормили колкото се може по-добре, трупът бе започнал леко да се вмирисва.

— Непременно привлечете вниманието на палеонтолозите върху този динозавър — казах аз на клиента ловец. — Направо ще се отчаят.

Той доволно ми се ухили. Беше дребен и аз се зачудих как човек с неговия ръст може да се изправи срещу динозавър. Опитах се да си спомня кой е и ми се стори, че ми го бяха представили като аристократ от Англия, един от онези, които някак си са успели да запазят родовото си богатство въпреки британската икономика.

— Какво толкова особено има в него? — попита той. — Имаше съвсем малко такива. Убих най-големия. Как бихте възседнали, сър, такъв екземпляр? Доста тромаво създание.

Обясних му какво е особеното и на него му допадна идеята да обърка палеонтолозите.

— Някои от тези учени типове прекалено много се надуват — каза ми аристократът.

Групата едва беше изчезнала в Уилоу Бенд, когато се върна експедиция номер четири. Носеха четири тиранозавъра, два трицератопса и няколко други животни. Липсваше обаче един камион и двама мъже бяха на носилки.

Водачът им свали шапката си и избърса чело.

— Бяха онези проклети създания с роговете — каза той. — С папагалските клюнове. Трицератопси, нали така им викате? Нещо ги подплаши и те налетяха върху нас, десетина или повече от големите екземпляри. Блъснаха камиона отстрани и той се подпали. Имахме късмет, че никой не загина. Едва успяхме да спасим хората, които бяха вътре. Трябваше да избягаме. Не знам колко успяхме да убием. Сновяха навсякъде и си изкарваха яда върху нас. Навярно би трябвало да се върнем и да вземем няколко от главите им. Но когато най-сетне си разчистихме пътя, някак не ни се искаше.

— Било е опасно — казах аз.

— Опасно, разбира се. Но когато си в чужда земя и още не знаеш какво да очакваш, винаги може да стане опасно. Разбрах едно нещо: никога не се приближавай прекалено много до стадо трицератопси. Те са нервни, грозни зверове.

След деня, в който беше заминала втората група, Райла ми каза:

— Тревожа се за номер едно. Закъсняват.

— Само с един ден — отвърнах аз. — Всички са си определили двуседмичен срок, но един-два дни повече или по-малко нямат значение.

— Групата, която току-що си тръгна, е имала неприятности.

— Допуснали са грешка. Това е всичко. Спомняш ли си как ни спря Бен, когато се приближихме прекалено до трицератопсите? Каза, че имало невидима граница, която не бива да се прекрачва. Онези приятели са я прекрачили. Следващия път вече ще внимават.

Видях, че нагоре по склона се тътри Стифи.

— Трябва да го разкараме от тук — казах аз.

— Да, но се дръж мило — рече Райла. — Той е толкова обичлив стар слон.

Тя влезе в караваната и донесе две връзки моркови. Стифи се дотътри до нас и изключително грациозно взе морковите, като грухтеше и сумтеше към нас. След малко го върнах обратно в долината.

— Ще трябва да поограничим дажбата му — предупредих Райла аз. — Ако не го сторим, непрекъснато ще кисне тук горе.

— Знаеш ли, Аса — рече тя, без да обръща внимание на думите ми, — реших къде да си построим къща. Там долу до горичката от киселици. Можем да черпим вода от извора, а хълмът ще ни пази от северозападния вятър.

За първи път чувах за къщата, но не направих въпрос от това. Всъщност, идеята бе добра. Не можехме постоянно да живеем в каравана.

— Предполагам, че си решила и каква къща искаш — казах аз.

— Ами не съвсем. Не чак до подробния план. Само най-общо. Един етаж, не много издигнат над земята. Може би от необработен камък. Малко е старомодно, но ми се струва, че именно такава къща би подходдала тук. Освен това е и скъпо, но би трябвало да можем да си го позволим.

— Вода от извора — повторих аз. — Ами отоплението? След като телефонната линия не работи, съвсем сигурен съм, че няма да можем да прокараме и газопровод.

— Мислих за това. Ще построим къщата здрава и стабилна, с добра изолация и ще използваме за отопление дърва. Ще има много камини. Можем да викаме хора, които да сечат и превозват дървата. Из тези хълмове има много. Някъде надалеч, за да не виждаме сечището оттук. Няма да сечем дърветата наоколо. Би било жалко да го направим.

Разговаряхме за къщата по време на вечерята. Колкото повече обмислях идеята, толкова повече ми харесваше. Радвах се, че Райла се сети за това.

— Утре ще отида до Ланкастър и ще разговарям с предприемач — рече тя. — Бен сигурно познава някой добър.

— Репортерите пред портата ще те сдъвчат — казах аз. — Хърб все още иска да си останеш тайнствената жена.

— Виж, Аса, ако се наложи, мога да се справя с тях. Справих се с тях в болницата онази вечер, когато откарахме Хайръм. В най-лошия случай мога да залегна на задната седалка и да се покрия с одеяло или

нещо друго. Бен ще ме закара. Защо не дойдеш и ти? Можем да наминем до болницата и да видим Хайръм.

— Не — отвърнах аз. — Един от двамата ни трябва да остане тук. Обещах на Котешкото лице да отида при него днес и не го направих. Ще го потърся утре.

— Какво правиш там с него? — попита тя.

— Започва да се чувства самотен — отвърнах аз.

На следващата сутрин Котешкото лице беше в горичката от киселици, а не в старата овощна градина. Клекнах и полушеговито му казах:

— Е, да продължим с това.

Той възприе думите ми буквално. Рибките незабавно започнаха да се блъскат в ума ми и лекичко да го захвапват, но този път сякаш бяха повече и по-малки — мънички рибки, които можеха да навлизат все по-навътре и по-навътре в ума ми. Можех да усетя как проникват дълбоко в гънките му. Обземаше ме странна сънлива отпадналост и аз ѝ се съпротивлявах. Потъвах в мека сивота, която ме оплиташе, както фината паяжина улавя попадналото в нея насекомо.

Опитах се да разкъсам мрежата, да се изправя на крака, но с някакво странно безразличие открих, че нямам представа къде съм. Разбрах също, че всъщност не ме е грижа къде мога да бъда. Смътно знаех, че това е Мастодонтия, че с мен е Котешкото лице, че Райла е заминала за Ланкастър, за да се срещне с предприемач във връзка със строежа на къща от необработен камък и че трябва да намерим хора, които да ни снабдят с дърва за зимата, но всичко това беше съвсем далечно, отделно от онова, което се случваше. Знаех и че за момента не е нужно да се занимавам с него.

После го видях: града, ако изобщо бе град. Сякаш седях върху висок хълм под величествено дърво. Времето беше топло и хубаво, а небето бе в най-нежносиния цвят, който някога съм виждал.

Пред мен се простираше градът и когато погледнах от двете си страни, видях, че е навсякъде, че ме заобикаля изцяло и че стига чак до хоризонта във всички посоки.

Хълмът самотно се издигаше насред града — красив хълм със склонове, покрити с тъмнозелена трева и прелестни цветя, а на върха му растеше величественото дърво, под което седях. Подухваше нежен вятрец.

Нямах представа как съм се оказал тук — дори не си задавах този въпрос. Струваше ми се съвсем естествено. Струваше ми се също, че би трябвало да разпозная мястото, но не можех, въпреки всичките си усилия. Когато го видях за първи път, се бях зачудил дали е град и сега знаех, че е така, но също знаех, че е и нещо друго, което е важно, и че просто съм го забравил, но всеки момент ще си го спомня.

Не приличаше нито на един от градовете, които бях виждал преди. Имаше паркове, алеи, широки, красиви улици и всичко това ми се струваше познато, макар да изглеждаше прелестно. Но сградите не бяха такива, каквито човек изобщо би очаквал да види. Нямаха маса и дори почти нямаха форма — по-скоро бяха като паяжина, като дантела, тънки, прозрачни, нематериални. И все пак, щом се вгледах по-внимателно в тях, видях, че не са толкова ефирни, колкото ми се бе сторило отначало; че когато ги гледах по-продължително, започвах да ги виждам по-добре; че когато ги бях погледнал за първи път, не ги бях видял в тяхната цялост; че бях видял само част от тях и че зад тази фасада те имат по-материална форма. Но все пак във всичко имаше нещо, което ме безпокоеше, и след известно време осъзнах, че това е планът на града. Постройките не бяха разположени в огромните правоъгълници, наложени от уличния план, както бе в градовете на Земята. Точно така, помислих си аз: това не беше земен град, макар че не знам защо се изненадвах, след като още от самото начало трябваше да разбера, че не е земен град — това бе градът на Котешкото лице.

— Това е щабквартира — каза Котешкото лице. — Галактическа щабквартира. Помислих си, че за да го разбереш, трябва да го видиш.

— Благодаря, че ми го показва — отвърнах аз. — Това ми помогна да разбера.

Изобщо не бях изненадан, че Котешкото лице ми говори. Бях в онова състояние, в което не се изненадвах от нищо.

Приблизително по същото време осъзнах също, че малките, хапещи ме рибки вече не се блъскат в ума ми. Очевидно бяха свършили работата си, бяха взели всичко, което трябваше да се вземе и бяха изчезнали.

— Тук ли си роден? — попитах го аз.

— Не — отвърна Котешкото лице. — Не съм роден тук. Започнах на друга планета, много далеч от тук. Някой ден ще ти я покажа, ако имаш време за това.

— Но си бил тук — казах аз.

— Дойдох като доброволец — отвърна той. — Или по-скоро, бях призован като доброволец.

— Призован ли? Как са те призовали? Кой те е призовал? Ако си бил призован, значи не си бил доброволец.

Опитах се да разбера дали с Котешкото лице наистина използваме думи и ми се стори, че не го правим, макар да нямаше никаква разлика, защото се разбирахме също толкова добре.

— У теб открих концепцията за бог — рече Котешкото лице. — През цялата история на твоята раса хората са почитали много богове.

— Разбирам концепцията — отвърнах аз. — Но не съм сигурен, че почитам който и да е бог. Не и по начина, който имат предвид повечето хора, когато казват, че почитат Бог.

— Нито пък аз — каза Котешкото лице. — Но ако видиш кой ме призова — не само мен, а и много други същества — ще се убедиш, че има богове. Те не са такива, разбира се, макар да има мнозина, които смятат, че са. Просто са форма на живот, биологична или друга — за което не мога да съм сигурен — чийто разум е започнал да се развива отрано и през милионите години са станали достатъчно мъдри или са имали достатъчно късмет, за да избегнат катастрофалните събития, които толкова често са причина за упадъка или загиването на разума. Възможно е по някое време да са били биологични; естествено, трябва да са били. Не съм сигурен какво са сега — през дългите хилядолетия може да са се изменили...

— Значи ти си ги виждал? Среждал ли си се с тях?

— Абсолютно никой не се е срещал с тях. Те са над каквото и да е общуване с други същества. Презират ни или може би се страхуват от нас, недостойна мисъл, която ме преследваше по едно време. Трябва да съм бил единственият, защото никой друг никога не ми е казал такова нещо. Но веднъж зърнах един от тях или поне си мисля, че го зърнах, макар че не го видях ясно. За да направят впечатление на доброволците, те им позволяват да ги съзрат — макар че внимават да не ги видят прекалено ясно — или през някакво було, или сянката на някой от тях. Нямам представа как точно.

— И ти не си бил впечатлен?

— На времето може и да съм бил. Беше толкова отдавна, че ми е трудно да си спомня. Според вашето летоброене, навярно преди един

милион години. Но си мислех за това и реших, че дори да съм бил впечатлен, не е трябвало да бъда.

— Това техният град ли е? „Градът на боговете“?

— Щом искаш да мислиш за него така. Планиран е от тях, макар че не са го построили те. Всъщност, това не е град. Това е планета, покрита от сгради и съоръжения. Ако градът е такъв, значи това е град.

— Спомена, че е галактическа щабквартира.

— Точно така. Галактическа щабквартира, а не галактическата щабквартира. Може да има и други, за които не знаем. Други богове, за които не знаем. Струва ми се вероятно да има други галактически единици, които функционират точно като този град, но без нужда от главна щабквартира. В никакъв случай нещо толкова официално като щабквартира, а навярно някакъв друг план, който върши много повече работа.

— Ти просто предполагаш, че може да има други щабквартири. Но не знаеш.

— Галактиката е голяма. Не знам.

— Тези същества, тези богове завладяват планети и ги експлоатират, така ли?

— Експлоатират ли? Схващам смисъла, но концепцията не ми е ясна. Искаш да кажеш притежават? Или използват?

— Да.

— Не е така — отвърна Котешкото лице. — Само информация. Познанието, това ги интересува.

— Искаш да кажеш, че събират познание?

— Точно така. Схватливостта ти ме удивлява. Те пращат кораби с много изследователски групи. Спускат една изследователска група тук, друга там. По-късно друг кораб идва и ги прибира една след друга. Аз бях в една изследователска група, последната. Бяхме спуснали още четири.

— Значи корабът ти се е разбил?

— Да. Не разбирам как можа да се случи. Всеки от нас е специалист. Знае си своята работа, нищо друго. Съществата, които управляваха кораба, също бяха специалисти. Би трябвало да разберат, да го предвидят. Катастрофата не би трябвало да се случи.

— Казал си на Хайръм или на Райла, казал си на един от двамата им, че не знаеш местоположението на планетата, от която идваш.

Значи затова не знаеш — защото това не е по твоята специалност. Знаел е само пилотът или пилотите.

— Моята специалност беше само да пътувам във времето. Да наблюдавам и да документирам миналото на изследваната планета.

— Искаш да кажеш, че вашите планетарни проучвания не са се отнасяли само до настоящето, но и до онова, което е било в миналото. Изучавали сте еволюцията на всяка планета.

— Така трябва. Настоящето е само част от въпроса. Важно е и как се е стигнало до това настояще.

— Другите са загинали по време на катастрофата. Но ти...

— Имах късмет — прекъсна ме Котешкото лице.

— Но когато си стигнал тук, ти не си изследвал миналото. Останал си в Уилоу Бенд или на мястото, което е щяло да стане Уилоу Бенд.

— Направих само няколко екскурзии. Само моите наблюдения нямаше да имат никаква стойност. Проправих път за други. И още нещо: знаех, че ще дойде кораб, за да ни прибере. Те нямаше да знаят за катастрофата и щяха да очакват да ни открият. И си казвах, че щом корабът би трябвало да пристигне, аз трябва да съм тук и да го посрещна. Не можех да си тръгна. Ако отидех в миналото, нямаше кой да ме повика обратно, ако пристигнеше кораб. Щяха да открият следи от катастрофата, да решат, че всички сме мъртви и нямаше да ме чакат. За да ме приберат, за да ме спасят, както казвате вие, аз знаех, че трябва да съм близо до мястото на катастрофата, за да могат да ме намерят.

— Но ти си отварял пътища за Боузър, а сега и за нас.

— Щом самият аз не можех да използвам пътищата, защо да не дам възможност на други. Защо да не дам възможност на приятелите си?

— Смятал си ни за приятели?

— Първо Боузър — рече той, — после и останалите от вас.

— И сега се тревожиш, че няма да дойде кораб, за да те прибере.

— Мина много време — отвърна Котешкото лице. — Твърде много. И все пак могат да ме потърсят. От моя вид не сме много. Ценни сме. Няма лесно да се откажат от нас.

— Значи все още се надяваш?

— Съвсем слабо.

— Значи затова прекарваш толкова много време в старата овощна градина? За да си там, ако дойдат да те приберат.

— Да — потвърди Котешкото лице.

— Щастлив ли си тук?

— Какво е „щастлив“? Да, предполагам, че съм щастлив.

„Какво е «щастлив»?“ — бе попитал той, като се престори, че не знае какво е щастие. Но той отлично го знаеше. На времето е бил щастлив, възхитен, уплашен — в деня, в който е бил призован в онази огромна галактическа щабквартира, присъединявайки се към елитна компания, легенда в онези части на звездната система, обхванати от огромната конфедерация.

Без да питам как е възможно това, аз се движех заедно с него през онзи фантастичен град, току-що пристигнал от затънтена планета и зяпащ всичко, което виждах, изпълнен с почуда не само пред гледката, но и пред факта, че изобщо съм тук. Заедно с него отидох и на други планети, които само бегло зървах и съвсем за кратко виждах какво са представлявали през миналите векове. Стоях пред прелести, които изпълваха сърцето ми с остра болка, виждах нещастия, които обливаха душата ми с тъга, обезумяло се мъчех да проумея науки и култури, които бяха извън способността ми да разбирам.

После, съвсем внезапно всичко изчезна и аз отново бях в горичката от киселици, застанал срещу Котешкото лице. Умът ми все още кипеше от почуда и трябва да съм загубил представа за времето.

— А Хайръм? — попитах аз. — Показвал ли си на Хайръм...

— Не — отвърна Котешкото лице. — Хайръм не би могъл да го разбере.

И това бе вярно, естествено. Хайръм не би могъл да го разбере. Беше ми се оплакал, че Котешкото лице му казал много неща, които не разбирал.

— Не съм го показвал на никой друг — рече той. — На никой друг, освен на теб.

— Но аз съм объркан — отвърнах аз. — Не разбирам много неща.

— Разумът ти — рече той, — е много по-обхватен, отколкото предполагаш.

— Пак ще дойда — казах аз. — Пак ще си поговорим.

Изкачих се нагоре по склона и когато стигнах до караваната, там нямаше никой. Почудих се дали онази последна група не е пристигнала, докато бях с Котешкото лице. Когато тръгнах, не се тревожех за тях, защото мислех, че ако се появят, най-вероятно ще ги чуя. Но сега се съмнявах, че по време на разговора ми с Котешкото лице бих чул каквото и да било. Затова отидох до началото на път във времето номер едно и видях, че навън от него не водят никакви следи. Това означаваше, че закъсняват с два дни. „Ако не се върнат до утре“ — казах си аз, — „навярно двамата с Бен би трябвало да отидем и да проверим какво ги е забавило.“ Не че се тревожех. Пърси Аспинуол ми се бе сторил напълно компетентен човек. И все пак установих, че се чувствам неспокоен.

Върнах се при караваната и седнах на стълбите. Боузър изпълзя изотдолу и седна съвсем близо до мен. Беше почти като едно време преди да пристигне Райла и да започне целият този бизнес с пътуването във времето.

След онова, което се бе случило с Котешкото лице, първоначално се чувствах полузамаян, но сега можех да започна да го обмислям. Отначало, докато се беше случвало, всичко ми се струваше едва ли не обичайно. Мислех си, че няма от какво чак толкова да се изумявам, приемах го като нещо, което човек съвсем уверено би трябвало да очаква. Но сега, след като имах време да помисля, започнаха да ме полазват студени тръпки и макар да знаех, че наистина се е случило, започнах да се изпълвам със съмнение. Старата човешка игра: казваш, че нещо не се е случило, за да не се е случило.

Но въпреки автоматичното му отхвърляне, дяволски добре знаех, че се е случило и седях на стъпалата, като се опитвах да подреда мислите си. Но нямах много време за това, защото тъкмо започнах, и на хълма се появи колата на Райла, а на седалката до нея беше Хайръм.

Той изскочи навън веднага, щом автомобилът спря, и се затича право към Боузър. Не ми каза нито дума и дори не съм сигурен, че ме забеляза. Когато го видя, Боузър се спусна към него, а Хайръм се отпусна на колене и прегърна кучето, докато Боузър скимтеше и лаеше от щастие, енергично облизвайки с език лицето му.

Райла се хвърли към мен и ме прегърна. Така стояхме четиримата — Хайръм прегръщаше Боузър, а Райла прегръщаше мен.

— Не е ли прекрасно, че Хайръм се върна? — попита тя. — В болницата ми казаха, че могат да го изпишат, но че трябва да си почива и да събира сили. Изглежда ужасно е отслабнал. Не трябва много да работи и...

— Няма проблем — прекъснах я аз. — Хайръм никога не е бил, както вероятно би се изразила ти, пристрастен към работата.

— Всеки ден трябва да прави упражнения — продължи тя. — Най-добре да се разхожда. Освен това храната му трябва да е с високо съдържание на протеини и да взема едно лекарство, което не харесва. Казва, че имало ужасен вкус. Но обеща да го пие, ако го изпишат. О, Аса, трябва да видиш каква къща ще построим. Още нямам плановете, но мога грубо да ти я скицирам. Изцяло е от необработен камък и има голям брой високи комини — ще има камини почти във всяка стая. И с много прозорци. Цели стени от термостъкло, така че да можем да гледаме този наш свят. Все едно, че си седим навън. Ще има вътрешен двор и външна скара направена от същия камък като къщата, с каменен комин, който да отвежда дима, а също и басейн, ако искаш. Струва ми се, че на мен ми се иска. Ще го пълним с вода от извора и тя е ужасно студена, но предприемачът каза, че за ден-два ще се затопля от слънцето и после...

Видях, че Хайръм и Боузър се отдалечават надолу по склона. Те или не чува вика ми, или не му обърнаха внимание, тъй че се затичах след тях.

Стиснах Хайръм за рамото и го обърнах към мен.

— Къде си мислиш, че отиваш? — попитах аз. — Райла казва, че трябва да си почиваш, да не се уморяваш прекалено много.

— Но господин Стийл — съвсем разумно възрази той, — просто трябва да видя как я кара Стифи. Трябва да му съобщя, че съм се върнал.

— Не днес — казах аз. — Може би утре. Ще вземем кола и ще се опитаме да го намерим.

Поведох двамата обратно. Хайръм протестираше през целия път.

— Ами ти — попита Райла, — как прекара деня?

— Разговарях с Котешкото лице — отвърнах аз.

Тя весело се засмя.

— За какво разговаряхте?

— За много неща — казах аз.

После тя се върна на въпроса за къщата и аз изобщо не успях да взема думата. Тя приказва за това, докато не си легнахме. Никога не я бях виждал толкова щастлива и възбудена.

Реших, че ще ѝ разкажа за Котешкото лице на сутринта, но не стана така. Бен ме измъкна от леглото, като тропаше на вратата и ме викаше да изляза.

Измъкнах се по пижама с още залепнали от съня очи.

— Какво става по дяволите? — попитах аз. — Какво толкова има, че да не може да почака?

— От „Сафари“ настояват — отвърна той. — Започват да нервничат. Искат да отидем и да проверим какво задържа Аспинуол и хората му.

ГЛАВА 28

Бен имаше и други тревоги, освен закъснелата група. Разказа ми ги, докато се приготвяхме за пътуването.

— Проклетият Хочкис е отворил кутията на Пандора — рече той. — Надигнали са се църкви и църковни организации. Онзи ден един вестникар каза, че такова нещо не е имало от времето на Реформацията. След седмица-две се очаква изявление от Ватикана. Искях да ти донеса сутрешния вестник, но бях зает с други неща и забравих. Пуснати са подписки Конгресът да гласува закон за пътуването до началото на християнската епоха. Конгресмените се опитват да се измъкнат и не искат да се забъркват в това. Позовават се на отделянето на църквата от държавата — поради това, казват те, нямали право да приемат какъвто и да е закон, свързан с въпроса. Двама от тях отбелязаха също, че ние сме единствените, които можем да пращаме когото и да било във времето и че те нямали никаква власт над това, защото Мастодонтия не била част от Съединените Щати. Страхувам се, че ако разправията продължи, това също ще бъде оспорено. Струва ми се, че всички са объркани. Не знаят дали сме част от САЩ, или не.

— Можем да аргументираме позицията, че не сме част от страната, толкова добре, колкото и опонентите ни — отвърнах аз.

— Знам — рече Бен, — но ако това се превърне в основен аргумент в цялата тази църковна врява, позицията ни доста ще се разклати. Не ми харесва, Аса. Изобщо не ми харесва.

И на мен не ми харесваше, но точно в момента не бях толкова притеснен за това, колкото него.

Райла искаше да дойде в Креда заедно с нас и ни трябваше доста време да я убедим, че е по-добре да остане тук. Ядоса се, че не ѝ позволяваме и твърдеше, че имала право на това.

— В никакъв случай — казах ѝ аз. — Веднъж рискува главата си и това е достатъчно. Тогава трябваше да сме тримата, но сега е друго. Скоро ще се върнем.

Оказа се, че по време на цялата суматоха, Хайръм се е измъкнал и е отишъл да търси Стифи. Райла искаше да отида да го намеря, но аз го пратих по дяволите. Казах, че ако точно в момента тръгна да го търся, най-вероятно ще го застрелям и ще приключа с въпроса. Така че двамата с Бен поехме с малко мрачно настроение. Когато попаднахме в Креда, времето беше горещо и дъждовно. От земята се издигаше пара. Духаше силен, горещ вятър, който едва не ни изгори. По небето се носеха огромни разпокъсани облаци и често изсипваха върху ни петминутни проливни дъждове, толкова топли, че сякаш ни попарваха. Почвата беше разкаляна от постоянните валежи, но колата на Бен вървеше добре и нямахме много проблеми в това отношение.

Отвратителното време очевидно въздействаше и на животните. Повечето от тях навярно се криеха в горичките. Онези, които подплашихме, препуснаха надалеч от нас, включително един малък тиранозавър. Трябваше да заобиколим стадо трицератопси, които стояха с наведени глави без да си правят труда да пасат и просто чакаха времето да се оправи.

Оставената от групата диря се проследяваше сравнително лесно — гумите на тежките камиони бяха оставили дълбоки отпечатъци в почвата. На няколко места последните дъждове или ги бяха напълнили с вода, или ги бяха размили, но без проблем можехме отново да ги откриваме.

Намерихме първия лагер на около осем километра нататък по речната долина. Изглежда групата бе останала тук няколко дни. Огнищата бяха с дебел пласт пепел и имаше много следи от заминаване и връщане. След като потърсихме, открихме дирята, оставена при изоставянето на лагера: на запад през хълма оттатък реката, после около трийсетина километра през прерията.

Оттук нататък равнината рязко прекъсваше, преминавайки в долината на реката на миещите мечки. Дирята, която следвахме, се виеше сред хълмовете. Докато заобикаляхме един от тях, ние се натъкнахме на лагера. Бен спря колата и двамата останахме за миг безмълвни. Палатките, голяма част от които повалени на земята, плющяха на вятъра. Един от камионите беше преобърнат настрана. Другият бе в някакъв ров — едно от онези дерета, толкова характерни за Креда — със забита в стената на рова преднича и със стърчащи нагоре задни колела.

Не помръдваше нищо, освен плющия плат на палатките. Нямах дим — огницата бяха изгаснали. Тук-там по земята бяха пръснати бели купчини.

— Мили Боже! — възкликна Бен.

Той бавно вдигна крак от спирачката и остави колата да тръгне напред. Спуснахме се по склона и се приближихме до лагера. Районът беше покрит с останки. Около угасналите огнища бяха пръснати готварски прибори, в земята бяха стъпкани разпокъсани дрехи. Тук-там лежах изпуснати пушки. Пръснатите бели купчинки бяха кости — човешки кости, оголени от лешоядите.

Бен спря колата и аз излязох навън, подпрял тежката пушка в сгъвката на ръката си. Останах там дълго време, оглеждах се наоколо и се опитвах да възприема чудовищността на онова, което виждах, но умът ми упорито отказваше да осъзнае цялото значение на свидетелствата. Чух Бен да излиза от другата страна на колата. Стъпките му хрущяха, докато заобикаляше автомобила, за да застане до мен.

Той заговори дрезгаво, сякаш се мъчеше гласът му да не затрепери.

— Трябва да се е случило преди седмица или повече. Сигурно само ден, след като са пристигнали тук. Виж онези кости. Съвсем са оголени. За това е трябвало време.

Опитах се да му отговоря, но не успях. Открих, че здраво съм стиснал зъби, за да не им позволя да затракат.

— Никой не се е измъкнал — продължи Бен. — Как така никой не е успял да се спаси?

Насилих се да отговоря.

— Може би някой от тях се е измъкнал. И се крие из хълмовете.

Бен поклати глава.

— Ако е било така, щяха да се опитат да проследят дирята си до вкъщи. Щяхме да ги срещнем по пътя. Сам човек, а навярно и ранен, не би имал никакъв шанс. Ако нещо не го изяде още първия ден, ще го стори на втория, на третия вече със сигурност.

Бен ме остави и обиколи лагера. След около минута тръгнах след него.

— Аса — рече той. Беше спрял и гледаше нещо на земята. — Виж това. Виж тази следа.

Беше размита от дъжда. Малки локвички вода изпълваха дълбоките отпечатъци, оставени от ноктите. Бе огромна. Размиването може би я беше уголемило или пък оставяше впечатлението, че е по-голяма, отколкото бе в действителност, но изглежда отпечатъкът имаше широчина шейсет или повече сантиметра. Малко вляво от него имаше още един подобен.

— Не е тиранозавър — рече Бен. — Влечуго. Трипръсто. Двукрако, предполагам. Виж, тук има още следи!

— Както изглежда — отвърнах аз, — били са цяла глутница. Един или два не биха могли да оставят толкова много следи. Спомняш ли си онази двойка тиранозаври? Решихме, че ловуват по двойки. Преди това се смяташе, че се движат сами. Може би ловуват на глутници. Движат се като глутница вълци и унищожават всичко, което видят. Цяла глутница би намерила много повече плячка отколкото ако се движат сами или дори на двойки.

— Ако е така, ако ловуват на глутници, Аспинуол и другите не са имали време даже да си кажат молитвата — рече Бен.

Пресякохме лагера, като се мъчехме да не гледаме към някои от нещата, които виждахме. Странно, четириколесните автомобили си стояха там, където са били паркирани. Преобърнат беше само един от тях. Кутии с патрони хвърляха мътни отблясъци под слабата светлина на облачния ден. Тук-там лежаха пушки. И навсякъде се виждаха онези огромни отпечатъци.

Вятърът виеше и стенеше в хралупите и отгатак хълмовете, които се спускаха към речната долина. Небето с разкъсаните, препускащи по него облаци кипеше като котел. В далечината се разнесе гръмотевичен тътен.

От малък гъсталак зловещо ме гледаше череп, все още с дрипави останки от скалп и коса и с брада по долната челюст. Догади ми се и тръгнах назад към колата. Беше ми достатъчно.

Спря ме викът на Бен. Когато се обърнах, видях, че е застанал на ръба на дълбоко дере, което прорязваше южния край на лагера.

— Аса, насам! — извика той.

Тръгнах със залитане към него. В дерето се виждаше купчина огромни кости. По някои от тях се развяваха парченца оръфана кожа. Зееше празен гръден кош, ноктестата лапа стърчеше нагоре, а черепът, с

все още държаща се за него долна челюст, сякаш бе застинал по средата на смъртоносна ухапка.

— Виж онзи крак — рече Бен. — Онзи, който стърчи. Това е преден крак. Добре развит, силен, не като предните крайници на тиранозавъра.

— Алозавър — казах му аз. — Трябва да е алозавър. Пораснал до гигантски размери. Никога не са откривани такива изкопаеми кости.

— Е, поне знаем, че нашите хора са убили един от тях.

— Може да са убили и други. Ако поогледаме...

— Не — отсече Бен. — Видях достатъчно. Да се махаме от тук.

ГЛАВА 29

Бен позвъни на Къртни, а двамата с Райла слушахме на другите телефони. Бяхме съвсем сериозни.

— Кърт, имаме лоши новини — рече Бен, когато Къртни се обади.

— Не само вие — отвърна Къртни. — Тази работа с Хочкис започва да излиза извън контрол. Може да ни причини неприятности. Цялата проклетата страна се е вдигнала на нокти. Всички се раздвижват.

— И на мен не ми харесва — съгласи се Бен, — но не ти се обаждаме затова. Нали знаеш, че една от групите закъсна?

— Да, с два-три дни. Няма за какво да се притесняваме. Намерили са по-добър улов, отколкото са очаквали. Или са навлезли по-надълбоко, отколкото са си мислели. Може някоя от колите да се е повредила.

— И ние си мислехме същото — отвърна Бен, — но тази сутрин ми се обадиха от „Сафари“ в Ню Йорк. Бяха малко нервни. Помолиха да отидем и да проверим. Тъй че двамата с Аса отидохме. В момента Аса е на другия телефон. Райла също.

Изведнъж в гласа на Къртни се прокрадна тревожна нотка.

— Открили сте, че всичко е наред, разбира се.

— Не — каза Бен. — Експедицията е била унищожена. Всички са мъртви...

— Мъртви? Всички ли?

— Дватамата с Аса не открихме оцелели. Не сме се опитвали да броим труповете. Всъщност трупове няма — само скелети. Беше ужасно. Веднага се магнахме от там.

— Мъртви! Какво може...

— Къртни — обадох се аз, — има свидетелства, че са били нападнати от глутница хищни динозаври.

— Не знаех, че хищните динозаври се движат на глутници.

— Нито пък аз. Изобщо никой не е предполагал. Но има доказателства. Повече отпечатъци от крака, отколкото могат да оставят

само две-три животни...

— Отпечатъци ли?

— Не само отпечатъци от крака. Открихме скелет на огромен хищен динозавър. Алозавър, най-вероятно. Доста по-голям от тиранозавър.

— Скелети, казвате. Не трупове, а скелети.

— Кърт, трябва да се е случило доста отдавна — рече Бен. — Може би малко след като са тръгнали. Изглежда така, сякаш лешоядите са имали достатъчно време, за да се справят с тях.

— Онова, което искаме да разберем, е какво е юридическото ни положение — обади се Райла. — И какво да правим сега?

От другия край на връзката последва продължително мълчание, после Къртни отвърна:

— От юридическа гледна точка няма в какво да ни обвинят. „Сафари“ подписаха договор, с който поемат отговорността за всяка група. В него също става ясно, че ние не сме отговорни, каквото и да се случи. Ако се чудите дали могат да ни дадат под съд, мисля, че не могат. Няма никакво основание.

— Ами клиентите, които са взели?

— За тях се отнася същото. Ако изобщо някой е отговорен, това е „Сафари“. Предполагам, че клиентите също са подписали документ, оневиняващ компанията. Струва ми се това е обичайна процедура. Онова, за което трябва да се тревожим, е въздействието върху бизнеса на „Сафари“. Дали клиентите няма да се откажат, когато това се разчуе? Какво ще е влиянието върху общественото мнение? Дали някой проклет глупак няма да се разпищи, че сафаритата в миналото трябва да бъдат прекратени? Освен това трябва да си припомним, че „Сафари“ платиха само половината от таксата по договора. Другата половина предстои след шест месеца. Могат да спазят задължението си, но е възможно и да откажат изплащането на втората половина.

— Всичко това зависи от начина, по който „Сафари“ ще приемат новината — каза Бен.

— Те са практични бизнесмени — отвърна Къртни. — Естествено, това е трагедия, но трагедии се случват. В мините загиват миньори, но въгледобивът продължава. Ако се откажат прекалено много клиенти и не се появят други, те ще се замислят.

— Някои могат да се откажат — рече Бен. — Но не много. Познавам тези хора. Това само ще засили желанието им. Нещо голямо там в миналото, нещо опасно, хайде да отидем и да го убием. По-голям ловен трофей, отколкото някой някога е сънувал.

— Надявам се да си прав — каза Къртни. — Засега „Сафари“ е единствената ни сделка. Мислехме си, че пред вратата ни ще се тълпят, за да сключат и други големи сделки, но те се бавят. Същото се отнася и за нещата, за които се тревожим. Смятахме, че хората от данъчната служба ще се счепкат с нас. Те малко подушиха наоколо, но засега това е всичко.

— Може да си траят и да се опитват да разработят стратегия за действие — предположи Бен.

— Възможно е — съгласи се Къртни.

— Ами хората от киното? — попита Райла. — Ще ги отблъсне ли тази изчезнала група?

— Съмнявам се — отвърна адвокатът. — Не всички епохи са толкова опасни, колкото Креда, нали, Аса?

— В Юра също може да е доста трудно — казах му аз. — Тези два периода са най-гадни. Но ако не внимаваш къде стъпваш, всяка епоха си има своите рискове. Това е непознатата земя.

— Най-непосредственият въпрос е как да съобщим на „Сафари“ — рече Бен. — Мога да им позвъня. Но си помислих, че би трябвало да те известим, преди да направим каквото и да било.

— Защо не оставиш на мен да им позвъня, Бен? Познавам ги малко по-добре от вас. Освен Райла, разбира се. Какво ще кажеш, Райла?

— Давай — отвърна Райла. — Ще се справиш добре. По-добре от който и да е от нас.

— Могат да поискат да се свържат с теб. Там ли ще бъдеш?

— Аз ще съм тук — каза Бен.

ГЛАВА 30

Късно следобед от „Сафари“ позвъниха на Бен. Щели да пратят експедиция, за да огледат мястото на нещастията и да донесат онова, което е останало от жертвите.

С Райла се върнахме в Мастодонтия. Никой от нас нямаше какво да каже за пътуването — и двамата бяхме потиснати.

Хайръм и Боузър ни чакаха, седнали на стълбите. Хайръм приказваше неудържимо. Открил Стифи и добре си поговорил с него; потърсил Котешкото лице, с когото също разговарял. И двамата се зарадвали да го видят и той им разказал всичко за престоя си в болницата. Боузър, спомена той, намерил мармот, вкарал го в дупка и се опитал да го изрови от там. Хайръм го върнал и му се скарал. „Боузър“ — рече той, — „се засрами от себе си.“ Хайръм изпържил яйца за обяд. „Но Боузър“ — строго ни напомни той — „не обича яйца.“ Трябвало винаги да оставяме за него студено печено.

След вечеря двамата с Райла седнахме навън. Боузър и Хайръм, уморени от заниманията си през деня, отидоха да спят.

— Тревожа се, Аса — каза Райла. — Ако „Сафари“ са ни платили само половината сума по договора, можем да закъсаме за пари. Дадохме на Бен неговата комисионна за сделката, въпреки че няма нищо общо с нея.

— Заслужи си я — отвърнах аз. — Може и да няма нищо общо с договора със „Сафари“, но се скъса от работа заради нас.

— Не се оплаквам от това — рече Райла. — Не ми се свиди за него. Но всичко се натрупва. Оградата ни струва цяло състояние, административната сграда не излезе по-евтино. Заплатите на охраната достигат до неколкостотин долара на ден. Все още имаме пари, но са на свършване. Ако „Сафари“ се откажат, ако хората от киното решат да изчакат, можем да изпаднем в затруднение.

— „Сафари“ няма да се откажат — успокоих я аз. — Могат да се посвят за известно време, докато премине бурята. Но Бен е прав. Колкото по-опасно е положението, толкова по-нетърпеливи ще са

ловците. За кинокомпанията не знам, но очите им блестят алчно. Няма да пропуснат този шанс.

— И още нещо — рече Райла. — Къртни не работи евтино. Бог знае какъв дълг сме натрупали към него.

— Хайде да не се разстройваме предварително — казах аз. — Всичко ще се оправи.

— Мислиш си, че съм алчна, нали, Аса?

— Алчна ли? Не знам. Ти си делова жена. Прекарала си всичките тези години в бизнеса.

— Не става въпрос за бизнес — възрази тя. — Нито за алчност. Става въпрос за сигурност. Жената има нужда да се чувства сигурна дори повече от мъжа. Повечето жени могат да се чувстват сигурни в семейството си, но аз нямам семейство. Трябваше да потърся друга основа за сигурност и стигнах до парите. Парите ми се струваха верния отговор. Ако можех да натрупам достатъчно, щях да се чувствам сигурна. Затова искам толкова. Затова толкова бързо се нахвърлих на идеята за пътуването във времето. Видях в нея големи възможности.

— Все още има големи възможности.

— Но има и главоболия. А и основата ни е толкова крехка. Котешкото лице и Хайръм. Ако един от двамата ни провали...

— Справихме се и без Хайръм.

— Да, предполагам, че е така. Но бе ужасно трудно.

— Вече не е така — казах аз. — От два дни се опитвам да ти го кажа, но нямах никаква възможност. Първо беше къщата, после се върна Хайръм, а след това нещастieto с хората от „Сафари“. Онова, което исках да ти кажа, е, че мога да разговарям с Котешкото лице.

Тя изненадано ме погледна.

— Искаш да кажеш, че наистина разговаряш с него? Точно като Хайръм?

— По-добре от Хайръм — поправих я аз и й разказах всичко, а тя внимателно ме наблюдаваше с известно недоверие.

— Звучи ми страшно — рече тя. — Аз щях да се уплаша.

— Не ме беше страх. Бях прекалено замаян, за да се уплаша.

— Защо мислиш се е опитвал толкова усилено да направи така, че да може да разговаря с теб?

— Ужасно му се е искало да разговаря с някого.

— Но той е можел да разговаря с Хайръм.

— Хайръм не беше тук, спомни си. Нямахте го няколко дни. Струва ми се, че Котешкото лице не е разбрал какво се е случило с него. А и Хайръм не го е задоволявал като събеседник. Не би разбрал почти нищо от онова, което ми показва Котешкото лице. Котешкото лице е същество като нас хората.

— Като хората ли?

— Да, като хората. Извънземен е, естествено. Но с някои човешки черти, които не би очаквала да откриеш. Навярно е скрил извънземните си белези от мен и е подсилил онова, което можеш да наречеш „негова човешка жилка“...

— В такъв случай — прекъсна ме Райла, — той е много умно същество. И сложно.

— Всяко нещо, живяло повече от милион години, би трябвало да е умно и сложно

— Веднъж ни каза, че е безсмъртен.

— Не сме разговаряли за това. Всъщност за него това не е толкова важно.

— Той те е очаровал — каза Райла.

— Да, предполагам, че е така. Странното е, че съм разговарял с извънземен разум. Това е нещо, което вестниците веднага биха отпечатали на първа страница. Сензационна история. Наистина сензационна, предполагам, защото е нещо, за което се пише и приказва от толкова години. Има ли чужд разум във вселената? Какво ще стане, ако човек се срещне с извънземен? И всички въпроси около този първи контакт. Но на мен изобщо не ми изглежда сензационен. Изглежда ми съвсем приятелски и обикновен.

— Ти си странен човек, Аса — рече Райла. — Винаги си бил странен. Струва ми се, че затова те обичам. Мнението на другите хора не ти влияе. Мислиш със собствения си мозък.

— Благодаря ти, скъпа — отвърнах аз.

И ние продължихме да седим там, да мислим за Котешкото лице и да се чудим. Сега той беше навън в спускащия се здрач, навярно в горичката от киселици или в старата овощна градина. И докато мислех, аз разбрах, че знам много повече за него, отколкото ми бе казал. Например, че не е биологично същество, а някаква странна комбинация от електронно-молекулярен живот, която не бях в

състояние да проумея. Навярно, казах си аз, един електронен инженер би я разбрал, но не в нейната цялост. Знаех също, че той разглежда времето не като част от пространствено-времевия континуум, не като спойка, която поддържа единството на вселената, а като независим фактор, който може да се обясни с определени уравнения, които нито можех да разпозная, нито да проумея (защото по принцип всички уравнения за мен бяха неразбираеми), и че може да се управлява и манипулира, ако човек разбираше уравненията. Знаех също, макар да ми беше казал, че е безсмъртен, той все пак хранеше вяра и надежда в задгробния живот — което ми се струваше изключително странна идея, защото един безсмъртен не би трябвало да се нуждае от такава вяра или надежда. Как бе възможно, запитах се аз, да знам такива неща за него? Бях сигурен, че не ми ги е казал, но признах, че може да го е сторил, защото през голяма част от времето, докато ми говореше, бях объркан и навярно с не толкова ясен ум, колкото би трябвало.

Райла се изправи.

— Хайде да спим — рече тя. — Може би утре ще е по-добър ден.

Оказа се, че не беше нито добър, нито лош — всъщност не се случи почти нищо.

Късно сутринта двамата с Райла отидохме в Уилоу Бенд. Хайръм вече бе изчезнал някъде, тръгвайки заедно с Боузър веднага след закуска. Не се опитахме да ги търсим и да ги върнем вкъщи. Не можехме да губим цялото си свободно време, за да си играем на бавачка на Хайръм. В болницата му бяха казали да не се уморява, но единственият начин да го спрем, беше като го вържем.

Бен бе получил съобщение, че хората от „Сафари“ пристигат на следващия ден. Но не му бяха казали кога и дали изобщо ще идват други ловни експедиции.

Вестниците отделяха много място на нещастieto в Креда. Според материалите, „Сафари, Инк.“ почти веднага съобщили за инцидента. Не се опитали да омаловажат целия ужас, но бяха цитирани представители на компанията, които заявяваха, че много хора през годините са загинали по време на сафари — и в случая разликата е само тази, че е била унищожена цялата група.

Тъй като нещастieto заемаше голяма част от първите страници на вестниците, ние видяхме, че историята с Хочкис е избутана на вътрешните страници, макар все пак да присъстваше, и то много

пространно. Спорът дали е подходящо да се пътува в миналото, за да се проучи животът на Исус, все още бушуваше с пълна сила. Редакторите отдавна не бяха обръщали толкова много внимание на подобни спорове и сега изстискваха от него всичко, което могат.

Райла остана в офиса да разговаря с Бен и Хърб, но аз скоро се измъкнах, за да видя дали Котешкото лице случайно не е в овощната градина. Наистина се оказа, че е там.

Не му казах за онова, което се беше случило. Не бях сигурен, че проявява особен интерес, а освен това имаше много други въпроси, по които да разговаряме.

Прекарахме около два часа в разговор. Всъщност през повечето време той ми показваше разни неща. Както се бе случило и преди, аз се оказах в самото Котешко лице, сякаш бях част от него и виждах през неговите очи.

Той ми показва още подробности от града щабквартира и някои от специалистите, които работеха там: насекомоподобна раса, състояща се от квалифицирани историци, които не обръщаха чак толкова внимание на историческите събития, колкото на тенденциите и развитието, и разглеждаха историята като наука, а не като обикновена последователност от случки; кълбовидни създания, специалисти по социология, които се опитваха да открият расовите характеристики и историческите тенденции, направили разумните същества такива; змиеоките, които не се занимаваха толкова с предсказване, колкото с екстраполиране на бъдещите тенденции на цивилизацията, опитвайки се в хода на изследванията си точно да посочат възможни кризисни моменти в бъдещето.

Помъчи се също да ми покаже как използва определени уравнения и как манипулира някои сили (всички от които неразбираеми за мен), за да прокара пътища във времето. Зададох му много въпроси, но изглежда те бяха толкова далеч от същността, че само го объркаха. Когато пък се опитваше да ми обясни, се обърках аз.

Тъй като знаех, че Райла сигурно се чуди къде съм отишъл, прекъснах разговора и се върнах в офиса. Райла, Бен и Хърб все още задълбочено разискваха и изглежда не бяха забелязали отсъствието ми.

Рано на следващата сутрин се появиха хората от „Сафари“. Дватама с Бен ги придружихме в Креда и този път Райла дойде с нас.

Беше страшно. Аз не правех нищо, само стоях и гледах. Хората от „Сафари“ събираха оголените скелети в найлонови чували и доколкото е възможно се опитваха да отнасят отделните кости към различните скелети. Понякога обаче, костите бяха разхвърляни и не съм сигурен, че усилията им бяха успешни. В няколко случая, когато идентификационните гривни все още бяха на място, разпознаването беше възможно, но повечето чували оставаха анонимни.

Скелетът на огромния алозавър — ако това наистина бе алозавър — също беше натоварен на един от камионите. Някакъв палеонтолог от Харвард помолил да му го занесат.

След два-три часа всички кости, пушки, амуниции, палатки и други вещи от лагера бяха събрани и ние се върнахме обратно. Не се срамувам да призная — радвах се, че отново сме в Мастодонтия.

Дните отлитаха. Вестниците раздухваха двете истории — нещастieto в Креда и спора около Исус. Срещу „Сафари“ бяха заведени две дела. Неколцина членове на Конгреса държаха речи, в които призоваваха за държавно регулиране на пътуването във времето. Министерството на правосъдието свика пресконференция, за да обясни, че регулирането ще е трудно, тъй като „Тайм Асошиейтс“ действа на територия, която се счита за чужда държава, макар да подчертаха, че статусът на Мастодонтия в международното право съвсем не е ясен. Броят на вестникарите и телевизионните екипи, които се тълпяха пред портата в Уилоу Бенд, значително намаля.

Стифи идва горе на хълма при нас на няколко пъти и след като му давахме моркови, ние го отвеждахме от там. Боузър влезе в сражение с язовец и беше сериозно наранен. Хайръм държа лапата му два дни, докато раните не започнаха да заздравяват. Напливът от туристи малко понамаля, но паркингът и мотелът на Бен продължаваха да му носят добри пари. Бен закара Райла до Ланкастър — тя се скрила на задната седалка на колата, докато не излезли от Уилоу Бенд. Разговаряла с предприемача и се върна вкъщи с предварителните планове. Прекарахме няколко вечери, разпростряли плановете върху кухненската маса, и разговаряхме за онова, което искаме да изменим или заменим с друго.

— Ще ни струва много пари — каза ми тя. — Два пъти повече, отколкото очаквах. Но мисля, че дори и в най-лошия случай ще имаме

достатъчно, за да я построим. И знаеш ли, Аса, ужасно ми се иска. Искам да живея в Мастодонтия и то в хубава къща.

— Аз също. Едно от преимуществата е, че няма да плащаме данъци за нея.

Няколко пъти разговарях с Котешкото лице. Когато Хайръм откри, че мога да се разбирам с него, малко увеси нос, но след ден-два се оправя.

Бен ни донесе добри новини. Позвънил му Къртни и му казал, че хората от киното възобновили преговорите. От „Сафари“ съобщили, че след седмица или десет дни ще пратят нови групи.

После изведнъж всичко тръгна наопаки.

Къртни позвънил на Бен и му казал, че излита за Ланкастър, като помолил да го вземе оттам.

— Ще ти кажа за какво става дума, когато пристигна — казал той.

Хърб дойде да ни съобщи за това и ние вече чакахме в офиса, когато Къртни и Бен пристигнаха. Бен извади бутилка и картонени чаши.

— Това е добра идея — рече Къртни. — Не е зле да пийнем нещо, за да се подкрепим. Този път наистина сме в беда.

Седнахме и зачакахме да ни разкаже.

— Още не знам всички подробности — започна Къртни, — но исках да разговарям с вас, за да имам представа как ще решите да постъпите. Поставени сте под карантина. Тази сутрин Държавният департамент издаде заповед, забраняваща достъпа на американски граждани в Мастодонтия.

— Но те не могат да направят това — възрази Райла.

— Не съм сигурен дали могат, или не — отвърна Къртни. — Струва ми се, че навярно могат. Факт е, че са го направили. Без да посочват причина. Предполагам, че това не е задължително. Всъщност, в тяхна власт е да направят това където и да било по света, просто като посочат страните, до които гражданите нямат право да пътуват.

— И защо им е да го правят? — попита Бен.

— Не съм сигурен. Сигурно заради онази работа с Исус. Нещастieto в Креда също може да има нещо общо: Мастодонтия отваря портата към места, които не са безопасни за пътуване. Но подозирам, че нещата стоят другояче. Това предизвиква смутове из

целия свят. Направо разкъсва страната на части. В Конгреса надигат вой, че изобщо е било позволено да се случи такова нещо. Появяват се групи, оказващи страхотен натиск. Това е най-сериозният проблем, с който Вашингтон някога се е справял или се е опитвал да се справи. Отговорът, разбира се, е да се нанесе удар срещу Мастодонтия и пътуването във времето. А щом не можете да пътувате във времето, въпросът с Исус става спорен.

— Това означава, че „Сафари“ не могат да използват пътищата във времето — каза Бен. — Че никой не може да използва пътищата във времето. Това вероятно ще прекрати преговорите с хората от киното. Тази акция може да ни изхвърли от бизнеса.

— За момента е така — съгласи се Къртни. — Можем да подадем иск за временно запрещение. Ако съдът го утвърди, ще продължим с бизнеса докато не се реши делото. Тогава съдът може да направи запрещението постоянно, което ще означава, че се връщаме в бизнеса завинаги, а може и да го отхвърли, което ще означава, че заповедта е валидна и ние изхвърчаме от бизнеса завинаги.

— А можем да се прехвърлим и в някоя друга страна — предложи Райла.

— Предполагам, че е възможно — съгласи се Къртни. — Но ще бъдат необходими преговори със страната, в която искате да се преместите, и това може да отнеме много време. Няма да се изненадам, ако се наложи и да заплатим големи суми.

— Подкупи — каза Бен.

— Навярно ще ги нарекат по друг начин. След онова, което направи нашето правителство, повечето държави няма да искат да ни допуснат. Първо ще трябва да намерите подходяща страна. Предупреждавам ви, че няма да е от най-добрите, а най-вероятно диктатура. Когато отидете там, може да откриете, че не е лесно да стигнете до ръководителите ѝ. Заповедта на Държавния департамент има обаче и положителна страна. Тя мълчаливо признава, че Мастодонтия е друга държава и с това отхвърля домогванията на данъчната служба.

— Трябва бързо да подадеш иск за запрещение — рече Бен.

— Незабавно — отвърна Къртни. — Струва ми се, че най-вероятно ще успея да убедя „Сафари“ и хората от киното да се присъединят към акцията ни. Те могат да издигнат обвинение в

несправедливо ограничение на търговията. Навярно има и много други аргументи, на които можем да се позовем. Трябва да си помисля.

— Изглежда така, сякаш просто ще трябва да се снишим и да изчакаме бурята да отмине — каза Бен. — Доколко си сигурен, че ще успееш да получиш това запрещение?

— Честно казано, не знам. Обикновено не е много трудно да получиш временно запрещение. Но в този случай заставаме срещу Държавния департамент. Може да се окаже сложно.

Той се поколеба за миг, после продължи:

— Не знам дали трябва да го споменавам точно сега, но предполагам, че е необходимо. Може да има и друг изход. Не съм сигурен. Възможно е да се лъжа. Но от ЦРУ идваха да разговарят с мен. Намекнаха за сътрудничество и за патриотичния ни дълг. Опитаха се да направят разговора конфиденциален, но аз не се съгласих — макар че ако бях на ваше място, не бих се разприказвал за това. Останах с впечатлението, че искат да използват пътуването във времето, за да пратят свои хора в бъдещето в някои опасни ситуации. Не го казаха направо, но това е един от начините, по които могат да го използват. Преструвах се на глупав, но не мисля, че успях да ги заблудя.

— Искаш да кажеш, че ако им позволим да използват пътуването във времето — каза Бен, — Държавният департамент може да отмени заповедта. Че тя може да е просто тактическо оказване на натиск.

— Не съм сигурен — отвърна Къртни. — Възможно е да не съм прав. Но ако отговорим на ЦРУ, че сме съгласни, Държавният департамент изведнъж може да се окаже под сериозен натиск.

— Ами защо да не опитаме — рече Бен. — Какво ни пука кой или за каква цел използва пътуването във времето?

— Не — отсече Райла.

— Защо не? — попита Бен.

— Щом веднъж допуснеш правителството до прага, те ще окупира цялата къща — каза тя.

— Склонен съм да се съглася — рече Къртни. — Моят съвет е да оставим въпроса с ЦРУ за по-нататъшно обмисляне. Възможно е да се решим на тази последна отчаяна сделка, за да спасим кожата си.

— Добре — каза Бен. — Предполагам, че е разумно.

— Разберете, дори не съм сигурен, каква е връзката на ЦРУ с всичко това — продължи Къртни. — Просто предполагам.

Той се изправи и каза:

— Бен, ще ме откараш ли обратно? Имам работа да върша.

Двамата с Райла поехме към къщи. Когато пристигнахме с колата в Мастодонтия, веднага забелязахме, че нещо не е наред. Караваната беше преобърната. До нея стоеше Стифи. Боузър бе застанал на известно разстояние и яростно лаеше. Хайръм биеше Стифи с пръчка, но старият мастодонт не му обръщаше внимание.

Увеличих скоростта.

— Търси онези проклети моркови — казах аз. — Изобщо не трябваше да му даваме.

Когато наближихме, видях, че не само търсеше моркови, но и че вече ги бе открил. Беше разбил стената на кухнята, някак си бе отворил хладилника и доволно дъвчеше моркови.

Спрях колата и двамата изскочихме навън. Хвърлих се към Стифи, но Райла ме хвана за ръката и ме задържа.

— Какво мислиш да правиш? — попита тя. — Ако се опиташ да го изгониш...

— Ще го изгоня, по дяволите — изкрещях аз. — Ще взема пушка и ще застрелям този кучи син. Отдавна трябваше да го направя.

— Не — извика тя. — Не, не Стифи. Той е толкова мил стар слон.

Хайръм му викаше, повтаряйки една и съща дума:

— Лош, лош, лош.

В същото време го налагаше с пръчката. Стифи продължаваше да яде моркови.

— Така или иначе не можеш да вземеш пушка — каза Райла.

— Ако успея да се изкатерия горе и да отворя вратата, ще мога. Стойката е точно до прага.

Хайръм крещеше и биеше Стифи. Мастодонтът безгрижно и щастливо махаше с опашка. Чувстваше се прекрасно.

Докато стоях там, открих, че гневът ми се охлажда и започнах да се смея. Наистина беше смешно — Хайръм крещеше ли крещеше на Стифи, а слонът не му обръщаше и капчица внимание.

Райла плачеше. Беше ме пуснала и ръцете ѝ висяха отпуснато до тялото. Стоеше изправена, прекалено вцепенено изправена, и се

разтърсваше от ридания. По бузите ѝ се стичаха сълзи. След още няколко минути, осъзнах аз, можеше да изпадне в истерия.

Прегърнах я с една ръка, накарах я да се обърне и я поведох обратно към колата.

— Аса — промълви тя през сълзи, — това е ужасно. Днес нищо не върви както трябва.

Вкарах я в колата и се върнах да доведа Хайръм. Сграбчих го за ръката, в която държеше пръчката, и я изтръгнах.

— Стига си викал — строго му казах аз. — Няма никаква полза.

Той ме погледна с премигващи очи, изненадан от появата ми там.

— Но, господин Стийл — отвърна Хайръм, — толкова пъти съм му казвал да не го прави, а той прави точно обратното.

— Влизай в колата — заповядах му аз. Той покорно се затътри към автомобила.

— Хайде — извиках кучето. Доволен да се махне от там, Боузър веднага престана да лае и се затича след мен.

— В колата — казах му аз и той скочи на задната седалка при Хайръм.

— Какво ще правим сега? — обезумяло попита Райла. — Какво можем да направим?

— Връщаме се във фермата — отвърнах аз. — Можем да останем там известно време.

Същата нощ тя плака в прегръдките ми, докато заспа.

— Аса — каза Райла, — аз обичам Мастодонтия. Искам да имам къща там.

— Ще имаш — успокоих я аз. — Ще имаш. Много голяма и здрава, за да не може Стифи да я прекатури.

— Аса, освен това толкова ми се искаше да съм богата.

За това не можех да я успокоя.

ГЛАВА 31

Бен и Хърб се върнаха в Мастодонтия с нас. Използвахме пън и лост, за да изправим караваната. Поправянето на повредите ни отне по-голямата част от деня. Но когато свършихме, в нея отново можеше да се живее. Въпреки опитите на Стифи да го отвори, на хладилника му нямаше нищо.

На следващия ден, въпреки протестите на Хайръм и Райла, ние се качихме на две от колите и тръгнахме да търсим Стифи. Открихме го в долината и го поведохме нататък в нея. Той се раздразни и на няколко пъти заплаши да ни нападне. За да го накараме да продължи да върви, без да ни види използвахме пушките, заредени със сачми, от които щеше да го заболи, но нямаше да пострада сериозно. Той протестираше, като грухтеше и сумтеше на всяка крачка. Отдалечихме го на трийсетина километра и после обърнахме колите.

Няколко дни по-късно мастодонтът отново се появи из старите си земи, но отсега насетне, въпреки спомена за морковите, повече не ни безпокоеше. Дадох на Хайръм строга заповед да го остави на мира и той за първи път обърна внимание на думите ми.

От няколко дни не се бяхме чували с Къртни. Когато накрая той се свърза с нас, аз бях с Бен в офиса му. Бен ми даде знак да вдигна слушалката на другия телефон.

Къртни каза, че е направил постъпки за временно запрещение, подкрепен от „Сафари“ и хората от киното. Но процесът щял да отнеме повече, отколкото си мислел, поради количеството сложни аргументи, на които се позовавали и двете страни. Особено го бе ядосало едно твърдение, издигнато в защита на заповедта на Държавния департамент — че пътуването във времето било опасно за здравето. Каза, че щял да е по-склонен да се съгласи, че пътуването в по-късните, исторически периоди можело да представлява такава опасност, но в аргумента на департамента се включвали епохи, отдалечени на милиони години назад в миналото. Твърдели, че бактериите и вирусите, съществували през тези периоди, били в

състояние да се приспособят към човешкия организъм и да пренесат зарази, които можели да се превърнат в масови епидемии.

От ЦРУ, съобщи ни Къртни, не се били обаждали повече.

— Може да им е въздействал Държавният департамент — каза адвокатът.

Сенатор Фриймор ходил при него, за да му каже, че и в двете камари на парламента щели да бъдат внесени проектозакони за уреждане емигрирането на бедни хора (или просто желаещи да направят това) в праисторически епохи. Фриймор искал да знае коя епоха би била най-подходяща.

— Аса е на другия телефон — рече Бен. — Той може да ти отговори на този въпрос.

— Добре — отвърна Къртни. — Какво ще кажеш, Аса?

— Миоценът — казах аз.

— Ами Мастодонтия? На мен ми изглежда идеална за тази цел.

— Времевият отрязък не е достатъчно голям — отвърнах аз. — Щом ще прехвърляш човешко население някъде в миналото, трябва да си сигурен, че има достатъчно време, за да не се сблъска то с появата на човешката раса.

— Мастодонтия е доста назад в миналото, не е ли така?

— Не, не е. Ние сме само на малко повече от сто и петдесет хиляди години в миналото. Можеш да се върнеш и на триста хиляди и пак да си в Сангамона, но дори това не е достатъчно. По това време на Земята е имало хора, примитивни, но все пак хора. Не можем да си позволим да се сблъскаме с тях.

— Ами вие двамата с Райла?

— Ние сме само двама. Няма да вземем в тази епоха никой друг. Само временни посетители, които идват, за да използват пътищата във времето. А и човекът ще се появи в Америка поне след сто хиляди години.

— Разбирам. Ами Миоценът? Колко назад в миналото е той?

— На двайсет и пет милиона години.

— Смяташ ли, че е достатъчно?

— Дава ни повече от двайсет милиона години до появата на каквото и да е, напомнящо човек. След двайсет милиона години, когато е възможен първият сблъсък, на Земята навярно няма да са останали

хора. Нито в нашето настояще, нито двайсет милиона години назад в миналото.

— Искаш да кажеш, че дотогава ще сме изчезнали?

— Изчезнали или отишли някъде другаде.

— Да — съгласи се Къртни. — Предполагам, че е така.

Той замълча за миг, после попита:

— Аса, защо в Миоцена? Защо не по-рано? Защо не малко по-късно?

— В Миоцена има трева. Трева като днешната, много подобна на нея. Тревата е задължителна за отглеждането на добитък. Освен това тя прави възможно съществуването на стада диви животни. За заселниците ще е важно да има дивеч — в началото ще трябва да ловуват, за да се снабдяват с храна. А и климатът в Миоцена ще е благоприятен.

— Защо?

— Продължителният дъждовен цикъл ще е към края си. Климатът ще е по-сух, но навярно все още достатъчно влажен за земеделие. Големите гори, които са покривали по-голямата част от района, ще са изчезнали, отстъпвайки пред тревата. На заселниците няма да им се налага да разчистват горите, за да освободят земя за обработване и в същото време ще има достатъчно дърва за нуждите им. Няма опасни животни или поне ние не знаем за такива. Съвсем различно от динозаврите в Креда. Ще има титанотери, гигантски прасета, първобитни слонове, но нищо, с което да не може да се справи една едрокалибрена пушка.

— Добре, убеди ме. Ще предам на сенатора. Освен това, Аса...

— Да?

— Какво мислиш за идеята? Да пратят тези хора в миналото?

— Няма да стане — отвърнах аз. — Малцина ще искат да отидат. Те не са пионери и не искат да бъдат такива.

— Смяташ, че ще предпочетат да останат тук, на социална издръжка през остатъка от живота си? Защото положението е такова. Те са в капана на бедността и не са в състояние да се измъкнат.

— Мисля, че повечето от тях ще останат — казах аз. — Те знаят какво ги очаква тук. За миналото нямат представа.

— Страхувам се, че си прав — рече Къртни. — Надявах се, планът на Фриймор да ни стане гаранция, ако постъпките ни за

запрещение се провалят. Ако го гласуват, разбира се.

— Не разчитай на това — казах аз.

Къртни и Бен поговориха още малко. Нямахме за какво толкова да се разговаря.

Докато седях там и слушах откъслечните думи на Бен, аз се замислих за светлите перспективи, които толкова бързо бяха помръкнали. Преди няколко седмици изглеждаше, че нищо не може да ни попречи — имахме договора със „Сафари“, сделката с хората от киното напредваше и бяхме уверени, че ни предстоят още. Но сега, освен ако Къртни не успееше да се наложи над заповедта на Държавния департамент, с бизнеса ни щеше да е свършено.

Лично аз не съжалявах прекалено много — о, разбира се, не бих имал нищо против да стана милионер, но парите и успехът в бизнеса никога не са имали толкова голямо значение за мен. Райла обаче беше съвсем различна. И макар Бен почти да не споменаваше за това, знаех, че за него тези неща също значат адски много. Моето разочарование, осъзнах аз, не бе толкова заради онова, което бях загубил, колкото заради онова, което бяха загубили те двамата.

Когато напуснах офиса на Бен, отидох в овощната градина и открих Котешкото лице там. Седнахме да поговорим. През повечето време говореше той. Този път ми показва родната си планета. Беше съвсем различна от щабквартирата: затънтен свят с бедна икономическа база. Почвата не ставаше за земеделие, почти нямаше полезни изкопаеми, не се бяха развили големи градове. Жителите на този свят влачеха безрадостно съществуване и бяха съвсем различни от Котешкото лице — определено биологични, макар в тях да имаше някаква озадачаваща мимолетност, сякаш нерешително се лутаха между къртици и феи.

Котешкото лице почувства изненадата ми, защото ми каза:

— Бях урод. Как би го нарекъл ти? Навярно мутант. Не приличах на останалите от тях. Изменях се, а те бяха объркани, срамуваха се и навярно малко се плашеха от мен. Началото ми беше нещастно.

Неговото начало — не детството му, а началото. Замислих се над това.

— Но са те отвели в щабквартирата — казах аз. — Навярно точно затова са те отвели. Може би са търсили точно такива като теб — същества, които да могат да се променят.

— Сигурен съм в това — отвърна Котешкото лице.

— Казваш, че си безсмъртен. Бяха ли и другите на родната ти планета безсмъртни?

— Не, не бяха. Това е едно от нещата, по които се отличавах.

— Кажи ми, Котешко лице, откъде знаеш? Откъде си сигурен, че си безсмъртен?

— Знам го и толкова — отвърна Котешкото лице. — Вътре в себе си го зная.

Това беше достатъчно, помислих си аз. Щом го знаеше вътре в себе си, навярно бе прав.

Тръгнах си малко по-озадачен, отколкото преди. Изглежда всеки път, когато разговарях с него, се озадачавах все повече. Известно време, поради някаква странна причина, чувствах, че го познавам по-добре, отколкото което и да е друго същество. Все повече усещах дълбините в него, които ми се струваше, че никога няма да достигна. Озадачаваше ме също алогичното чувство, че го познавам добре. Бях разговарял с него, истински бях разговарял с него не повече от десетина пъти и все пак имах впечатлението, че сме приятели открай време. Знаех някои неща за него, за които бях сигурен, че никога не сме разговаряли. Чудех се дали това не може да се свърже с факта, че той често ме беше взимал вътре в себе си, бе ме правил за миг част от своята личност, за да успее да видя заедно с него някои идеи, които не би могъл да обясни с разбираеми за мен думи. Беше ли възможно в случаите на единение да съм поел част от неговата самоличност, да съм проникнал в мисли и цели, които изобщо не е възнамерявал да сподели?

Повечето от репортерите и телевизионните екипи вече бяха напуснали Уилоу Бенд. В отделни дни нямаше съвсем никой, друг път се появяваха неколцина и оставаха ден-два. Все още ни споменаваха в новините, но магията вече я нямаше. Вече не бяхме сензация.

Туристите намаляха. Обикновено на паркинга на Бен имаше по няколко коли, но не можеше и да става сравнение с преди. В мотела на Бен вече имаше свободни места — понякога много свободни места. Ако не настъпеше поврат, Бен щеше да загуби доста пари. Все още държахме охрана и нощем включвахме прожекторите, но това започваше да изглежда малко глупаво. Охранявахме нещо, което навярно вече не се нуждаеше от охрана. Струваше ни адски много

пари и от време на време обсъждахме дали да не освободим пазачите или да престанем да включваме прожекторите. Но се колебаехме — по принцип, предполагам, защото това би приличало на признание за поражение. А все още не бяхме готови да се откажем.

В Конгреса се развихри спор по емиграционния въпрос. Едната страна заявяваше, че предложението означава изоставяне на онеправданите, а другата твърдеше, че така им се предлагат преимуществата на новото начало в нова среда, в която липсва напрежението на нашата. Нападаха икономическия аспект на проблема — сравняваха цената за това на емигрантите да се даде ново начало на девствена земя с годишните разноски за социални помощи. От време на време надигаха глас самите получатели на социални помощи, но той се заглушаваше в общата глъчка и никой не ги слушаше. Вестниците пускаха неделни притурки, а телевизионните мрежи излъчваха специални предавания, които обясняваха и илюстрираха положението в Миоцена. Конгресът беше обкръжен от спорещи групи граждани.

В Уилоу Бенд се появиха няколко религиозни групи. Те носеха знамена и държаха речи в полза на изоставянето на днешното общество и оттеглянето в Миоцена, или ако не в Миоцена, където и да е, стига да избягат от жестоката несправедливост и неравенство на нашата система. Те демонстрираха пред портата и устройха лагер на паркинга на Бен. Хърб излезе да разговаря с тях. Не останаха дълго. Нямаше репортери, които да ги интервюират, фотографи, които да ги снимат, тълпи, които да ги подиграват, нито полиция, с която да влизат в пререкания. Така че си тръгнаха.

Двете камари на Конгреса гласуваха емиграционния закон. Президентът наложи вето и конгресмените отново го прегласуваха. Но заповедта на Държавния департамент продължаваше да е в сила.

После, на следващия ден, съдът съобщи решението си. Отсъждаше срещу нас. Запрещението се анулираше, забраната на пътуването до Мастодонтия оставаше и с нашия бизнес беше свършено.

ГЛАВА 32

Един ден по-късно избухнаха бунтове. Сякаш по даден сигнал (и навярно си беше така, защото ние изобщо не разбрахме как започнаха) гетата пламнаха — във Вашингтон, Ню Йорк, Балтимор, Чикаго, Минеаполис, Сейнт Луис, по Западното крайбрежие, навсякъде. Тълпи нападаха лъскавите делови центрове на градовете и, за разлика от положението през 1968-ма, пожарите не избухваха в гетата. Огромните стъклени витрини на централните магазини биваха разбивани, а самите магазини — ограбвани и опожарявани. Полицията, а в някои случаи и Националната гвардия стреляха срещу бунтовниците. Бунтовниците им отвърщаха. Плакатите, които гласяха „ДАЙТЕ НИ МИОЦЕНА“, „ДА ТРЪГВАМЕ“ и „ИСКАМЕ НОВ ШАНС“, лежаха по улиците изпокъсани, подгизнали от дъжда и понякога оцапани с кръв.

Това продължи пет дни. Жертвите от двете страни бяха с хиляди и деловият живот замря. После, към края на петия ден, насилието престана. Двете страни — страната на закона и реда и страната на яростния протест — се отказаха от схватките. Бавно, колебливо и неуверено започнаха преговорите.

Ние в Уилоу Бенд бяхме изолирани. През повечето време междуконтиненталните телефонни връзки бяха прекъснати. По правило телевизионните станции продължаваха да функционират, макар че на няколко пъти също прекъсваха. Къртни ни позвъни веднъж, но след това нямахме никаква вест от него. По време на единственото си обаждане той беше казал, че обмисля възможността да обжалва съдебното решение, но имало няколко положения, които първо трябвало да проучи.

Вечер след вечер, а понякога и през деня, ние се събирахме в офиса на Бен и гледахме телевизия. По всяко време на деня и нощта предаваха новини за бунтовете и се изнасяха доклади, така че всъщност телевизията се превърна едва ли не в непрекъснатата информационна програма.

Телевизионните новини бяха ужасяващи. През 1968 година от време на време се бяхме чудили дали републиката ще устои — сега имаше моменти, в които бяхме сигурни, че няма да може. Аз лично — а предполагам, че същото се отнасяше и за останалите от нас — се чувствах виновен, макар никога да не разговаряхме за това. Една и съща мисъл продължаваше да се блъска в ума ми: ако не бяхме открили пътуването във времето, нямаше да се наложи да преживеем това.

Питахме се как може да сме били толкова слепи, толкова самодоволни в убеждението си, че емиграционният закон е просто празен политически жест, че малцина от онеправданите, за които се отнасяше, ще проявят каквото и да е желание да станат пионери в непознатата земя. Чувствах се особено виновен, защото именно аз бях този, който от самото начало твърдеше, че цялото предложение е безсмислено. Яростта на бунтовете изглежда показваше, че гетата искат втория шанс, предложен им от закона. Но беше трудно да се прецени доколко насилието е свързано с желанието за този втори шанс и доколко е резултат от древната, потискана омраза и злоба, хитро освободена от онези, които водеха и насочваха бунтовете.

Носеше се слух, че към Уилоу Бенд се приближава бунтовническа армия от Сейнт Пол и Минеаполис, навярно с цел да установи контрол над пътуването във времето. Шерифът припряно призова доброволци, които да ги спрат, но както се оказа, нямаше никаква опасност. Беше просто още един от многото страшни слухове, които от време на време се прокрадваха дори в новините. Никога няма да разбере защо бунтовниците не се бяха сетили за нас. От тяхна гледна точка това би бил логичен ход, макар че най-вероятно не би се получило нищо. Ако изобщо им е дошло наум, те вероятно са си представяли някаква машина на времето, която може да бъде завладяна физически и която навярно биха могли да управляват. Но очевидно никой не се бе сетил за това. Навярно водачите на бунта са били съсредоточени върху яростната конфронтация, чиято цел бе да накара федералните власти да паднат на колене.

Петте дни отминаха и над изпотрошените, посърнали градове се спусна относително спокойствие. Започнаха преговори, но кой, къде и за какво преговаряше не стана ясно. Репортерите и телевизионните програми не бяха в състояние да повдигнат завесата на мълчанието.

Опитахме се да се свържем с Къртни, но извънградските връзки все още бяха прекъснати.

После, един късен следобед, през портата влезе Къртни.

— Не ви позвъних от Ланкастър — рече той, — защото беше побързо да взема такси и направо да дойда. — Той пое предложената му от Бен чаша и седна на стола. Изглеждаше уморен и припрян.

— Ден и нощ през последните три дни — продължи Къртни. — Господи, надявам се никога повече да не преживея подобно нещо.

— В преговорите ли участваш? — попита Бен.

— Точно така. И мисля, че вече всичко е уредено. Никога през живота си не съм виждал такива упорити кучи синове — и двете страни; и правителството, и бунтовниците. Трябваше да се боря и с едните, и с другите. Непрекъснато трябваше да им обяснявам, че „Тайм Асошиейтс“ е заложила много, че трябва да пазим интересите си и че без нас никой не би могъл да отиде където и да е.

Той пресуши картонената чаша и я протегна за още уиски. Бен му наля.

— Но сега мисля, че успяхме — каза Къртни. — Документите се подписват. Ако никое от копелетата не реши нещо друго, безплатно ще осигурим път във времето до Миоцена. Трябваше да склуча тази сделка. Според правителството програмата ще струва толкова скъпо, че каквато и да е такса за нас ще провали всичко. Не им вярвам, но не можех да направя нищо друго. Ако бях отказал, преговорите щяха да се провалят — правителството, струва ми се, търсеше някакъв повод да излезе от тях. Ние само ще прокараме пътя във времето, това е всичко. Само им го предоставяме, а после главоболията са си техни. В замяна забраната на Държавния департамент е свалена и никога повече няма да се правят каквито и да било усилия за налагане на каквото и да е държавно регулиране, било то на щатско, федерално или друго равнище. И нещо повече — това също едва не прекрати преговорите — Мастодонтия е призната за независима държава.

Погледнах към Райла и видях, че се усмихва — усмихваше се за първи път от дни насам. И някак си разбрах за какво си мислеше — че сега можем да започнем строителството на къщата в Мастодонтия.

— Струва ми се, че това е достатъчно — каза Бен. — Свършил си добра работа, Кърт. Така или иначе навярно нямаше да можем да вземем каквито и да е такси от правителството.

Вратата се отвори и в стаята влезе Хайръм. Всички се обърнахме да го погледнем.

Той се затътри още няколко крачки напред.

— Господин Стийл — рече Хайръм, — Котешкото лице би искал да отидете при него. Иска да ви види. Казва, че е важно.

Изправих се и Райла каза:

— Ще дойда с теб.

— Благодаря — отвърнах аз, — но недей. По-добре сам да видя какво има. Сигурно не е нещо сериозно. Няма да се бавя много.

Но имах ужасното чувство, че ще е нещо повече от сериозно. Никога преди Котешкото лице не беше пращал да ме повикат.

Отвън Хайръм ми каза:

— Той е до стария курник.

— Ти остани тук — заповядах аз. — Ще отида сам.

Прекоших двора, заобиколих курника и открих Котешкото лице в короната на едно от ябълковите дървета. Докато вървах към дървото, почувствах как се протяга към мен. Когато го направи, ми се стори, че оставаме сами, само ние двамата, а всичко останало изчезва.

— Радвам се, че дойде — каза той. — Исках да те видя преди да си тръгна. Исках да разговарям с теб...

— Да си тръгнеш! — извиках аз. — Котешко лице, ти не можеш да си тръгнеш. Не и сега. Защо си тръгваш?

— Не мога да не замина — отвърна Котешкото лице. — Отново се променям. Казах ти как се променях преди, на родната си планета след началото си...

— Как се променяш? — попитах аз. — Защо трябва да се променяш?

— Защото не мога да не го правя. Става от само себе си, а не по мое желание.

— Котешко лице, ти желаеш ли тази промяна?

— Да, струва ми се. Още не съм си задавал този въпрос. И все пак това ме изпълва с щастие. Защото си отивам вкъщи.

— Вкъщи ли? На планетата, на която си се родил?

— Не. На планетата щабквартира. Сега вече знам, че тя е мой дом. Аса, знаеш ли какво си мисля?

Почувствах как ме изпълва хлад. Ненадейно се почувствах съкрушен.

— Не, не знам — отвърнах аз.

— Мисля си, че се превръщам в бог. Когато се върна, ще бъда един от тях. Струва ми се, че именно така се появяват те. Развиват се от други форми на живот. Може би само от моята форма на живот. Може би и от други. Не знам. Струва ми се, че някой ден ще разбере. Чиракуването ми свърши. Вече пораснах.

Пропаднах в някаква празнота, в някаква черна бездна и онова, което разкъсваше душата ми, беше осъзнаването, че празнотата се дължи не на загубата на способността на Котешкото лице да прокарва пътища във времето за нас, а на загубата на самото Котешко лице.

— Аса — рече той, — отивам си вкъщи. Бях загубил пътя, но сега го знам и си отивам вкъщи.

Не отвърнах нищо. Нямаше какво да му кажа. Бях загубен в празнотата.

— Приятелю — рече той, — моля те, пожелай ми всичко хубаво. Трябва да отнеса това със себе си.

Изрекох думите и те се откъснаха от мен така, сякаш бяха късчета плът, отскубната от тялото ми. Исках да ги кажа, трябваше да му ги кажа и все пак ми струваше много да изрека:

— Котешко лице, желая ти всичко хубаво. Най-искрено ти желая всичко хубаво. Ще ми липсваш, Котешко лице.

Беше си тръгнал. Не го видях да си тръгва, но знаех, че е заминал. Леден вятър духаше сякаш отникъде и черната празнота се превърна в сива, а после изчезна и аз стоях до ъгъла на курника в овощната градина, загледан в пустото ябълково дърво.

Беше се спуснал здрач и прожекторите вече всеки момент щяха да се включат автоматично. Домът ми щеше да се превърне в ослепителен кошмар с униформените пазачи, сновящи нагоре-надолу покрай оградата. Но милостиво ми се отпускаха още няколко мига и аз имах здрача, от който се нуждаех.

После прожекторите изведнъж се включиха и аз се запътих обратно към административната сграда. Страхувах се да не се спъна, но не се спънах. Вървах вдървено и по права линия, като навита играчка. Хайръм го нямаше наоколо, а Боузър най-вероятно преследваше някъде мартоти, макар за тях да бе малко късно. Обикновено се скриваха под земята веднага след залез слънце.

Влязох в офиса. Когато се появих на вратата, те прекъснаха разговора и впериха очи в мен.

— Е? — попита Райла.

— Котешкото лице си отиде — отвърнах аз.

Бен рязко се изправи на крака.

— Отишъл си! — извика той. — Къде е отишъл?

— Отиде си у дома — казах аз. — Искаше да се сбогува. Това е единственото, което искаше — просто да се сбогува.

— Не можеше ли да го спреш?

— Нямаше как да го спра, Бен. Разбираш ли, той порасна. Бе завършил чиракуването си...

— Хей, я почакай — прекъсна ме Къртни, като се опитваше да запази спокойствие. — Той ще се върне, нали?

— Не, няма — отвърнах аз. — Той се промени. Промени се в нещо друго...

Бен удари с юмрук по бюрото.

— Какъв отвратителен, дяволски провал! И какво ни остава? Ще ти кажа какво ни остава. Не ни остава нищо.

— Не бързай толкова — каза Къртни. — Да не бързаме толкова. Нека видим възможностите си. Може да ни е останало нещо. Можем да спасим нещо.

— Какво искаш да кажеш? — попита Бен. — С тези твои адвокатски приказки...

— Можем да спасим онова, което имаме — прекъсна го Къртни. — Имаме договор със „Сафари“, а това са чисти два милиона долара на година.

— Ами Миоцена?

— Не Миоцена, Бен. Мастодонтия.

Райла извика:

— Не и Мастодонтия! Няма да ги допусна в Мастодонтия. Ще развалят всичко. Мастодонтия е на двама ни с Аса.

— След като Котешкото лице си е тръгнал и няма повече пътища във времето — с остър и студен тон рече Къртни, — ще трябва да ги пуснете в Мастодонтия, иначе няма да имате съвсем нищо. — После се обърна към мен. — Сигурен ли си, че Котешкото лице си е тръгнал и че няма да се върне?

— Сигурен съм.

— И няма повече пътища във времето?

— Няма — потвърдих аз. — Няма да има повече пътища във времето.

— Сигурен ли си?

— Да — казах аз. — Защо, по дяволите, да ви лъжа? Да не мислите, че това е шега? Казвам ви, че не е. Ще ви кажа и нещо друго. Няма да пращате никого в Мастодонтия. Онзи ден ви го обясних. Времевият интервал не е достатъчен. По времето на Мастодонтия вече има хора. Ходят на лов за мастодонти в Испания. Обработват кремък във Франция.

— Ти си луд! — извика Бен. — Ще загубиш и малкото, което имаме...

— Да, за Бога — изкрещях му в отговор аз. — Ще го загубя. По дяволите двата милиона. По дяволите правителството и бунтовниците.

— И ние също да вървим по дяволите, така ли? — тихо, прекалено тихо попита Къртни.

— Да — отвърнах аз. — Вие също вървете по дяволите. Като пратим онези тълпи в Мастодонтия, можем да унищожим всичко, което имаме сега — което цялата човешка раса има сега.

— Знаеш, че той е прав — меко каза Райла. — Той е прав за едно, а аз съм права за друго. Мастодонтия принадлежи на двама ни и никой друг не може да я притежава. В момента тя е чиста, а ние двамата не можем да я замърсим. Има и нещо друго...

Не изчаках да чуя какво друго има да каже тя. Обърнах се и излязох навън. Вървах по коридора почти без да знам къде отивам, после излязох през предната врата и минах през портата. Казах на пазача, който стоеше на портала: „Пуснете ме да изляза“ и той ме пусна.

Здрачът се сгъстяваше и вече беше почти нощ. Едва различавах тъмните силуети на дърветата от другата страна на пътя, който минаваше през Уилоу Бенд. Големият паркинг на Бен бе пуст и аз се насочих към него. Не знаех къде отивам. Всъщност, не ме интересуваше. Единственото, което исках, беше да се махна.

Защото знаех, че каквото и да кажем двамата с Райла, щяхме да загубим; че под натиска, който щяха да ни окажат, щяхме да сме принудени да позволим на тълпите да влязат в Мастодонтия. Най-

много ме болеше, че Бен и Къртни ще са сред онези, които щяха да ни притиснат.

Навлязох доста навътре в паркинга и после се обърнах назад. И там, извисила се под светлината на прожекторите, бе оградата. Не я бях виждал отвън, освен онзи път, когато се бях върнал от Европа, а тогава толкова много други неща привличаха вниманието ми — навалищата от хора, претъпканият паркинг, павилионите за хотдог и мъжът, който продаваше балони — че едва бях забелязал оградата. Но сега я виждах в цялата ѝ гротескност и присъствието ѝ ме накара да си спомня как бе преди — преди тук да има ограда. Застанал там, аз почувствах липсата и самотата на човек, загубил дома си — не само старата ферма, но и Мастодонтия. Защото знаех, че е само въпрос на време Мастодонтия да изчезне. А с нея щеше да си отиде и къщата от необработен камък с многото ѝ комини, къщата, която бе планирала Райла и за която бяхме разговаряли през толкова много вечери.

„Райла“ — помислих си аз. Райла, пробивната нахална кучка, която искаше да бъде богата. И все пак, преди малко тя без да се колебае беше направила своя избор между Мастодонтия и двата милиона на година.

„Ти си измамница“ — казах ѝ аз. Всичко е било само поза. Маска на безскрупулна бизнес дама. Когато се стигна до решителния момент, тя изостави позата и направи своя избор. Въпреки всичко, въпреки изминалите години, тя все още бе онова момиче, което бях обичал по време на разкопките в Средния Изток, онази, чието лице беше изгоряло от безпощадното слънце, онази, която винаги ходеше с мръсно лице, защото трябваше да чеше сърбящия си, изгорял от слънцето и бележ се нос с мръсна ръка.

„Миоценът“ — помислих си аз. Защо не бяхме успели да стигнем до Миоцена? Защо не се бях сетил да накарам Котешкото лице да прокара път до Миоцена още преди няколко дни, така че да е готов в случай на нужда? Ако го бяхме направили, дори след заминаването на Котешкото лице все още бихме могли да спасим Мастодонтия.

А Котешкото лице? Вече само спомен. Вече не се усмихваше от някое дърво. Най-после бе разбрал какво е и какво ще бъде.

„Котешко лице“ — казах му аз, — „сбогом, стари приятелю. Желая ти всичко хубаво, ще ми липсваш до болка.“

В мига, в който си помислих това, ми се стори, че отново съм с него, че съм станал едно с него, както толкова много пъти преди, когато ме беше взимал в себе си, за да виждам онова, което виждаше той, за да науча онова, което знаеше.

За да науча онова, което знаеше.

За да науча, дори да не ги разбирах изцяло, нещата, които никога не ми беше казвал, за да проумея, дори да не можех да ги разбера, нещата, които ми показваше.

Като времевите уравнения, например.

Изведнъж, докато мислех за тях, времевите уравнения отново изплуваха в ума ми, точно както ми ги бе показал. И докато ги гледах през неговите очи, видях колко добре си съответстват и как могат да се използват.

„Миоценът“ — помислих си аз, — „двайсет и пет милиона години назад в миналото.“ И уравненията паснаха помежду си, а аз направих другите неща, които бяха необходими, за да прокарам път във времето.

Излязох от Котешкото лице и той изчезна. Вече не бях вътре в него. Не виждах през неговите очи. А уравненията... уравненията... те означаваха... но аз бях загубил уравненията, тяхното усещане и форма, познанието как да ги използвам. Ако изобщо бях знаел това. Сега бях просто едно глупаво човешко същество, дръзнало да си мечтае, че е създадо път във времето, използвайки дадените му информация и познания, подарък от същество, което сега бе бог сред звездите.

Открих, че треперя. Свих рамене и силно стиснах ръце една в друга, за да се опитам да спра треперенето. "Проклет глупак — казах си аз, — „ти си полудял. Стегни се, глупако, приеми се такъв, какъвто си.“

И все пак... и все пак... и все пак...

„Давай“ — беснеех срещу самия себе си, — „направи тези няколко крачки напред, тръгни по този глупав път във времето. Ще видиш. Там няма никакъв Миоцен.“

Направих няколкото крачки напред и Миоценът беше там. Слънцето се бе спуснало наполовина на запад и силният северен вятър вълнуваше гъстата трева. Надолу по хълма, на около половин километър от мен, един титанотер, тромаво животно със смешно щръкнал на носа рог, престана да пасе, вдигна глава и ми изрева.

Внимателно се обърнах и се върнах обратно по пътя, излизайки на паркинга. Спрях, свалих си обувките и ги поставих точно една зад друга, за да отбележа началото на пътя. После тръгнах по чорапи, за да намеря няколко от многобройните колчета, забити в земята, за да обозначават местата за паркиране. По пътя взех един голям колкото юмрук камък и с него забих колчетата, показващи пътя към Миоцена.

След като свърших това, аз седнах на земята да си обуя обувките. Изведнъж се почувствах уморен и изчерпан. Потърсих в душата си триумф, но почти не открих. Изпитвах просто признателен покой. И знаех, че вече всичко ще бъде наред, защото щом бях успял да прокарам път до Миоцена, щях да успея да прокарам и други. Не сам, разбира се. Не такъв, какъвто бях сега. Но щом проникнех в Котешкото лице...

Трябваше ми доста време, за да си обуя обувките, защото пръстите ми май бяха станали извънредно несръчни. Но накрая се обух и се изправих, после се насочих към портата. Трябваше да свърша нещо неотложно. Колкото е възможно по-скоро трябваше да кажа на Райла, че двамата с нея ще можем да си запазим Мастодонтия.

Източник: <http://bezmonitor.com> (през <http://sfbg.us>)

Издание:

КОТЕШКО ЛИЦЕ. 1996. Изд. Бард, София. Колекция Клифърд Саймък, No.{03}. Роман. Превод: [от англ.] Крум БЪЧВАРОВ [Catface / Clifford SIMAK]. Формат: 20 см. Страници: 208. Цена: 240.00 лв.

Редактор: Мария Акрабова

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.